

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra romanistiky

Bc. Magdalena Hrušková

Španělsko-český slovník amerikanismů: Písmeno P1

(AM, MM, JD, BDE)

Diccionario de americanismos español-checo, la letra P1

(AM, MM, JD, BDE)

Diplomová práce

Obor: Španělská filologie jednooborová

Vedoucí práce: Prof. Ph.D. Jiří Černý, Csc.

OLOMOUC 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne .....

.....

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu své práce prof. PhDr. Jiřímu Černému, Csc., za jeho pomoc, rady a konzultace, bez které by tato diplomová práce nemohla vzniknout.

Índice

1. Introducción	1
2. Lista de las abreviaturas	2
3. Diccionario de americanismos, la letra P1	5
4. Comentario de la traducción	115
5. Conclusión	126
6. Anotación	127
7. Bibliografía	129

1.Introducción

Este trabajo llamado *Diccionario de americanismos español-checo, la letra P1* tiene como el principal propósito la traducción de las palabras de origen latinoamericano al checo.

Elegí dicho tema de mi tesis como continuación de mi trabajo realizado para la diplomatura. En aquel entonces me centré en las expresiones provenientes de los países de América del Sur. El diccionario es una combinación de expresiones de los diccionarios de *Diccionario de americanismos* de Augusto Malaret, *Diccionario del español de América* de Marcos Morínigo y de *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* de Brian Steel. La fuente de origen checo es *Velký španělsko-český slovník* de Josef Dubský.

El continente y su variedad de pueblos significan tanto la diversidad de lenguas como la riqueza de expresiones. El reflejo de esa combinación podemos ver en el mismo diccionario.

Intentaré sugerir la mejor traducción posible, aunque la lengua checa no siempre ofrece un sustantivo o un verbo igual. En el comentario expliqué las dudas o problemas que originados por esta diversidad.

2. Lista de abreviaturas

Arg	-	Argentina
Bol	-	Bolivie
Dom	-	Dominikánská Republika
Ekv	-	Ekvádor
Guat	-	Guatemala
Hond	-	Honduras
Chil	-	Chile
Kol	-	Kolumbie
Kost	-	Kostarika
Kub	-	Kuba
Mex	-	Mexiko
Nik	-	Nikaragua
Pan	-	Panama
Par	-	Paraguay
Per	-	Peru
Portor	-	Portoriko
Salv	-	Salvador
Urug	-	Uruguay
Ven	-	Venezuela
Antil	-	Antily
JižAm	-	Jižní Amerika
LaPla	-	oblast La Plata

StřAm	-	Střední Amerika
aim.	-	aimarština
arw.	-	arawačtina
čib.	-	čibča
guar.	-	guaraní
karib.	-	karibština
keč. (kič.)	-	kečujština
map.	-	mapuče, araukánština
may.	-	mayské jazyky
nah.	-	nahuatl
←	-	z jazyka, odvozeno od
■ Syn.:	-	synonyma
■ Var.:	-	varianty
▶	-	encyklopedické vysvětlení
●	-	začátek nového pramene
^{1,2} atd.	-	různé významy jedné fráze
adj.	-	adjektivum
adj/subst.	-	adjektivum i substantivum
adv.	-	adverbium
citosl.	-	citoslovce
f.	-	femeninum, rod ženský

fr.	-	francouzština
hanl.	-	hanlivě
hovor.	-	hovorově
intr.	-	intransitivní sloveso
lid.	-	lidový
m.	-	masculinum, rod mužský
m/f.	-	masculinum i femeninum
málo užív.	-	málo užívané
předl.	-	předložka
tr.	-	tranzitivní sloveso
tr/zvrat.	-	tranzitivní i zvrtné sloveso
venk.	-	venkovský
vulg.	-	vulgární
zvrat.	-	zvrtné sloveso
(AM)	-	pramen <i>Diccionario de americanismos</i>
(MM)	-	pramen <i>Diccionario del español de América</i>
(JD)	-	pramen <i>Velký španělsko-český slovník</i>
(BDE)	-	pramen <i>Breve diccionario ejemplificado de americanismos</i>

3. Diccionario de americanismos, la letra P1

pabellón, m. (← stfr. *paveillon*) (1) (Ven): jídlo; ► ze smaženého masa, rýže, černých fazolí a osmaženého banánu; (2) pl. (Kol): velký světelný ohňostroj; (RAE). • (3) (Arg): figura tance *pericón*; ► tvořená spojením bílých a modrých šátků z krku mezi muži a ženami; (4) pl. (Col): rachejtle; (AM). • (5) (Mex): druh rostliny; ► její květy mají zelenou, bílou a červenou barvu jako mexická vlajka; (MM). • (6) (Ven): jídlo; ► z rýže, kousků masa a velkých černých fazolí; (AM, MM, BDE).

pabito (pábilo), m. (1) (Ven): tlustá odolná bavlněná nit složená z lehce utazených vláken, používá se mimo jiné na výrobu plátěných bot, hamak a přehozů na postel; (RAE). • (2) (Ven): nit, provázek; (JD).

pablo, m. (1) (Mex): sponzor, obětní beránek; ► osoba platící pod nátlakem nebo výhroužkou; viz: *paganini*; (AM, MM).

paca, f. (← guar. *paka*) (1) (Am): druh hlodavce; ► dlouhý 50 cm; s hustou zplhlou tmavohnědou srstí s bílými skvrnami na hřbetě, rezavým krkem, břichem a hřbetem; má krátké nohy a ocas, zašpičatělý čumák a malé zakulacené uši; žije v doupatech v horách Ameriky; živí se rostlinami; kvičí, chrochtá stejně jako prase; je lehce ochočitelny; jeho maso je jedlé; (2) hanl. (Kost): policejní orgán; (RAE). • (← guar. *pac*, *pag*, *acutí pac*) (3) (Arg, Par, Ur): paka nížinná; ► latinsky *Cuniculus paca*; dlouhá asi 50 cm, podsaditá, mající krátké nohy; její srst je krátká a rozježená, má červenohnědou barvu, na břicho světlou; ■ Syn.: *guardatinaja* (Ven), *lapa* (Ven), *guanta* (Ekv), *guagua* (Kol); (4) (Arg): druh zajíce obývající Patagonii; viz: *paco*, *paca*; (MM). • (5) (Kol): pytlík; (JD).

guardatinaja, f. (1) (Ven): paka nížinná; viz: *paca*; (MM).

lapa, f. (1) (Ven): paka nížinná; viz: *paca*; (MM).

guanta, f. (1) (Ekv): paka nížinná; viz: *paca*; (MM).

guagua, f. (1) (Kol): paka nížinná; viz: *paca*; (MM).

pacaá, m. (← guar. *ipac'á*) (1) (Arg, Par): chřástal ypeca; ► druh vodního ptáka, latinsky *Aramides ypecaha Vieill*; (MM).

pacae, m. (← keč. *paqay*) (1) (Per): viz: *guamo* (strom čeledi citlivkovité *Mimosaceae*); (2) plod tohoto stromu; (RAE).

pacais, f. (1) strom guava; viz též: *pacay*; (MM).

pacana, f. (← nah.) (1) (Mex aj.): strom čeledi ořešákovité *Juglandaceae*; ► vysoký 30 m; se silným kmenem; má nazelenalé květy a suchý plod o velikosti ořechu a tvaru olivy s hladkou skořápkou a jedlým jádrem; dřevo stromu je podobné ořechu a je velmi ceněné; typický pro Sev. Ameriku; (2) plod tohoto stromu; (RAE). • (3) (Kub, Mex): pekanový ořech; ■ Syn.: *pecán*; (MM).

pecán, m. (1) ořech, viz: *pacana*; (MM).

pacanero, m. (1) (Antil, Mex): ořechovec pekanový; ► strom rostoucí na jihu Severní Ameriky; je vysoký, má velkou a bohatou korunu; jeho plod má velikost vlašského ořechu a je jedlý; (MM).

paca-paca (pacapaca), f. (1) (Per): sýček; ► druh sovy přinášející smůlu; př.: *una paca-paca empezó a silbar desde un sauce que cabeceaba a la orilla del río; la voz del pájaro maldecido ...*; (RR). • (2) **cantarle la ~ a alguien** (Per): přinést smůlu, přijít o všechno; (AM, MM). • (3) (Per, Ven): strom; (MM).

pacará, m. (1) (Arg): bobovitý strom; ► latinsky *Enterolobium contortisiliquum*, též nazývaný *oreja de negro*; typický pro severozápad Argentiny; ■ Syn.: *timbó*; (MM).

timbó, m. (1) (Arg): bobovitý strom; viz též: *pacará*; (MM).

¡pácatelas!, citosl. (1) (Mex): tumáš!; (JD). • (2) (Mex): to je ale překvapení!; (BDE).

pacay, m. (← keč. *paqay*) (1) (JižAm): strom; ► *Inga spuria*, strom podobný akácii; viz též: *guamo*; (2) plod tohoto stromu; (RAE, MS).

pacaya, f. (1) (StřAm): *Chamaedorea tepejilote*; ► druh palmy se zpeřenými listy; pupeny jejich květů jsou jedlé, stejně tak jako výhonky a štíhlé mladé stonky; (2) (Guat): **otrava** (nepříjemný úkol); (RAE). • (3) (Guat): otrávenost, potlačovaný vztek; (AM, MM). • (4) (střAm): druh palmy; ► latinsky *Chamaedorea graminifolia*; typická pro horské oblasti a

zahrady; dosahuje výšky až dvou metrů; její výhonky jsou křehké a jedlé; (5) (Kost, Hond): obří kapradí; ► mající jedlý stonek; (MM). • (6) (Guat): malér; (JD).

pacayal, m. (1) (Kost, Guat, Hond, Nik): území, kde rostou palmy *pacayas*; (2) (Per): území, kde se pěstují stromy *pacaes*; (viz *pacaes*); ■ Var.: *pacayar*; (RAE).

pacayar, m. (1) (Per): území, kde se pěstují tzv. *pacaes*; viz též: *pacayal*; (RAE).

pacayar, tr. (← keč.) (1) (Per): vysázet stromy *pacay*; (MS).

pacayes, m., pl (1) stromy guava; viz též: *pacay*; (MM).

paceño, -ña, adj/sust. (1) (Bol): obyvatel La Paz; př.: *los pilotos paceños de karting*; (BDE).

pacer, intr. (1) (Am): pást; (JD).

paciencias, f., pl. (1) (Kol, Guat): těsto; ► z pšeničné mouky, másla, cukru, vajec, mandlí a citrónu; (AM, MM).

pacientiencioso, -sa, adj. (1) (Chil, Ekv, Am): moc trpělivý; (AM, JD).

paciente, m. (1) *ser el ~* (Guat): klopit peníze; (MM).

pacificarse, zvrat., intr. [Š: *rendirse, abandonar, entregarse*] (1) (Mex aj.): vzdát se, odejít od partyzánů a odevzdat se státní moci; př.: *de no saber que nos colgarían a todos, hubiéramos ido a pacificarnos*; (RR).

pack, m. (← angl. *pack*) (1) (Chil): seskupení hráčů v rugby; (MS).

paco, -ca, m., i adj. (← keč. *p'aqo*, „načervenalý, narudlý“) (1) viz: *paca* (hlodavec); (2) (JižAm): lama, viz též: *llama*; (3) m. (Am): minerál obsahující stříbro s **železnatou** hlušinou; (4) m., i adj. (Arg, Bol, Per): načervenalá, narudlá nebo hnědočervená, rezavá barva; hnědočervený; (5) m., hovor. (Arg, Urug): významné množství peněz; (6) m., hanl., hovor. (Bol, Chil, Kol, Kost, Ekv, Pan): policajt; (7) m., hovor. (Kub): značné množství něčeho; (8) m., hovor. (Urug): lež, oklamání, ošizení; (9) (← nah. *paca*, „umýt, mýt“) (Nik): plněný kukuřičný list (*tamal*); (RAE). • (10) [Š: *alpaca*] (Per, Chil, Arg): lama alpaka; (11) (Arg, Urug): svazek bankovek, peníze; př.: *¿qué hiciste del paco metido en la calceta?*; (12) (Mex): karetní hra; př.: *se jugaba brisca, conquián, siete y medio y paco, no sólo en aquel lugar*; (13) adj/subst. [Š: *mentiroso, falso*] (Arg): prolhaný, falešný; pokrytec; př.: *pero qué había de aprender / al la(d)o de ese viejo paco*; (14) ~ **mocho** (~), m.; [Š: *timo de la estampita*] (Arg): podvodníkem používaný obal, který vypadá, jako by obsahoval peníze; př.: *¿no será el 'paco mocho' éste?*; (RR). • (15) m. (Kol, Chil, Ekv, Pan, Bol): četník; př.: *los pacos estos se defienden como machos*; (MS, BDE). • (16) (Arg, Chil, Per, LaPla): plavá, narudlá barva; (17) (Per): afta (nemoc); (18) ~ **asoleado**, ~ **porotero** (Chil): fízl, bengá; (19) ~ **ladrón** (Chil): hra na zloděje a četníky; (20) ~ **llama** (Chil): alpaka; (MS). • (21) (LaPla): balík, balíček peněz; (BDE). • (22) adj. (Ven): o uchu dobytka: sklopené; (AM). • m. (23) (Am): nazrzlá barva; (24) (Am): stříbrná ruda se železnou žílou; (25) **tener un ~ gordo** (Kub): mít plnou šrajtofli; (JD).

pacocha, f. (1) (Dom: Cibao) majetek; (AM).

pacolla, f. (1) (Dom): fůra peněz; (AM, JD).

pacón, m. (← nah.) (1) (Hond, Nik, Salv): mýdelník; ► *Sapindus saponaria*, strom 6-8 m vysoký; (2) (Hond, Nik, Salv): plod mýdelníku; ► je podobný třešni, ale hořký, s dvěma či třemi peckami či černými lesklými semeny; jeho dužina smíchaná s vodou produkuje určitý druh mýdla, které se používá na praní prádla; ► využívá se i k dětské hře; (RAE, MS).

pacopaco, m. (1) (Kol): mladíček; (AM, JD). • (2) m. (Kol): luční kobylka; (MM).

pacora, f. (1) (Kol): široký a krátký nůž, který se používá na odstranění šupin a krájení rybiho masa; (RAE).

pacorra, f. (1) (Ven): stará panna; (AM, JD).

pacota, f. (1) (Arg): doprovod; ► skupina lidí, jež někoho doprovází; (2) (Mex): nýmand; prkotina; ► osoba či věc, která je nevýznamná a má malou hodnotu; (RAE). • (3) **de ~** (Mex): o věcech: velké množství, s malými výrobními náklady; (AM). • (4) (Mex): šmejda (i o osobě); př.: *algunos de su pacota*; (JD).

pacote, m. (← braz. port.) [Š: *paquete*] (1) (Bol): balík; (MS).

pacotilla, f. (1) (Chil, Guat, Hond; Ekv): lůza, podlí a zlí lidé (2) (Salv, Nik): parta (skupina přátel); (RAE). • (3) (Ven): zboží malé hodnoty, bezcenný brak; (4) **bongear la ~** (Ven): prodávat tretky na koni nebo ve člunu (*bongo*); přenes.: nemoci se zbavit chudoby; př.: *con la mano floja que eres todavía andaríamos por ahí bongueando la paquetilla, como hace treinta*

años; (RR; AM). • (5) **de ~¹** (Portor): o někom: mající polodlouhé vlasy; (6) **ir en ~** (Per, Portor): lidé na procházce; (AM); (MM). • (7) (Am): banda, parta; (8) **de ~²** (Portor): o někom: venkovský, sprostý; (9) **hacer a la ~** (Chil): odflinknout; (JD).

pacotillero, -ra, m/f. (Am): (1) kramář či podomní obchodník; (RAE). • (2) (Ekv): sprosták, buran, venkovský balík; (AM, MM). • adj. (3) (Ekv): obyčejný, venkovský; (JD).

pacoyuyo, m. (← keč.) (1) (Chil, Per): léčivá rostlina; (MM).

Pacto, m. (1) ~ **Andino** (Am): dohoda o ekonomické spolupráci andských států; (BDE).

pacú, m. (← guar.) (1) (Arg, Par; Bol, Urug; LaPla): ryba (xxxxx); ► druh jedlé sladkovodní ryby, oválného tvaru; dlouhá až 80 cm; (RAE; MM; BDE).

pacumutu, m. (1) (Bol): pečeně z hovězího masa; ► maso nabodnuté na tyč se peče na přímém ohni; (RAE).

pacuna, f. (1) (Bol): foukačka; ► zbraň indiánů; (AM).

pacuno, adj. (← keč.) (1) (Chil): civilní; (MS).

padal, m. (← map.) (1) (Chil): svrchní vrstva slaměné tkaniny; (AM, MM).

padder, m. (← angl.) (1) (Chil): rádiový kondenzátor; (MS).

paddle, m. (1) (LaPla): míčová hra podobná tenisu; ► hraje se s dřevěnou pálkou; př.: *practica algunos deportes como tenis y paddle para evitar la gordura*; (BDE).

paddock, m. (← angl.) (1) (Am): v dostizích místo, na němž se shromažďují koně před závodem; (2) (Chil): tribuna u dostihové dráhy; (MS).

padilla, m. (1) **mandarlo a uno a donde fue el padre ~** (Mex): poslat k čertu; (MM).

padrasto, m., vulg. (1) (Am): nevlastní otec; (MM).

padre, m., i adj. (1) adj., hovor. (Mex): úžasný, skvělý; (RAE). • (2) (Mex): člověk, který ovládá jiného; „kmoť“; př.: *la frase 'yo soy tu padre' no tiene ningún sabor paternal, ni se dice para proteger, ..., sino para imponer una superioridad, esto es, para humillar*; (3) adj. [Š: *tremendo, -da*] (Mex, Per, Arg, US, Kub): strašný, -ná; ► může se používat se substantivem ženského rodu; př.: *verás qué padres fiestas arma Bobó*; (4) **nombrar ~s y madres** (Mex): urážet, sprostě nadávat; př.: *a falta de insolencias suficientemente incisivas, acudían a nombrar padres y madres en el bordado más rico de indecencias*; (RR). • (5) adj. (Chil, Guat, Mex, Per, Portor; Arg): velký, obrovský; př.: *me llevé un susto padre*; (6) ~ **de agregó** (Portor): majitel statku; (7) **ser uno de ~ nuestro** (Per): být korunovaný hlupák; (AM; MM). • (9) **lo enviaron adonde fue el ~ Padilla** (Mex): poslali ho do háje; (10) adj. (Mex): pořádný, pěkný; (JD).

padreo, m. [Š: *apareamiento, acoplamiento*] (1) (Per): párování, páření, spojení; př.: *que se intervenga en el padreo de las bestias está bien. y por lo mismo su acomplamiento a nadie humilla ni encela. pero arrojar... a una mujer casi impúber a un hombre...es un delito...*; (RR).

padrejón, m. (1) (Arg): plemenný hřebec; (2) lid. (Kub, Chil, Portor, Dom, Urug): hysterický záchvat; ► projev nervového onemocnění; (AM, MM). • (3) (Arg): hřebec; (JD).

padrillo, m. (1) (JižAm; Arg, Per, Urug): plemenný hřebec; (2) (Per): plemenné zvíře; (RAE; AM). • (3) (Am): hřebec; (JD).

padrinaje, m. (1) (Chil): skupina kmoťů; (2) kmoťovství; (RAE).

padrino, m. (1) (Arg, Urug): pomocník krotitele; př.: *las tres primeras yeguas salieron mansas, dando trabajo sólo a los padrinos*; (2) ¡~ **pelado!** (~ **pelón**), citosl. (Arg, Urug): přispějte!; ► tímto pokřikem prosí děti na ulici o drobné kmoťa při křtu nebo svatebního svědka; př.: *un revoltijo de chiquilines que gritan: ¡padrino! ¡padrino pelado!*; (RR). • (3) ~ **cacho** (Chil): lakomý kmoť; (AM). • (4) ~s **de manos(de velación)** (Mex): svědkové svatby; (5) pl. (Kub): patronátní závod; (6) **el que tiene ~ se bautiza** (Kub): není nad protekci; (JD).

padrísimo, -ma, adj., hovor. (1) (Mex): vynikající, super; př.: *verás que padres fiestas arma Bobó; Acapulco era padrísimo hace veinte años...*; (RAE; BDE).

padrón, m. (1) (Arg, Kol, Hond, Dom; Antil, Bol, Chil, Pan): plemenný hřebec; (RAE; AM). • (2) (Kol): plemenný býk; (AM). • (4) (Am): hřebec; (5) (Mex): milenec; (JD). • (6) (Chil): poznávací značka auta; př.: *detenido un hábil ladrón de vehículos; tenía padrón otorgado en Olmué*; (7) (Urug): parcelní číslo; př.: *...aquellos contribuyentes cuyas propiedades tienen padrón terminado en «3»*; (BDE).

padrote, m. (1) (StřAm, Kol, Ekv, Portor, Dom, Ven): u dobytku: samec určený k rozmnožování; (2) (Mex): pasák (osoba, která využívá práce prostitutky); (3) (Mex): kuplíř;

(RAE). • (4) [Š: *chulo, proxeneta*] (Mex; střAm): hezoun, frajer, kuplíř; př.: *más de una docena de putillas y padrotes*; viz též: *madrota*; (RR; BDE). • (5) (střAm, Kol, Pan, Ven; střAm, Mex): plemenný kůň, osel, býk; ► či jiný skot; př.: *...a mi papá se le ocurrió, compró dos semantales y dos cochonos, ¿no?, dos padrotes, para llevarlos para la hacienda...*; (AM; MM; BDE). • (6) (Mex): majitel nevěstince; (7) (Mex): darebák, lotr; (MM).

padrotear, tr. (1) (Ven): o zvířeti: prosazovat se mezi zvířaty stejného druhu; (2) tr., hovor. (Ven): rozkazovat, ovládat jinou osobu využíváním jejích slabostí; (3) intr. (Mex): žít jako pasák (využívat práce prostitutky); (4) intr. (Mex): věnovat se kuplířství; (RAE). • intr., vulg. (5) (Mex): o muži: mít vztahy se ztracenými existencemi; ► ženami; (6) (Ven): nahnat strach, zastrašit; ► jeden muž druhého; (AM). • int. (7) (Mex): o muži: vynutit si pohlavní styk; (MM). • tr. (8) (Ven): napálit, komandovat; (JD).

padrotería, f. (1) (Mex): pasáctví holek; (JD).

paganini, m. (1) (Arg, Chil, Ekv, Guat, Mex, Per, Portor, Urug): obětní beránek, sponzor; ► osoba platící pod nátlakem nebo výhrouzkou; (AM, MM). • (2) (Chil): hýřil; (JD).

pagano, -na, adj. (1) (Arg): o někom: dutý; (AM, MM). • (2) (Arg): o někom: platící; (MM).

pagar, tr. (1) **¡pago!** citosl. (Hond, Arg, Kol, Urug): platí (přistupuji na sázku); př.: *varios jugadores hacen apuestas, hablando al unisono: ¡pago!*; (2) **dejar pagando**, viz: *dejar*; (RR). • (3) ~ **uno a nueve** (Chil): zaplatit dvakrát; (AM). • int. (4) (Arg, Chil): přijímat sázky na závody, kohoutí zápasy nebo jiné podobné události; (5) (Arg): o obchodě: mít zisky z prodeje; př.: *el café está pagando bien*; (6) ~ **la chapetonada** (Arg, Par, Urug): doplatit na svou nezkušenost, udělat začátečnickou chybu; (7) ~ **a puchos** (Arg, Kol): splácet po malých částkách; (MM). • (8) (Am): přijímat sázky; (9) ~ **en cash** (Am): platit hotovými; (10) ~ **el chico** (Mex): být obětním beránkem, odnést to za jiné; (11) ~ **al chinchin** (Per): zaplatit z ručky do ručky; (12) ~ **los elotes** (Am): být obětním beránkem, odskákat to za jiné; (13) **hacer ~ el pato** (Chil): nastrčit (koho), hodit na krk (komu,co); (14) ~ **la harina del pan que comió la burra** (Chil): odnést si to za druhé; (15) **me la(s) pagarás** (Am): zaplatit i s úroky (za co); (16) ~ **a nueve** (Chil): splatit; (17) **quedar ~ando** (Arg): dostat košem; (18) ~ **con un valiente** (Mex): sprostě vynadat; (19) ~ **la vuelta** (Guat, Portor): doběhnout, napálit (koho); (20) **págate una cerveza** (Kub): pozvi mě na pivo, dej mi pivo; (JD).

pagayo, m. (1) (Portor): lopatka; ► na sbírání pěny z nádoby se šňávou z cukrové třtiny; (AM, MM).

página, f. (1) **quedó en la ~ diez** (Kub): už je v pánu; (2) **quedarse en la ~ dos** (Kub): dostat košem; (JD).

pagó!, citosl. (onomat. výraz) (1) (Salv): používá se za účelem imitovat zvuk výprasku, varovat tak zlobivé dítě před výpraskem; použ. se opakovaně (*¡pago, pago!*); (RAE). • m. (2) **y está bien** ~ (Arg): a to je moc dobře placeno; (3) ~ **de la casa** (Kub): činže; (4) **para el ~ de los bomberos** (Chil): až naprší a uschne; (5) ~ **chico** (Am): rodný kraj, rodná vec; (6) ~ **de Chile** (Chil): mizerný plat; (7) **hacerse ~ de** (Guat): dát si zaplatit (za co); (JD).

pagó(s), m. (1) (Arg, Bol, Urug): rodný kraj; ► nebo kraj, kde se daná osoba zabydlela; spíše pl.; (2) venk. (Arg, Per, Urug; Bol, Chil, LaPlá): místo, obec, kraj; spíše pl.; př.: *a los paisanos de mis pagos; a la gente de estos pagos no parecía importante nada de nada*; (RAE; BDE)

pagua, f. (← nah. *pahuatl*, jméno jakéhokoli ovoce, které není ani kyselé ani sladké) (1) (Mex): ovoce jednoho druhu avokáda; ■ Var.: *pahua*; (RAE). • (2) (← map.) (Chil): kýla; (3) (Chil): velký otok; (4) **cantarle a uno la ~** (Chil): bolet kýla; (5) **tener ~** (Chil): kručení v břichu; (MS).

paguacha, f. (← map.) (1) (Chil): kýla; (2) (Chil): nádobka z tykve; (3) (Chil): oblá a objemná věc; (4) (Chil): kulatá hlava; (5) (Chil): hrb; (6) (Chil): pokladnička; (7) (Chil): tabatěrka; (8) (Chil): meloun; (9) (Chil): káča; (MS). • (10) (Chil): velký a kulatý plod ovoce; (11) (Chil): viz: *petaca*; (AM, MM).

paguala, f., lid. (1) (Portor): mečoun; ► ryba; (MM).

paguau, f. (1) rostlina; ► používá se jako barvivo fialové barvy; (MM).

pagüento, m. (← map.) (1) (Chil): pacient s kýlou; ■ Var.: *pahuento*; (MS).

pahua, f. (1) (Mex): ovoce, viz též: *pagua*; (RAE). • (2) (Chil): kýla; (3) velký otok; ■ Var.: *pagua*; (MM).

pahuacha, f. (1) (Chil): otok, kýla; (2) (Chil): tykev, kalabasa; viz: *totuma, güiro*; (3) (Chil): pokladnička; (4) lid. (Chil): hrb na zádech; (5) (Chil): káča; ► hračka; (6) (Chil): viz: *paguacha*; (MM).

pahuento, viz: *pagüento*; (MS).

pahuichi, m. (1) (Bol): chýše, chatrč; (RAE).

pacha, f. (← keč.) (1) (Ekv): tunika; (2) (Kol): šťouch v kulečnicku; (MS).

pacha, m. (← nah. *patzoa*, „zahrabat, zploštit, zmáčknout“) (1) (Salv, Nik): kojenecká láhev, dudlík, šidítko; (2) (Salv, Hond, Nik): malá plochá láhev, která se běžně používá na likér; (RAE).

pachaca, f. (1) (Kol, Ven): druh stromu; ► latinsky *Capparis pachaca*; má bílé květy a je vysoký; (MM).

pachacate, m. (← nah.) (1) (Mex): shnilý plod; (2) (Mex): o dítěti: vyzáblina; (MS).

pachaco, adj. (1) (Mex: Guerrero): malý, rozmáčkнутý; (2) (střAm): nepotřebný, zbytečný, neduživý; (AM, MM). • (3) (Am): nanicovatý; (JD).

pachacho, -cha, adj. (1) (Chil): o osobě či zvířeti: podsaditý a mající krátké nohy; (RAE, AM).

pachada, adj. (1) (Chil): o slepici: zakrstlá, baculatá; (AM, MM).

pachamama (Pachamama), f. (1) (← keč. *pacha*, „místo nebo čas“, *mama*, „matka všech zvířat“) (Bol, Per; Arg, Chil): Matka Země; př.: *le vino la desgracia por no hacerle el convido de guiso de guanaco a la Pachamama*; (AM, MM; BDE).

pachamanca, f. (← keč. *pacha*, „obecný, běžný“ + *manka*, „hrnec, kotlík“) (1) (JižAm): maso okořeněné paprikou; ► peče se mezi vyhřátými kameny nebo v jámě vyhloubené v zemi, přikryté horkým kamenem; (RAE). • (2) (Per; Bol): jídlo; ► připravované v zemi s horkými kameny; př.: *ya estaban listas las piedras para la pachamanca*; (3) (Per): opékání, otvor v zemi; ► pro přípravu pokrmů, především z luštěnin; (4) (← *pachamancada*) (Per): vesnická hra; ► při které má hlavní jídlo toto jméno; (AM, MM; BDE) • (5) (Am): maso pečené na rozpálených kamnech; (JD).

pachamanga, f. (1) (Ven): bezvědomí, mdloby, závrať; (AM, MM, JD).

pachamanquear, tr. (1) (Per): zneužít, zužitkovat; (AM). • (2) (Per): muckat, muchlovat se; (JD).

pachamanqueo, m. (1) (Per): muckání, muchlování; (JD).

pachana, f. (1) (Ven): stará zlatá mince; viz: *pachano*; (MM).

pachanga, f. (1) tanec původem z Kuby; (2) hovor. (Arg, Kub, Salv, Guat, Nik, Urug): veřejná nebo rodinná oslava, zpravidla s tancem (RAE). • (3) **echar una** ~ (Portor): zatančit si tanec *Punta*; (4) (Portor): konverzace, rozhovor; (AM, MM). • (5) (Am): mejdan; ; př.: *oye ¿y los gritos se interesan por estas regiones?... mm... los gritos... hay de todo ... sí se interesan; les gusta todo lo que sea pachanga, eso sí*; (6) (Kub): slamáček; (BDE; JD).

pachango, -ga, adj. (1) (Chil): viz: *pachaco*; (AM, MM). • (2) (Chil): buclatý, malinký; (JD).

pachanguear, intr., hovor. (1) (Arg, Kub, Salv, Urug): účastnit se oslavy zvané *pachanga* (viz); (2) (Kost, Kub, Hond, Nik): pařit, flámovat; (RAE).

pachanguero, -ra, (1) adj. (Arg, Kub, Salv, Nik, Urug; Mex): pařmen; rád navštěvující oslavy *pachangas* (viz); př.: *...el doble humor melancólico y pachanguero...*; (RAE; BDE).

pachano, m. (1) (Ven): stará zlatá mince; ► hodnoty 25 pesos; ■ Var.: *pachana*; (AM, MM).

pachaunanchango, m. (← keč.) (1) sluneční hodiny; (MM).

pachayachachic, m. (← keč.) (1) Stvořitel; (MM).

pacheco, m. (1) (Ekv, Ven): velká zima; (RAE). • (2) (Chil): komedintský, neupřímný; (JD).

pachequil, m. (1) (Arg): viz: *pachiquil*; (AM, MM).

pachiche (pachichi), adj/subst. (← nah. *pachichina*, ← *chichina*, „lízat, cucat“) (1) adj. (Mex): přezrálý; (RAE). • (2) m. (Mex): zakrstlá věc nebo plod; (3) (Mex): suchá, malá věc; (4) (Mex): starý a vrásčitý člověk; ■ Var.: *pachichi*; (MS). • (5) (Mex): o ovoci a lidech: scvrklý, vrásčitý; (JD).

pachichi, viz: *pachiche*; (MS).

pachigua, adj. (1) (← mex. *pachichi*, „přecpat se, přesytit“) (Hond): přecpaný, sytý; (AM, MM, JD).

pachilla, f. (1) (Ekv): suť; ► materiál z bouračky použitelný k další stavbě; (RAE).

pachitos, m., pl. [Š: *ovejas, corderos*] (1) (Per): ovce, beránci; ► lidový výraz používaný na venkově; př.: *ya casi no tenemos ovejas, ..., han muerto la mitad de nuestros pachitos*; (RR).

pachiquil, m. (1) (Arg): kroužek, podložka; ► vkládá se mezi těžký náklad a hlavu; (AM).

pacho, -cha, adj/subst. (1) (← nah. *pach*) (Salv, Hond, Nik): plochý; (2) (Salv, Nik): mělký (o řece, tůni, studni nebo jezeru); (RAE). • (3) m/f. (Mex, Nik, StřAm): hubeňour; (4) (StřAm, Chil): baculatý člověk; (5) adj. (StřAm): plochý; (6) m. (StřAm): rovný předmět; (MS). • (7) m. (Kost): milá, zábavná příhoda; př.: *a mí me han pasado pachos muy vacilones*; (RR). • (8) adj. (Kub): klidný, flegmatický; (AM, MM). • (9) (Am): malinký, mrňavý; (10) placatý, hubený; (JD).

pachocha, f. (1) (Kol, Kub, Pan, Per; Chil): flegmaticčnost, lhostejnost, netečnost, pomalost; (RAE); (MM). • (2) (jižAm): karty stejné barvy; ► v ruce při hře *malilla*; (AM, MM). • (3) (Mex): sada karet od jedné barvy; (JD).

pachochudo, -da, adj. (1) (Par): flegmatický; (JD).

pachol, m. (← nah.) (1) (Mex): hřívá; ► rozčuchané vlasy; (2) (Mex): hrouda zeminy na sázení školky; (3) (Mex): lesní nebo ovocná školka; ■ Var.: *pachole*; (MS). • (4) (← mex. *pazolli*, „ráno“) (Mex): šedina; (AM).

pachola (pacholi), f. (← nah. *pachoa*, „přehnout, ohnout, sklonit“) (1) (Mex): viz: *totoposte*; (RAE). • (2) (Mex: Zacatecas): kukuřičná placka; (AM).

pacholí, m. (1) (Mex): opečená kukuřičná placka; viz: *totoposte*; ■ Var.: *pachulí*; (AM, MM).

pachole, viz: *pachol*; (MS).

pacholear, tr. (← nah.) (1) (Mex): vysázet lesní nebo ovocnou školku; (MS).

pachón, -ona, adj/subst. (1) (Hond, Mex, Nik): chlupatý, chundelatý; (RAE). • (2) m. (Ekv): druh velkého dikobraza (pohybující se pomalu); př.: *envidió a las iguanas...hasta al pachón. al pesado pachón, que se arrastra erizado de púas sobre los polvos encendidos*; (RR). • (3) adj. (Mex): štíhlý, rovný; seschlý; (4) adj/subst. (Chil, Hond, Mex, Nik, Guat): vlasáč, chlupáč; (5) adj. (Guat, Mex; Chil, Hond): o věci, člověku i zvířeti: chlupatý, srstnatý; (MS; AM, MM). • (6) hanl. (Per: Huánuco): baculatý, hloupoučký; (AM, MM).

pachorrada, f. (1) (Kub, Per, Portor): hloupost, pitomost; (AM, MM).

pachorrear, intr. (1) (Nik; střAm): zahálet, povalovat se; (RAE; AM, MM).

pachorriente, -ta, adj. (1) hovor. (Arg, Urug): flegmatický, lhostejný, netečný, pomalý (2) (Ekv): chlupatý, chundelatý; (RAE). • (3) (Arg: Cuyo, Per; Pan, Urug): pomalý, líný, zahálčivý; (AM, MM). • (5) (Am): strašně flegmatický; viz též: *pachorrudo*; (JD).

pachorro, -rra, adj. [Š: *perezoso, pachorrudo*] (1) (Urug, Portor; Kol, Per): lenivý, strašně flegmatický; př.: *la vio repechar, con sus bueyes pachorros, la cuesta empinada, y oyó los gritos de Matabayo, entre el crujir del techo y el rechinar de los ejes*; (RR; AM, MM).

pachotada, f. [Š: *patochada*] (1) (Bol, Chil, Kost, Ekv, Per; Mex, Am): hloupost, nesmysl, pitomost; (2) (Kub, Ven): agresivní, neuctivá, povýšená odpověď; (RAE; MM, JD).

pachotear, intr. (1) (Chil): blbnout, říkat blbosti; (AM, MM).

pachotero, -ra, adj. (1) (Chil, Kost): říkající nesmysly, pitomosti (viz *pachotada*); i subst.; (RAE).

pachucada, f. (1) (Kost): chování typické pro asociální osobu zvanou *pachuco* (viz); (RAE).

pachuco, -ca, adj., m/f. (← nah.) (1) (Kost): mající společensky nepřijatelné zvyky a mluvu; (2) adj., málo užív. (Kost): ješitný, samolibý, marnivý, domýšlivý, pyšný; (3) adj., hovor. (Salv, Hond, Nik): velmi těsný, obtažený, upnutý (o oblečení, především o kalhotách); (4) m. (Kost): hantýrka ničemů, mladeže, mužů; (5) m., pl. (Kost): kalhotky (dámské, dětské); (RAE). • (6) m/f. (Mex): hejsek; ► mladý vystěhovalec vyznačující se nápadným chováním a oblečením; př.: *como es sabido, los 'pachucos' son bandas de jóvenes, generalmente de origen mexicano, que viven en las ciudades del Sur (de Estados Unidos)*; (7) i adj. (Kost): obyvatel města chovající se asociálně; př.: *malditos pachucos no respetan nada alguien había retocado con un spray un rotulito en el parque ahora decía no pisar en el césped*; ► *no pisar el césped*: nešlapat na trávník; *no pisar en el césped*: nesouložit na trávníku; (8) (Kost): slangový (městský neformální slang); př.: *suele decirse que el habla pachuca se concentra en los alrededores del Mercado de Carretas de San José*; viz též: *pachuquismo*; (RR). • adj/sust. (9) (Mex): o osobě: nápadně oblečená, chovající se nápadně; př.: *no le gustaba andar muy*

pachuco, ni pelarse como tarzán, ni nada; vestía correctamente, andaba muy limpio; ...con un cigarro en la boca, a lo pachuco...; (BDE).

pachuco (pachucón), m. (1) (Mex): sekáč, frajer; (JD).

pachulí, m. (← fr. *patchouli*) (1) (Am): trvalá rostlina; ► využívaná v kosmetickém průmyslu; latinsky *Andropogon nardus*; (2) parfém vyrobený z této rostliny; ► módní především na konci 19. století a na začátku 20. století; od používání jejího využívání se již upustilo; (MM).

pachuquear, intr. (1) (Salv): tančit; (RAE).

pachuquismo, m. (1) (Kost): slangové slovo nebo výraz, který užívá *pachuco* (viz); př.: *en este estudio no voy a recoger pachuquismos; los hay abundantes, pero suelen ser de corta vida*; (RR).

paica, f. (1) [Š: *ramera*] (Urug, Arg): děvka, coura; (2) [Š: *muchacha, moza*] (Arg, Urug): děvče, dívka; ► může být i hanl.; (RR). • (3) viz: *palca*; (MS).

paico, m. (← keč. *páykko*) (1) (Chil, Kol, Ekv, Per): travina, viz: *epazote*; (2) hovor. (Ekv): pálenka z třtiny; (RAE). • (3) (Chil, JižAm): merlík vonný; ► *Chenopodium ambrosioides*; (4) (JižAm): bylinkový čaj z merlíku; (5) (Kol): protiva; (6) **hacer oler** ~ (Ekv): to je ale skleróza!; ■ Var.: *payco*; (MS).

paichachú, m. (1) (Bol): viz: *taunachi*; (AM).

paiche, m. (1) (Mex): rostlina; ► latinsky *Petiveria alliacea*, také nazývána *yerba del zorillo*; silně zapáchající; (2) (Per): nasolená ryba; (MM)

paila, f. (1) (Am): pánev, nádoba; př.: *...el caballo echó a galopar en un salto, derribando las pailas de una mondonguera...*; (2) (Kub): rendlík; (3) (Ekv): kufr vozidla; (4) (Nik): mačeta s širokou tenkou čepelí a rukojetí dlouhou stopu; ► používá se při sklizni cukrové třtiny; (RAE; BDE). • (5) (Pan, Ven): nádoba s ručkou; ► je z kovu, kameniny nebo smaltovaného železa, používá se při vaření; př.: *en el rancho de Cheba Reyes hay una gran paila de 'pega-pega' que ella ofreció cuando la Chata estuvo malona con la calentura*; (6) viz: *palla*; (RR). • (7) (Kub): louže, tůň; (8) **echar a las ~s** (Chil): při pouštění draka: ustříhnout provázek; (AM). • (9) (Am): kotlík, kastrol; (10) viz: *tacho*; (MM). • (11) **casa de ~s** (Kub): kotelna; (12) (Am): pekáč; (13) (Chil): plácačky na uši; (14) **a las ~as¹** (Chil): zkrachovat; (15) **a las ~as²** (Chil): natáhnout bačkory; (JD). • (16) (Chil): míchaná vejce; př.: *...y después preparó una paila común de huevos revueltos con tomates; prepara la paila (huevos revueltos con jamón)*; (BDE).

pailada, f. hovor. (1) (Hond): velké množství něčeho; (RAE). • (2) (Am): obsah kotle; (JD).

pailero, -ra, m/f. (1) (Antil, Kost, Mex, Nik, Ven): osoba pracující s mačetou *paila*; (2) m/f. (Bol, Kub, Ekv, Mex y Per; Chil): výrobce či prodáváč nádobí *paila*; (3) m., hovor. (Kub): homosexuál (4) m. (Nik): pracovník, jenž mačetou sklízí cukrovou třtinu; (RAE; MM). • m. (5) lid. (Kol, Mex): přistěhovalec z Itálie; (6) váreňský dělník v cukrovaru; ► stará se o nádoby se šťávou; (MM).

pailería, f. (1) (Am): kotlářství; (JD).

pailetas, adj. (1) (Kost): o hovězím dobytku: s rohy zahnutými dozadu nebo s hnáty do stran; (RAE). • (2) f., pl. (střAm): o býku nebo krávi; ► s rohy zahnutými od sebe nebo mající je daleko od sebe; (AM, MM).

pailita, f. (1) (Kub): místo setkání, schůzky; (AM).

pailón, m. (1) (Hond): proláklina s okrouhlým dnem; (RAE). • (2) (Ven): vír tvořící se v řekách bohatých na vodu; př.: *por julio, cuando el Orinoco muestra toda su hermosura y su grandeza al alcanzar la plenitud de su crecida anual...cuando sopla el barinés largo y recio y braman enfurecidos los pailones de la Laja de la Zapora...*; (RR). • (3) (Bol, Ekv, Hond): kotlina, údolí; ► na okrajích oblá; (4) (Kol, Kub): pánev, kastrol; (AM, MM). • (5) (Ven): vítr; (MM). • (6) (Kol): kotlík; (7) (Chil): ušatec, ušoun, ůlpas, nemehlo; (8) (Mex, Kub): zadnice, kotel; (JD).

paina, f. (1) (Arg): chmýří; ► bílý chumáč tvořený velkým množstvím chmýří, jímž jsou pokryty semínka stromů rodu *Chorisia*; (RAE).

paipa, f. (← angl. *pipe*) (1) (Chil): větrák; (2) (US) plynová nebo vodní bomba; (3) (US): vodní hadice; (MS).

paipazo, m. (1) (Chil): úder hadicí, trubicí; (MS).

paipudo, -da, adj. (1) (Nik): mající silné a výrazné rty; (2) mající výraznou čelist; (RAE).

paiquillo, m. (← keč.) (1) (Chil, Ekv): viz: *paico*; merlík vonný; (MS).

pairona, f., lid. (1) (Per): peruánské flamenco; (MM).

pair-oar, m. (← angl.) (1) (Chil): člun řízený dvěma veslaři; (MS).

país, m. (1) **irse al ~ de los calvos** (Guat): odejít do věčných lovišť; (JD). • (2) ~ **nacional** (Ven): mlčící většina; ► občané, kteří se aktivně neúčastí politického dění; (3) ~ **político** (Ven): spojená opozice; ► jak vládních, tak stranických nebo politických; společně mají sílu rozhodovat o vývoji země; (BDE).

paisa, m/f. (1) [Š: *extranjero*] (Ekv): cizinec; př.: *la diferencia en el trato de los paisas y sobre todo de las paisas, los sorprendía...*; (RR). • (2) m. (Kol, Kub, Ekv, Guat): krajan, rodák; (AM). • m. (3) (Kol, Kost, Kub, Ekv, Guat, Nik): viz: *paisano*; (MM). • (4) hanl. (Ekv): Kolumbijánek; (JD). • adj/sust. (5) (Kol): obyvatel Antioquie; př.: *los paisas están interesados en conseguir*; (6) (Kol): obyvatel Medellín; př.: *otra vez, el metro paisa se puede enredar*; (BDE).

paisanada, f. (1) (Arg, Urug; LaPla): skupina rolníků nebo gaučů; venkované, krajané; př.: *sufrió la ilusión de que toda la paisada no tenía más razón de ser que la de sus manos, inhábiles en el ocio*; (RR; BDE).

paisanaje, m. (1) (Am): dělníci na farmě; (JD). • (2) (LaPla): skupina rolníků; př.: *¿no sos el gringo bolichero que con hipotecas y trampas robó la tierra del paisanaje?*; (BDE).

paisano, m. (1) (Mex): oba druhy ptáků rodu kukačka: *Geococcyx californianus* (kukačka kohoutí) a *Geococcyx velox* (kukačka zemní); ► mají kávové našedivělé peří, křídla a ocas zeleno-bronzové, temeno nažloutle hnědé; žijí v oblastech s nadmořskou výškou do 2000 metrů; (RAE). • m/f., (2) (Mex): Španěl; (3) (Ekv, Per): horal, horalka; ► především o domorodém obyvatelstvu; (4) (Dom): cizinec, cizinka; ► jakýkoliv, především Syřané a Palestinci; (AM, MM). • m/f. (5) (Arg): vesničan, vesničanka; př.: *a los paisanos de mis pagos*; (6) vulg. (Arg): cizinec mluvící arabsky; př.: *¿llegó ya el paisano?*; (MM; BDE). • m. (7) (Arg): Turčín; (8) (Ekv): Indián z hor; (9) hanl. (Mex): Španělák; (10) (Per): žluťas; (JD).

paitaco, m., hanl. (1) (Chil): Bolivijánek; (JD).

paitar, tr. (1) (Per): vložit, uložit; ► bez poplatku, v dobré víře; (AM, MM).

paisito, m. (1) (Urug): láskyplně Uruguay; př.: *...es doloroso destacar la inmensa cantidad de cultos que florecen en «el paisito» como hongos luego de la lluvia.*; (BDE).

paiste, viz: *paste*; (MS).

paja, f. (1) f. (Salv, Nik): proud vody, který dodává hlavní trubka v domě jednotlivým potrubím; (2) f. (Salv): hloupost, nesmysl; (3) (Salv): chvástání se; (4) (Nik): kohoutek (vodovodu); (5) f., pl. (Salv, Guat, Hond): lži; (6) ~ **de agua**¹ (Kol, Kost, Guat; Hond): kohoutek (vodovodu); (7) ~ **de agua**² (Kost): říčka, potůček; (8) ~ **toquilla** (Ekv): vlákno z rostliny *Carludovica palmata*; ► slouží k výrobě panamských kloubouků; (9) **correrse alguien la ~**, vulg. (Per): masturbovat; (10) **hacerse alguien una ~**, vulg. (Arg, Kub, Per, Urug): masturbovat; (RAE). • (11) [Š: *mentira*] (Kol): lež; (12) ~ **(pajita) de agua** [Š: *riachuelo*] (Kost): říčka, potůček; (13) **pura ~** (Salv, Kol, Kost): jenom jestli!; to určitě!; vyjadřuje pochybnost, hněv, pohrdání nebo ironii nad lží nebo nesplněným slibem; (14) **estar con (tener) la ~ tras la oreja** [Š: *estar con la mosca en (detrás de) la oreja*] (Kost, StřAm): mít za ušima, mít v hlavě mouchy (brouky), být celý vyjevený strachem; (15) **hablar ~** [Š: *hablar estupideces*] (Salv, Kost, Kol): plácet nesmysly; (16) viz: *cola de paja*; (RR; MM). • (17) (Chil): hrobové ticho; (18) ~ **picada** (Chil): pitomost, malichernost; (19) **echarle a uno la ~** (Ven): vytáhnout na ulici; (AM). • (20) (Am): jednoleté nebo trvalé rostliny; ► mající tuhé listy; některé jsou vhodné pro pastvu, jiné jako pokrývka střechy; (21) (Am): suchý plevel; (22) ~ **brava** (Am): tráva; ► latinsky *Collataenia gineroides*; mající nažloutlou až zelenou barvu, tuhé a neohebné listy a měřící přibližně 80 cm; roste ve vysoké nadmořské výšce na suchých místech; v případě potřeby slouží jako pastva pro dobytek; př.: *los arenales, tapados por la paja brava*; (23) (Per): nízká travina; ► mající tuhé, špičaté a na dotek drsné listy; (24) **hacerse la ~** (Arg, Kub, Mex, Par, Urug): masturbovat; (25) adj. (Chil): tichý, neslyšný; (MM; BDE). • f. (26) (Am): tráva; (27) **echar ~** (Kol): kecat; (28) **le hizo la ~** (Am): vyspal se s ní; (29) **ser ~** (Chil): být tichý jako pěna; (30) **es pura ~** (Kol): to jsou kecy; (JD).

pajal, m. (1) [Š: *pajonal, matas de paja*] (Arg): zarostlé strniště; př.: *después de aquella desgracia me refugié en los pajales...*; (RR).

pajama, m/f. (1) (Kub): pyžama; (JD).

pájara, f. (1) **dar a uno** ~ (Kol, Portor): o někom: podvést, oklamat; (AM, MM).

pajarada, f. (1) (Ekv): hejno ptáků; (JD).

pajaral, m. (1) (Kub): místo hojného výskytu ptáků; (AM).

pajareada, f. (1) (Mex): plašení ptáků; (JD).

pajarear(se), zvrat., intr. (1) [Š: *ahuyentar(se)*] (Per, Kol aj.): odehnat, zaplašit, utéct, uprchnout; př.: *...nada de imposible tiene que...se haga la desentendida y se pajaree dejándolos sonlitos*; (RR).

pajarear, intr. (1) (Am; Kol, Ekv, Mex, Per): o jezdeckém zvířeti: polekat se, splášit se (2) (Am): vyplašit domácí ptactvo či zvěř (3) (Mex; Kol): tajně naslouchat, špiclovat; (RAE; AM, MM). • tr. (4) (Bol, Kol, Chil, Ekv, Guat, Per: Santa): plašit ptáky z osetého pole; (5) (Kol): zavraždit; (6) (Chil): rozptýlit se, nedávat pozor; (7) (Guat): bezcílne bloumat, potulovat se; (AM, MM). • (8) (Mex): o něčem: věnovat pozornost, pozorně poslouchat; (MM). • (9) (Am): odpravit, oddělat; (10) (Arg, Guat): objedovat; (JD).

pajarel, m. (1) (Chil): klec; (JD).

pajareque, m. (1) (střAm, Ven): viz: *bajareque, quinchá*; (2) **de** ~ (Ven): slaměná střecha; ► připevněná ke dřevěné konstrukci; její zdi jsou ze směsi bahna a slámy; (AM, MM). • (3) (Hond, Ven): chatrč, chýše; (JD).

pajarero, -ra, (1) adj. (Am): o jezdeckém zvířeti: lekávé (2) m. (Am; Kol, Guat): chlapec, jenž má za úkol plašit ptáky na osetém poli; (RAE; AM, MM). • (3) (Mex, Per; Portor): o koni: temperamtní; (4) (Ven): vlezlý, dotěrný; (AM; MM). • (5) (Portor): ohnivý kuň; (6) (Am): hlídač polí; (JD).

pajarito, m. (1) **creer en ~s** (~s **preñados**) [Š: *caerse del nido*] (Salv, Kol, Ven): být naivní, nemít poněti o čem, být jako spadlý z višně / z nebe; př.: *...a partir de mañana el Gobierno dejará de creer en pajaritos preñados con respecto a nosotros, pues se anunció que vendrá un tipo especialmente nombrado por la Secretaría de Información de la Presidencia de la República para revisar previamente todo el material a transmitir*; (RR). • (2) m. (Portor): havěť, malá potvora; ► o hmyzu nebo jakémkoliv zvířeti; (3) (Kub): zženštilec, homosexuál; (AM, MM). • (4) (Antil, Mex, Per): **ryba** *Hyppocampus robertii*; (5) lid. (Arg): opravdu?; to je ale překvapení!; (6) (Kol): rostlina parazitující na kávovníku; (7) (Chil): moučník; ► sladký, s vrstvou cukru; (8) (Ven): rostlina parazitující na stromech; ► latinsky *Loranthus paniculatum*; má oválné, tlusté a lesklé listy; (MM).

pájaro, m. (1) (Kost, Kub): homosexuál (muž); (2) hovor. (Guat, Ven): penis; (3) ~ **bobo** (Kost, Urug): pták s krásným peřím (obecně); (RAE). • (4) (Ven): veselý lidový taneční popěvek; ► obvykle doprovázený básní, ve které se vyskytuje slovo *pájaro*; př.: *—no se vayan —dijo Pascual el de los cuernos —que van a tocar un pájaro. y la música, de melancólica, se tornó viva, aguda, alegre como una mañana de Pascua, como un beso de primavera*; (5) ~ (**pajarazo**) [Š: *maricón*] (Kost, Kub): buzerant, teplouš; př.: *...es el colmo este país está hecho mierda..un tante de pajarazos besándose en los rincones y las dos hembras también...;* (6) ~ **baco** (~ **vaca**, ~ **vaco**), m. [Š: *ave zancuda (Trigrisoma sp., Nycticorax)*] (Ven): brodivý pták asi 70 cm vysoký, peří s černohnědými pruhy, břicho tmavě žluté barvy, dlouhý a silný zobák; obvykle se nachází schovaný mezi rákosy se zobákem zdvihnutým k nebi; jeho křik připomíná bučení býka; př.: *—¿quién vive ahí? —le preguntó al Pájaro Baco, que está inmóvil, estático, con los ojos cerrados y el pico hacia el cielo, entre los juncos de la orilla del río*; (7) ~ **madurero**, viz: *madurero*; (8) **volársele a uno los ~s** [Š: *perder los estribos, enfadarse mucho*] (Urug, Bol, Arg): velmi se rozzlobit, být vyveden z rovnováhy, ztratit hlavu; př.: *el comisario era un hombre obeso, gran comilón, de excelente carácter. cuando se le volaban los pájaros' no había fuerza capaz de contenerlo*; (RR).

pájaro, -ra, adj. (1) (Chil): u vytržení, roztěkaný; (2) m. (Ven): o lidové písničce: chytlavá, vybízející k tanci; (3) m., pl. (Arg): ztřeštěné, hloupé nápady; (4) ~ **de altura** (Portor): lotr, darebák, uličník; (5) ~ **de agua** (Dom): škareda, trhan; (6) **cuando haya ~s nuevos** (Chil): až naprší a uschne; (7) **meterle ~ burbullo** (Chil): nechat se napálit, koupit si zajíce v pytli; (AM). • (8) ~ **mosca** (Am): viz: *colibrí*; (9) ~ **campana** (Arg, Par): pták; ► rodu *chasmarrhyncus*; žijící v tropických lesích; má bílé až nafialovělé peří; jeho cvrlikání se podobá zvuku zvonků; (10) ~ **bobo** (Kost, Mex): pták; ► nazelenalé barvy; samotářský, žijící

v monogamním svazku; jeho let je tichý; hnízdí v opuštěných jeskyních; (11) ~ **de las tempestades** (Kub): viz: *pampero*; (12) **los ~s tirando a las escopetas** (Per): investovat peníze; (13) adj. (Arg): ztřeštěný, bláznivý; (14) adj. (Arg) o člověku: pochybně si počínající; (15) nápadně oblečený; (MM). • (16) (Arg): prohnáný, vystrojený jako hastroš; (17) (Kub): buzerantský; (18) (Mex; Kub): buzerant, teplouš; (19) (Dom): papírový drak; (20) ~ **bravo(a)** (Ven): drzoun, lump; př.: *hoy el pájaro bravo es el vivo en cualquier rama de actividad humana, el que se cuela en cualquier sitio, el que trampea en el juego, en los negocios...; la pájara brava esa estafó a todo el mundo con su rifa...;* (21) **el ~ bravo** (Ven): dělat ze sebe vola; (JD; BDE; MM).

pájarobravismo, m. (1) (Ven): napařování, vytahování, honění; (JD).

pajarolear, int. (1) (Arg): bezcílne se potulovat, poflakovat se; (AM, MM, JD).

pajarón, -ona, adj. (1) [Š: *bobalicón*] (Chil, Urug, Arg): hloupoučký; př.: *—no sea pajarona...;* (RR). • (2) (Arg): nepozorný; (3) m/f. (Arg): nedůvěryhodný člověk; (4) nápadně oblečený člověk; (MM). • (5) m/f. (Arg): o člověku: hastroš; (JD).

paje, m. (1) [Š: *camarero, mozo*] (Ekv): číšník; př.: *—y qué trabajo vas a tener? —de paje;* (RR).

pajear, tr/intr. (1) tr. (Kost, Salv, Nik): mluvit o nezajímavých věcech; (2) intr., hovor. (Salv, Urug): lhát; (3) zvrat. (Salv, Nik): masturbovat; (RAE).

pajero, -ra, adj/subst. (1) málo použ. (Nik): instalatér; (2) adj., vulg. (Arg, Kub, Urug; Salv, Per): masturbující či někoho sexuálně uspokojující rukou; i subst.; (3) (Salv): prolhaný, lhář (4) m/f. (Salv, Nik): kecal; ► člověk říkající hlouposti; (RAE). • (5) m., adj. [Š: *masturbador consuetudinario*] (Per, Par, Kub, Mex, Urug, Arg): notorický onanista, masturbant; př.: *—¿vamos a dormir una siesta o qué? —dijo ella —no te enojas —balbuocéo Alberto —no sé qué me pasa —yo sí —dijo ella —eres un pajero;* (6) adj. [Š: *de los pajonales*] (Arg): z oblasti *pajonal*; př.: *me habían dado por compañeros dos mocetones de unos veinte años. uno alto, aidiado, lampiño. el otro rubio y flaco, con ojos sesgados de gato pajero;* (RR). • (Arg, Mex): (7) bezcenný; (8) **gato ~** : toulavá kočka; (MM).

pajcha, f. (← keč.) (1) (Bol): vodní spád, vodopád; (MS).

pajchar(se), tr/intr. (← keč.) (1) tr. (Bol): ohnout nějakou věc; (2) zvrat. (Bol): zpychnout; (MS).

pajicá, f. (1) (Kub): palma; ► mající úzký a sukovitý kmen, slouží k výrobě holí; (MM).

pajilla, f. (1) (Ekv): pružné, dlouhé stéblo slámy; ► používá se k výrobě matrací, klobouků a dalších věcí; (2) [Š: *sombrero da paja*] (Ven, Kub, Mex, Par): slaměný klobouk, slamák; př.: *...rascándose la oreja, con la pajilla sobre la frente, miraba buscando a Fajardo;* (RR).

pajista, adj. (Nik): (1) líný; (RAE).

pajita, f. (1) (Chil, Arg): slámka; př.: *...Alberto se puso duro en eso de que no hay que mostrar la hilacha y pedimos dos tragos de los pencas, de esos con mucho hielo y pajita;* (2) ~ **de agua**, viz: *paja de agua*; (RR). • (3) **quedarse uno mascnado ~¹** (Portor): o někom: červenat se, stydět se; (4) **quebrar (romper) ~s** (Per): přerušit styky, pohádat se; (AM). • (5) **quedarse uno mascando ~²** (Portor): přerušit dobré vztahy, pohádat se; (MM). • (6) **quedarse ~** (Chil): být potichoučku; (7) **quedarse mascando ~³** (Portor): zuřit; (JD).

pajizo, m. (Kol): člověk, který často onanuje, masturbuje; př.: *por eso es que me salen tantos barros, por esa maldita paja, porque soy un pajizo degenerado...;* (RR).

pajla, adj/subst. (← keč.) (1) (Bol): plešatý, lysý, bez vlasů; (RAE).

pajón, m. (1) (Am): divoce rostoucí travina bohatá na vlákninu; ► v období nouze se používá jako krmivo pro dobytek; (2) (Ekv): travnaté území či území pokryté slámou; (3) (Dom): neuspořádané nakadešené vlasy; (RAE). • (4) adj. (Mex): kudrnatý, vlnitý; (5) m. (Mex: Zacatecas): sprostý a hrubý rančer; (6) m. (Kub, Dom, Ven): tráva, plevel; ► všechna vzrostlá tráva s tvrdými listy, kterou dobytek obvykle nejí; (7) m. (Dom): šedina; (AM, MM). • adj. (8) (Mex): o vlasech: ježatý; (JD).

pajonal, m. (1) (JižAm, Hond): travnaté místo; (2) (Arg, Urug): nízko ležící území; ► často se zaplavuje; je pokryté různými druhy vlhkomilných travin; (3) (Kub): rozecuchaný účes; (RAE). • (4) (Arg, Urug): zaplavovaná končina porostlá spleť vysoké trávy; ► existují i velmi rozsáhlé oblasti tohoto typu, některé zdálky připomínají les; jsou to oázy pampy; př.: *temerosos del salvaje, acogiéronse al brigo, de aquel pajonal amigo, para de nuevo su viaje,*

por la noche continuar...; (RR). • (5) m. (Ven): nezřízený život; ► ženy; (6) **tirarse al ~** : o ženě: začít vést nezřízený život, stát se prostitutkou; (AM). • (7) (Arg, Chil, Par, Urug, Ven): travnaté místo; ► zarostlé roštím, plevelem, *totoras*, *paja brava* a jinými rostlinami vyhledávajícími vlhká místa; (8) (Kub, Mex, Ven): místo zarostlé plevelem; (9) (Guat): strniště; (MM). • (10) (Am): zarostlé strniště, bahnisko pokryté rákosím; (11) (Kub): o účesu: ježek, trávník; (JD).

pajonear, intr. hovor. (Chil): (1) být roztěkaný; (RAE).

pajoso, -sa, adj. (1) (Kost): chvástavý; (2) (Kub): masturbující či někoho sexuálně uspokojující rukou; (RAE).

pajuato, -ta, adj. (1) (Kol, Pan, Portor, Dom, Urug, Ven; Arg): prostoduchý, úzkoprsý; (AM; MM).

pajueta, f. (1) (Kol): **destička ze zlata, stříbra nebo jiného materiálu**; ► **slouží k čištění zubů nebo sluchu**; (RAE). • f. (2) (Bol, Kol, Chil): párátko; (3) (Bol): sirka, zápalka; (4) (Kub, Mex): oplet; ► biče či kůže; (5) (Ven): trsátko; ► sloužící ke hře na mandolínu; (6) **ser del tiempo de la ~** (Arg): o věci: být z dob krále Klacka, 100 let za opicemi; ► velmi stará; (AM). • (7) (Mex, Kub): onanování; (JD).

pajuelazo, m. (1) [Š: *latigazo*] (Mex): šlehnutí, švihnutí bičem; př.: *y dio un pajuelazo contra los burros, sin necesidad, ya que los burros iban más adelante de nosotros...*; (2) [Š: *trago de bebida alcohólica*] (US, Mex): hlt alkoholu; př.: *—¿sabes qué, carnal? yo me borro pa echarme otro pajuelazo en otro bar*; (RR).

pajuera, adv. (1) **de ~** [Š: *de otra parte, de la provincia, de campo*] (Arg): odjinud, provinciální, maloměstský, venkovský; př.: *—puede venir uno de pajuera —apoyé significativamente*; (RR).

pajuerano, -na, m/f. (1) (Arg, Bol, Par, Urug): osoba pocházející z vesnice nebo obce, která nezná městské návyky; (RAE). • (2) adj., hanl. (Arg, Bol, Urug): cizí, přesporní; ► o člověku; (AM, MM). • (3) adj. (Ar): buranský, venkovský; (4) m. (Arg): balík, buran, venkovan; (JD).

paují, m. (1) (Kol, Kost, Per) viz: *pajuil*; (MM).

pajuil, m. (1) (Salv, Hond): hoko pospolitý (*Crax alector*); ► pták tropické Ameriky z řádu hrabaví (*Galliformes*) a z exkluzivně americké čeledi; má robustní trup, dlouhý ocas, hřebínek schopný vzpřímit peří směrem dopředu; má lesklou černou barvu a bílé břicho, načernalý ostří špičatý zobák a našedavělé nohy; jeho maso je jedlé, a proto patří mezi ohrožená zvířata; (2) (Salv): pomalá a nešikovná osoba; (RAE). • (3) (střAm, Kol, Ekv, Portor): ledvinovník západní; ► strom; ■ Syn.: *acajú, marañón, pajuila*; (4) (střAm, Mex): hoko proměnlivý; ► latinsky *Crax globicera*; (5) (Per): myroxylon balzámový Pereirův; ► latinsky *Myroxylon pereirae*; jeho výtažek se používá k výrobě balzámu; (MM).

acajú, m. (1) (střAm, Kol, Ekv, Portor): viz: *pajuil*; (MM).

marañón, m. (1) (střAm, Kol, Ekv, Portor): viz: *pajuil*; (MM).

pajuila (pajuilla), f. (1) (Kost; střAm, Kol, Ekv, Portor): viz: *pajuil*; (RAE; MM).

pajuncia (pajunsia), f. (1) (Portor): hromada slámy, lián, sena, suchých kávových slupek apod.; (RR).

pajurria, f. (1) (Kub): tabák nejhorší kvality; (2) (Kub): bezvýznamná věc; (AM). • (3) (Kub): doutník; ► vyrobený z tabáku nejhorší kvality; (4) lůza, chátra; (5) coura, štetka; (MM).

pajuye, m. (1) (Bol; Am): konzerva banánů; (AM; JD).

pajuza, f. (1) (Kub): pačesy; (2) ~ **de maíz**: vlasy jako sláma; (JD).

pala pala (palapala), m. (Arg): lidový tanec ze Santiaga del Estero a Tucumánu; ► tanečníci napodobují svými pončy zápas mezi dravými ptáky *caranchos*; př.: *...con una gracia de autómata, el Neocriollo se puso a bailar el malambo, la cueca..el pala pala,...el pericón, la huella y el chamamé*; (RR).

pala, f. (1) **echar, tirar, volar ~** [Š: *cavar, trabajar con la pala*] (Kost, Ven, Per): kopat, okopávat, kypřit, hloubit; viz též: *tirar lampa*; (2) viz: *pala-pala (palapala)*; (RR). • (3) **hacer la ~¹** (Kub): předstírat práci; (AM, MM). • (4) **hacer la ~²** (Mex): ve hře: spolčit se s bankéřem a ohrát někoho; (5) **hacer la ~³** : jít na ruku, pomáhat (komu); (6) **de ~ y pico** (Ven): o něčem: odfláknuté; (AM). • (7) (Kub): lžice; (8) **dar su ~** (Mex): šmajchlovat (komu); (9)

hacer la ~⁴ (Mex): šmajchlovat (komu); **(10) hacer la ~⁵** (Mex): napálit (koho); **(11) hacer la ~⁶** (Mex): holit se; **(12) meter ~** (Kub): uhánět, upalovat; **(13) m.** (Portor): kámoš; (JD).

palabra, f. **(1) mala palabra** [Š: *palabrota*] (Per, Arg, Urug aj.): sprostý, hrubý výraz; př.: *...me contó historias cochinas, aunque sin decir malas palabras*; (RR). • **(2) sacan ~s¹** (Ekv, Per, Portor): slovo od slova, postupně; (AM). • f., pl. **(3) ~s textuales** (Am): slovo od slova, doslovně; **(4) malas ~s** (Am): sprostá slova; **(5) ~s sacan palabras** (Ekv, Per, Portor): kdo seje vítr, sklízí bouři; (MM). • **(6) ~ de género calibre** (Chil): sprosté slovo; **(7) sacan ~s²** (Am): slovo dalo slovo; **(8) la ~ es plata, pero el silencio es oro** (Mex): mluvití stříbro, mlčeti zlato; (JD).

palabrear, tr/zvrat. **(1) tr.** (Chil, Kost, Salv, Nik): přesvědčovat někoho k něčemu; **(2) tr.**, hovor. (Kub, Salv, Ven): domluvit se na něčem, dojednat něco (neformálně, ústně); **(3) intr.** (Salv, Mex): hovořit; **(4) zvrat.** (Ekv, Salv): zavázat se k něčemu **(5) zvrat.** (Ekv): informovat se; **(6) zvrat.** (Nik): vzájemně si nadávat (dva lidé); (RAE). • **(7) tr.** [Š: *tratar de persuadir a alguien*] (Kost): přesvědčovat, přemlouvat; **(8) zvrat.** (Kost): dohodnout se; př.: *aunque ha tratado de palabrearse con otra mujer, no ha tenido suerte*; (RR). • tr/zvrat. **(9)** (Kol, Chil, Ekv): dohodnout se, zasnoubit se; **(10)** (Chil): napadnout, urazit; (AM, MM). • **(11)** (Arg): žvanit, plácet; (JD).

palabrerío, m. **(1)** (Arg, Guat, Urug): žvanění, tlachání; (AM, MM).

palabroso, -sa, adj. **(1)** (Kol): upovídaný; (RAE).

palabrudo, -da, adj. **(1)** (Chil): pomluvený, pohaněný; (AM). • **(2)** (Chil): sprostý; **(3)** (Mex): ukecaný; (JD).

palacete, m. **(1)** (Am): zámeček; (MM). • **(2)** (Kub): rezidence, vilka; (JD).

palacial, adj. (← angl. *palatial*) **(1)** (střAm): přepychový; (MM).

palamenta, f. **(1)** (Kol): palisáda, ohrada; (RAE). • **(2)** (Kol): hromada dřeva nebo klacků; (MM).

palamentazón, f. **(1)** (Ven): loknutí; (JD).

palana, f. **(1)** (Per): lopata, motyka; př.: *...aparecieron los comisionados, armados de picos y palanas...*; (RR).

palanca, f. (← nah.) **(1)** (StřAm): druh keře; ► *Quararibea funebris*; **(2)** (Mex): had; **(3) darse ~** (Mex): potlačit; ■ Var.: *palanco*; (MS).

palanca, f. **(1)** (Ekv, Ven, Kol aj.): bidlo; ► tyč, jejímž zapichováním na dno řeky se plavidlo uvádí do pohybu a řídí; bodec; viz též: *palanquero*; **(2)** [Š: *agujada*] (Ekv): bodec, honácká hůl; př.: *los peones a caballo cantaban aún, dirigiendo con sus palancas puntonas el andar de los bueyes*; (RR). • **(3)** (← nah. *palanqui*, „shnilý“) (střAm): keř; ► zápachající; latinsky *Parcelia nicaragüensis*; **(4)** (střAm; Chil): řeznický pomocník; **(5)** (jižMex): druh jedovatého hada; **(6) darse ~** (Mex): potlačit, utlačovat; (MM; JD). • **(7) a la ~** (Mex): moc těžko; (JD).

palanca, f. **(1)** (Kub, Salv): vlivná osoba, jež někoho podporuje; **(2)** (Salv): vysoká osoba; (RAE).

palancazo, m. **(1)** (Kub, Salv): využívání protekce; (RAE).

palanco, viz: *palanca*; (MS).

palancacoate, m. (← nah.) **(1)** viz: *palancoate*; (MM).

palancoate, m. (← nah. *palanqui*, „shnilý“ + *coatl*, „had“) **(1)** (Mex): druh jedovatého hada; ► je cítit po shnilém mase; ■ Syn.: *palancacoate*; (MM).

palancacoate, m. **(1)** (Mex): viz: *palancoate*; (MM).

palancón, -na, adj. **(1)** (Salv, Hond): vysoký, dlouhý (o lidech); (RAE). • adj. **(2)** (Bol, Guat): mající dlouhé a štíhlé nohy; **(3) m.** (Ekv): motyka s úzkou násadou; (AM, MM). • adj/sust. **(4)** adj. (Am): silný, veliký, nohatý; **(5) m.** (Am): dlouhán, nohatec; **(6) f.** (Am): nohatice, nohatá žena; (JD).

palangana, m/f., i adj. **(1) f.** (Urug; Arg, Par): umyvadlo; **(2) m/f.**, hanl., hovor. (Arg, Per, Urug): chvastoun, domýšlivec; i adj.; **(3) m/f.** (Kost, Urug): hlupák, pošetilec; **(4)** (Kost): nerozhodná osoba; **(5)** (Kost): dotěrná osoba; (RAE; MM). • **(6) f.** (Guat): nákladní prostor; ► zadní část kamionu nebo dodávky, která slouží k přepravě těžkého nákladu; př.: *el camión se comenzó a venir para atrás. los albañiles, parados en la palangana, gritaban y se reían...*; (RR). • f. **(7)** (střAm, Kol): mísa, velký talíř; **(8)** (Chil): dřevěný nástroj; ► sloužící na přesévání obilíků pšenice; **(9) pl.** (střAm, Arg, Bol, Chil, Ekv, Per, Urug): žvanil, šašek;

(10) **estar de ~** (Bol): nemít co dělat, být bez práce; (AM). • (11) (Am): mísa; (13) (Chil): necky, vantroky; chlubil, nestyda; (JD).

palanganada, f. (1) (Arg, Bol, Chil, Per): vychloubání, naparování; (AM). • (3) (Mex): umývadlo vody aj.; (JD).

palanganas, m. (1) (Am): chlubil; (JD).

palanganear, intr., hanl., hovor. (1) (Arg, Chil, Per; Bol, Ekv, Per): chvástat se; (RAE; AM, MM). • (2) (Arg, Bol, Chil, Ekv, Per): chovat se jako šašek; (MM).

palanganeo, m. (1) (Kost): nerozhodnost, nejistota; (RAE).

palangre, m/f. (1) m. (Ven): obchod dosažený oportunistickým jednáním, ze kterého je velký zisk; (2) m/f. (Ven): v novinářském jazyce: úplatek novinám či novináři za to, že otiskne nějakou informaci, která ovlivní něčí zájmy nebo jim napomůže; (RAE). • (3) (Ven): špinění v novinách, špinavost; (JD).

palangrismo, m. (1) (Ven): v novinářském jazyce: braní úplatků za otištění informace, která ovlivní něčí zájmy nebo jim napomůže; (RAE).

palanquista, adj/subst. (1) (Ven): o novináři či novinách: pobírající úplatky za otištění informace, která ovlivní něčí zájmy nebo jim napomůže; (RAE).

palán-palán, m. (1) (Arg, Par): tabák šedý; ► rostlina; její užívání je návykové; listy se používají v lidovém léčitelství jako hojivý obklad na rány; (MM).

palanqueador (palanquiador), -ra, m/f. (1) (Ekv): osoba, jež uplatňuje svůj vliv, aby někdo něčeho dosáhl; (RAE). • (2) [Š: *enchufado*] (Ekv): člověk mající protekci; př.: *...y la caterva de palanquiadores, adulones, chupamedias...a conseguir la bequita para el guagua, el empleo masqueesa de portero...*; (RR).

palanquear(se), tr/zvrat. (1) tr., hovor. (JižAm, Kub, Salv, Hond, Nik): uplatňovat vliv (aby někdo něčeho dosáhl), nadřezovat někomu; (RAE). • (2) **~se**, zvrat. [Š: *afianzarse*] (Ven): opřít se o něco; chytout se něčeho k dosažení určitého cíle; př.: *al fin Pajarote logró apoderarse del cabo de sogas que llevaba a rastras y, palanqueándose, con los pies clavados en el suelo y el cuerpo echado atrás, resistió el envión de la bestia cerril, dando con ella en tierra*; (RR). • tr. (3) (střAm, Arg, Kol, Kub, Per, Urug, Ven): vypáčit, zvednout pákou; (4) (Ekv): zatahat za nitky; (5) (Ekv): obtěžovat, otravovat; (AM). • tr. (6) (Kol, Mex, Ven): píchat vodu; ► odstrkovat bidlem loď; (7) (Arg, Urug): o obchodě: zatahat za nitky, pomoci; (MM). • (8) (Am): protěžovat (koho), používat protekce (k čemu); (9) **~ el fusil** (Kub): zacílit; (JD).

palanqueo, m. (1) (Kub, Ekv): uplatňování něčího vlivu; (RAE).

palanquero, m. (1) (Ekv; Mex): člověk, který s pomocí bidla (*palanca*) řídí malé plavidlo nejvhodnějším místem řečiště; př.: *las mujeres, con sus hijos, caminaban por las riberas hasta donde podían, para aligerar la carga de las embarcaciones y facilitar el trabajo de los palanqueros*; (RR; MM). • (2) m/f. (Bol; Chil): brzda vlaku; (3) (Chil): zloděj; ► specializující se na vylamování dveří; (AM; MM).

palanqueta, f. (1) (Ekv): vecka (2) (Mex): sladkost z karamelu a dýňových jader, arašidů či ořechů; (RAE).

palanqueta, f. (1) (Ekv): podlouhlý, úzký pšeničný chléb; ► používaný na sendviče; př.: *el Cura despertó con hambre y pidió el almuerzo —¿qué almuerzo? preguntó Guadalupe azorada —¿cuál ha de ser? el mío. mi pollo, mis tallarines, mi palanqueta, mi chocolate*; (RR). • f. (2) (Portor): bidýlko pro kohouty; (3) (Kub, Mex): sladkost; ► vyrobená z opečené kukuřičné mouky, melasového sirupu, cukru s piniovými nebo jinými oříšky; má různé tvary; (3) m., (Kub): Číňan; i adj.; (AM, MM). • (4) (Chil, Mex): činka; (MM).

palanquiador, m., viz: *palanqueador*; (RR).

palante, m. (1) **echar ~** (Kub): píchnout to (na koho), hnát to dopředu; (2) **le echaron ~** (Kub): kápli mu na to; (3) **echa ~** (Kub): kašli na to, hod' to za hlavu; (JD).

palao, m. (1) (Ven): doušek likéru; viz: *palo*; (AM).

palapa, f. (1) (Mex): atalea kamenná; ► kokosová palma, latinsky *Atalea cohune*; její listy slouží k výrobě střech; př.: *alrededor de una mesa y bajo una palapa se reunieron un grupo de amigos para despedir el año*; (2) (Mex): velký palmový list, střecha z palmových listů; př.: *...ido rumbo a la cabecera municipal de Chicoasén, a vender una carga de palmas para la construcción de palapas*; (BDE).

palapala, m. (1) (Arg): gaučovský tanec; ► pocházející ze *Santiago del Estero*; jeho jméno je odvozeno od slova, kterým se zahazuje; (AM, MM).

palár, tr. (1) (Kol): kopat; (AM, JD). • (2) (Kub): mít nenechavé prsty; (JD).

palazón, m. (1) (Ven): pítí plnými doušky; (AM, MM). • (2) (Kol, Mex): viz: *palamenta*; (3) **meterse una** ~ : pít až do nemoty; (MM). • (4) (Am): dřevěná kostra; ► stavby; (5) (Am): pilotování, piloty, palisáda, hromada dřev; (JD).

palca, f. (← keč. *palqa* nebo *pallqa*, „rozvětvený, vidle, vidlice, rozcestí“) (1) (szArg, Bol): křížení dvou řek nebo cest; (2) (szArg, Bol, Ekv): vidlice z větví; (3) (Ekv): prak; (RAE). • (4) (Bol, Arg): křížovatka; (5) (Bol): mělké řečiště; (6) (Arg, Bol): vidle, vidlice; (7) (Arg, Bol): prak; (8) (Arg, Urug): coura, děvka; ■ Var.: *paica*; (MS). • (9) (Bol): prkna; ► malé lodi; (AM).

palco, m. (1) (Arg): vřídky, vyrážka; ► v okolí úst dítěte; (AM, JD). • (2) (Arg): viz: *maguey*; (3) (Arg): aft; (MM).

palco baignoire, viz: *baignoir*; (MS).

palde, m. (← map.) (1) (Chil): ostrá hůl na vykopávání brambor; (2) (Chil): dýka; (MS).

palé, m. (← fr. *palais*) (1) (Per): švihák, frajer; (MS).

paleada, f. (1) (Mex): házení, přehazování lopatou; (JD).

palear, tr. (1) (Am): kopat, házet lopatou; (2) (Am): házet lopatou hlínu, kopat výkop; (3) (Arg): mlátit obilí; (MM). • (4) (Am): pádlovat; (5) zvrát. (Portor): přihnout si, napít se; (JD).

palendra, f. (1) (Kol): motyka, lopata; (AM, MM, JD).

palencón, m. (1) (Hond, Nik): vysoký a masivní kmen stromu či dřevěný kůl; (RAE).

palenque, m. (1) (Arg, Urug; Bol; Par): kůl k přivázání zvířat; (2) (Kost): obydlí některých skupin domorodců; (3) (Kub; Kost): vzdálené a špatně dostupné místo, kde se ukrývali uprchlí afro-američtí otroci; (4) (Nik): stavba se širokou střechou a bez zdí; ► dříve sloužila jako obydlí domorodců; tento výraz se rozšířil na podobnou stavbu, jež dnes slouží k oslavám; (RAE). • (5) (Kub, Pan, Kol, Portor): osamocené místo, ve kterém se během koloniálního období ukrývali uprchlí černoši, obdělávali je a vytvářeli tam jisté africké formy kultury; př.: *actualmente su culto (el de Oké) es limitado, pero durante la Colonia fue adorado en los palenques por los esclavos cimarrones, especialmente por los provenientes de Abeokuta e Ibadán, donde era muy popular*; (6) (Kost): společný příbytek indiánů vyrobený ze dřeva se střechou z palmových listů; př.: — *¿y cómo eran las viviendas de los indios? las tenían de diferentes formas. el palenque redondo, terminado como una olla volcada, empajado desde el suelo*; (RR; AM; MM). • (10) (Chil): zmatek, kravál; ► o místě; (11) (Kol: Riohacha): hádka, spor; (12) černošský tanec; (13) **tener la vida en un** ~ (Chil): být ve velkém nebezpečí, o životě: viset na vlásku; (AM; MM). • (14) (Par; LaPla): kůl k přivázání zvířat; ► za účelem ochočení nebo zkrocení; (15) místo k uvázání koně; (16) ohrada; ► sloužící k dojení krav nebo přivázání koně či dobytka; (17) (Ven): ohrada; ► z kůlů zabodnutých do země; (18) dialekt jazyka *cumanagoto*; ► *cumanagoto* je jazyk západních břehů řeky Orinoko; (MM; BDE). • (19) **tener ~ a donde ir a rascarse** (Am): mít se o koho opřít, mít protekci; (JD). • (20) (Mex): místo určené především ke kohoutím zápasům; ► nebo jiných zvířat; př.: *en determinada regiones del país existen palenques...en donde se escenifican peleas de gallos...*; (BDE).

palenquear, tr. (1) (Arg, Urug): přivázat zvířata ke kůlu; (RAE).

palero, -ra, m/f. (1) (Kub): čaroděj, santero, který používá hlavně různé druhy stromů nebo dřeva; (RR). • f. (2) (Pan): výprask, nářez; (JD).

paleta, f. (1) (Am): v některých míčových hrách: dřevěná pálka; (2) (StřAm, Mex, Portor, Dom): nanuk; (3) hovor. (Urug): osoba, jež doprovází nějakou dvojici jako doprovod; (RAE). • (4) [Š: *acelerador*] (Portor): akcelerátor, plynový pedál; př.: — *jahora es que vamos!, gritaba Vitín, metiendo paleta hasta el ñame en lo que Pucho y yo nos resignábamos a estirar la pata antes de haber votado por primera vez*; viz též: *paletazo*; (5) (Kost): starodávná kreolská hra podobná severoamerickému baseballu; př.: *muy cerca de la casa de mis abuelos estaban la plazuela de la Agonía y la hermosa plaza de El Llano, que todos los muchachos de la barriada aprovechábamos, en las tardes de verano, para jugar fútbol, croquet y paleta...*; (6) **en** ~ [Š: *mucho*] (Kost): velmi, mnoho; př.: *me cuesta en paleta reconocerlo, pero yo creo que el anhelo mío es de una hembra...*; (RR). • (7) (Arg, Portor): tlouk na prádlo; (8) (Kub):

přední noha vepře; (9) (Chil): nástroj používaný k šití; viz: *ñereo*; (AM). • (10) (Guat, Mex, Nik, Pan): tvrdý karamelový bonbón; ► mající tvar pastilky nebo lentilky, plněný mangem; viz: *chupetín*; (11) vařečka; (MM). • (12) (Am): lízátko na dřívku; (13) (Kub): dezertní lžička; (14) m. (Chil): správný chlap; (JD). • (15) (Mex): nanuk; ► na špejli; př.: *Pancho «Bicicleta» con mi palito de paleta helada, ya seca pero aún pegajoso de almíbar...;* (BDE).

paletazo, m. (1) **meter el** ~ [Š: *pisar el acelerador*] (Portor): šlápnout na plyn; př.: *...meto el paletazo por toda la calle París y veo que el Ferrari sonría de dicha...;* (RR). • (2) (Kub): napítí; (JD).

paleteado, m. (1) (Chil): správný chlapík; (JD).

paletear(se), tr/zvrat., hovor. (1) zvrat. (Chil): prokázat velkou laskavost; (RAE). • (2) tr. (Arg): o jezdcí: vytvářet pomocí koně tlak na lopatku dobytčete nebo koně; ► tak, aby je přinutil k pohybu v požadovaném směru; př.: *por fin un torro, más haragán o más pesado, cayó entre el alzán y el overo. lo paletearon hasta echarlo por entre los médanos...;* (RR). • (3) tr. (Chil): být frustrovaný; (AM). • tr. (4) (Chil): přijít z ničeho nic o práci; (5) (Mex): používat malířskou paletu; (MM). • int. (6) (Arg): podkuřovat; (JD).

paletera (paletero), f. (i m.), i adj. [Š: *tuberculosis*] (1) (Ekv): tuberkulóza; př.: *de improviso, Manuel Remberto se incorporó para toser. una bocada de sangre encharcó el piso...—está jodido...—ésa es la paletera. pero no se preocupe, eso se cura fácilito, tomando sangre de mongón...;* (RR). • m. (2) (Ekv): přenašeč tuberkulózy, Kochův bacil; (AM). • (3) (Am): prodavač lízátek, polárky; (JD).

paletería, f. (1) (Mex): obchod, kde se prodávají nanuky; (RAE).

paletero, -ra, m/f. (1) (Salv, Hond, Mex, Nik): výrobce, prodavač nanuků; (RAE).

paletilla, f. (1) (Arg): značka dobytčete; ► zárez na uchu; (AM, MM, JD).

paletó, viz: *paltó*; (MS).

paletot, viz: *paltó*; (MS).

palgüén, m. (← map.) (1) (Chil): keře rodu *Adesmia*; (MM).

palhuén, m. (← map.) (1) (Chil aj.): druh amerického keře čeledi motýlokvěte *Papilionaceae*; ► dorůstá do výšky 2 až 3 m; velmi trnitý; (RAE).

paliabierto, -ta, adj. (1) (Kol): mající rohy od sebe; (AM).

paliacate, m. (← nah. *pal*, „barva“ + *yacatl*, „nos“) (1) (Mex): šátek na krk, dámská šála; př.: *...con un paliacate atado al cuello...;* (RAE, BDE).

pálida, f. hovor. (1) (Arg, Urug): duševní deprese; (2) (Arg, Urug): deprimující věc nebo téma; (3) (Hond): malárie; (RAE).

palier, m. (← fr. *palier*) (1) (Arg, Urug; LaPla): odpočívadlo na schodišti; př.: *...dos desconocidos la abardaron el la sombra del palier...;* (RAE; BDE).

palilla, f. (1) (Hond): tenké dřevěné držátko nanuků; (RAE).

palillero, m. (1) (Ekv): květinář; (2) (Ekv): sladká tyčinka; ► ozdobená mašličkami; (AM). • (3) (Ven): násadka; viz: *lapicera*; (MM).

palillo, m. (1) (Urug): kolíček (na věšení prádla); př.: *las revistas de actualidades...cuelgan debajo prendido con palillos de ropa špatně okopírovaný papír...;* (RAE, BDE). • (2) m., pl. (Portor): mučidlo; ► vyrobené ze dřeva; vkládá se mezi články prstů; zatáhnutím za šňůru se zabodnou hřeby do masa a způsobí nepředstavitelnou bolest kloubů; (AM). • m. (3) (střAm, Mex): násadka; (4) (Bol, Chil, Per): rostlina; ► latinsky *Campomanesia cornifolia*; (5) (Kub) viz: *palito*; (6) (Mex): keř; ► latinsky *Croton morifolius*, Wild; výtažek z něj se používá jako léčivo; (MM). • (7) (Kub): sirka; ► hubená noha, hubený člověk; (8) **un ~ andante** (Kub): hubeňour, o hubené ženě: plošina; (9) **menear los ~os** (Chil): nasadit všechny páky; (JD). • (10) (Chil): šicí jehla; př.: *sabían el arte de tejer a palillos...;* (BDE).

palillos, m., pl. (1) (Kub): dříve: dřevěné podpatky dámských bot; (2) **menear los ~** : snažit se něčeho dostáhnout; (MM).

palillona, f. (1) (Hond, Nik): mažoretka; (RAE).

palisandro, m. (← fr. *palisandre*) (1) (Am): tvrdé dřevo; ► tmavé barvy; ceněné mezi truhláři; (MM).

palito, m. (1) vulg. (Kub, Salv, Guat): soulož; (2) (Kub): palička (k bubnu); (3) (Kub): středové žebro tabákového listu; (4) (Hond): velmi mladý strom nebo keř; ► hlavně o kávovníku; (5) (Par): dlouhá tenká bagetka; (6) (Urug): nanuk; (7) ~ **barquillero**, hovor. (Kub): osoba, jež

projíždí různá místa a přitom pro někoho pracuje nebo něco vyřizuje; (8) ~ **de tendedera**, (Kub): kolíček (na věšení prádla); (RAE). • (9) (Par): druh křupavého pečiva ve tvaru tyčinky, který se jí s kávou; př.: *«Panadería Guaraní – Asunción. Especialidad en palitos y galletas con grasa»...*, *ofrecía el letrero pintado al constado del ex furgón de reparto*; (10) ~ **de enredos** [Š: *pañe de lágrimas, confidente*] (Kost): utěšitel, důvěrník pomáhající vyřešit problémy; př.: *los dos vivos eran muy ruines con la madre y nunca le hacían caso, pero el tonto era muy bueno con ella y era el palito de sus enredos*; (11) **a ~s** [Š: *en situación difícil, en peligro*] (Guat, Kost): v obtížné situaci, v nebezpečí; př.: *...si no la cosa iba a estar más que fregada. ya el año que pasó se la vieron a palitos a causa de eso*; (12) **buscar con ~ de romero**, [Š: *buscar con suma diligencia*] (Ekv): hledat s nejvyšším možným nasazením a pečlivostí; př.: *mula que no tenga mañas, y cosa ajena sin pero, no he de hallar, por más que busque, con palito de romero*; (13) viz: *palo*; (14) **pisar el ~** [Š: *caer en la trampa*] (Arg, Urug): sednout na lep, na vějičku; př.: *yo paraba la oreja para ver cuál de los tres hablaba con el lunfardo de los marineros y por ahí les soltaba comentarios a propósito del barco para ver si alguno pisaba el palito*; (RR). • (15) **estar (verse) a ~s** (střAm): být v tísní, být v bryndě; (16) **estar en los ~s** (Ven): být obeznámen s tématem, věcí; (17) **tener el ~ para** (Kol): mít talent, být šikovný; (AM). • (18) (Kub): hlavní žilka listu tabáku; (19) (Mex): rostlina; ► latinsky *Aristolochia jaliscana*; typická pro západní Mexiko; (MM). • (21) **estar en los ~s** (Ven): znát od a po zet; (JD).

palitroque, m. (1) (Kub): dlouhá tenká bagnetka; (RAE). • (2) (Bol, Chil, Per): kuželky (hra), kuželková dráha; (3) (Ven): trik, zaměnění předmětů; (AM). • (4) hanl. (Mex): klacek, rána holí; (MM). • (5) (Kub): hůlka; ► nožička; (JD).

paliza, f. (1) (Ve): opice, opilost; (2) **escharse una ~** (Ven): namazat se; (JD).

palizada, f. (1) (Per, Kol, Ekv): shluk kmenů a dřeva unášený řekou; ► zvláště pokud je rozvodněná; př.: *encontrábame yo recostado en la barandilla del puente, acabado ya de bañarme, entretenido en ver las palizadas que pasaban, cuando un vocear lamentoso me sacó de mi contemplación*; (RR). • (2) (Kol: atlant. pobřeží): venkovské jídlo; ► z rybiho masa, luštěnin a rýže; (3) (Per): živé setkání; (AM). • (4) (Par): les, háj; (JD).

palla, f. (1) (Arg, Bol): třídění nerostů; (2) (Chil): zpěv, soutěž, viz též: *payada*; (RAE). • (3) (Per, Ekv): urozená indiánská žena; př.: *las pallas, aquenando hondos suspiros, como en raras estampas seculares, enrosarian un símbolo en sus giros*; (4) **~s**, f., pl. (Per): tanečníci; ► skupina osob, nejčastěji indiánských chlapců a děvčat; tancují se zdobenými hůlkami v rukou na trzích, poutích, ve dnech svátků, zvláště vánočních; př.: *y era un homenaje a la Virgen...por lo que detrás del anda iban las pallas y concurrentes cantando...*; (5) **irse a las ~s (pailas)** [Š: *irse al traste*] (Chil): utrpět fiasko, nefungovat; př.: *...sabiendo que...se me iba a las pallas*; (RR). • f. (6) (Chil): improvizovaná lidová píseň; viz: *paya*; (7) (Bol, Chil): minerály; ► těžené ve stejném dole; viz: *pallaco*; (8) (Per: Cuzco): sklizeň koky; (AM). • (← keč. *paclla*, „vdaná žena urozeného inckého původu“) (9) (Chil): konkubína, vydržovaná milenka; (10) viz: *payada*; (MM).

pallaco, m. (← keč. *pallay*, „uklidit podlahu“) (1) (Chil): nerost; ► dobré kvality, těží se ze *suti*; (AM, MM).

pallada, f. (1) (JižAm): improvizovaný zpěv; viz též: *payada*; (RAE). • (2) (Chil): viz: *payada*; (MM).

pallador, m. (← keč. *pállay*, „sklízet“) (1) (JižAm): lidový zpěvák; ► doprovází se kytarou, zpívá o různých tématech; (RAE). • (2) viz: *payador*; (AM).

palladura, f. (1) (Am): improvizovaný zpět; (JD).

pallalla, f. (1) (Chil): hra; viz: *payana*; (AM).

pallana, f. (1) (Arg, Chil): viz: *payana*; (AM).

pallanca, f. (1) (Per: Cajamarca): kuchyňské náčiní; viz.: *payanca*; (AM).

pallapar, tr. (1) (Per): sbírat klásky po žních, sbírat ovoce; (2) (Per): vytěžít; ► z minerálu kovovou nebo nejbohatší část; ■ Syn.: *pallaquear, pallar*; (AM).

pallaquear, tr. (1) (Bol, Per): vybrat z minerálu kovovou nebo tu nejcennější část viz též: *pallar*; (RAE). • (2) tr. (Arg, Chil, Per): prohledávat hlušinu, vybírat zbytky z hlušiny; viz: *pallar*; (AM), (MM). • (3) vybírat ze strniště zbytky úrody, paběrkovat; (MM).

pallaquero, m. (← keč. *pallai*, „sbírat“) (1) (Chil): osoba sbírající tajně nerost z hlušiny; (2) mazaný nebo vychytralý člověk; viz: *maucuco*; (MM).

pallar¹, m. (1) (Per): fazole; ► per. druh; je silná, okrouhlá, bělostná; (RAE). • (2) m., ~ **de la oreja** (Per): ušní lalůček; ► založeno na podobnosti s fazolí *phaseolus pallar*; • (← keč.) (3) (Arg, Chil, Per): fazole, bob; (4) rostlina plodící fazole nebo boby; ► latinsky *Phaseolus lunatus*; (MM).

pallar², tr/intr. (← keč. *pállay*, „sebrat ze země, sklídit, sklízet“) (1) tr. (JižAm): vybrat z minerálu kovovou nebo tu nejcennější část; (2) intr. (JižAm): zpívat improvizované verše, písně (*palladas*); (RAE). • tr. (← keč. *pallai*, „sklízet“) (3) (Bol, Kol, Chil, Per): prohledávat hlušinu; (4) int. (Bol, Kol, Chil): skládat verše; ► improvizovaně; viz: *payar*; (AM, MM). • (← keč. *pallai*, „sklízet“) (5) (Chil, Per): vybírat ze strniště zbytky úrody, paběrkovat; (6) (Chil, Per): rozdělit nerosty podle zvyklostí; (7) (Per): krást nerost z dolu; (MM).

pallares, m., adj., pl. (← keč. *pallar*, „druh fazole“) (1) **porotos** ~ (Arg): velké fazole bílé nebo načervenalé barvy; (MM).

pallasa, f., viz: *pallaso*; (MS). • (2) (Chil, Ven): slavník; (MM, JD). • (3) (Chil): matrace; (JD).

pallaso, m. (← fr. *paillasse*) (1) (Arg, Chil, Per, Dom, Ven): slavník; ■ Var.: *pallasa*; (MS).

pallette, f. (1) (Mex): hať; (JD).

palliri, f. (← aim. *palla-ri*, „ten co bere sklízí“) (1) (Bol): žena přebírající vytěžené minerály; (RAE).

palloica, f., lež, viz též: *pilloica*; (MS).

palluca, f. (← keč.) (1) (Chil): žvást, lež; ■ Var.: *llauca, palluica, pillauca*; (MS).

palluica, viz: *palluca*; (MS).

palluquero, m. (← keč.) (1) (Chil): lhář; (MS).

palma, f. (1) ~ **cana** (Kub): palma; ► *Sabal palmetto* a *Sabal maritima*; podobá se kokosové palmě a její kmen se používá na výrobu plotů; (2) ~ **de coco** (Mex): kokosovník ořechoplodý (*Cocos nucifera*); ► americká palma vysoká 20 až 25 m; má listy rozdělené do úzkých mečovitých lístků ohnutých směrem dozadu, květy do hroznů, rodí dvakrát nebo třikrát ročně; z jejího kmene se vyrábí alkoholický nápoj; (3) ~ **negra** (Am): palma *Copernicia prunifera*; ► vysoká, pocházející z Brazílie, velmi běžná v celé Jižní Americe, její dřevo se využívá ve stavebnictví, z jejích vějířovitých listů se vyrábí stínítka a sombrera, navíc produkuje vynikající vosk; (RAE). • (4) ~ **carata** (Ven): palma, nazývající se také *carata*; ► také list této palmy používaný k výrobě střech; př.: *las blancas fachadas, los techos de palma carata y especialmente los techos de cinc...reflejaban el claro fulgor apacible...*; (5) ~ **redonda**, viz: *palma carata*; (RR). • (6) (Kub): bidlo, čahoun; (JD).

palmacristi, m/f. (1) (Chil; Mex): protiva, otrava; (AM; MM).

palmado, -da, adj. (1) (Nik): nemající peníze; švorc; (2) (Nik): znužený, bez elánu; (RAE).

palmar, tr/intr. (1) tr. (Nik): zabít; i zvrat.; (RAE). • (2) intr. [Š: *enfermar*] (Arg): onemocnět; (3) tr. [Š: *palpar*] (Arg): hmatat, ohmatávat; (4) tr. [Š: *pagar*] (Arg): platit, zaplatit; př.: *...el patrón escucha sonriendo mientras que vos palmás el importe de su garrafa de lúpulo*; (RR).

palmarejo, m. (1) (Antil; Kub): palmový hájek; (AM; JD, MM).

palmarote, m. (1) (Ven): obyvatel venezuelských *llanas*; ► symbolické jméno; (2) (Ven): hrubost, neotesanost; (AM). • (3) (Ven): venkovský balík, křupan; (JD).

palmazón, f. (1) (Nik): pochmurné, nudné nebo fádňi prostředí; (RAE).

palmarote, m. (1) (Ven): vesničan, neotesanec, buran; (MM).

palmich, m. (← angl. *Palm Beach*, „pláž palem“) (1) (Arg): lehká vlněná látka; ► určená na šití letních obleků pro muže; (2) oblek z této látky; (MM).

palmeado, f. (1) (Mex): poklepání na ramena, zatleskání; (JD).

palmear, intr., tr. (1) (Salv, Mex, StřAm): dělat kukuřičné placky; ► vytvarovat dlaní těsto ve tvaru koule tak, aby se zploštilo a mělo kruhový tvar; př.: *las tortillas son de ayer al mediodía...*; — *a vos por andar con tu tata (padre) te toca hacer trabajo de burro, en vez de ayudarme a mí a descargar maíz. o a palmear las tortillas o a lavar los trapitos o hacer los frijoles y el maíz*; (RR). • (2) (Am): lichotit; (JD).

palmera, f. (1) **dejar (estar) en la ~** [Š: *dejar (estar) sin dinero*] (Arg): přivést na mizinu, být na mizině; př.: *por ser bueno, me pusiste en la miseria, me dejaste en la palmera, me afanaste hasta el color; hablo desde encima del árbol, no estoy 'en la palmera' sino en la acaia*; (RR).

palmerita, f. (1) (Arg): koláč z **lístkového** těsta, který má tvar palmy; (RAE).

palmero, m. [Š: *palmera*] (1) (Ekv, Mex, Arg): palma; př.: *si acaso un poco de la simiente para los palmeros del mañana*; (RR).

palmicha, f. (1) (Kol): palma královská; ► z jejich suchých listů se vyrábí klobouky nebo střechy venkovských obydlí; (MM, JD).

palmichal, m. (1) (Kol): palmový háj; (JD).

palmiche, m. (1) (střAm, Kub, Portor): plod *palmy královské*; ► latinsky *Roystonea regia*; velikosti vlašského ořechu; nezralý je zelený; je oblíbenou potravou vepřů; (2) (Kub): viz: *pambiche*; (AM). • (3) (Antil): palma královská; viz: *chaguaramo*; ■ Syn.: *nolí*; (4) (Kub): lehká vlněná látka; ► určená na šití obleků pro muže; viz: *palmich*; (5) (Mex): palma; ► rostoucí na jihovýchodě Mexika; dosahuje výšky až třech metrů a její výhonky jsou velmi chutné; (MM).

nolí, m. (1) (Antil): viz: *pamiche*; (MM).

palmilla, f. (1) (Mex): palma; ► nedosahující velké výšky; (2) rostliny podobné palmám; (MM).

palmillo, m. (1) (Portor): střed *palmy královské*; ► latinsky *Roystonea regia*; složený z bílých a lesklých vrstev; (AM). • (2) (Mex): druh palmy běžně se vyskytující na pacifickém pobřeží; (3) (Portor): jedlý výhonek palmy; (MM).

palmista, m/f., adj. (1) [Š: *quiromántico*] (Per, Portor, Kub, Mex; Antil): věstec, který čte z rukou; př.: *—no le gustaría lo que usted le leyó en la coca —dijo Tomás —en la mano —lo corrigió la mujer —soy también palmista y astróloga. sólo que estos indios no se fían de las cartas, ni de las estrellas, ni siquiera de sus manos*; (RR; AM, MM).

palmiste, m. (1) (Hond): semeno palmy olejnice guinejské (*Elaeis guineensis*), ze kterého se extrahuje olej; (RAE).

palmita, f. (1) (Urug): koláč z lískového těsta, který má tvar palmy; (RAE).

palmito, m. (1) (Kol): rybí (krabí) tyčinky surimi; př.: *calamar y palmitos de cangrejo 8.100 pesos*; (RR). • (2) (Am): jedlý výhonek palmy; (3) viz: *palmiche*; (4) (střAm): malá palma mající jedlé výhonky; (4) ~ **amargo** (Per): okrasná palma; ► latinsky *Bactris ciliata*; mající nitkovité listy; (AM).

palmo, m. [Š: *parcela*] (Bol, Per): malý pozemek; př.: *los dueños de Huayllani, perdieron su prestigio de principales propietarios de la zona, al dividir sus haciendas en palmos de labor que los enajenaron a los pequeños agricultores, mestizos casi todos ellos*; (RR).

palo, m. (1) (LaPlat): kousek z větvíček a stonků rostliny yerba maté, které se mísí s rozdrčeným lístkem; (2) vulg. (Chil, Kost, Kub, Urug): penis; (3) (Kost, Hond, Nik, Portor): strom; př.: *palo de aguacate, de mango, de limón*; (4) (Kub, Salv, Guat, Mex, Nik): soulož; (5) **echar un ~**, hovor. (Kub, Ven): lknout si silného alkoholu; (6) ~ **amarillo** (Mex): rostlina (z čeledi morušníkovité); (7) ~ **a pique**, venk. (Arg, Urug): plaňka (plotu); (8) ~ **balsa** (Per): balsové dřevo (měkké dřevo, které se používá se na výrobu lehkých lodí); (9) ~ **blanco**¹ (Chil): bílý kůň; ► nastrčená osoba, jež zapůjčí své jméno právnímu úkonu někoho jiného; (10) ~ **borracho** (Arg, Bol, Urug): strom z čeledi bavlníkovité (*Bombacaceae*), existují dva hlavní druhy rozpoznatelné podle růžového nebo žlutého okvěetí (*Chorisia speciosa* a *Chorisia insignis*); (11) ~ **cajá** (Kub): strom *Allophylus cominia*; ► asi 4 m vysoký, s trojčetnými elipsovitými zubatými listy, které mají na rubu kaštanově hnědou barvu; dřevo má naoranžovělou barvu a používá se v truhlářství; (12) ~ **cochino** (Kub): strom *Tetragastris balsamifera*; ► s bělavou kůrou na větvích lesklou, s květy tvořenými čtyřmi okvětními lístky a plodem podobným olivě; vylučuje pryskyřici nazravné barvy, která má silnou vůni a hořkou chuť; jeho dřevo se využívá na výrobu sudů; (13) ~ **de amasar** (Arg, Urug): kladka; (14) ~ **de balsa** (Ekv, Ven): různé odrůdy stromu rodu vlnovců (*Ceiba*) z Jižní Ameriky; (15) ~ **de piso** (Kost): mop; (16) ~ **embetunado** (~ **encerado**) (Kol): vysoká kláda, natřená mýdlem nebo tukem, po které se šplhá, pokud je umístěna vertikálně, nebo se přechází, pokud je umístěna horizontálně nad vodou, s cílem chytit uvázanou věc, která zároveň slouží jako odměna; (17) ~ **enjaponado** (Arg, Par, Urug): viz: *palo embetunado*; (18) ~ **ensebado**¹ (Am):

viz: *palo embetunado*; (19) ~ **grueso**¹ (Chil, Ekv): boháč; zámožná osoba; (20) ~ **jabonado** (Arg, Urug): viz: *palo embetunado*; (21) ~ **lucio** (Nik): viz: *palo embetunado*; (22) ~ **santo** (Arg, Par): strom *Bulnesia sarmientoi*; ► má velmi tvrdé dřevo, které se využívá v nábytkářství a také v lékařství; (23) ~ **santo** (Arg, Par): strom *Gochnatia palosanto*; až 8 m vysoký; jeho dřevo se využívá v nábytkářství a truhlářství; (24) ~ **sebado** (Kol): viz: *palo embetunado*; (25) **a medio** ~¹ (Kost, Salv; střAm, Ekv, Ven; Portor): napůl hotový; (26) **hovor.** (Kub): lehce opilý; (27) **buscar alguien la comba al** ~ (Kost): snažit se vyřešit složitou situaci; (28) **(estar, quedar) detrás del** ~ (Kost, Kub): ničemu nerozumět; (29) **estar más pelado que el ~ del acial** (Salv): být ve finanční tísní; (30) **ni a ~s** (Urug): v žádném případě; (31) **ser alguien del mismo** ~ (Arg): být ze stejných poměrů; mít stejné schopnosti; patřit do stejné skupiny jako někdo jiný; (RAE; AM; JD). • (32) ~, **-ito**, (Portor, Ven, Kub; Dom): panák; hlt kořalky; př.: *le sirvieron un palo doble de caña blanca*; (33) (Portor): malý šálek kávy; př.: *ya se han dado cada uno tres palos de café pulla, Don Virgilio nunca usa azúcar, ese veneno*; (34) **Palo** (Kub): duch v konžském náboženství; viz též: *casa de Palo, juego de palo*; př.: *cuando hace falta un gallo, un paquete de velas, lo compran. pero a todos los <cofrades> 'no los monta el Palo'*; (35) ~ **a pique** (~**apique**)¹ (Ven, Arg, Urug): kůl zapíchnutý jeden vedle druhého v zemi; ► vytvářejí tak uzavřený kruhový nebo čtvercový prostor na pampě, obvykle obehnaný příkopem; př.: *...reforzar los paloapiques de unos corrales abandonados, meter en ellos unas cuantas vacas mansas...; ...se notan varios corrales de palo a pique de ñandubay con sus fornidas puertas para encerrar el ganado*; (36) ~ **a pique** (~**apique**)² m. (Ven): rýže s fazolemi vařená dohromady; př.: *parajes de mal descanso: la Josefina, Veladero, Boca del Monte...el trago de caña, el plato de palopique...y la taza de guacharaca, en el mesón ruidoso*; (37) ~ **de** (Kost, Ven, Nik, Kol): hodně, moc; pořádný; viz též: *penco, tronco*; př.: *perdí la carta y no recuerdo los detalles que me daba, pero eso sí un palo de noticia...; ...eso de que el general Boves anda robando...ese es un palo de hombre*; (38) ~ **de agua**¹ (**palodeagua**) (Ven): strom z čeledi rdesnovitých; ► roste na březích řek v oblasti Llana; je to listnatý, robustní strom, v rozkvětu oplývající bílými květy; př.: *—ya estamos llegando al palodeagua —dice, por fin, el patrón <del bongo>, digiéndose al pasajero de la toldilla y señalando un árbol gigante —bajo ese palo puede usted almorzar cómodo y echar su siestecita*; (39) ~ **de agua**² [Š: *aguacero*] (Ekv, Kol, Ven; střAm): průtrž mračen; př.: *—hace un bochorno del diantre —dijo el viejo, al tiempo que observaba el cielo gris —¡va a caer un palo de agua!*; (40) ~ **del morado**, viz: *morado*; (41) ~ **de piso** [Š: *fregoná*] (Kost): mop; př.: *todavía recordamos a la mujer ésta, armada con el palo de piso borrando las huellas que dejaban los pies descalzos de los clientes de su esposo...;* (42) ~ **jeringa** (Kub): jistá léčivá bylina; př.: *el Moro sale a buscar hierbas para hacer sus famosos cocimientos: siguaraya, palo jeringa,...hojas y raíces de todo tipo que todo lo sanan...;* (43) ~ **largo** (Kub): zvláštní buben Konžanů z Kuby; př.: *al tambor le dicen la yuka y los congos de Cuba asimismo, solían llamarlo, en criollo, palo largo*; (44) ~ **maría**, viz: *maría*; (45) **Palo Monte**, (Kub): náboženství a kult černých Konžanů; př.: *las fiestas, los ritos, las ceremonias son más simples, menos costosas en Mayombe o Palo Monte que en el culto lucumí*; (46) ~ **negro** (**palonegro**) (Guat): strom *Cordia globosa* nebo *Gliciridia meistophylla*; př.: *allí, atado a unas raíces que brotaban de la tierra, estaba el pequeño cayuco <pequeña piraña> de palonegro de Juventino*; (47) ~ **verde** (US): zelená luskovitá rostlina charakteristická pro dolní Kalifornii; př.: *...se escapó de milagro un palo verde; muchas matas espinosas y plantas de flores bellísimas quedaron maltrechas y lastimadas*; (48) **a medio(s) ~(s)** [Š: *medio borracho*] (Portor): podnapilý; př.: *comprendí que estaba ya a medios palos por el tufo que le salía de la boca*; (49) **dar el ~** [Š: *ser estupendo*] (Portor): být báječný, působit skvělým dojmem; př.: *...un bebé <fiesta> con el sonero sobre la tumba sí que daría el palo*; (50) **dar ~** [Š: *censurar, vituperar*] (Arg, Urug): kárat, kritizovat, osočovat; př.: *...y aquellos que en esta historia sospechen que les doy palo, sepan que olvidar lo malo también es tener memoria*; (51) **dar un ~**¹ [Š: *causar sorpresa o admiración*] (Portor, Ven): překvapit, vzbuzovat obdiv, úžas; př.: *otra mirada tierna a los rubíes que, a fin de cuentas, no son rubíes pero que bien imitan rubíes, bien que aparentan rubíes, bien que dan un palo, material sintético y qué: lo que importa es que aparenten...;* (52) **darse el (un)** ~ (Portor): pít rum nebo jiný tvrdý alkohol; př.: *...se daba el palo como si fuera jugo de china...;* (53) **ir (venir) ~ abajo** [Š: *declinar*,

deteriorarse] (Ven): upadat, chátrat, zhoršit se; př.: —...yo iba palo abajo como jefe y hasta como hombre; (54) jugar ~ (Kub): praktikovat čarodějnictví nebo konžské náboženství; př.: después del juicio, ¡siete días jugando palo sin que nadie le molestara!, y más nunca <nunca más> se metieron <los jueces> con él; (55) llamar ~ (Kub): vyvolávat duchy; př.: los días más a propósito para 'llamar palo',...maleficar o exorcizar, 'quitar un daño', curar, son los sábados y los domingos...; (56) llevar ~ [Š: recibir golpes] (Kost): dostat výprask; př.: la vieja ha llevado palo durante los últimos siete años...los últimos siete años han sido un calvario; (57) pasado de ~s, adj. [Š: ebrio, borracho] (Ven): opilý, opojený; př.: los invitados seguían bebiendo y comiendo y algunos ya estaban pasados de palos...; viz též: pasado; (58) trabajar ~ [Š: hacer brujerías] (Kub): praktikovat čarodějnictví; př.: un hombre puede criar un diablillo...un congo viejo...me enseñó a hacerlo. no hacía más que decirme que yo tenía que aprender a trabajar palo; (59) trabajo de ~, viz: trabajo; (60) venir ~ abajo, zhoršit se; ■ Syn.: ir palo abajo; (61) viz též: palito; (RR; AM; MM; BDE). ● m. (60) ~ a pique¹ (Arg, Kol, Urug, Ven; Par): palisáda nebo kůly blízko u sebe; ► spojená ostnatým drátem; (61) ~ a pique² (Arg, Urug): kůl; ► zaražený kolmo do země, hlina okolo něj je dobře udusaná; (62) ~ a pique³ (Arg): hlava na hlavě; př.: la gente estaba de palo a pique; (63) ~ blanco (Chil): falešný dražitel na dražbě; podvodník; (64) ~ de bandera (Kol, Chil, Per, Portor): vlajkový stožár; (65) ~ de hilo (Chil, Portor): špulka, cívka; (66) ~ enebado² (Am; Arg, Par, Urug): hra cucaña; ► spočívající ve šplhu vzhůru nebo chůzi nad vodou přes kůl namazaný mýdlem či tukem; na jeho konci je umístěna odměna; (67) ~ floreado (Ven): o osobě: nikdo s ním nic nezmuže, nikdo si na ní nepřijde, není s ní žádná řeč; (68) ~ grueso² (Chil): vlivný člověk, velké zvíře; (69) ~ loco (Pan): náhodná volba, náhodná správná odpověď; (70) al ~¹ (Arg, Chil, Portor, Urug): vyhladovělé zvíře; (71) al ~² (Chil): o věci: nebýt schopný ji udělat, mít ji zakázanou; (72) al ~ que no florea no se le posan insectos (Ven): v nouzi poznáš přítele; (73) buscarle la comba al ~ (střAm, Kol): šikovně si počínat; ■ Var.: buscarle la vuelta al palo (Portor, Dom); (74) como ~ (Kub): jistý, přesný; (75) dar un ~² (Portor): bavit se; (76) jugar una cosa al ~ (Kol): dostatek, hojnost; (77) la cáscara guarda el ~ : viz: cáscara; (78) no está el ~ para cucharas (Kol): není příhodná situace; (79) no haber ~ floreado (Ven): nic nestojí v cestě; př.: con José no hay palo floreado; (80) no hay ~ que no tenga su vuelta (Portor): nic není nemožné; ■ Var.: todo palo tiene su vuelta (Dom); (81) no ser alguien ~ que da tres yugos (Portor): o někom: být neschopný, selhat; (82) no tener ~ en donde rascarse (Portor, Urug; Arg, Par): být chudý jako kostelní myš, nemět kde hlavu složit; (83) no todo ~ sirve para cuchara (Ekv, Per): viz: todo palo no sirve para trompo; (84) saber uno del ~ que se rasca (Portor): viz: conocer los bueyes con que ara; (85) ser alguien (algo) un ~ (střAm, Kol, Ekv, Pan, Ven): o osobě nebo věci: být hodno obdivu; (86) ~ dado, ni Dios lo quita (Portor, Dom): co se stalo, stalo se; už se s tím nedá nic dělat; (AM; MM). ● m. (87) (Am): jakýkoliv strom nebo rostlina; ► mající dřevnatý kmen, vhodný na topení nebo jedlý; (88) (Arg, Portor): důrazné napomenutí, výtka; (89) (Kub, Mex): místo k uvazování zvířat; (90) estar al ~ (Arg, Chil, Portor, Urug): o zvířeti: být vyhladovělé; (91) ~ de yerba (Arg, Par, Urug): malé kousky z větviček či listů v nápoji máté špatné kvality; (92) ~ de amasar (Arg, Par, Urug): váleček; (MM). ● (93) ~ abundante (Ven): vrchovatá sklenice; (94) ;qué ~ de agua! (Ven): to je otrava; (95) ~ de ajo (Chil): hubeňour, tyčka; (96) ~ amargo, lid. (Mex): chiniovník; (97) andar a ~os con el águila (Chil): věčně smrdět grošem; (98) ~ bobo (Mex): popelečník; (99) ~ cochero (Ven): vrchovatá sklenice; (100) le dieron el ~ (Kub): dali mu padáka; ► vyhodili ho; (101) dar un ~³ (Mex): odseknout, přihnout si; (102) dar ~os a una persona (Kub): kritizovat; (103) darse unos ~os (Am): pořádně si přihnout, namazat se; (104) a ~ entero (Am): opilý namol; (105) está detrás del ~ (Kub): myslí mu to pomalu; (106) está en el ~ enebado (Mex): lítá v tom, je v pěkné kaši; (107) ~ fuerte (Chil): o osobě: velké zvíře; (108) ;qué ~ de golpe! (Am): to je rána!; (109) ~ de guayacán (Am): palisandr; (110) ~ de hombre (Am): pravý chlap; (111) se te fue le ~ (Kub): tos to teda přehnal; (112) ~ de limón (Am): citronovník; (113) ~ mango (Am): mangovník; (114) a medios ~ os (Mex): připravený na všechno, ochotný ke všemu; (115) meter un ~ a una persona (Am): vynadat; (116) meterse ~s (Kub): přihýbat si; (117) andar (estar) metido entre ~s (Ven): být střiknutý, být namazaný; (118) ~s del monte (Kub): stromy; (119) ~ de mujer (Am): pěkná ženská; (120) pegar al ~ (Mex): přivázat ke kůlu; (121) pegarse un ~ (Am): přihnout si; (122)

poner una persona como ~ de gallinero (Arg): pořádně zřít (koho); (123) ~ **seco** (Ven): čistá pálenka; (124) **a ~ seco** (Mex): bez jídla a pití; (125) **ser un de ~** (Ven): být moc důležitý, moc znamenat; (126) **no ser de ~** (Mex): o osobě: nebýt ze dřeva; (127) **tener unos ~s encima** (Am): mít v hlavě; (128) **tomarse unos ~s** (Ven): přihnout si; (129) ~ **de zopilote** (Mex): mahagon; (JD). • (130) ~ **de china** (Portor): pomerančovník; (131) **echar unos ~** (Ven): dát si skleničku; př.: *a él le gusta mucho echar unos palos...*; (132) **echarse un ~(ito)**, vulg. (Mex): souložit; (BDE).

paloapique, m. (1) (Ven): plaňkový plot; (2) plaňka (plotu); (RAE).

paloapique, m., viz: *palo a pique*; (RR).

palodeagua, m., viz: *palo de agua*; (RR).

palogruoso, m. (1) (Chil): pracháč; (JD).

paloma, f. (1) (Kost): můra; ► popelavý noční motýl s úzkými horizontálními křídly a vertikálními tykadly; (2) (Guat): vulva; ženské přirození; (3) ~ **de Castilla**, (Kost): holub domácí (*Columba livia f. domestica*); (RAE). • (4) [Š: *sexo masculino, polla*] (Guat, Salv, Kost, Kol, Mex, Nik): mužské přirození, penis; př.: *muchachos sin calzón, con la paloma al aire*; (5) (Urug): ve fotbale: vyrazení nízko letícího míče brankářem; př.: *cuando los tiros de los delanteros rivales eran fuertes y esquinados, se mandaba tremendas palomas y despejes de puño y era muy aplaudido por los cuarenta espectadores*; (6) ~, **-ita**, (Chil, Arg): ve fotbale: hlavička; zasažení nízko letícího míče hlavou; př.: *...Campos en una palomita gloriosa de los tiempos en que el equipo de fútbol...*; viz též: *gol de palomita*; (7) **dar (pedir) ~ (palomita)** (Kol): svézt někoho zdarma vlastním dopravním prostředkem; požádat o dočasné a bezplatné používání něčeho, např. dopravního prostředku, tanečního partnera, atd.; př.: *...esto me permitiría volarme después a Galilea aprovechando la última paloma en el jeep de Harry, que regresaba esa tarde*; viz též: *palomita*; (5) **¡ojos que te vieron, ~ turca!** (Ven): a tím to hasne! a to bylo naposledy; viz též: *ojo*; (RR). • f. (6) (Arg): lidový tanec; ► doprovázený hrou na kytaru; (7) (Chil, Arg): dřívě: tanec; ► tanečníci měli v obou rukou šátky a napodobovali tak holubí křídla; (8) (Mex): písnička; ► charakteristická pro Mexiko; (9) (Guat, Mex): volenka; (10) **dar ~**: přenechat partnera; (11) **dar una ~(ita)** (Kol): nechat vyzkoušet, zkusit; ► například jízdu na koni; (12) (Kub, Hond): psaníčko ► papírový drak; (13) (Kub): nový hráč; ► májící štěstí začátečníka a očekává se jeho výhra; (14) ~ **(del castillo)** (Per): poslední rakety ohňostroje; (15) (Kol, Pan): dávka prádla; ► rychle vypraná; (16) vulg. (Kub, Chil): tričko; (17) **echar la ~** (Mex): záskok, náhrada; ► za hudebníka; (18) **írsele uno a la ~** (Kol): mít něco na jazyku; (AM; MM). • (19) (Am): holub; př.: *paloma boba, paloma de Castilla, paloma tojosa, paloma viajera, paloma buchona, paloma torcaz, paloma sanjuanera*; (20) (Arg) hudba doprovázející tanec; ► při kterém měli tanečníci v obou rukou šátky a napodobovali tak holubí křídla; (21) (Mex): psaníčko ► papírový drak; (22) (Mex): nový hráč; ► májící štěstí začátečníka a očekává se jeho výhra; (23) **írsele a uno la ~** (Kol): být duchem nepřítomný; (24) ~ **de San Juan** (Mex): můra, termít; (25) **pedir ~**: požádat o tanec; viz: *pedir palomita*; (MM). • (26) (Kol): krátká uzda, mrknutí; (27) (Mex, Kub): něšika (v biliáru), děvče krev a mlíko, snadná věc; (28) **dar una ~ a alguien** (Kol): mrknout na někoho; (29) ~ **vajera** (Am): divoký holub; (JD).

palomar, m. (1) (Guat): činžovní dům, dům s více byty; (RAE).

palomaría, m., viz: *santamaría*; (RR).

palomear (palomearse), tr., zvrat. (1) (Per; Ekv): vystřelit, zranit, zabít někoho střelnou zbraní (zejména zrádně); př.: *—...aquí hay que dormir con un ojo cerrado y otro abierto. ¿por qué crees que se palomearon a Grausito en Cotabambas? porque se durmió con los dos ojos...; —antes de que él les rebanara el sebo, se lo palomearon*; (RR; AM). • tr. (2) (Ekv, Per): zastřelit bělocha; (3) (Kub): podvést, oklamat; (AM). • (4) (Pan): nedbale ošpláchnout; (JD).

palomeo, m. (1) (Ekv): zastřelení bělocha, zabití díky zradě, podvod; viz: *palomear*; (AM).

palomera, f. (1) **(salir por la ~)** (Kol): vystřelit, vypadnout; ► ve smyslu odejít, z něčeho nic; (AM, MM, JD). • (2) (Kol): zadní část kalhot; (MM, JD).

palometa, f. (1) (Antil, Arg, Kol, Par, Urug): ryba; ► všeobecně jakákoliv sladkovodní nebo mořská; je zploštělá a má tvar kosodélníku; stříbříbrné barvy, na hřbetu šedivá; viz: *piraña*; (MM). • (2) (Am): piraña; (JD).

palomilla, m/f. (1) f. (Kub): výřez ze zadního hovězího masa; (2) (Guat; Mex, Per): skupina blízkých, spřízněných osob; (3) hovor. (Hond, Mex, Pan): banda vagabundů nebo rváčů; (4) (Hond): parta mladých lidí; (5) m/f. (Bol, Chil, Per): nezbedný chlapec potulující se po ulicích; (6) (Per): vtipálek, rozpustilý člověk; (RAE; AM). • f. (7) (střAm, Chil; Hond, Mex): chátra, lůza; (8) m/f., (Chil): chlapec, dítě, kapsář, zločinec; (AM; MM) • f. (9) (Kub): rostlina; ► krytosemenná; dosahující až metrové výšky; (10) (Mex): hmyz; ► latinsky *Crambus sacharalis*; živí se listy tabáku, cukrové třtiny nebo jinými rostlinami; je poměrně velký; (11) tuhé maso z hřbetu; (12) zadek koně; (MM). • (13) (Chil): noční motýl, můra; (14) (Mex): mol; (JD).

palomillada, f. (1) (Per): parta lidí; viz: *palomilla*; (2) (Per): klukovina; (AM).

palomillar, intr. (1) (Chil): potulovat se; (2) páchat drobné špatnosti, přestupky; (RAE).

palomillo, m. (1) (Per): kluk; (JD).

palomilloso, -sa, adj. (1) (Per): o chování: chudinské, lůzy; viz: *palomilla*; (AM).

palomino, adj. (1) (Arg, Mex): o koni: bílý; (MM).

palomita (paloma), f., častěji dim. [Š: *turno - en un baile*] (Ven, Mex, Kol): střídání, výměna partnerů při tanci; př.: *pedir paloma (pedir ~)*; (RR). • f. (2) (Chil): hra s kácou; ► zatímco se točí káca, musí hráč získat minci z určeného místa; (3) (jižAm): pražená kukuřice; (4) pl. (Chil): dětská hra; ► hráči se plácají přes dlaně tak dlouho, dokud někdo neucukne; (AM). • (5) (Arg): lidový tanec *paloma*; (6) (Kol): popínavá rostlina; (7) (Mex): pták; ► stěhovavý, brodivý; živí se mořskými plody, které hledá na v písku na pláži; (MM). • (8) (Am): robinzonáda; ► v kopané; (9) (Kub): zatržení, označení; (JD). • (10) (Mex): známka; ► klasifikační stupeň; př.: *...entonces sacaba otra lista de su cartapacio y la iba diciendo lentamente, poniendo una palomita o una cruz al lado de cada nombre*; (11) **cuello** ~ (Arg): límeček; př.: *el negro del cuello palomita había terminado de espulgarse*; (BDE).

palomo, -ma, adj. (Arg, Kol, Urug): o koních, dobytku: s kompletně bílou srstí a kůží; ► slabiny a pysky mohou být růžové; př.: *...el palomo se arqueó como víbora, mezquinando el flanco, y el otro, sobrándose, fue a dar contra el caballo de Demtrio*; (RR). • (2) m. (Mex): část tance *jarabe*; ► reprezentující lásku ptáků; (3) adj. (Ven): o bílém koni: mající černé oči; (4) (Kol, Mex, Per): bílý kůň, bělouš; ► mající černé oči; (5) (Per, Portor): o muži: být oblečen v bílém; (AM). • adj., (6) (Arg): o koni: bílý; i sust.; (7) (Kol, Mex): kůň barvy mléka, jeho srst se neleskne; i sust.; (MM). • (8) (Mex): výprask; (JD).

palón, m. (1) (Ekv): zasypat zeminou, přihrnout zeminu; ► za účelem změknutí a zbělání; (AM, MM).

palonear, tr. (1) (Ekv): přihrnout hlínu k rostlinám; kypřit půdu; př.: *más allá, un sembrado de trigo, tapiz primoroso de pulido y tierno verdor; y en seguida, papas en flor, en matas enormes, cuajadas de lindas flores, lilas, en surcos anchos, altos, paloneados ya*; (RR).

palonegro, m. (1) viz: *palo negro*; (RR).

palopique, m. (1) (Salv): viz: *paloapique*; (RAE).

palotada, f. (1) (Mex): hromada dřev, naplavená dřeva; (JD).

palote, m. (1) (Arg, Urug): kladka; (RAE). • (2) (Per, Portor): stonek listu tabáku; (3) (Per, Venez): okousaný stonek rostliny *malojo*; (4) (Kost): výhonek, stonek banánovníku nebo *guineo*; (5) (Arg, Kub): dřevěný váleček na těsto; (6) (Kol): vařečka; ► délky cca 60 cm, sloužící na míchání nebo šlehání; (6) (Mex): nahrabovač; ► stroj který se zapřáhne za koně; je podobný vidlím; (7) (Chil): dlouhán, hubeňour; (AM, MM). • (8) (Chil): o člověku: bledule; pracháč; (9) (Mex): chomout; (JD).

palotearse, zvrat. (1) (Ven): zdřevěnět; (2) (Ven): loknout si kořalky, namazat se; (AM).

palpa, f. (1) (Per): slaná kukuřičná kaše; ► podávaná téměř suchá; (AM).

palpado, -da, adj. (1) (Mex): o koni či mule: dobře vycvičený, obratný při práci; (AM).

palpallén, m. (← map.) (1) (Chil aj.): druh amerického keře čeledi hvězdnicovité, dřive složnokvěté *Compositae*; ► vysoký 2 m; má oválné ozubené listy pokryté bílými chloupky, žluté květy; (RAE).

palpi, m. (← map. *pal-pud*) (1) (JižAm): americký keř čeledi krtičníkovité *Scrophulariaceae*; ► vysoký až 30 cm; s úzkými zubatými protáhlými listy a žlutými květy; (RAE).

palpitar, tr/intr. (1) [Š: *adivinar, intuir*] (Urug, Arg): tušit, domýšlet se; př.: *ya estaba el rebenque en el aire. pero Luciano, que iba graduando sus palabras al mismo tiempo que palpitando los movimientos del panadero, sacó la daga...*; (RR).

palpitarse, zvrát. (1) (Arg): o věci: předvídat, tušit; př.: *ya me palpitaba ese fracaso*; (AM, MM, JD).

palpitante, adj. (1) (Mex): čerstvý, nový, nedávný; (JD).

pálpito, m. (1) (Arg, Chil, Per, Urug): předtucha, tušení; ■ Var.: *palpite* (Urug); (2) **por puro** ~ (Per): intuitivně; (AM). ● (3) (Arg): odhad od oka; (MM, JD).

palqui, m. (← map.) (1) (Chil aj.): zapáchající americký keř čeledi lilkovité *Solanaceae*; ► s mnoha vztyčenými stonky, úzkými na obou koncích zašpičatěnými listy a květy v květenství lata; odvar se užívá v Chile proti svrabu a jako prostředek k pocení; z rostliny se vyrábí mýdlo; (RAE). ● (2) **casarse por el** ~ (Chil): žít na hromádce, žít bez sezdání; (3) **ser hijo del** ~ (Chil): být nemanželské dítě; (4) **ser más conocido que el** ~ (Chil): být nechvalně známý; (AM, MM).

palta, adj/subst. (← keč.) (1) (Per, Ekv): příslušník ind. kmene, který obýval rovníkovou oblast dnešní provincie Loja a severní Peru; (2) adj., vztahující se k těmto indiánům (*paltas*); (3) m., jazyk těchto indiánů; (RAE). ● (4) f. (JižAm, Arg, Bol, Chil, Per; Par, Urug): avokádo (plod); př.: *se ha generalizado el nombre de aguacate, pero no se ha olvidado por completo el quichua de palta*; (MS, BDE). ● (5) (Chil): pták; (MS; MM).

paltana, f. (← keč.) (1) (Ekv): jako dárek; (AM, MM, JD).

paltero, m. (← keč.) (1) (Chil): avokádo (rostlina); (MS).

palto, m. (1) (JižAm, Arg, Bol, Chil, Per): avokádo (strom); př.: *la copa de un gran palto se movía lentamente*; (RAE, MS, BDE).

paltó, m. (← fr. *paletot*) (1) (Kol, Kost, Chil, Ven, Arg, Kub): kabát; (2) (Chil, Mex): pracovní pláště; kožich; (3) (Arg): kabát, kus oděvu; ■ Var.: *paletó, paletot*; (MS). ● (4) (Chil): cestovní pouzdro, obal; (MM).

paltó-levita, m. (1) (Ven): žaket; př.: *...acepillando el viejísimo paltó-levita de su boda...*; (BDE).

paltocera, f. (← fr.) (1) (Chil): švadlena, která šije kabáty a pracovní pláště; (MS). ● (2) (Chil): šička pytlů; (JD).

paludo, -da, adj. (1) (Salv, Mex): vláknitý (rostlině, plodu nebo hlíze); (RAE).

palucha, f., hovor. (1) (Kub): nepodstatné, malicherné tlachání; (RAE). ● (2) (Kub, Chil): marnivost, domýšlivost; (3) **dar** ~ (Kub): malicherně tlachat, mluvit o ničem; (MM).

paluchar, tr. (1) (Kub): povídat; (JD).

paluchar, intr., hovor. (1) (Kub): klábosit, žvanit; (RAE).

palucheria, f., hovor. (1) (Kub): nepodstatné, malicherné tlachání; (RAE). ● (2) viz: *palucha*; (AM).

paluchero, -ra, adj. (1) (Kub): upovídaný, povídavý; (AM, JD). ● (2) (Kub): ješitný, domýšlivý; (MM). ● (3) m. (Kub): tlachal; (JD).

paludo, -da, adj. (1) (Kol): nadšený; (2) (Mex): o člověku: vyhublý na kost; (AM). ● (3) (Kol, Mex): o rostlinách, plodech nebo hlízách: vláknitý, mající žilkování; (MM).

paluego es tarde, viz: *tarde*; (RR).

pamba, f. (← keč.) (1) (Ekv): pampa; (2) (Mex): výprask; (RAE). ● (3) (Ekv): říčka; (4) (Ekv): mělčina; (MS). ● adj. (5) (Ekv): nízký, rovný; viz: *pampo*; (AM, MM). ● (6) (Ekv): mělký; (7) (Ekv): mělká říčka; (JD).

pambaceada, f. (1) (Mex): (1) výprask; (RAE).

pambacear, tr. (1) (Mex): (1) dát výprask; (RAE).

pambazo, f. (1) (Mex): plněné a osmažené pečivo; (JD).

pambiche, m. (← *Palm Beach*) (1) (Kol, Mex, Per, Portor): lehký materiál na pánské letní obleky; (2) (Dom): pruhovaný vězeňský mundúr; (AM, MM).

Pámlich (pambiche), m. (1) (Am): lehké šaty; (2) (Dom): trestanecké šaty; (JD)

pambil, m. (1) (Ekv): palma menšího vzrůstu; ► se štíhlým kmenem a širokými listy; kmeny se používají ve stavebnictví; (RAE).

pambiza, f. (1) (Mex): výprask; (RAE).

pamentero, -ra, adj., hovor. (1) (Urug): přehrávající, přehnaně či afektovaně projevující zděšení, obdiv nebo soucit; i subst.; (RAE).

pamento, m., hovor. (1) (Urug): přehrávání, přehnané či afektované projevy zděšení, obdivu, soucitu; (RAE).

pames, m., pl. (1) (Mex): indiáni; ► rodiny *otomí*; žili na jihu státu *Nuevo León* a později se přemístili do *Guanajuato*, *Querétaro*, *México*, *San Luis* a *Nuevo León*; (2) dialekt těchto indiánů; (MM).

PAMI (Pami), m. (1) (Arg): Správa sociálního zabezpečení osob v důchodu (*Instituto de Servicios Sociales para Jubilados y Pensionados*); př.: *acabamos de hablar con la Tesorería del Pami...*; (BDE).

pampa, adj/subst. (← keč. *pampa*, „rovinný, rovina“) (1) (Arg aj.): příslušník ind. kmene (pravděpodobně *tehuelches*) původně obývajících arg. pláně, roviny; (2) adj., patřící, vztahující se k těmto indiánům; (3) m., jazyk těchto indiánů; (4) f. všechny rozlehlé roviny, pláně v Jižní Americe, kde nerostou stromy; (5) f. (Ekv): pole; ► půda určená k pěstování; (RAE). • (6) m. (Arg): patagonský indián, Indián žijící na pampě; osoba s indiánskými předky; př.: *...y si no lo han oservao <observado> ténganló <sic> dende hoy presente, que todo pampa valiente anda siempre bien montao*; (7) m. (Arg): araukánský dialekt; př.: *eso lo fue diciendo en un inglés rústico, entreverado de araucano o de pampa*; (8) ~, -ita, f. (Ekv): volné prostranství (třeba i malé rozlohy); př.: *las yuntas desembocan por la vuelta de la manga. en la pampita del playón*; (9) adj. (Urug, Arg; Bol): o koních či dobytku: bíle zbarvený na přední části hlavy po stranách nebo jen na jedné straně hlavy; ► zbytek zbarven odlišně; př.: *Marcelino Chaves frunció el ceño cuando se cruzó con su compañero de faena, que arreaba al 'Bichoco', al 'Colorao' y al 'Indio', junto con otros bueyes 'pampas'*; (10) adj. [Š: *pampeano*] (Arg): obyvatel pampy; př.: *uno y otro quedaron aturcidos en el suelo durante el tiempo que se necesita para recorrer dos leguas pampas a caballo*; (11) en ~(-s), [Š: *de par en par*] (Nik): dokořán; př.: *...abrió las puertas en pampas, se salió al correr de la calle y dio un grito...*; (RR; AM). • (← keč., aim.) f. (14) (Bol): lenoch, hlupák; (15) (střAm, Arg, Kol, Chil, Ekv, Ven): širé lány, nekonečný prostor; (16) a la ~ (střAm, Arg, Kol, Chil, Ekv, Ven): volně; (17) a lo ~¹ (Arg): patřící, vztahující se k indiánům obývajících pampu; (18) en ~¹ (Chil, Guat): volně; (19) en ~² (Chil, Guat): nahý, holý; (20) en ~³ (Chil, Guat): usnout, neuspět; (21) estar en sus ~s (Per): cítit se jako doma, dobře; (AM). • (22) (jižAm): louka nebo planina mezi kopci; (23) (Arg): otevřená náhorní plošina, beze stromů; (24) (Kol): těsto pirohu; (25) (Chil): otevřené prostranství mimo civilizaci; (26) trato ~ nekalý obchod, podvod; ► jedna strana při něm úmyslně obere druhou; (27) a lo ~²: divoce; (MM). • (28) (Am): vojenské cvičiště; (29) (Chil): ložisko ledku; (30) a la (en) ~ (Am): pod širým nebem, na volném prostranství; (31) quedarse a la (en) ~ (Am): být nahatý; (32) se quedó a la (en) ~ (Am): skláplo mu; (33) a ~ rasa (Ekv): pod širým nebem; (JD)

pampaco, m. (1) (Bol): včelí hnízdo; ► nacházející se v zemi; (AM, MM).

pámpana, f. (1) estar en la ~ (Portor): viz: *en la prángana*; (AM). • (2) (Portor): být švorc; (MM, JD).

pampanear, tr/intr. (← *pámpano*, „malé hrozny nesebrané sběrači“) (1) (Portor; Chil): přivlastnit si zaběhlé zvíře; (AM; MM). • (2) (Am): jet pampami; (3) (Chil): poplácat po zádech, rozválet těsto, protěžovat někoho; (JD).

pampanillo, m. (1) (Portor): vodní rostlina; ► mající velké bílé a voňavé květy; (MM).

pámpano, m. (1) (Mex): ryba; ► *Trachinotus carolinus*; jedlá mořská ryba žijící při pobřeží Mexického zálivu; (RAE). • (2) (Antil): ryba; ► latinsky *Aletis ciliaris*; vyskytuje se v Karibském moři; (3) (Kub): ryba; ► latinsky *Blepharis sutor*; malá ryba vyskytující se u kubánském pobřeží; (4) (Chil): hrozen vína; (5) (Mex, Pan): ryba; ► latinsky *Citula dorsalis*; vyskytující se u mexického pobřeží a ve Střední Americe; (MM).

pampas, m., pl. (← keč.) (1) (Am): indiáni kočující po planinách na jihu a západě *Buenos Aires*; ► toto označení bylo běžné mezi šp. obyvatelstvem oblasti *Río de la Plata*; (2) jazyk těchto indiánů; ► dialekt jazyků mapuče a araukáštiny; (MM).

pampayo, -ya, m/f. (1) (Arg;Salta): mělčina; (AM).

pampeano, -na, adj. (1) (jižAm): pampový, z pampy; ■ Var.: *pampino* (Chil); (AM, MM). ● (2) (Arg, Urug): týkající se obyvatele pampy; i sust.; (3) (Arg): půda, země tvořící pláň jihu Jižní Ameriky; (MM).

pampear, intr. (1) (JižAm): jet pampou; (RAE). ● (2) (Kol): tleskat, plácát přes ruce; (3) (Chil): předstihnout, předběhnout, předjet; ► během závodu; (AM). ● (4) (Kol): rozválet těsto na *empanadas*; (MM).

pampeña, f. (1) (Per): tanec; ► typický pro provincii *Arquipa*; podobný tanci *marinera*; (AM).

pampeño, -ño, adj. (1) (Kol): pampový, z kolumbijské pampy; (AM). ● m/f. (2) (Kol): obyvatel pamp; (JD).

pamperada, f. (1) (LaPla; Arg): vítr z pamp; (MM; JD).

pampero, m. (1) (Arg, Chil, Per, Urug; LaPla): druh větru; ► studený; vající po pampách; př.: *...la tempestad se desencadenó finalmente en toda su furia: un pampero salvaje y helado barría la playa*; (AM, MM; BDE). ● adj. (2) (jižAm): z pampy, pampový; (3) (Antil, jižAm): buňňák americký; ► mořský pták, latinsky *Procellaria oceanica*, Kuhl; rozpětí křídel asi 40 centimetrů; jeho peří je tmavé až černé; má dlouhé nohy; ■ Syn.: *petrel de tormenta, pájaro de las tempestades*; (4) ~ **sucio**: vítr nesoucí prach; ► je doprovázený přeháňkami; (MM). ● (5) (Am): obyvatel pamp; (6) f. (Am): obyvateľka pamp; (JD).

petrel, m. (1) ~ **de tormenta** (Antil, jižAm): viz: *pampero*; (MM).

pájaro, m. (1) ~ **de tempestades** (Antil, jižAm): viz: *pampero*; (MM).

pampichuela, f. (1) lid. (Arg, Bol): pampový, z pampy; (AM). ● (2) (Arg): malá pláň; (MM).

pampino, -na, adj. (1) (Chil): pampový; (2) m/f. (Chil, Per): obyvateľ chilského vnitrozemí, horník dobývající ledek; př.: *...un pampino que lleva el desierto cartografiado en la piel de la cara*; (AM, BDE).

pampita, f. (1) (Per): políčko; (MM).

pamplinería, f. (1) (Per): hloupost, naivita; (AM).

pamplinear, tr. (1) (Mex): dělat nebo říkat hlouposti; (JD).

pamplinero, -ra, adj. (1) (Am): hloupoučkový, malicherný; (MM).

pamplona, f. (1) (Urug): plněná kořeněná masová roláda; ► peče se zabalená ve zvířecích střevcích; (RAE). ● (2) f. (Portor): kulička; ► tlustá žena; (AM, MM, JD).

pamplonada, f. (1) (jižAm): hloupost, naivita; (AM).

pampo, -pa, adj. (1) (Chil): rozlehlý, rovný, mělký; (AM, MM)

pampón, m. (1) (Per): rozsáhlé neoplocené venkovské území; (RAE). ● (2) (Bol, Per): velký dvůr, ohrada; př.: *los indios entendían la misteriosa movilidad de las masas de piedra que caen y se derrumban, se equilibran y se fragmentan caprichosamente en los pampones...*; (RR).

pan, m. (1) (Salv, Nik; Kol): ženský pohlavní orgán; (2) ~ **bon** (Kost): sladký tmavý chléb s ovocem; (3) ~ **cañón** (Par): chléb s jemnou anýzovou střídou a měkkou kůrkou; ► má tvar vojenského děla; (4) ~ **de horma** (Urug): toastový chléb (5) ~ **de tierra** (Am; Kub): chléb z maniokové mouky; ■ Syn.: *cazabe*; (6) ~ **francés**¹ (Guat): chléb z pšeničné mouky, soli a malého množství tuku; (7) **ni qué ~ caliente**, hovor. (StřAm, Kol, Ekv, Portor; Am): v žádném případě; to nejde; jen se nedělej; ► používá se při zamítání něčích výmluv, návrhů apod.; (8) **ser alguien un ~ de Dios**, (Arg, Kub, Urug): být velmi dobrosrdečný, laskavý; (RAE; AM; MM). ● (9) (Kub): pahorek kuželovitého tvaru; př.: *la cumbre de un pan lejano era barrida constantemente por las nubes*; (10) ~ **bon**, (Kost): sladký tmavý chléb s ovocem; ► typický pokrm v karibské oblasti; př.: *esta improvisación hace las veras de horno, en el que se doran tres grandes bolas de 'pan bon'*; (11) ~ **de huevo** (US): sladký chléb tvaru polokoule; př.: *lo dej traje lo dejó en veremos, pero era el caso que por ningún motivo, menos con semejante éxito, podría seguir usando la ropa de costumbre: su zapato de tan viejo parecía pan de huevo*; (12) ~ **dulce**¹ (Arg, Urug): bochník obsahující kandované ovoce, piniové oříšky, atd.; ► zásadně se připravuje k oslavám konce roku; př.: *año nuevo, vida nueva, pensaba Marcelo con piadosa ironía, viendo a esos desesperados en busca de una esperanza propiciada con pan dulce y sidra, con sirenas y gritos*; (13) ~ **francés** (Arg): vypískání skládající se ze sérií tří tlesknutí doprovázených někdy dupotem a výkřikem "¡pan francés!", oddělených od sebe krátkými odmlkami; př.: *...y el gozo público se manifestó en silbatinas entusiastas, panes franceses, exclamaciones obscenas y pedorreos de imitación bucal...*; (14) ~ **molido** [Š: *pan*

rallado] (Kost): strouhanka; př.: *sólo me gustan <los chayotes> rellenos de carne y cubiertos de pan molido. es un plato que se llama pantuflas o chancletas o sandalias, ya no me acuerdo...*; (15) ~ **quemado**¹ (Ekv): dětská hra; ► spočívá ve schování nějaké věci a výrazů *frío, tibio, caliente* (v češ.: zima, přihořívá, hoří), jež naznačují hledajícímu jeho přibližování či vzdalování se hledané věci; př.: *allá, en el pueblo, cuando la noche era clara y no muy fría, jugábamos en las calles al pan quemado, a los colores, al matutino*; (16) ~ **sobao** (Portor): tukový chléb; př.: *el hombre le puso en la mano un pedazo de pan 'sobao'. —esto llena más que el guineo —dijo.*; (17) **andar (estar) como ~ que no se vende**¹ (Arg): chodit bezúčelně sem a tam; př.: *cuando es manso el ternero en cualquier vaca se prende <prende>; el que es gaucho esto lo entiende y ha de entender si le digo que andábamos con mi amigo como pan que no se vende*; (18) **como ~ bendito**¹ [Š: *muy poco*] (Arg): velmi málo; př.: *¡todo es como pan bendito! y sucede, de ordinario, tener que juntarse varios para hacer un pucherito*; (19) **echar ~es**, [Š: *echar bravatas*] (Arg; Bol): vychloubat se; př.: *...en fin, para no echar panes, salimos por esas lomas lo mismo <mismo> que las palomas al juir <huir> de los gavilanes*; (RR; AM; MM; JD). • (20) (Portor): dětská hra; ► při které hráči plácají rukou jeden druhého; ■ Var.: *palomitas* (Per); (21) (Ven): dezert; ► z kukuřičné mouky, třtinového cukru, sádla a morku; (22) ~ **de queso** (Kol): hra; ► muži a ženy se nejdříve chytou za ruce a vytvoří kruh; zhasne se světlo, pustí se a poté hledá jeden druhého; (23) ~ **de tierra**² (Kub): viz: *casabe*; (24) ~ **de yuca** (Antil, Per): viz: *casabe*; (25) ~ **flauta** (Arg): malá bulka; ► pečivo; (26) ~ **y quesito** (střAm, Kol; Mex, Pan): dětská hra; ► spočívající v házení žabek (kamínků), které skáčou po vodní hladině; (27) ~ **quemado**² (Per): dětská hra; ► hra spočívající v ukrytí bičíku a končící jeho nálezem; ten, kdo u sebe měl ukrytý bičík, může pronásledovat a švihat ostatní hráče; (28) **cada ~ tiene su queso** (Dom): na každého někde někdo čeká; (29) **coger ~ grande** (Kub): využít, těžít ze situace; (30) **comerse un ~** (Kub): zklamat se; (31) **llevarle a ~ del campo** (Chil): na každého jednou dojde; (32) **sacar ~ y pedazo** (Chil): namastit si kapsu; (33) **sacarse ~** (Portor): dloubat se v nose, lovit suché z nosu; (34) **ser un ~ con atole**¹ (Mex: Durango): být hlupáček, prost'áček; (35) **vender(se) una cosa como ~ caliente** (Chil, Mex, Per, Portor; Arg): prodat velmi rychle, jít na dračku; (36) **venderle a uno ~ caliente** (Chil): lichotit, podvést, mazat med kolem pusy (někoho); (AM; MM). • (37) **estar como ~ que no se vende**²: o místě: necítit se tam jako ryba ve vodě; (38) ~ **francés**²: bučení, vypískání; ► výraz nesouhlasu nebo nebo nelibosti; (39) **sacar ~ y pedazo**: získat neočekávaný užitek; (40) (Am): chléb; př.: *pan de azúcar, pan de jabón, pan de manteca, pan de sal*; (MM). • (41) **como ~ bendito**² (Chil): snadno; (42) ~ **bond** (Kub): houstička; (43) **como ~ caliente** (Chil): hezky, rychle; (44) ~ **dulce**² (Arg): sušenka; (45) **a falta de ~ se come cazabe** (Kub): v nouzi čert i mouchy lapá; (46) ~ **grande** (Ven): výhodná koupě, skvělá příležitost, šance; (47) **quedarse a un ~ pedir** (Mex): být na mizině; (48) **sacar el ~ como una flor** (Chil): projet to na plné čáře; (49) **sacar ~es del horno** (Chil): rýpat se v nose; (50) **ser un ~** (Kub): být jako řimbaba; ► zdravý; (51) **ser un ~ de atole**² (Kub): být učiněný dobrák; (52) **es ~ comido** (Am): to je hotová věc, hotovka; (53) **es un ~ grande** (Ven): to je hlupák; (54) **ser malito para el ~** (Chil): být hrozný jedlík chleba; (55) **tener su ~ grande** (Ven): mít skvělou šanci; (56) ~ **con timba** (Kub): namazaný chléb s guajabovou marmeládou aj.; (JD). • m. (59) ~ **de Navidad** (Arg): sladký chléb tvaru vevy; (60) ~ **dulce**³ (Portor): sladký chléb tvaru vevy; (61) ~ **lactal** (Arg): toustový chléb; př.: *a la noche el menú cambió por guiso de pollo, avena, puré y chauchas, pan lactal, y la taza de café con leche*; (62) ~ **pebete** (Portor): malý chleba tvaru vevy; ► nasládlé chuti, používá se k přípravě obložených chlebů; (63) ~ **tostado** (Mex): topinka; (BDE).

PAN, m. (1) (Mex): politická strana *Partido de Acción Nacional*; př.: *el PAN es le heredero del antiguo Partido conservador y de la tradición mexicana*; (BDE).

pana, f/m. (1) f. (Portor): plod chlebovníku; viz též: *panapén*; (2) m/f. (Ekv, Portor, Ven): kamarád; (RAE). • (3) (← map.) (Chil): játra; př.: *jamás se supo que tuviera hígado o pana*; (MS, BDE). • (4) (Chil): chladnokrevný člověk; (5) **helársele a uno la ~** (Chil): leknout se; (6) **tener ~** (Chil): mít odvalu; (MS). • (7) **(quedarse) en ~** (← keč.) (Chil): porouchat se (někomu něco); př.: *fuimos a probar un auto que él estaba arreglando y resulta que nos quedamos en pana*; (BDE). • (8) m/f. (Portor): plod chlebovníku; viz též: *árbol de pana*; př.: *algunos se volvían pronto, llevando aguacate, panas, gallinas ahogadas, los restos del*

desastre; (9) **Pana (pana)** (Ekv aj.): panamerická silnice; př.: *una nueva carretera, la 'Pana', que había quedado en construcción, pasaba ya por el pie de Quinchibuela, hecha un huracán de carros <coches>*; (10) (Bol): druh vodního ptáka; př.: *a su paso, las gaviotas levantaban el vuelo lanzando agudos chillidos..las panas <se> zambullían o se ocultaban entre los gramadales...*; (11) (Par aj.): odrůda brambor; př.: *ningún veneno quedó sin conocer: Ungüentos y polvos, licores y frutaes, caramelos...Eliodoro eligió sus instrumentos..la pana verde, las hierbas*; (12) m/f. [Š: *amiguete*] (Portor, Ekv): kamarádíček, přítelíček; př.: *el pana Wilkins <cantante> estaba cooperando buenagente <sic> con El sucesor, base ideológica de mi movida*; (13) ~ **fuerte**, m/f. [Š: *amigo íntimo, mejor amigo*] (Portor): kámoš; důvěrný, nejlepší přítel; př.: *el libreto no era muy novedoso; un macho desechado sorprendente a la ex en pleno encaramo con su pana fuerte*; (RR). • (14) viz: *partner*; (MS). • (15) (Kol: Mompox, Ven): nádoba; (16) (← *palangana*) (Guat): umyvadlo lavor; (17) f. (Chil): zvířecí játra; (18) f. (Chil) odvaha, opovázlivost, drzost; (AM). • (19) ~ **acanalada** (Kub): manšestr; (JD).

panacoco, m. (1) (Ven): strom; ► latinsky *Swartzia tomentosa*; (MM).

panacú, m. (1) (Bol): batoh, torna; ► vyrobený z palmového listí; (AM, MM).

panadero, -ra, adj. (1) (Chil): lichotnický, pochlebovačný; (AM). • m. (2) (Arg): obecné jméno pukavých bobů divoce rostoucích rostlin; ► jsou obalené vláky, které jim umožňují nechat se unášet větrem na dlouhé vzdálenosti a později puknout; (3) (Chil): lichotník, pochlebovač; (MM).

panalera, f. (1) (Kol: Antioquia): bleší štípance na patě; (AM).

panamá, m. (1) (Per): vězení; ► mezi zločinci; (AM). • adj. (2) (Chil): otravný, nemotorný, líný; (3) m. (Chil): starodávňý tanec; (4) ~ **chico** (Per): vězení; ► mezi zločinci; (5) **cantarle a uno el ~²** (Dom): vytmavit to někomu; (MM). • (6) (Am): švindl; (JD).

panamos, m., pl. (1) (Per): živobyť, žvanec; (JD).

panamito, m. (1) (Per): fazole; ► latinsky *Phaseolus sp.*; (2) ~s (Per): živobyť, obživa; ■ Var.: *panamos* (Per); (AM, MM).

panana, adj. (1) (Chil): líný; (AM, JD).

panano, -na, adj. (1) (Dom: Cibao): malý, zakrslý; (AM).

panapén, m. (1) (Portor.): chlebovník obecný (*Artocarpus altilis*); ► tropický strom z čeledi morušníkovitých (*Moraceae*); ► jeho tlustý a rozvětvený kmen dosahuje výšky deset až dvanáct metrů; jeho plod má oválný tvar, je velmi objemný a obsahuje moučnatou lahodnou substanci, která se po uvaření konzumuje; (RAE).

panaro, m. (← it: již.) (1) (LaPla): velká zadnice; (MS).

panatela, f. (1) **esa mujer es una ~** (Kub): je to prima ženská; (JD).

panca, f. (← keč. *p'anqa*) (1) (Per; Bol): list obalující kukuřičný klas; (RAE; AM, JD). • (2) (Am): kukuřičný list; (3) (Kol): druh papriky; ► *ají panca*; (4) (Kol): list této rostliny; (MS). • (5) (Kol): list kapradiny; ► rodu *dicknosia*; používá se jako střešní krytina chýše nebo ranče; • (6) (Per): kukuřičný klas; (MM).

pancada, f. (1) (Ekv): rána do boku; (JD).

pancake, viz: *ponqué*; (MS). • (← angl.) m. (2) (Am): viz: *panqueque*; (3) líčení; (MM). • (4) (Am): sušenka, suchar; (JD).

panceburro, m. (1) (Dom): plst'ák; ► klobouk; (JD).

panceta, f. (← it. *pancetta*) (1) (Arg, Chil, Par, Per, Urug): druh slaniny; př.: *...cereales; jamón o panceta con huevos*; (MS; BDE).

pancita, f. (1) (Mex, Per): kousky z vepřového, telecího nebo skopového žaludku, které se jedí dušené; (RAE). • (2) (Mex): dršťky; př.: *...el propietario de la taquería «Tacoatl» ... con buena pancita, maciza, lomo y aguas frescas, tiene resultados sus problemas de venta*; (BDE).

pancito, m. (1) (Am; Urug): housička; př.: *dos meses más allá, había otro solitario. tenía el ceño fruncido, partía los pancitos a puñetazos*; (JD; BDE).

pancista, adj. (1) (Am): žijící přítomností, přízpůsobivý; (2) materialistický; i sust.; (3) (Arg, Guat, Mex): člen vládní strany; ► využívá z toho plynoucích výhod; (4) (Hond): sodomitský; (MM).

pancora, f. (1) (Chil): viz: *apancora*; (2) (Chil): tlustá holčička; (MM). • (3) (Chil): buclík; (JD).

pancoso, adj. (← keč.) (1) (Per): otrhaný, rozervaný; (MS).

pancuco, m. (1) (Portor): tvrdá sušenka; (2) (Dom: Cibao): chleba; ► vyrobený z pšeničné mouky a melasy; (AM).

pancutra, f. (1) (Chil): *pantruca*; (RAE). • (2) f. (← keč. *p'ancu*) (Chil): dušené kousky těsta ve vodě nebo vývaru; (AM). • (3) (Chil): polévka s nudličkami masa; (4) kaše ze které se vyrábí tato polévka; (MM).

panda, f. (Ekv): jistá dětská hra; př.: *habían jugado en las pampas, por las noches, la 'panda', el 'cuche', el 'Tío Taitaco'*; (RR).

pandán, adj. (← fr. *pendant*) (1) (Arg, Kub, Chil, Guat, Mex, Ven): odpovídající, ekvivalentní, srovnatelný; ■ Var.: *pendant*; (MS).

pandantif, m. (← fr. *pendentif*) (1) (Arg, Kol, Kost, Kub, Chil, Guat, Mex, Per, Ven): přívěšek, dámská brož; ■ Var.: *pendantif*; (MS).

pandar, tr. (Ekv): zavinout něco do velkých listů, např. banánovníku; př.: *decía que la mama les mandaba a decir <decir> que le regalaran un poco de ceniza, lo pandaba en unas hojas pa hacé creé <para hacer creer> que en verdá lo llevaba a la casa, se metía adentro del camino, pa la ceja del monte, y se comía el pandao...;* (RR).

pandeada, f. (1) (Salv): dobrovolně poskytnutá služba nebo laskavost (2) (Mex): vyboulení, vybočení, prohnutí (hlavně uprostřed stěn či trámů); (RAE).

pandearse, zvrát. hanl. (1) (Mex): odvolat; (AM).

pandeiro, m., hovor. (Urug): (1) zadek; (RAE).

pandereta (pandereto), m/f. (Kost): evangelický (nebo jiný) kazatel; př.: *...aquí no se arrima nunca un médico ni un trabajador social, aquí no se arriman ni siquiera esos panderetas que andan en los buses hablándole a la gente de la perdición de sus almas...;* (RR).

pandereta, f. (1) hovor. (Kub, Urug): zadek (hlavně ženy) (2) pl. se použ. jako sg., m/f. (Kost): přehnaně zbožná osoba; (RAE). • (2) a la ~a (Kol): zběsile, překotně; (AM).

pandero, m. (1) (Arg): zadnice; (JD).

panderos, m. (1) (Kol): sušenka; ► ze škrobu, másla, cukru, vajec a anýzového likéru nebo brandy; většinou je kulatá; (AM).

pandingo, -ga, adj. (1) (Bol): rovný, plochý; viz též: *pando*; (AM).

pandillero, m. (1) (Kub): uličník; (JD).

pando, -da, adj. (Salv): (1) smolařský; (RAE). • (2) (Bol): rovný, mělký; (3) (Mex): opilý; (4) (Kol): hrbatý, shrbený; ► o člověku; (5) (Guat): naplněný, přesycený; (5) **estar más ~ que un riel curvo** (Mex): být přejedený; (AM). • (6) (Guat): podrobený, utlačovaný; (7) (Mex): o člověku nebo zvířeti; shrbený, prohnutý v zádech; (MM).

pandorga, f. (1) (Chil; Arg): karetní hra; ► kartou nejvyšší hodnoty je kárové eso; (2) starý tanec; (3) (Kol): vyrušování, obtěžování; (4) lež, podvod; (AM; MM). • (5) (Mex): žert, urážlivý vtip, lumpárna školáka, škodolibý žert; (6) (Par): papírový drak; (MM). • (7) **cantarle a uno en la ~** (Mex): vystřelit si z někoho; (JD).

pandorgo, adj. (1) (Portor): o muži: tlustý, líný; (2) (Per): papírový drak; (AM). • (3) (Mex): hloupý, jednoduchý; viz: *baboso*; (MM). • m. (4) (Mex): bambula; (5) (Portor): tloušť; (JD).

pandorgueada, f. (1) (Kol, Mex): napalování; (JD).

pandorguear, tr. (1) málo uživ. (Kol; Mex): podvádět, klamat; (AM; JD).

pandura, f. (Salv): (1) smůla; (RAE).

pandureco, -ca, adj. (Nik): (1) zkroucený, vybočený; (RAE).

panear, intr. (1) (Bol; Arg): chlubit se, vytahovat se; viz: *echar panes*; (AM; JD).

panecillo, m. (1) (Kost): bonbón z kakaa; ► bez cukru; (AM).

panel, m. (z angl. *panel*) (Kub, Portor): (1) seznam porotců; (RAE). • (2) (Am; Mex): malá dodávka; př.: *...llegamos en una pánel*; (3) (Kub): interview v televizi, rozhlase; (JD; BDE).

panela, f. (Kol, Salv, Hond): (1) kusy nerafinovaného cukru ve formě hranolu nebo komolovitého kuželu; (RAE). • f. (2) (Kol, Ekv, Guat, Hond, Mex, Dom, Ven): viz: *chancaca, papelón*; (3) (Mex): sýr se syrovátkou; (4) adj. (Kol, Ven): úlisný, vtíravý; (5) (Kol, Ven): kousek homole třtinového cukru; ► kulatý; (AM). • (← *pan*) (6) (střAm, Kol, Ekv, Mex; Per): nerafinovaný cukr tvaru seříznutého kuželu; ► má černou až hnědou barvu; jedná se o nejlevnější cukr; (7) (Mex): slaměný klobouk s tvrdou krepou; ■ Syn.: *sombrero*

carrete, pajilla; (8) adj. (Kol, Mex, Ven): otravný, protivný, drzý; (MM; BDE). • f. (9) (Am): protiva, doleza; (JD). • (10) (Mex): měkký sýr; (BDE).

sombrero, m. (1) ~ *carrete* (Mex): viz: *panela*; (MM).

pajilla, f. (1) (Mex): viz: *panela*; (MM).

panelear, intr. (1) (Kol): šeptat do ucha hezká slovíčka, být něžný (na někoho); (AM).

panelero, -ra, adj. (Kol, Hond): (1) o osobě: vyrábějící nebo prodávající tzv. *panelas* (viz *panela*); i subst.; (RAE). • adj. (2) (Kol): pochlebovačný, lichotnický; (AM).

panelista, m/f. (Am): (1) osoba, jež se účastní veřejné diskuze; (RAE). • m/f. (2) (Kub): spolupracovník nebo spolupracovnice rozhlasu; účastník nebo účastnice interview v televizi, rozhlase; (JD).

paneta, f. (Ven): zadní část plavidla zvaného *bongo*, určena pro majitele/šéfa nebo člověka pověřeného řízením bonga (*palanquero*); př.: *en la paneta gobierna el patrón, viejo baquiano de los ríos y caños de llanura apureña <del río Apure>, con la diestra en la horqueta de la espadilla, atento al riesgo de las chorreras que se forman por entre los carameros que obstruyen el cauce...*; (RR). • (2) f. (Ven): část paluby říční lodi; (3) (Kol: Riohacha): část lodi, na které se nachází kapitán; ■ Var.: *patilla* (horní tok řeky Magdalena); (AM).

panete, m. [Š: *tonto, imbécil*] (Arg): hlupák, pitomec; př.: *¡Victoria!...; se fue mi mujer! me da tristeza el panete, chicato inocente que se la llevó...*; (RR). • adj. (2) (Arg): pitomoučký; (JD).

panetela, f. (Kub, Portor): (1) druh sušenky; (RAE). • (2) (Per): odvar z rýže s kdoulí, cukrem a skořicí; ► podává se nemocným; (3) (Kub): to je ale hezké, to se ti ale povedlo; ► vyjadřuje chválu; př.: *este sombrero es panetela*; (AM). • (4) (Mex): druh sušenky; (5) (Kub, Mex): muteň úzkolistá; ► keř; (MM).

panetón, m. (← it. *panettone*) (1) (Arg, Per, Urug, Ven): bábovka; ■ Var.: *panetone*; (MS).

panetone, viz: *panetón*; (MS).

panfilo, -la, adj. (1) (Arg): hloupoučký, prostoduchý; (2) vybledlý, bledý; (MM). • m. (3) (Am): trouba, hňup; (JD).

panfletario, -ria, adj., i subst. (← fr.) (1) (Am): násilný, skandální; (2) (Kub, Ekv, Mex): spisovatel nebo autor hanopisů, pamfletista; (MS).

panfletear, tr. (← fr.) (1) (Mex, Nik): psát hanopisy; (MS).

panfletero, m. (← fr.) (1) (Kol, Chil, Nik, Mex): despektivně pamfletista, ten který píše špatné panfleto; pamfletista, hanopisec; (MS).

panfletista, m/f. (← fr.) (1) (Am): autor hanopisů, pamfletista; (MS).

panfleto, m. (← fr. *pamphlet*) (1) (Am): spisek, hanopis, pamflet; spisek pohoršujícího charakteru; (MS).

panga, f. (1) (Kost, Hond, Nik): malá motorová loď (2) (Ekv): malá námořní loď (3) (Hond): vydlabaný kmen mahagonu nebo cedru do tvaru obdélníku, který se používá na mytí nádobí nebo jako koryto na krmení dobytka (4) (Mex; Nik, Pan): člun, který přepravuje cestující, náklad nebo vozidla z jednoho břehu řeky na druhý; ■ Syn.: *pango*; (RAE; MM). • (5) (střAm, Pan; Mex): loďka, člun; př.: *...en tiempo de lluvias sólo pueden salir de sus casa en lanchones o pangas de fondo plano*; (6) (Per: vnitrozemí provincie Ancash): list kukuřice; viz též: *panca*; (AM; BDE).

pangador, m. (← keč.) (1) (Kol): morková kost; (MS).

pangal, m. (← map.) (1) (Chil): pole s chilskou rebarborou; (MS).

pangal, m. (Chil): (1) území porostlé tzv. *pangues*; ► viz *mapuche*; (RAE).

pangar, tr. (← keč.) (1) (Kol): operovat kostní dřev; (2) (Kol): rozdrtit; (MS). • (3) (Kol): vytahovat z kosti morek; (MM).

pangaré, adj. (1) (Bol): o koni: mající bílé nozdry; ► říká se, že takový kůň je rychlý; (2) (Arg, Chil, Urug; Bol): o koni: světle hnědý (jako losí kůže); (AM; MM).

pangarear, intr. (← *pangaré*, „světlá zvířecí srst“) (1) (Arg: Santiago): zesvětlit, svítat; (AM).

pangelín, m. (1) (Ven): andira bezbranná; ► strom, latinsky *Andira racemosa*; ■ Syn.: *moca*; (MM).

moca, m. (1) (Ven): andira bezbranná; ► strom, latinsky *Andira racemosa*; viz též: *pangelín*; (MM).

pango, m. (← map.) (1) (Arg): cesmína; (2) (Arg, Bol): zmatek; (MS). • (3) (Arg): bylina; ► stejné kvality jako tabák, oblíbená mezi černochoy; (AM). • (4) (Mex): viz: *panga*; (MM). • (5) (Kub): hlupák; (JD).

pangola, f. (1) (Kub): tráva; ► na krmení; (JD).

panguato, adj. (1) (Kub): přiboudlý, hloupý; (JD).

pangue, m. (← map. *panke*) (1) (Chil): bezlodyžná rostlina čeledi *Gunneraceae*; ► s velkými laločnatými kruhovitými listy o délce 1 m a šířce 50 cm; ze středu raší válcovitý stvol s květy; její plod se podobá peckovici; oddenek se užívá jednak v medicíně jako lék stahující cévy, dále pak k barvení a činění; vyskytuje se v bažinatých oblastech podél potoků; ■ Syn.: *nalca*; (RAE; MM).

nalca, f. (1) (Chil): viz: *pangue*; (MM).

pangue, m. (← map.) (1) (Chil): chilská rebarbora; ► *Gunnera tinctoria*; ■ Var.: *pangui*, *panque*; (MS).

panguear, tr. (1) (Kol): umývat nebo prát narychlo a nepečlivě; (AM).

panguero, m. (← *panga*) (1) (střAm, Pan): veslař; (AM). • (← *panga*) (2) (Mex): kapitán malé lodi, člunu; (MM).

panguero, -ra, adj. (Hond, Nik): (1) o osobě: řídící malou motorovou loď; (RAE).

pangui, viz: *pangue*; (MS).

panhuehuetl, m. (1) (Mex): domorodý hudební nástroj; ► vyrobený z kmene stromu s dírami; na horní části s jelení nebo tygří kůží; (AM).

pancha, viz: *mano pancha*; (RR).

pancho, -cha, adj. (1) (Chil): tmavohnědý; ► barvy pláště františkánských mnichů; (2) (Kol, Ven): bavlněná látka; ► podobná perkálu; (3) adj. (Kol): volný a zmačkaný; (4) **ni tan ancho ni tan** ~¹ (Kol): ale prosímte, nepřehánějí!; (5) **no darse por ~ Andino** (Por): neodpovídat předem řečenému, odvolat slib; (6) **tan ancho, ña ~** (Chil): přísloví o ženě: být tlustá a pyšná; (AM). • (7) (Arg): flegmatický; (8) (Kol): tenoučký, rozmáčkly; (9) **ni tan ancho ni tan** ~² (Kol): ani to ani to, ani jedno ani druhé; (10) (Arg): sendvič, houska se salámem; (11) (Hond): opice; (JD). • (12) (LaPla): párek v rohlíku, sendvič; př.: *hecho con una salchicha en un pancho*; (BDE).

panchana, f., adj. (Ekv, Kol): jistý druh papouška; př.: *...surcaba rauda una gran canoa...llena de numerosa familia que parlotaba sin cesar, como una bandada de loras panchanas*; (RR).

panche, adj. (1) (Ven): placatý, rozmáčkutý; (MM, JD).

panchito, m. (Kost): ruleta s panáčkem, který prutem chytá výherní čísla; název tohoto panáčka; (RR).

pancho, m. (1) (Arg, Urug) párek v rohlíku, hot dog (2) (Par; Arg): sendvič ze salámu chorizo; (RAE; MM). • (3) (Kol, Ven): modrá látka s bílými pruhy; (5) (Kost, Hond): opice; viz též: *mico*; (6) (Chil): barva pláště františkánských mnichů; (7) adj. (Kol, Ven): plochý a rozmáčkutý zároveň; (8) **ni tan ancho ni tan** ~ : ani ryba, ani rak; (MM).

pancho, -a, m/f. (Kub): Kubánek; ► generický název, kterým Španělé na Kubě označovali Kubánce, které neznali jménem; př.: *verá allí unos Panchos con plumas en las patas, cascabeles en la cintura <cintura>, una sombrero...*; (RR).

paniaguado, m. (1) (Mex): fízl; (JD).

paniaguarse, zvrat. (1) (Am): spolčit se, smluvit se; (JD).

panico, [Š: *hermanita*] (Ekv): sestřička - zdrobnělina kečuánského *pani*; př.: *¿qué es pes <pues>, fiesta tendrás, Andrés? —me averiguó la Mila que me preparaba la mejor mudada. no, panico, no tengo fiesta*; (RR).

panida, m/f. (Nik): (1) básník nebo potomek boha Pana; ► řecký bůh lesů a lovců, pastýřů a stád); (RAE).

paniguarse, zvrat. (1) (Mex): spiknout se, spolčit se (dvě nebo více osob); (MM).

panilla, f. [Š: *pana, terciopelo*] (Bol, Mex): samet, plyš; př.: *Sabasta dispuso también que el ataúd se tapizara con la mejor panilla, por cara que fuese, y que llevara moldaduras anchas, doradas*; (RR).

panimávida, f. (1) (Chil): sodovka; (JD).

panino, m. (1) (Mex): roj vos; (2) smečka, stádo, hromádka, skupina; (AM). • (3) (Mex): nerostné ložisko, ložisko perlorodek; (JD).

panista, adj/sust. (1) (Mex): člen pol. strany PAN; př.: ...*Víctor Correa Rachó, el panista que arrebató Mérida al PRI hace tres años...*; (BDE).

panitela, f. (Bol): (1) kukuřičná lehce stravitelná kaše; (RAE).

paniza, f. (1) (Chil): proso, jáhly; (JD).

panizo, (1) m. (Chil): osoba nebo situace, ze které je, nebo se zamýšlí mít, velký prospěch (2) **aguársele a alguien el ~**, hovor. (Chil): propásnout příležitost mít z něčeho prospěch; (RAE).
 • (3) m. (Chil): naleziště, výskyt nerostu; (4) (Chil): dostatek, hojnost; (5) (Chil): člověk půjčující peníze; (6) (Chil): lukrativní obchod, výhodná koupě; (AM). • (7) (Chil): poklad, cenná věc; (8) vulg. (Chil): chodící mrtvola, bleďý a nemocný člověk; (MM).

panllevar, m. (Guat, Per): (1) soubor nejpotřebnějších zemědělských výrobků; (RAE).

panneaux, m., pl. (← fr. *panneaux*) (1) (Chil): výšivka v rámu; (MS).

panó, m. (1) (Dom): podsedlová dečka; ► dává se mezi sedlo a koňský hřbet; (AM).

panocha, f. (1) (Kost): slané pečivo s náplní (2) hovor. (Kub, Salv): vulva (3) hovor. (Kub): vagina; (RAE). • f. (4) (Kol, Kost, Chil): velký dort z kukuřice a sýra; viz: *arepa*; (5) (Mex): třtinový cukr; (AM). • (6) tamal obalený v kukuřičném listu; (7) (Kost): malá a tlustá žena; (MM). • (8) (Chil): kukuřičná placka se sýrem; (9) (Mex): nečištěný cukr, rafináda; (JD).

panocha, f. [Š: *vulva de la mujer, coño*] (Kol, Mex): ženské přirození; př.: ...*cuando quitó la tranca de la puerta no pudo evitar otra vez la mano de gavilán carnicero. 'me agarró toda la panocha', me dijo Divina Flor*; (RR).

panochero, adj/sust. (1) (Mex): třtinový; (2) (Mex): cukrovar třtinový, drtírna cukrové třtiny; (JD).

panorámico, f. (1) (Am): výhled, rozhled, panoráma; (JD).

panóptico, m. (Kol, Ekv, Bol, Par): kruhové vězení z jehož středu se mohou hlídat všechny vnitřní části; př.: *en el panóptico de Riohacha, donde estuvierton tres años en espera del juicio porque no tenían con qué para pagar la fianza para la libertad condicional...*; (RR).

panque, m. (Chil): (1) *pangue*; ► viz *mapuche*; (RAE).

panqué, m. (Kol, Chil): piškot/sušenka kuželovitého tvaru - z angl. *pancake*; př.: *caminé hasta la iglesia, meticulosa y recientemente pintada de color amarillo banano...sobredimensionada y cachuda con su par de torres de aguja, como panqué gótico recién horneado*; (RR). • m. (2) (Kub, Guat) viz: *panqueque*; (3) (Mex): jemný chléb z vajec; (AM).

panque, viz: *pangue*; (MS).

panqué, viz: *ponqué*; (MS).

panquear, intr. (1) (Dom): kopat nohama; ► ve vodě, při plavání; (2) zemřít; př.: *hace dos años que se panqueó su abuela*; (3) utéct, uprchnout; př.: *cuando vieron al guardia, se panquearon*; (AM).

panquearse, m. (← ang. *pan cake*) (1) (Arg, Bol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Ven): sladký dort; ► existuje velké množství druhů; (AM). • tr. (2) (Dom): vzít nohy na ramena; (JD).

panqueca, f. (Ven): (1) jemný dort z mouky a jiných ingrediencí, většinou servírovaný se šlehačkou nebo polítý čokoládou či karamellem; (RAE).

panquéic, viz: *ponqué*; (MS).

panqueque de manzana, (Arg): koláč, kterému se přidávají do těsta plátky jablek; (MS).

panqueque, viz: *ponqué*; (MS). • (← angl. *pancake*, „koláč z pánve“) m. (2) (Am): palačinka; ► vyrobená z mouky, kvasnic, mléka, vajec a cukru; připravené těsto se po lžících lije na máslem vymazanou pánev; smaží se přibližně minutu až dvě a poté se obrací na druhou stranu; servíruje se horká se sirupem nebo něčím sladkým; ■ Syn.: *pancake*; (3) ~ **de manzana** (Arg): dort; ► skládá se z palačinky pokryté plátky jablka, polité sirupem; nakonec se zapeče v troubě a podává se se šlehačkou; (MM).

pantaleta (s), f. (v Portor i pl.) (1) (Portor, Guat, Mex, Kol, Ven, Per): dámské spodní kalhoty; kalhotky; př.: —*mamá, ¿aónde ehtán lah pantaletah color <están las pantaletas color> rosa?; ...él...te bajaba la pantaleta...*; (2) **¡qué ~s...!** [Š: *¡qué caradura!*] (Portor): to je ale drzost!; př.: ...*los habían entrevistado uno por uno con la excusa barata de una encuesta sobre la población de origen corso en Puerto Rico, qué pantaletas...*; (RR).

pantaleta, f. (1) (Kol, Mex, Ven): kalhotky; i pl. se stejným významem; př.: ...*una mujer en pantaletas ay chica sin sostén ni nada...*; (2) (Salv): tepláky; (RAE; BDE). • (3) (Kol, Mex, Ven, Per, Portor): široké dámské kalhoty; (MM).

pantalla, f. (1) (JižAm): vějíř (2) (Arg): menší vývěska, která se umísťuje na kraj chodníků či do rohů ulic (3) (Salv): falešná maska někoho, kdo chce učinit dojem (4) (Portor): náušnice (5) pl. hanl., hovor. (Urug): uši osoby; (RAE).

pantalla, f. [Š: *abanico*] (Arg aj.): vějíř; př.: *apenas se sentaron, unos muchachos churrísimos les trajeron pantallas y un vasito de ginebra*; (RR). • (2) (Guat): velké oválné zrcadlo; (4) (Kost): závěsný svícen na zeď; (AM). • (5) (Am): osobní strážce; (6) (Am): promítací plátno; (7) (Am): stínidlo; (8) (Am): **actor de la ~**: filmový herec; (MM). • (9) (Kub): ksicht; (JD).

pantallar (pantallear), intr. (1) (Ven): předvádět se, vychoubat se; př.: *hay como una especie de competencia del que más viaje, más puede pantalla*; (BDE).

pantallear, tr. (Arg, Par): (1) ovívat vějířem; (RAE).

pantallero,-ra, adj/sust. (1) (Ven): o někom: chlubitivý, vychloubající se; (BDE).

pantalón, (z fr. *pantalon*) (1) ~ **bombacho**, m. (Am): široké kalhoty s přepásáním u kotníků (2) ~ **de brincacharcos**, m. (Mex): příliš krátké kalhoty (3) **amarrarse alguien los pantalones**, hovor. (Karib, Kost, Ekv, Salv): být odvážný a rozhodný (4) **fajarse alguien los pantalones**, hovor. (Mex): být odvážný a rozhodný; (RAE).

pantalón, m. (1) ~ **(de) bombilla**, m. (Arg, Urug): úzké kalhoty, které jsou u kotníků ještě více zúžené; (2) ~**ones brincacharcos**, (Portor): kalhoty sahající nad kotníky; (3) ~ **de baño**, m. (Kol): pánské plavky; (4) ~**ones de pechera**, [Š: *mono, traje de faena*] (US): pracovní kombinéza, montérky; př.: *usaba pantalones de pechera prendidos de un solo tirante, gruesos de grasa y mugre...*; (RR). • (5) **con ~s** (Kost, Portor): s chutí, s gustem; (AM). • (6) ~**es bombos** (Mex): široké kalhoty; (7) ~ **mecánico** (Kub): montérky; (8) ~ **montero** (Kub): jezdecké kalhoty; (9) ~**es de pistola (pitusa)** (Kub): džínsy; (10) **tener muchos ~es** (Mex): nebát se ani čerta; (JD).

pantaloncillo, m. (1) (Portor): spodky, trenýrky; i pl.; (AM, MM, JD).

pantaloneta, f. (1) (Kost, Salv, Hond): krátké kalhoty na sport (2) ~ **de baño**, (Kost): plavky; (RAE).

pantaloneta, f. (1) [Š: *pantalones cortos*] (Kol): krátké kalhoty, kraťasy; př.: *le dijo que se llevara una muda de ropa. recuerdo que se llevó un pantalón beige, una camiseta azul clarita, unas chanclas y una pantaloneta...*; (RR).

pantalonera, f. (1) (Mex): jezdecké kalhoty s knoflíky po celé vnější délce nohavice; (AM, MM).

pantalonero, m. (1) (Mex): nešika; (MM). • (2) (Mex): mistr nitka; (3) (Mex): mexické kalhoty s knoflíčky; (JD).

pantanero, m. (1) (Ven, Kol): velmi kluzký terén jako důsledek dešťů / stoupnutí vody; bahniště, bažina; př.: *venía chorreando el agua, chorreando...como si ordeñaran el cielo...los caballos planeaban...y se iban de boca por el pantanero*; (2) (Urug): člověk, který působí jako vůdce / převaděč přes území bažin; př.: *¿el vecindario? un viejo ciego..y por último, dos sujetos, persguidos siempre por los comisarios, que, con sus mujeres..hacían el oficio de pantaneros sin darse cuenta.*; (RR).

pantano, m. (1) (Ven): bláto; (JD).

pantaura, f. (1) (Kol): drahý kámen; ► světle fialkové barvy mající uvnitř žilkování červené barvy; (AM, MM).

panteón, m. (1) (Am; Mex): hřbitov; př.: *el cortejo llegó lentamente al panteón municipal de Magdalena...*; (RAE; BDE). • (2) m. (Chil): nerost; ► mezi horníky; (AM, MM).

panteonera, f. (1) (Mex): hrobnice; (JD).

panteonero, m. (1) (Am; střAm, Per; Mex): hrobník (2) (Nik, Per): strážce hřbitova; (RAE; AM; JD).

pantera, f.: (1) (Kub, Mex, Urug): odvážná osoba; i adj.; (2) (Urug): velmi výkonná a schopná osoba; (RAE). • m/f. (3) (Kub, Portor): podvodník, podvodnice; (AM). • (4) (Ven): jaguár, ocelot; (5) adj. (Kub, Portor): podvodnický; (6) (Mex): o obchodníkovi: nerozvážený, hazardující; (MM). • (7) **es una ~ de estudioso** (Kub): šrotí jak blázen, je to strašný šprtoun; (JD).

panterismo, m. (1) (Portor): zvrhlost, zvrácenost; viz též: *jaibería*; (AM, JD).

panti, m. (← angl. *panty*) (1) (Antil, Kub, Pan): pánské spodky; (2) (Kol): pěkně vypadající člověk, vyparáděný člověk; (MS). • (3) (Am): dámské kalhotky, kalhotková bokovka; (JD).

panties, m., pl. (1) (Am): dámské kalhotky; (JD).

pantimedia(s), f., i pl. (1) (Mex): trikot, punčochy; př.: *ahora andan de mini, guiados por Ariel el abonero, quien sigue los dictados de la moda y trae, entre sus tesoros, pantimedias...*; (BDE).

pantomima, f. (1) (Chil): o ženě: neklidná; (AM). • vulg. (2) (Am): pantomima, fraška; (MM).

pantomimero, -ra, m/f. (1) (Mex): herec či herečka pantomimy; (RAE). • m. (2) (Mex): komediant; (JD).

pantoque, m. (1) **de ~** (Mex): o lodi: obrátit se dnem nahoru; (JD).

pantorilla, f. (1) (Ekv, Per): drzost, troufalost; (2) **acariciar la ~** (Per): pochlebovat domýšlivé osobě, lichotit; (3) **tener ~** (Per): zpychnout a mít pověst vejtahy; (AM). • (4) (Per): napařování, samolibost; (MM).

pantorillera, f. (1) (Chil): podsazení na jezdeckých kalhotách z látky nebo kůže; ► z látky nebo kůže; dává se na vnitřní stranu kalhot a chrání je tak před poškozením a onošením při jízdě na koni; (AM, MM, JD).

pantorilludo, -da, adj. (1) (Ekv, Per): domýšlivý, drzý, ješitný; (AM, MM).

pantri, m. (← angl. *pantry*) (1) (Kub, Ven): spižírna, zásoba potravin; (MS).

pantruca(s), f., často pl. (1) (Chil): nudle; ► těsto nakrájené na malé tenké kousky, které se přidává do polévky; ► specialita Chile, těsto se dělá z pšeničné mouky, vody a oleje; (RAE). • (2) (Chil): viz: *pancutra*; (AM).

pantry, viz: *pantri*; (MS). • (← angl.) m. (2) (Ven): spižírna, špajz; př.: *resuelta difícil erradicar algunos términos que se han integrado al español de Venezuela como son: clóset, pantry, suéter...*; (BDE).

pants, m. (← angl.) (1) (Mex): tepláky; př.: *...entró...una señora...enfundada en pants*; (BDE).

pantufa, f. (1) (Kub, Portor): bačkora; (AM, MM, JD).

panty, viz: *panti*; (MS).

panucada, f. (← map.) (1) (Chil): konzumace jíšky (*panuco*); (MS).

panucar, tr. (← map.) (1) (Chil): jíst jíšku; ■ Var.: *panuncar*; (MS).

panuco, m. (← map.) (1) (Chil): jíška, opražená mouka; ■ Var.: *panucón*; (MS). • **málo užív.** (2) (Chil): viz: *gofio, máchica*; (AM).

panucón, viz: *panuco*; (MS).

panudo, -da, adj/subst. (1) adj. (Kub): tuhý; mající tuhou konzistenci; s malým obsahem vody (o mase a některých plodech, hlavně o avokádu, mamey, dýni; (2) m. (Salv): muž, jenž se plete do záležitostí žen; (RAE).

panucha, f. hovor. (1) (Salv): vulva, ženské přirození; (RAE). • (2) (Kol): sladkost; ► připravená z cukru, mléka, mouky; někdy se do ní přidává škrob nebo se plní kokosem; (AM).

panuchero, -ra, m/f. (1) (Mex): osoba, která vyrábí nebo prodává tzv. *panuchos* (viz *panucho*); (RAE).

panucho, m. (1) (Mex): kukuřičná tortilla plněná fazolemi a masem; (RAE). • (2) (Portor): sladkost; ► připravená z nastrohané juky, kokosového mléka a cukru; (3) piroh nebo koláč; ► bezmasý; z juky, kokosového mléka a soli; zabalený v banánového listu; (AM, MM).

panudo, adj., málo užív. (← *pan*) (1) (Kub): o avokádu nebo plodu stromu *mamey*: zralé; (AM, MM). • (2) (Kub): o plodu avokádu: masitý, dužnatý; (3) (Chil): odvážný; (JD).

panuira, f. (1) (Per): plameňák; (MM, JD).

panul, m. (← map.) (1) (Chil): druh celeru; ► rostliny čeledi mrkvovité *Umbelliferae*; vysoká 50 až 60 cm; se silným šťavnatým lysým dutým rozpraskaným a rozvětveným stonkem, dlouhými dělenými listy a velmi malými bílými květy; kořen je jedlý; (RAE).

panuncar, viz: *panucar*; (MS).

panza, f. (1) **entrar de ~** (Mex): jít na zkoušku bez přípravy; (AM). • (2) **~ mojada** (Mex): utečenec z Mexika do USA; ► přes Río Grande; (JD).

panzazo, m. (1) (Mex): sytost, plné břicho; (2) **arriesgar la carrera y el ~** (Mex): neriskovat; (3) **salir (pasar) de ~** (Mex): složit zkoušku; ► náhodou; (AM). • (4) (Arg, Par): žďuchnutí břichem; (5) rána do břicha; (6) (Mex): drenutí břichem; (MM). • (6) (Mex): při zkoušce: štěstí z pekla; (JD).

panzón, -ona, m/f. (1) **~ (panzoncito, -ta)** [Š: *niño*] (Kost): dítě; př.: *yo tengo muchos panzoncitos a la cola, y allí no hay casas ni nada. esos son trabajos pa <para> solteros y pan*

para hoy y hambre pa mañana; (2) **ir ~ con** [Š: *estar harto de*] (Kost): mít něčeho, někoho po krk; př.: *no me llenés la cachimba...que ya voy panzón con las mariconadas de ese negro 'jueputa'*; (RR).

panzote(s), m. (← it: janov. *pansaoti*) (1) (LaPla): druh noků; (MS).

pañā, m. (1) hanl. (← *España*) (Kost: atlant. pobřeží): běloch; ■ Syn.: *pañaman*; př.: *no era deseable la mezcla con la población local. 'los paña tienen piojos', solían decir los abuelos*; (RR). • (← *apañar*, „sklízet bavlnu”) (2) (Per): sklizeň bavlny; (3) (Per): pobřeží; (AM).

pañadora, f. (1) hanl. (Kol): šváb; (AM). • (2) (Kol): naběračka, dřevěná lžice; (JD).

pañal, m. (1) (Kub): smrkáč; ► kapesník; (2) ~ **chiripá** (Arg): plena; (JD).

pañanga, adj. hovor. (1) (Hond): o věci: nekvalitní; (RAE).

pañete, m. (1) (Kol, Ven): vrstva štku či omítky; (2) (Chil): šátek kavalerie; (AM). • (3) (Mex): rostlina; ► latinsky *Plumbago lanceolata*; využívána pro domácí léčbu revmatických bolestí; (4) (Par): trenýrky; (MM).

pañetar, tr. (1) (Kol): omítnout, natírat či bílit zdi, stropy budov apod.; (RAE).

pañete, m. (1) (Kol): omítka, nátěr či bílení (na zdech); (RAE).

pañi, m. (← map.) (1) (Chil): výsluní; ► kde nefouká a můžeme se zde opalovat; (2) **al ~**: na výsluní; (AM). (3) **estar al ~**: vysedávat na výsluní, vyhřívát se zde během chladných dní; (MM).

pañil, m. (← map. *pagil*) (1) (Chil): druh stromu čeledi krtičníkovité *Scrophulariaceae*; ► vysoký až 3 m; s velkými oválnými zoubkovanými na rubu žlutě ochmýřenými listy a naoranžovělými květy; jeho listy se používají k léčení vředů, nádorů; (RAE).

pañō, m. (1) (Kost, Nik, Ven): ručník; (2) (Dom): svrbivá depigmentace kůže způsobená houbami; (3) ~s **de agua tibia**, pl. (Ekv): neúčinná pomoc, pouze útěcha; (4) ~s **tibios**¹, pl. (Am): neúčinná pomoc, pouze útěcha; (RAE). • (5) (Ven, Kub, Mex, Chil): pozemek na rovině; ► vhodný k pěstování plodin nebo jako pastvina pro dobytek, vymezený nějakou terénní nerovností, vyvýšeninou; př.: *ni el nombre quedó La Barqueraña, pues Bárbara se lo cambió por El Miedo, denominación del paño de sabana donde estaban situadas las casas del hato, y éste fue el punto de partida del famoso latifundio*; (6) [Š: *vía, carril*] (Pan): silnice, dopravní pruh, trať; př.: *las calles estaban atestadas de gente que volvían de sus trabajos, descendían de los innumerables buses pintados de todos colores que obstruían la circulación el el paño contrario de la avenida que transitábamos*; (7) **tener ~ (sobrarle el ~)** (Arg, Urug): mít hodně energie, schopností nebo zkušeností k uskutečnění něčeho; př.: *—...pero lo que comprendí es que tenés paño, que servís, me certificaste que tenés talento, sin grupo*; (RR). • (8) ~ **de tierra**¹ (Kub, Chil): pole, poličko; (9) ~s **tibios**² (Arg, Chil, Guat, Per, Portor): tišící prostředky, nahřátý obklad; (AM). • (10) (Kub, Mex): pole připravené k setí; (11) (Kub): rybářská síť; (12) (Mex): zídka oploceného pozemku; (13) pléd, šál; (14) šátek; (MM). • (15) (Kol): vlněná látka; (16) (Kub): plena; (17) (Mex): obdělané pole; (18) **al ~** (Mex): podle; (19) **quedarse en ~s menores** (Mex): přijít na mizinu; (20) ~s **tibios**³ (Am): utěšování; (21) ~ **de tierra**² (Mex): záhon; (JD).

pañoleta, f. (1) (Kub): poličko; (JD).

pañoso, -sa, adj. (1) (Bol, Kol, Per): mající znaménka (*paños*) zvláště na tváři; př.: *...las seducciones de su primera juventud estaban llenas de turbios reproches porque redujeron a la ruina a la mozueta de Chimboco, ahora mujer blanda, pañosa y agobiada por prematuras dolencias*; (RR). • (2) (Mex): flekatý; (JD).

pañuso, -sa, adj/subst., hovor. (1) adj. (Hond): nešikovný; (2) (Hond): ve studentském jazyce: nekvalitní; (3) (Hond): o fotbal. mužstvu: hrající velmi špatně; (4) f., hovor. (Salv): bezcenné zboží; (RAE).

pañuelero, f. (1) (Am): pouzdro na šátky; (JD).

pañuleta, f. (1) (Am): šátek na krk, hlavu; (JD).

pañuelo, m. (1) ~**bayayá** (Kub): čtvercový šátek; (2) ~**ito por detrás** (Chil): dětská hra; ► děti vytvoří kruh; mezi hráči je rozestup; první udělá na šátku uzel, rozběhne se za ostatními a hodí šátek za dalšího hráče; ten musí sebrat šátek a udělat to samé a zároveň se nenechat chytit ostatními; mezitím první hráč utíká a zabere druhému místo; (AM, MM). • (3) (Mex): dámská vložka; (JD).

pañuelón, m. (1) (Pan): šátek; (JD).

pao, citosl. (1) (Hond): baci baci!; ► používá se za účelem imitovat zvuk výprasku nebo varovat zlobivé dítě před výpraskem; (RAE).

papa, f. (← keč. *papa*) (1) brambora (rostlina); (2) brambora (hlíza); př.: *el precioso tubérculo de esa planta americana, cuyo uso se ha universalizado como alimento, después que el conquistador lo aprendiera del indígenas al arribar a Quito*; (3) hovor. (Arg, Urug): díra v pleteném oděvu; ► např: rukavice, ponožky apod.; (4) (Arg, Urug): vhodná, snadná věc k realizaci; (5) (Salv): peníze; (6) hovor. (Mex): lež; (7) (Urug): krásná žena; (8) ~ **caliente** (Kub): velký problém obtížný k vyřešení; (9) ~ **de caña**, topinambur ► bylina čeledi hvězdicokvěté dříve složnokvěté *Compositae*; s rovnými stonky dorůstajícími do výšky 2 m; má oválné zašpičatělé ochmýřené listy, žluté kulaté květy a hlíznatý škrobovitý oddenek, který je jedlý; (10) oddenek této rostliny; (11) ~ **suave**, hovor. (Kub): snadný zisk; (12) **ser alguien una ~**, hovor. (Mex): být neschopný, nejapný, přihlouplý; (RAE; BDE). • (13) (Arg, Urug): hezká, skvělá, nádherná osoba nebo věc; div, zázrak, obdivuhodná kráska; obdivuhodný; př.: *el programa es una papa de internacionalismo fraternal con la urgencia del hambre y del macaneo <disparate>*; (14) ~ **blanca** (Per): odrůda brambor; př.: *hay muchas clases de papa:...la papa blanca que se reserva para los gastos de la casa*; (15) **hacer ~** [Š: *arruinar*] (Guat, Arg): zničit, zruinovat; př.: *la lluvia hizo papa la mañana sin sol*; (16) **quemar las ~s**¹ [Š: *tomar mal cariz un asunto*] (Per, Chil, Bol, Urug, Arg): vypadat špatně (o záležitosti aj.); př.: *ustedes son puras bocas. correrán cuando las papas quemem*; (17) **tener la ~ en la mano**, (Kost): mít k něčemu snadný přístup, disponovat něčím bez potíží; př.: *Ulate tiene la papa en la mano, ahora, pero ya vendrá el día*; (18) **¡una ~ partida!** (Bol): jako kdyby mu z oka vypadl; ► lid. rčení; vyj. velkou vzájemnou podobu dvou bytostí; (RR). • (19) (Chil): mohutná žila nerostu, chudá na kov; (20) (Chil): poslední náraz káči do mince nebo kotouče; ► při hře; za účelem posunutí; (21) (Arg, Chil): skvělé, výborné; př.: *eso será algo papa*; (22) ~ **seca** (Per): brambora; ► umytá a oloupaná se vaří ve vodě a poté se nechá několik dní na chladném místě vyschnout; má žlutavou barvu; (23) **atacarle las ~s** (Portor): dát nakládačku, nakopat; (24) **como ~** (Chil): hlupák, prošťáček; (25) **importársele una ~** (Per, Portor): být úplně jedno; (26) **las ~s queman** (Arg, Per): o problému či případu: hořet, být nebezpečný; (27) **ni ~** (Per, Portor, Dom, Urug): v žádném případě, vůbec; (28) **no saber ni ~** (Per, Portor, Dom, Urug): o věci: nemít ani páru, nemít ani ponětí; (29) **pedir ~** (Chil): být senilní; (30) **ser como las ~s y las yucas, que sólo dan echándoles la tierra encima** (Kol): o osobě: být lakomý, schovávat si to hrobu; (31) **ser ~ enterrada** (Mex: Durango): být hloupý; (AM). • (32) cibulka, hlíza nebo hlízovitý kořen jakékoliv rostliny; (33) (Arg, Mex; Chil): prsty nebo část nohy koukající z díry na botě nebo punčochách; (34) f. (Arg): srážka, rána; (35) (Kub): kanovnická prebenda; (36) (Chil): konec nerostné žíly; ► nachází se zde hrudky nerostu; (37) snadná práce s dobrým výdělkem; (39) (Per): zrnka zlata; ► nacházející se v písku v místech, kde se zlato netěží; (40) **ser una cosa una ~** (Arg): o věci: být skvělá; o dívce: hezká, mající dobrou postavu; (41) **no saber una ~** : o něčem: nemít ani ponětí, ignorovat; (42) **quemar las ~s**² : brát vážně; (MM; JD). • (43) adj. (Chil): o zkoušce a aj.: lehounký; (44) (Kub): táta, děda; (45) (Am): kachna, bouda, lež; (46) (Kub): koryto, teplé místečko, lalok pod bradou; (47) **a ~** (Ekv): dohola ostříhaný; (48) ~ **del aire** (Am): divoké *ñame*; (49) **dar una ~ a alguien** (Am): ušít na někoho boudu; (50) **echa ~as** (Am): kecat, lhát; (51) **estar en la ~** (Kub): žít si jako pán; (52) **ni ~ ni mama** (Kol): vůbec nic; (53) **es una ~** (Am): to je ulejkva; (54) **es una ~ caliente** (Am): to je těžký problém; (55) **tener cabeza de ~** (Mex): být praštěný, přihlouplý; (56) **no valer una ~** (Mex): nestát za zlamanou grešli; (JD). • f., pl. (57) ~s **fritas (de bolsa)** (Mex): brambůrky, sáček brambůrek; př.: *...llevaban bolsas de papas fritas...*; (BDE).

Papa, m. (1) **estar, ser de Papa Upa (ser el papaúpa)** (Kub): být velmi dobrý; ► používá se hlavně o jídle; př.: *'estar', 'ser de Papa Upa'...quería decir, todavía hay cubano castizo que emplee esta expresión, algo que está o sabe muy bien, que es de buena calidad...*; (RR).

papá, m. (1) ~ **abuelo** (Ekv): dědeček; (2) ~ **grande** (Mex): dědeček; (3) ~ **viejo** (Kub): dědeček; (JD). • (4) (Mex): otec; (BDE).

papabuelo, m. (1) (Pan): dědoušek; (JD).

papacara, f. (1) (Ekv): sněhová přeháňka; (RAE). • (2) lid. [Š: *nieve*] (Ekv): sníh; př.: *...así apocamiento, así diosolopay <Dios se lo pague>, así pura intemperie, somos papacara...*; (RR).

papacla, f. (← mex. *papatlahuac*, „velký a objemný předmět“) (1) (Mex): obalení banánovým listem; (AM, MM). • (2) (Mex): široký list kukuřice nebo banánu; (JD).

papacote, m. (1) (střAm): viz: *papalote*; (2) (Dom): vlivný člověk; (AM, MM). • (3) (Am): papírový drak; (JD).

papada, f. (1) [Š: *bobería, necedad*] (Hond, Guat, Nik): hloupost; př.: *una noche Samayoa pidió a Luján que leyera en voz alta...al poco rato, desde uno de los cuartos contiguos, la airada voz de un hombre, protestó: —¡carajo! ¿es que nos van a desvelar por estar leyendo papadas? —¡papadas son las que estás diciendo vos!*; (2) [Š: *cuento(s), historia(s), chisme(s); mentira(s)*] (Hond, Guat, Nik): klepy, pomluvy; lež (lži); př.: *...conmigo no hay enfermedad que pueda. a la Martha Sánchez, también le voy a sacar toda el agua que tiene en la sangre, porque eso es lo que tiene: agua. —dicen que es mal que le han echado a la pobre. —papadas. Martha Sánchez está hidrópica*; (3) [Š: *cachivache(s), chuchería(s)*] (Hond, Guat, Nik): harampádí, cetky; př.: *...divertir el ojo con tanta papada que traen los turcos a la capital...*; (RR).

papadzul, m. (1) (Mex): svinutá kukuřičná tortilla zalitá omáčkou z dýňových semínek a vývaru z rostliny *Dysphania ambrosioides*; (RAE).

papagallo (papagayo), f. (1) (Ekv): druh jedovatého hada z pobřežní oblasti; př.: *...y el viejo <curadero> siguió silbando...y vino la capitana, y me pasó y me repasó como la equis...y vino la coral, y vino la papagallo, y vino la berrugosa...y vino la pudridora, y vino la pastilla...y se pasearon lo que quisieron encima de mi espalda...*; (RR).

papagayo, m. (1) (Arg, Per): bažant (nádooba na moč osob připoutaných na lůžko); (2) (Ven; Arg, Kub, Mex: Tabasco): drak (hračka); (3) (Ven): vánoční kaktus?; (RAE; AM). • (3) viz: *papagallo*; (RR). • (4) (Am): o člověku: ukecaný, mdlého rozumu, opakující to co slyšel, i sust; (5) (Ekv): jedovatý had; ► latinsky *Dryophis sp*; (MM). • (6) (Am): tlachalka, povídalka; (JD).

papahuevos, m. (1) (Mex): hlaváč; (JD).

papachado, -cha, adj. (← nah.) (1) (Mex): mazlivý; ■ Var.: *apapachado*; (MS). • (2) (Mex): rozmazlený; (JD).

papachador, m. (← nah.) (1) (Mex): rozmazlovač; (2) (Mex): masér; (MS). • (3) (Mex): mazlivý člověk; (JD).

papachadora, f. (1) (Mex): masérka; (JD).

papachar, tr. (← nah.) (1) (Mex): rozmazlovat; (MS). • (← nah. *papatzoa*, „změkčit dotykem“) (2) (Mex): o dětech: hladit, hýčkat; (MM, JD).

papachento, m. (1) (Mex): léčitel; ► metodou hlazení, masáže; (MS).

papachero, m. (1) (Mex): rozmazlenec, rozmazlovatel; (MS). • (2) adj. (Mex): mazlivý; (3) (Mex): mazlil, mazlilka; (JD).

papacho, m. (← nah.) (1) (Mex): pohlazení, něha; (2) (Mex): masáž; (MS).

papachos, m., pl. (← nah. *papatzoa*, „změkčit ovoce dotykem prstů“) (1) (Mex): hlazení, hýčkání; (BDE).

papal, m. (1) (Am): brambořiště; (RAE).

papalota, f. (1) (Am): dětský drak; (JD).

papalote, m. (1) (Am; Guat, Mex): dětský papírový drak; př.: *al salir topé de frente con unos niños que volaban papalotes*; (2) (Kub): motýl; (JD; BDE).

papalear, intr. (1) (Arg, Kost): o kohoutovi: zamávat křídly; ► před zakokrháním; (2) o ptácích: mávat křídly; (MM).

papalinas, f. pl. (Guat): kolečka nebo podlouhlé pásky smažených, osolených brambor; př.: *era, en efecto, una película que García estaba viendo en el 'Venecia', mientras se comía una bolsa de papalinas*; (RR).

papalisa, f. (1) (Bol, Per): viz: *melloco* (hlíza); (RAE).

papalomayo, m. (1) (Kost): virus způsobující hluboké rány; (2) rány způsobené virem *papalomayo*; (RAE).

papalomoyo, m. (← nah.) (1) (Kost): druh komára; ► *Lutzomyia spp.*; (MS).

papalón, -na, adj. (← mex. *papaloni*, „olizaná“, *papaloa*, „olizovat se“) (1) (Mex): líný, nestydatý; (AM). • (2) m. (Mex): cynik, nestyda, drzoun; (MM).

papalota, f. (1) (Salv): drak (hračka); viz též: *papalote*; (RAE, MS). • (← nah. *papalotl*, „motýl“) (1) (Mex): motýl; (MM).

papalotal, viz: *papalotero*; (MS).

papalote, m. (← nah. *papalotl*, „motýl“) (1) (Kub, Hond, Mex; StřAm, JižAm, US; Antil, Guat): papírový drak; viz: *volantín*; (RAE; MS; AM). • (2) a **empinar ~s**, hovor. (Kub): (poslat někoho) k čertu; (3) **hacer un ~ a alguien**, hovor. (Kub): poškodit někoho, ublížit, způsobit někomu újmu; (RAE). • (4) (Kub, Mex, StřAm, JižAm, US): papírový drak; (5) (Kost, Kub, Mex): motýl; (6) (Kub): starý tanec; (7) (Mex): jíl mexický; ► *Ulmus mexicana*; (8) (Mex): jeho květ; (9) (Mex): větrný mlýn; (10) **bracear y cambiar el ~** (Kub): korigovat let papírového draka; ► tahem za provázek ho přinutit k obratu; (11) **empinar (o subir) el ~** (Kub): nechat vzlétnout draka; (12) **jugar a los ~s** (Kub): pouštět draky; ■ Var.: *papalota, papelote*; (MS). • (13) (Mex): strom; ► latinsky *Ulmus mexicana*; jeho dřevo je vyhledávané mezi truhláři; jeho plod má části podobající se křídům; (MM).

papalotear, intr. (1) (Guat, Mex): dotírat; (2) (Guat, Mex): toulat se; (3) (Guat, Mex): snažit se o nemožné; (4) (Guat, Mex): předstírat něco s velkým povykem; (5) (Guat, Mex): být na umření; (6) (Nik): listovat v papírech; (MS).

papaloteo, m. (1) (Mex): dotírání; toulání se; (2) (Mex): ztráta sebekontroly; (MS).

papalotera, f. (1) (Mex): houf, shluk motýlů; (MS).

papalotero, -ra, adj/subst. (1) m. (Mex): houf motýlů nebo draků; (2) adj. (Mex): motýlí; ■ Var.: *papalotal*; (MS).

papalotilla, f. (1) (Mex): rostlina; (MS).

papamoscas, m. (1) (Ven): slunatec nádherný; ► pták; (MM). • (2) (Ven): pražma; ► ryba; (JD).

papanatería, f. (1) (Mex): viz též: *papanatez*; (JD).

papanatífico, adj. (1) (Mex): hloupoučkový; (JD).

papango, m. (1) (Mex; Bol): skleněná kulička, semínko rostliny *chay* (*Canna*); ► sloužící na hraní; (MM; AM).

papapa, f. (1) (Guat, Hond; střAm): hloupost; (AM; MM).

papaqui, m. (1) (Mex: Jalisco, Zacatecas): indiánská slavnost; ► vánoční či karneval; (AM).

paparapa, adj. (1) (Nik): mluvící rychle a mající potíže s výslovností; (RAE).

paparulo, -la, adj., hovor. (1) (Arg, Urug): nešikovný, neznalý, prostý; i subst.; (RAE).

papar, tr. (1) (Per): dostat, oddělat; (JD).

paparse, zvrat. (1) (Per): zabít někoho, zvítězit ve sporu; (AM).

paparruchada, f. (1) (Kol, Chil, Ekv, Guat, Mex, Per, Portor, Ven): hloupost; (AM, MM).

paparulo, adj. (1) (Arg): naivní, blbý; (MM, JD). • (2) m. (Ar): naiva; (JD).

paparruta, adj. (1) (Chil): o osobě: nedůležitý ale namyšlený; (AM, MM).

papasal, m. (← nah.) (1) (StřAm, Mex): nevkusné literární dílo; (2) (Kost, Mex): kudrnaté vlasy; (3) (Mex): nedůležité spisy; (MS). • (4) (Am): čmáranice; (JD).

papas, f. (1) ~ **mayo** (Chil): viz též: *mayo*; (BDE).

papate, m. (1) (Mex): vlhovec; ► pták; (MM).

papaturra, f. (1) (Kost): liána; ► latinsky *Salandra sp.*; mající červené květy; její jedlé plody jsou kulaté a velké; váží až jedno kilo; (MM).

papaturro, m. (1) (střAm): strom *uvero*; (2) ~ **agrío** (Kost): keř; ► mající velké bílé květy; jeho plod je malý a žlutý; (3) ~ **blanco**: strom; ► latinsky *Coccoloba caracasana*; (4) ~ **de media luna** (Nik): popínavá liána; ► latinsky *Passiflora murucuja*; (MM).

Papaúpa, viz: *Papa* (RR). • f. (2) **de ~** (Kub): výborně; (AM).

papaya, f. (← karib.) (1) (Am): papája (plod); ► obvykle žlutá, oválného tvaru a sladké chuti; ze zelené se vyrábí zavařenina; (2) (Kub, Nik; Antil, Kol, Guat, Mex, Per: *Arequipa*): ženský pohlavní orgán; (3) **dar ~ a alguien**, hovor. (Kol): dát někomu možnost, příležitost; (RAE; AM). • (4) (Bol): sladká limonáda s příchutí papáje; (5) vulg. (Kub, Portor aj.): kunda; př.: *...rescatar para la gran poesía metáforas del habla popular como, por ejemplo, esa 'papaya' para aludir al sexo femenino, una expresión vulgarísima que en el contexto del poema...se convierte en un hallazgo...*; (RR). • (6) (Portor): struma; ► onemocnění štítné žlázy; viz:

farfallota; (AM). • (7) (Am): papája; ► strom; latinsky *Carica papaya*; (MM). • (8) adj. (Chil): lehoučký, snadný; (9) (Kub): snadná věc; (JD).

papayal, m. (1) (Salv, Mex): území, kde roste papája melounová (*Carica papaya*); ► strom z čeledi papájovitých (*Caricaceae*), který roste v teplých oblastech, má vláknitý a ne příliš pevný kmen, velké palmovité listy, obsahuje hodně leptavého latexu, který se po smíchání s vodou používá ke změkčení masa; (RAE). • (2) m. (Ekv): pohodlí; (3) **estar en su** ~¹: o něčem: dělat to s chutí; (AM). • (4) **estar en su** ~² (Mex): mít se skvěle; (JD).

papayera, f. (1) (Kol): folklorní taneční a hudební skupina amatérů-nadšenců; ► prochází ulicemi městeček a vesnic a interpretuje typické regionální skladby; př.: *trajeron además un espectáculo de bailarines, y dos orquestas de vals que desentonaron con las bandas locales, y con las muchas papayeras y grupos de acordeones que venían alborotados por la bulla de la parranda*; (RR).

papayero, m. (Mex): (1) papája melounová (*Carica papaya*); ► strom z čeledi papájovitých (*Caricaceae*), který roste v teplých oblastech; má vláknitý a ne příliš pevný kmen, velké palmovité listy; obsahuje hodně leptavého latexu, který se po smíchání s vodou používá ke změkčení masa; (RAE).

papayo, adj. (1) (Per): hloupý, hloupoučký; (2) **sobrarle (faltarle)** ~ (Kol): o člověku či věci: být nad jeho síly, selhat; (AM). • (← *papaya*) m. (3) (Am): papája; ► strom; (4) ~ **cimarrón** (Kub): planě rostoucí druh papáji; ► stromu; má velmi malé plody; (MM). • m. (5) (Ekv): hlupák; (6) **llevar al** ~ (Kol): pověsit, odpravit, oddělat; (7) **le sobra** ~ (Kol): má pro strach uděláno; (JD).

papazo (papaso), m. (1) (Portor): styl černošského účesu; ► úprava spočívá v narovnání a rozčesání kudrn; př.: *antes de Ismael Rivera conocimos a Roy Rosario, el negrito del papazo, maraquero y sonero clásico de guaracheras que junto al Sammy Ayala del güiro completaba la pareja de bailarines*; (RR). • (2) (Per, Portor): facka; (3) **en dos** ~s (Per): v mžiku, než bys řekl švec; (AM, JD).

pape, m., hovor. (1) (Chil): rána daná někomu; (2) úder hrotem káči jednoho hráče do káči hráče druhého; (RAE).

papear(se), zvat. (1) (Am): baštit; (2) zvat. (Kub): cpát se; (JD).

papel, m. (1) ~ **picado** (Am): konfety; (RAE). • (2) (Kub, Mex): povolení; ► dokument dávaný majitelem otrokovi nebo nádeníkovi, jež jim umožňoval hledat si nového pána; (3) ~ **madera**¹, (Par, Arg): balící papír; př.: *jadeaba ella bajo el peso de un gran paquete envuelto en papel madera y sujetado con un recio cordel*; (RR). • (4) (Arg, Mex, Par): obal z tenkého papíru; ► čtvercového tvaru; slouží jako obal pro léky ve formě prášku; (5) ~ **higiénico** (Am): omluvenka; (6) ~ **de toilette** (Arg, Guat): omluvenka; (7) ~ **de arroz** (Arg, Kub, Mex, Par): cigaretový papír; (8) ~ **de oficio** (Arg, Mex, Nik, Par, Urug): tvrdý papír; ► v délce 14 stop; používaný pro oficiální sdělení; (9) ~ **todo lo aguanta** (Arg, Chil): papír snese vše; (MM). • (10) ~ **carbónico** (Arg): průklepový papír; (11) ~ **brea** (Kub): cigaretový papír; ► horší kvality; (12) ~ **gaceta** (Kub): novinový papír; (13) ~ **de impresión** (Am): novinový papír; (14) ~ **nevado** (Kub): pauzovací papír; (14) ~ **tapiz** (Ekv): papír na tapetování; (15) ~ **de tapizar** (Kub): papír na tapetování; (16) ~ **tisú** (Kub): hedvábný papír; (17) ~ **de traza** (Ekv): balící papír; (JD). • (18) ~ **confort** (Chil): toaletní papír; př.: *¡Dios mío!... ¡no me diga que no hay papel confort!*; (19) ~ **de (para) armar** (LaPlá): cigaretový papír; (20) ~ **madera**² (Arg, Chil): kartón; př.: *compraron varios pliegos de papel madera para confeccionar las maquetas*; (21) ~ **sanitario** (Kub, Mex): toaletní papír; př.: *...lo vistieron con papel sanitario que habíamos guardado durante seis meses, porque era verde*; (22) ~ **tualé** (Ven): toaletní papír; př.: *...el término híbrido, papel tualé, todavía se impone en el lenguaje hablado y familiar*; (BDE).

papelada, f. (1) (střAm, Ekv, Per): fraška, handrkování, výsměch, přestírání; (AM). • (2) (Mex): plno lejster; (JD).

papelacero, -ra, m/f. (1) (Kub): terč posměchu; ► osoba, které se ostatní posmívají kvůli jejím přehmatům nebo chybám; (RAE).

papelamenta, f. (1) (Ven): lejstra; (JD).

papelazo, m. (1) (Kub): zahanbující, směšné, trapné jednání nebo úloha; př.: *y haré un papelazo porque el otro día cuando pasó y me miró fue como una insolación que me cosquilleaba por todo el cuerpo*; (RR).

papelear, tr. (1) (Arg): simulovat, fingovat; (JD).

papelerío, m. (1) (Am): hromada poházených roztrhaných papírků; (RAE). • (2) (Arg, Guat, Mex, Urug; Am): hromada papírů; (AM; MM).

papelero, -ra, m/f. (1) (Mex; Arg): kamelot (pouliční prodavač novin); př.: *unos pasos de su casa en paperillo gritaba las Noticias y el Gráfico*; (RAE; BDE). • (2) (Arg, Par, Urug): chvástal, chlubil; (3) adj. (Am): papírový; (MM). • f. (4) (Kub): papírnictví; (5) (Kub): úřední šiml; (JD).

papeleta, f. (1) (Guat): navštívenka; (2) (Hond): leták; (AM, MM). • (3) ~ **de entrada** (Kub): vstupenka; (4) (Mex): seznam členů divadelní společnosti; (JD).

papelillo, m. (1) (Kub; Portor): papírová natáčka na vlasy; (2) (Ven): konfety; (RAE; AM). • (3) (Portor): kadeř (vytvořená natočením vlasů na pásy svinutého papíru); př.: *...que si me despinto el pelo, que si me pinto el pelo otra vez, que si los rolos, que si la peluca, que si me voy a hacer papelillos...*; (RR). • (4) (Per; Kol): růž na tváře, tvářenka; (AM; MM). • (5) (Kost): starček; ► travina; latinsky *Senecio oerstedianus*; má velké a na spodní straně bílé listy; (6) (Chil): sáček z tenkého papíru; ► tvaru čtverce; obsahuje jednu dávku léku ve formě prášku; (7) lid. (Mex): jedno ze jmen kopálu; ► strom; (8) (Per): popínavá rostlina; ► má nápadné květy; často se s ní můžeme setkat v zahradách a parcích; (MM). • (9) (Kol): barvička; (10) pl. (Ven): konfety; (11) **hacerse ~os** (Kub): natáčet si vlasy; (12) **hecho** ~ (Ven): červený jak krocan; (JD).

papelista, f. (1) (Kub, Per, Portor; Arg): advokát; ► hledající případ; (2) adj. (Arg): o někom: chlubicí se cizím peřím; (AM; MM). • f. (3) (Arg): chlubil; (JD).

papelístico, adj. (1) (Am): papírový; (JD).

papelito, m. (1) ~ **habla** (Arg, Kol, Guat, Mex, Per, Portor, Urug): co je psáno, to je dáno; (AM). • (2) (Portor): natáčka do vlasů; (3) ~**os hablan** (Am): co je psáno, to je psáno (dáno); (JD).

papelón, m. (1) (Am): homole nerafinovaného cukru; (RAE).

papelón, -na, adj. (1) (Portor): o domácí drůbeži: krémové či tlumeně žluté barvy; (2) (← port. *papelao*) (Arg, Kub, Per, Urug; Pan): směšný, hloupý; (3) **hacer un ~**: uříznout si ostudu, nepovést se; (4) **esta como ~ en petaca** (Ven): být namačkaný jako sardinky v krabičce; (5) **no parar ~** (Ven): o něčem: nechat to plavat; (AM; JD). • m. (6) (Arg, Par, Urug): špinavá práce; (7) (Kol, Ven): druh sušenky; (8) (Portor): slámově žlutá barva; (MM). • m. (9) (Am): nečištěný cukr, rafináda; př.: *se cuenta de un paramero que acostumbra a comer papelón todas las noches...*; (10) **hacer un mal ~** (Am): mít nahnáno; (JD; BDE).

papelonearse, zvrát., hovor. (1) (Ven): splést se, zaplést se při mluvě nebo hereckém přednesu; (2) polekat se, dostat strach; (RAE). • (3) [Š: *acobardarse; hacerse un ovillo o palidecer de miedo*] (Ven): dostat strach; schoulit se do klubíčka, blednout strachem; př.: *...cuando él me vio la pistola en la mano echando plomo, se papeloneó todo y disparó sin apuntarme*; (RR).

papelonero, -ra, adj., hovor. (1) (Arg, Urug): směšný; i subst.; (RAE).

papelote, m. (1) (střAm, Bol, Mex, Ven): viz: *papalote*; (MS; AM). • m. (2) (Kub): dlouhý a otravný text nebo jeho poslech; (MM). • m. (3) (Am): natáčka do vlasů, papírový drak; (4) (Kub): čmáranice; (JD).

papeluchero, m. [Š: *picapleitos*] (Per): mazaný advokát; (RR). • (2) (Kol): advokát; ► hulvát, křikloun a podvodník; (AM). • (3) (Kol): sudič; (JD).

papeo, m. (1) (Per): žeras; ► jídlo; (JD).

paper chase, x. (← angl. *paper-chase*) (1) (Kol, Chil): sport, při kterém se napodobuje lovectví; (2) (Chil): jezdecký klub; ► schází se v něm pouze vysoká společnost; (MS).

papero, -ra, adj. (1) (Am): pěstitel nebo prodejce brambor, i sust; (2) (Am): brambora, bramborový; (3) (Mex): ulhaný, prolhaný; (AM). • m. (4) (Am): bramborařský kraj; (JD).

paperudo, -da, adj., hovor. (1) (Ven): mající příušnice; i subst.; (2) mající strumu; i subst.; (RAE).

papí, m. (← angl.) (1) (Kol, Ven): otec; (MS). • (2) (Kol): komandant, metr; (JD).

papiamento, m. (← *papia*, „mluvit, klábosit“) (1) (Antil; Am): papiamento; ► kreolský jazyk ostrovů Curaçao, Aruba a Buen Aire; (2) (Portor): úpadek jazyka; (3) (Portor): žargon, slang, hatmatilka; (AM; MM).

papiche, adj. (1) (Chil): mající výraznou dolní čelist; (RAE).

papilla, f. (1) (Per): sladkost; ► vyrobená ze sladkých brambor, vajec a dalších ingrediencí; (AM, MM). • (2) (Chil): druh brambory; ► mající projímavé účinky; (MM).

papirotada, f. (1) (Ven): hloupost, blbost; (AM, MM).

papirotazo, m. (1) (Ven): pitomost; (JD).

papirusa, f. (1) (Arg): kost, fešanda; (JD).

papita, f. (1) ~ **de San Juan** (Per): okrasná rostlina; ► latinsky *Begonia geranifolia*; (MM). • (2) (Kub): snadná věc; (JD).

papití, m. (1) **eso a** ~ (Kub): to jsou kecy; (JD).

papito, m. (← *papo*) (1) (Kub): liána; ► pojmenovaná podle svých květů; (2) ~ **de la ruina**: popínavá rostlina; ► latinsky *Centrosema plumieri*; má žluté a purpurové květy; (MM). • (3) (Am): tatínek; (JD).

papo, m. (1) (Am): Venušin pahorek a ženské přirození; (MM).

papo, **-pa**, adj/subst. (1) [Š: *bobo, necio, alelado*] (Guat, Hond, Nik, Kost aj.): hlupák, pošetilec; naivní, hloupý; viz též: *papa*; př.: *en seguida, al despegarse la copa vacía de los labios, exclamó: — ¡papos eran esos que se mandaron al otro lado al coronel, de volver por el portal!*; (RR).

papo, **-pa**, adj. (expr. výraz) (Hond): (1) hloupý; (RAE).

paporreta, f. (1) hanl. (Per): papouškování (mechanické opakování naučené látky bez skutečného pochopení); (2) **de** ~ (Per): z paměti; př.: *aprender de paporreta*; (3) **hablar de** ~¹ (Per): mluvit aniž si člověk uvědomuje, co říká, nebo si to uvědomuje jen částečně; (RAE). • (4) (jižAm, kromě Per): hloupost; (AM). • (5) **hablar de** ~² (Mex): žvanit, hloupě tlachat, mlet páte přes deváté; (3) **actor de** ~ : afektovaný herec; (MM).

paporreta, **-te**, f. (1) (Am): plácání nesmyslů; (2) **de** ~ (Mex): naniovatý, nanicovatě; (3) **hablar de** ~ (Am): plácát, mluvit páte přes deváté; (JD).

paporretear, tr. (1) hanl. (Per): naučit se něco z paměti (bez skutečného pochopení, nebo to pochopit jen částečně); (2) (Per): papouškovat (opakovat něco bez skutečného porozumění); (RAE).

paporretero, **-ra**, adj. (1) hanl. (Per): o osobě: učící se něco z paměti, aniž by tomu rozuměla; i subst.; (2) papouškující (opakující něco bez skutečného porozumění); i subst.;

papujarse, zvrat. (1) (Kol): ztloustnout, zakulatit se; (AM).

papujo, **-ja**, adj. (1) (Kol): baculatý v obličeji; (2) (Mex): pohublý, bledý; (3) oteklý, opuchlý; (4) **ojos** ~s (Kub): opuchlá víčka; ► především u vnějších koutků; (5) **quedar** ~ : přejít se, přepít; (MM). • (6) (Am): tlustoučkový, baculatý; (7) **ponerse** ~ (Am): nacpat se; (JD).

papurreta, f. (1) (Kub): prostoduchost, hloupost; (AM).

papusa, f., adj. (Urug, Arg): krásná, mladá žena; př.: *...tenía que salir con los bolsillos llenos de piropos inéditos...con los bolsillos llenos de lugares comunes, tangos en estado de merecer...por ejemplo fuiste papusa del fango*; (RR).

papuyo, m. (1) (Kub): nařvanec; (JD).

paquear, tr. (1) (Urug): v jazyce mládeže: napálit, oklamat; (RAE).

paquero, **-ra**, m/f. (1) (Urug): v jazyce mládeže: osoba, která klame ostatní; (RAE).

paquetazo, m. (1) hovor. (Salv, Per): balíček opatření; (2) (Pan): zmanipulování voleb; (RAE).

• (3) (Ekv, Pan): podvod, krádež; (AM).

paquete, **-ta**, (1) adj/subst. (1) adj. (Arg, Bol y Urug; LaPla): věnující velkou pozornost výběru oblečení, úpravě svého zevnějšku; velmi si hlídající své vystupování; př.: *detrás del mostrador surge la Celina, y detrás de ella Mabel muy paqueta*; (2) adj. (Arg, Bol y Urug): o látce, domu, oslavě: provedená, uskutečněná s velkou pečlivostí a elegancí; př.: *una fiesta paqueta*; (3) **de paquete** nebo **hecho un** ~, hovor. (Arg, Kub, Urug): vystrojený, vyparáděný; (RAE; BDE). • (4) hovor. (← fr. *paquet*) (Arg, Kub, Urug): balík, nešikovná a nudná osoba; (5) (Kost, Kub, Per, Portor): lež; (6) (Kub, Urug): nudné divadelní představení, kino, sportovní utkání apod.; (7) **darse alguien** ~ (Mex): tvářit se důležitě, dělat se důležitým; (RAE). • (8) [Š: *bulo, infundio; mentira*] (Kub, Portor, Urug, Arg): novinářská kachna, žvást, lež; př.: *una vez me puse a decir que lo de los americanos en Santiago de Cuba era un paquete y que ellos no habían tomado aquello de por sí*; viz též: *paquetero*; (9) adj. (Urug): o předmětech: krásně vypracovaný, nádherný; kouzelný; př.: *mi hijo mayor, que vive en California, la última vez*

que vino me trajo un bastón, bien paquete, con empuñadura de plata y todo; (10) **hacer, meter (el, un)** ~ [Š: *engañar*] (Portor, Kub, Arg): podvést, oklamat; viz též: *paquetero*; př.: *— así que mi hermana ni hermano, ¿okei? tremendo paquete me quiso meter...*; (RR). • m. (11) (Hond): kornoutky z papíru; ► každý obsahuje 50 pesos; (12) ~ **chileno** (Kol): podvod, krádež; (13) **darse** ~ (Guat, Mex): přikládat význam; (14) **doblar el** ~ (Portor): o věku: být více než 50 let starý; (AM). • adj., vulg. (15) (Am): vyfintěný, vyparáděný; př.: *señora muy paquete*; (MM). • (16) (Am): falešný; (17) ~ **atado** (Am): balíček cigaret; (18) **de** ~ (Kub): zbrusu nový; (19) **estar de** ~ (Ekv): být vyparáděný; (20) **nuevo de** ~ (Kub): zbrusu nový; (21) **ponerse un** ~ (Kub): otravovat, obtěžovat; (JD).

paqueteado, adj. (1) (Am): vyparáděný; (JD).

paquetear, intr. (1) (Arg, Nik, Par, Urug): velmi se věnovat svému zevnějšku, parádit se; př.: *compré unos zapatos para paquetear*; (2) (Kost): lhát; (RAE). • (3) (Am): být vyfintěný, chlubit se novým oblečením; (MM).

paquetería, f. (1) (Arg, Par, Urug): upravenost (v oblečení nebo domů, místností); (2) dobře sladěné části oděvu, doplňky a šperky; ► které někdo kombinuje za účelem být hezky oblečený; (RAE). • (3) (Arg): přepych, okrasa; (4) galanterie; (AM). • (5) (Arg): paráda; (JD).

paquetero, -ra, adj/subst., hovor. (1) m/f. (Kub): lhář; (RAE). • (2) adj. [Š: *mentiroso*] (Kub, Portor): prolhaný, falešný; př.: *no le vayan a creer más a este viejo paquetero*; (RR). • (3) m. (Ekv): lichvář; (4) (Chil): podvodník; ► snažící se oklamat pomocí předmětu, který nemá velkou cenu, např. hodinky, šek nebo lístek do loterie; slang coa; (AM). • (5) (Arg): frajer, pásak; (6) (Kub): zahrádka na zavazadla; (7) (Chil, Ekv): podfukář, prolhanec; (JD).

paquetón, -ona, adj. [Š: *muy elegante, peripuesto*] (Arg, Urug): velmi elegantní, vyparáděný; (RR).

paquetudo, -da, adj. (1) (Mex): tvářící se důležitě, dělající se důležitým; (RAE). • (2) (Mex): dobře oblečený nebo zabalený; (3) hrdý, pyšný; (AM). • (4) (Am): vyparáděný, vyfintěný; i sust.; (MM).

paqui, m. (1) (Per: Huánuco): pevný provázek; ► vyrobený z vlny; (AM).

paquí, m. (1) (Bol): tropický strom; ► jeho pryskyřice, *ánime*, byla využívána v medicíně během koloniálního období; (2) jatoba; ► strom; latinsky *Hymenea curbaril*; ■ Var.: *guapinol*; (MM).

paquí, m. (1) (Salv): komiks; (2) (Hond): pamflet, anonymní satirický leták; ► zaměřený proti vládě, určité osobnosti či korporaci; (RAE).

paquita, f. (1) (Kol): cípal hlavatý; ► ryba; (AM).

para, přdl/subst. (1) m/f. (Kol): člen polovojenské skupiny; (2) [Š: *a, hacia*] (Chil, Arg): do, k, ke (směr); na, pod (místo); za (čas); do, o, při, v, ve, kolem, vůči (vztah); (3) (Kost, Hond aj.): před (o čase); (4) ~ **ante** [Š: *delante de*] (Arg): před kým/čím (místo); (5) ~ **que**, spoj. [Š: *como si*] (Guat): jako by; jako kdyby; př.: *¡ay, vida, para que fueras eterna!*; (RR). • m. (6) hanl. (Am): Paraguajánc; (JD).

pará, m. (← guar.) (1) (Arg): druh silného paraguayského tabáku; (MM).

paraba, f. (1) (Bol): druh papouška; (RAE). • (← guar.) (2) (Bol): viz též: *guacamayo*; (MM).

parabrisa, f. (1) (Ekv; Kub, Chil, Portor; Am): přední sklo (u vozu); (RAE; AM; MM).

parabrisa, m. (1) (Portor): stínítko, skleněná koule; ► chrání plamen před průvanem nebo tlumí a zjemňuje světlo; př.: *...la mesa-consola de caoba con tope de aceitillo, sobre la cual un parabrisa de cristal tallado protegía el candelabro de bronce con bujía a medio consumir*; (RR).

paraca, f. (← keč. *paraqa*, ← *páraq*, „dešťový“) (1) (Am): velmi silný vítr z Tichého oceánu; (RAE). • (2) (Per): prudký vítr; ► typický pro provincie Ica a Pisco; (2) (Per): hurakán; (3) (Kol: Riohacha): výkal, exkrement; (AM).

paracaidismo, m. (1) (Mex): nelegální vstup na území a jeho zabránění (okupace); př.: *los golpes demográficos que Tijuana recibe a diario se traducen en la proliferación de zonas de paracaidismo... los cinturones de miseria a la ciudad...*; (BDE).

paracaidista, m/f. (1) hovor. (Kost, Kub, Salv, Nik, Urug, Ven): osoba, která někam přijde bez pozvání; (2) hovor. (Ekv): vyžírka, příživník (osoba, jež žije na cizí účet); (3) (Hond, Urug): osoba, která má snadné a výnosné zaměstnání bez velkých povinností; (4) (Nik; Mex): osoba,

jež se usadí na nějakém území, které jí nepatří; př.: *el Ejército desaloja a los «Paracaidistas» invadieron seis predios ganaderos en Durango; ...desalojaron hoy a grupos de campesinos que habían invadido seis predios ganaderos en Durango*; (RAE; BDE). • (5) (Kost, Portor, Guat, Nik, Pan, Kol): prospěchářský, vykutálený člověk; ► zjevuje se bez pozvání na oslavě přesně v okamžiku jejího zahájení; př.: *llegó el día de la fiesta. la iglesia se encontraba invadida por los invitados, los padrinos y los paracaidistas*; (RR).

paraco, m. (Kol): změť; neforemné, neurčité seskupení; vosí nebo včelí hnízdo; př.: *...iba viendo al pasar el paraco de luces de la ciudad sin mar en todas las ventanas...*; (RR). • (2) (Kol: Riohacha): hromada, změť; (AM).

paracoso, adj. (1) (Per: Ica): o větru: silný; viz: *paraca*; (AM).

paracuda, adj. (1) (Kol: Riohacha): o vlasech: rozčuchané, vrabčí hnízdo; (AM).

parada, f. (1) [Š: *trampa, asechanza*] (Per): past, nástraha; př.: *...seguramente te ha puesto ya paradas, como el zorro cuando quiere entrar al corral. —yo también se las he puesto...lo tengo bien vigilado. no se mueve sin que yo sepa dónde*; (2) [Š: *trastada*] (Kost): uličnictví, lumpárna; př.: *les dije que tuvieran cuidado al tirarlas <las bombetas>, no fueran a jalarse una parada como la otra vez que Melquíades le dio fuego a una bomba...*; (3) [Š: *acción valerosa*] (Kost, Kol): statečné jednání; př.: *...por eso será que algunos creen <creen> que soy valiente. y no te estés creyendo: yo también me he jalao <jalado> mis paraditas*; (4) [Š: *fanfarronería*] (Kost, Bol, Arg): vychloubačnost; př.: *...tampoco él pudo jalarse la parada de subir hasta la cruz de la torre de la iglesia, yo sí...*; (5) (Ekv, Arg): oděv, oblek; čisté nebo nové oblečení; př.: *un aguacero de orines lo abrazó como beta que se enreda al bramadero...i <y> era er <el> terno blanco, er nuevo de ir a Guayaquil! ¡madrecita sea la vieja i su mama que la parió! me ha fregao la parada*; (6) [Š: *situación difícil o adversa*] (Urug, Arg): obtížná, nepříznivá situace; př.: *intuí desde la tribuna, en los entreveros, el mechón lacio de Lorenzo Fernández, que en las paradas bravas (para él lo eran todas) le caía sobre los ojos...*; (7) **colear la (una)** ~ (Ven): ujmout se vedení, předběhnout; př.: *—ansina <así> fue como te lo conté. tú has agregado lo del espejismo y el polvo para colearme la parada; pero yo te la gano de mano*; (8) **estar a la** ~ [Š: *estar al acecho*] (Ven): být ve střehu, mít se na pozoru; př.: *...por estos ríos llaneros, cuando se abandona la orilla, hay que salir siempre con Dios. son muchos los peligros...porque el caimán acecha si que se le vean ni el aguaje, y el temblador <torpedo> y la raya esán siempre a la parada...*; (9) **llevar (arrastrar) a todas las ~s** [Š: *llevar a todas partes*] (Chil): brát všude s sebou; př.: *Alberto tiene labia y siempre me arrastra a todas las paradas*; (10) **tirar una (la, cualquiera)** ~¹ (Ven): vsadit (při hře v kostky); zaútočit dříve než nepřítel (ve válce); př.: *...no te da la gana de continuar siéndolo <pobre> para toda la vida y para salir de abajo un día te resuelves a tirar la parada que otros tiran y a todos se les da. mas cuando ya tienes los dados en la mano, cuando ya estás maraqueándolos...*; (11) **tirar la (una, cualquiera)** ~² [Š: *tomar una decisión arriesgada*] (Ven): učinit riskantní rozhodnutí; př.: *—¡imagínate! ¡para que yo me hubiera atrevido a tirar esta parada! —no te pesará, Arteaguaita —díjole Marcos—. de aquí saldrás fondeado <rico>, y lo que es más importante: hombreado también*; (12) **topar la** ~ (Ven): přijmout sázku (při hře v kostky); př.: *...voy con usted, joven. ¡tipo la parada! recogió los dados y volvió a sacudirlos en el hueco de la diestra...*; (RR). • (13) (Arg, Bol, Chil, Urug, Ven): vážnost, dobré způsoby; (14) (Ven; Ekv, LaPlá): napařování, nafukování se; př.: *—párate bien y bogá (en la canoa) con cuidado. no parecés criollo. tienes parada de serrano*; (15) (Hond): 10 nábojů do pušky nebo ručnice; (16) (Chil): železný kotlík sloužící k rozpouštění horniny *caliche*; (17) (← angl. *parade*) (střAm, Mex, Per, Portor): procesí, průvod; ► necírkevní; (18) (Per): trh; ► pořádaný kočovnými prodejci; (19) **aguantar la** ~ (Mex): nedat se, být vytrvalý; (20) **correr con la** ~¹ (Arg): o nepříteli: držet v šachu, nachnat mu strach; (21) **hacer la** ~¹ (Arg, Chil, Mex): jít naproti (kam), vyjít vstříc (s něčím); (22) **hacersele viva la** ~ (Chil): malovat si vzdušné zámky; (23) **hacer una mala** ~ (Mex): udělat něco špatného, vyvést něco někomu; (24) **irle en la** ~ (Chil): o věci či případu: mít z něj užitek nebo zájem; (25) **ser pura** ~ (Arg): domýšlivec, chvastoun; (26) **tener mucha** ~ (Arg): dobře se oblékat, mít dobré způsoby; (27) **tirarse una** ~¹ (Kol): podvést; (AM; BDE). • (28) (Am): hlídka, místo schůzky; (29) (Am): paráda; (30) (Ekv): parádní šaty, oblek; (31) **aclarar ~as** (Mex): říct hezky otevřeně; (32) **correr con la** ~² (Arg): o někom: držet v šachu; (33) **estar de**

~ (Ekv): být vyparáděný; (34) **hacer la ~²** (Am): napařovat se; (35) **hacer ~ a alguien** (Am): postavit si hlavu proti někomu; (36) **hacer la ~³** (Mex): čekat na někoho; (37) **le va mucho en la ~** (Chil): moc mu na tom záleží; (38) **meter ~** (Am): vytahovat se; (39) **de mucha ~** (Kol): parádní šaty aj.; (40) **no es una ~** (Arg): to není žádné vychloubání, to myslím vážně; (41) **tirarse una ~²** (Kol): provést nebo udělat klukovinu; (42) **m.** (Am): parádník; (JD).

paradear, intr. (1) (Arg, Par, Urug): chlubit se, vytahovat se; (2) ~ **con algo**: předvádět se nebo chlubit se (něčím); př.: *estuvo paradeando con su nuevo automóvil*; (MM).

paradera, f. (1) (Kub): spodnička; (JD).

paradero, m. (1) (Am): stanoviště taxi, zastávka vozidel hromadné dopravy; (2) (Bol, Kol, Per): autobusová a tramvajová zastávka; (3) (Kub): konečná zastávka autobusu hromadné dopravy; (4) (Kub): řidič autobusu hromadné dopravy; (RAE). • (5) (Kub, Chil, Guat, Per, Portor): železniční zastávka; ► bez budovy; (AM). • (6) (Am): zastávka, stanice; př.: *...interceptaron un microbús... en el sector del paradero 15 de Santa Rosa...;* (7) ~ **de los difuntos** (Chil): hřbitov; (JD).

parado, -da, adj/subst. (1) adj. (Am): vzpřímený, narovnaný, stojící; př.: *—un día llegué a estar catorce horas parado (de centinela)—bueno... —decía el abuelo al mirar los preparativos para el casamiento — ¡hay gente que nace parada!*; (2) (Chil, Per, Portor): pyšný, namyšlený (3) (Kub) o penisu: zduřelý, postavený; (4) (Nik): neposlušný; (5) (Nik): o muži: mající erekci; (6) f., hovor. (Arg, Urug): vystupování nebo vzhled, kterým chce nějaká osoba vyniknout; (7) f. hovor. (Arg, Urug): místo, kde kamelot prodává noviny; (8) f., hovor. (Urug): klub nebo bar, který obvykle nějaká osoba navštěvuje; (9) **caer alguien ~** (Nik): mít štěstí v nějaké záležitosti; (10) **estar alguien bien ~** (Kub, Nik): mít výhodnou pozici; (11) **estar ~¹**, hovor. (Kub): o starší osobě nebo osobě, která prodělala nějakou nemoc: být silný, zdravý, fit; (12) **estar ~²**, hovor. (Kub): být v dobré finanční situaci; (13) **jalearse una ~¹** (Kost): dělat něco odvážného; (14) **jalearse alguien una ~²** (Kost): provést nějakou lumpárnu, hloupost; (15) **nacer alguien ~**, hovor. (Kub): mít velké štěstí; (RAE; BDE). • (16) **frijol ~** (Guat): vařená fazole vcelku; (17) **bolear ~** (Arg): posuzovat zaujatě, s předsudkem; (18) **caer ~¹** (Hond, Mex, Urug, Arg): postoupit, zařídít si, podařit se; (19) **estar (bien) ~ con alguien** (Kost; Kol): těšit se něčí přízni; být pod něčí ochranou; (20) **nacer ~** (Ven): narodit se na šťastné planetě; mít z pekla štěstí; (RR). • (21) **caer como los gatos, ~** (Kol, Kub, Chil, Mex, Per, Portor): mít štěstí; (22) **estar (quedar bien), mal ~** (Ekv, Per, Portor): mít štěstí, mít smůlu, o záležitosti: dopadnout dobře, dopadnout špatně; (23) **saber (no saber) dónde está ~** (Kub, Chil, Per, Portor; Mex): ví, kde ho tlačí bota; nemá o tom ani ponětí; (24) **salir ~** (Arg): o někom: usmát se na něho štěstí; (AM; JD). • (25) tvrdý, vzpřímený; př.: *pelo parado, cola parada*; (26) **estar bien ~** (Am): mít dobrou pozici, podporu nebo vliv; (27) **quedar bien (mal) ~** (Arg, Chil, Par, Urug): mít štěstí, mít smůlu; (28) (Mex): vzezření, podobnost, výraz tváře; př.: *tiene el parado de familia*; (MM). • (29) (Am): o vlasech: zježený; o ocasu: natažený; o límcí: rovný, stojatý; o svahu: příkrý; strnulý, užaslý, zaražený; (30) (Arg): chladný, bez zájmu; (31) (Chil): nadutý, pyšný; (32) (Per): vyparáděný; (33) **caer ~²** (Am): mít kliku; (34) **de ~** (Am): vstoje; (35) **estar ~** (Am): stát na nohou; (36) **poner una cosa ~da contra** (Am): opřít (co o co); (37) **ponerse ~** (Kub): mít smůlu; (38) (Mex): vzezření, podoba; (JD).

paradocente, adj. (1) (Chil): patřící k pomocnému personálu při výuce nebo se ho nějak týkající; i subst. (asistent); (RAE).

paradura, f. (1) ~ **del niño** (Ven): venkovská oslava; ► slavící se 1. ledna na počest Ježíška; (AM). • (2) (Mex): zastavení; (JD).

parador, -ra, adj. (1) (Bol): opovážlivý, drzý, pyšný, nestydatý; i subst.; (RAE).

parafango, m. (1) (Ven): blatník; (RAE).

parafina, f. (1) (Am): svíčka; (JD).

paragolpe, m. (1) (Arg, Urug): nárazník; (RAE).

paragolpes, m. (1) (Arg, Par, Urug; LaPla): nárazník; př.: *buscó la manija en la cabina ... luego fue hasta el paragolpes delantero y la colocó con dificultad*; (RAE; MM; BDE).

paragua (paraguas), m., hanl. (1) (Urug, Arg): Paraguayec; př.: *además, había agregado, él es paraguayo y no sé cómo se le caerá al viejo que yo esté liada con un extranjero... ¿que qué me*

dijo? que si los uruguayos eran tan feos para que yo hubiera tenido que elegir a un paraguas; (RR). ● (2) (Am): houba; (3) **se le trabó el ~** (Kub): v řeči: nevěděl, jak dál; (JD).

paraguán!, citosl. (1) (Ven): nahlas! ► citoslovce vyjadřující rozkaz; (AM). ● (2) (Ven): přestaň!, nechej toho! ► práce, činnosti; (MM).

paraguas, m. (1) **trabársele ~ el** (Kub): mít přetřzenou nit; (AM). ● (2) (Kub, Mex): houba; (3) **abrir el ~** (Arg): připravit se na něco nepříjemného; (4) **~ de sapo** (Kol): žampion polní; ► latinsky *Agaricus campestris*; (5) **tener el ~** (Mex): podpořit přítele ve složité situaci; ► ve které není co získat, ale může být nepříjemná; (MM).

paraguatá, viz: *paraguatán*; (MS).

paraguatán, m. (← arw/karib) (1) (StřAm, Kol, Ven): *Condaminea tinctoria*; ► strom z čeledi mořenovitých (*Rubiaceae*); velmi běžný ve Venezuele; má narůžovělé dřevo, které se může leštit a s jeho kůry se vyrábí červená barva; (RAE, MS). ● (2) (Kol, Ven): spor mezi muži; (3) (Kol): past na jeleny; (4) (Arg): indiánský oděv; (5) **ir uno a pedir misericordia, y darle un ~** (JižAm): **ir por lana y salir trasquilado** **dostat se z bláta do louže?**; ■ Var.: *paraguatá*; (MS). ● (6) (Arg): nástroj na zpracování juky; ► kmen stromu na šňůře, který se nechává padat na pytle s jukou a takto ji drtí; (AM). ● (7) (Kol, Ven): spor mezi několika ozbrojenými lidmi; (MM). ● (8) (Ven): rvačka; (JD).

paraguay, m. (1) (Par aj.): druh papouška z Paragauye; ► zelený, se žlutými skvrnami po těle, modrými a červenými skvrnami na křídlech, rudý na horní části hlavy, modrý a šedý v oblasti uší a oranžový na týlu; (RAE). ● (2) (Per): fialové vlásky na špičce klasu kukuřice; (3) **hacer un ~** (Chil): o zvířeti: ukrást ho, pracovat s ním a poté ho vrátit; (AM). ● (4) (Chil): užitek z upytlačených zvířat; (5) **yerba del ~** (Am): cesmína paraguayská; ► latinsky *Ilex paraguayensis*; používána k přípravě nápoje maté; (MM).

Paraguay, m. (← guar. *pará*, „moře“ + *gúa* nebo „guara“, „pocházející, původem z“; nebo *paraguã*, „koruna z ptačích per“ + *y*, „řeka“) (1) Paraguay (stát); (2) stejnojmenná řeka; (3) **hierba del ~**, viz: *yerba maté*; (4) **té del ~**¹ (LaPla aj.): strom s neopadávými listy dlouhými 5 až 6 cm, bílými květy a hnědávým plodem; (5) **té del ~**², odvar *yerba maté*; (RAE).

paraguay, m. (1) (Bol): preclík; ► vyrábí se z cukru, hřebíčku a škrobu; (2) (Kub): mačeta s dlouhou a rovnou čepelí; (RAE). ● (3) (Arg): doutník z tabáku pocházejícího z Paragauye nebo z oblastí severní Argentiny; (RR). ● (4) (Bol): bič pasáka či otrokáře; (AM). ● adj. (5) (Am): paraguayský; (6) týkající se Paragauye; (7) m., pl. (Arg): zbytky listů, které plavou v nápoji maté; (MM). ● m. (8) (Kub): mačeta; (JD).

paragüera, f. (1) (Kol, Chil, Portor): nádoba na odkládání deštníků a holí; (2) prodejce nebo výrobce deštníků; (AM).

paragüero, m. (1) (Kub): sváteční řidič, špatný šofér; (JD).

paragüey, m. (1) (Ven): jho; (AM, MM, JD).

paragüita, -to, m. [Š: *hongo*] (Portor): houba; př.: *...más acá, las yerbas, las florecitas silvestres —rubias y rojas, azules y violetas; los paragüitas, la flor rosada del moriviví, las matitas que tanto me entretuvieron en la niñez...*; (RR).

paraque, m. (1) (Chil): nárazník; (AM).

paraíso, m. [Š: *árbol del paraíso*] (Mex, Par, Urug, Arg; střAm, Kol): hlošina, skořicovník (*Melia azederach*); ■ Syn.: *acederaque, cinamono*; př.: *fue la última vez que te vi. pasaste rozando con tu cuerpo las ramas del paraíso que está en la vereda y te llevaste con tu aire sus últimas hojas*; (RR; MM).

paral, m. (1) (Mex): podpěra při rekonstrukci; (2) podpěra, sloup; ► dřevěná; (MM).

paramada, f. (1) (Ekv): mrholení; (RAE). ● (2) viz: *páramo*; (AM).

paramán, m. (← arw/karib) (1) (Kol, Ven): stromu *Symphonia globulifera*; ► robustní a vysoký strom, jehož dřevo se využívá ve stavebnictví; produkuje žlutou pryskyřici, která se využívá na utěšňování lodního trupu; (2) (Kol, Ven): pryskyřice; ■ Var.: *peramán*; (MS).

paramar, intr., neosob. (1) (Ekv, Kol, Ven): mrholit; ■ Var.: *paramear*; (RAE; AM, MM). ● (2) (Ven): sněhové přehánky, sněhová nadílka; ► v pusté a neobydlené krajině; (AM, MM).

paramear, intr., neosob. (1) (Ven): o sněhové vánici nebo poryvu větru s prudkým deštěm: přehnat se nějakou pustinou či studeným, nechráněným místem; (RAE).

paramédico, -ca, adj. (1) (Chil, Salv): patřící k pomocnému personálu při lékařských úkonech (nebo se ho nějakým způsobem týkající); i subst.; (RAE).

paramero, -ra, adj. (1) (Ekv): týkající se pustiny či studeného, nechráněného místa; (2) o osobě: znající život v pustinách a na studených, nechráněných místech; (3) o tažném zvířeti: zvyklé procházet pustinou či studenými, nechráněnými místy; (RAE). • (4) (Kol, Ven): týkající se nebo obývající andské pustiny; (5) (Ven): horská nemoc *soroche*; viz: *soroche*; (MM). • (6) adj. (Am): vysokohorský, horský; (7) m/f. (Am): obyvatel nebo obyvatelka And; (JD).

paramiento, m. (1) (Chil): hrdost, pýcha; viz též: *parada*; (AM). • (2) (Chil): vychloubačnost; (JD).

páramo, m. (1) (Kol, Ekv, Bol): mrholení; (RAE; AM). • (2) (Ven): vrcholky pohoří; (3) (Ven): vysoko položená a studená náhorní plošina; (MM). • (4) (Am): andská náhorní rovina; (JD).

parameño, -ña, m/f. (1) (Ven): obyvatel pustiny; (2) týkající se pustiny; (MM).

paramoso, -sa, adj. (1) (Ekv): mrholivé počasí; místo, kde často mrholí; (RAE).

paramuno, -na, adj. (1) (Kol): o osobě: žijící v pustině, týkající se pustiny; ■ Var.: *parameño* (Ven); (AM, MM).

paraná, m. (1) (Kub): travina sloužící jako krmivo, pícnina; ■ Syn.: *paranera*; (RR).

paranubes, m. (1) (Chil): čahoun, tyč; (JD).

parapara, f. (1) (← arw/karib) (Ven): lesklý černý kulovitý plod stromu *paraparo*; (RAE, MS). • (2) (Ven): mýdelník; ► strom (*Sapindus saponaria*); vysoký 8-15 m; má bělavé květy, dužinatý plod; má léčivé vlastnosti; kůra a vnější část plodu se používá jako mýdlo; (3) (Ven): jádro plodu ze stromu *parapara*; ► je černé, velmi tvrdé a má kulovitý tvar; děti je používají k hraní; př.: *cuando nació Papá Dios <Jesucristo> estaba chiquitico, chiquitico, como una parapara*; (RR). • (4) (Ven): sušená káva bez odzrnkování; (MS).

parapará, m. (1) (← guar.) (Par, Ven): strom *paraparo*; (2) semeno tohoto stromu; (MM).

paraparo, m. (1) (← arw/karib) (Ven): mýdelník (*Sapindus Saponaria*); ► vysoký strom z čeledi mýdelníkovitých (*Sapindaceae*), má bělavé květy a masitý plod; (2) (Ven): jeho plod; (RAE, MS).

parape, m. (← arw/karib) (1) (Ven): mořská želva; (2) (Ven): želvovina; (MS).

parapetear(se), tr/zvrat. (1) tr., hovor. (Ven): o lékaři: ošetřovat nemocného, aniž by se mu podařilo nemocného zcela vyléčit; (2) tr., hovor. (Ven): spravit, srovnat či něco vyřídit jen napůl; (3) zvrat. (Ven): zařídit se tak, aby nedostatečné nebo malé prostředky pokryly potřeby, hlavně finanční; (RAE).

parapeto, m. (1) (Ekv): zástěna; (JD).

paraqué, m. (1) (Ven: Caracas): předpokoj, předsíň, budoár; (AM).

parar(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Am): stát, vstát, postavit; i zvrat.; př.: *el avión se alejó y nosotros... seguimos en el piso, unos segundos, todos en silencio. nos empezamos a parar... el perro se sienta sobre las patas de atrás y para las orejas*; (2) intr. (Kub, Per, Urug): dosáhnout stabilního finančního zajištění; i zvrat.; (RAE; BDE). • (3) intr. [Š: *pasar el tiempo*] (Per): trávit čas; př.: *pero al momento debía juntarse con nosotros, siempre fuimos sus patas. no comprendo por qué para solo*; (4) tr. [Š: *levantar, edificar*] (Pan, Nik aj.): postavit; př.: *trabajaron muy rápido...y en unos días pararon las cuatro paredes y el techo...*; (5) **pararse a uno**, zvrat. [Š: *erguirse el pene*] (Mex, Kost, Per, Urug, Guat, Arg): o penisu: ztopořit se, postavit se někomu; př.: *aléjese del licor, porque produce impotencia y es terrible tener a mano un buen culo y que no se pare*; (6) ~ **a mano**, zastavit zvíře, viz též: *mano*; (7) ~ **la manta**, vyběhnout; (8) ~ **la moto**, přibrzdit; viz též: *moto*; (9) ~ **los ojos**, mrkat, viz též: *ojo*; (10) ~ **las orejas**, špicovat uši, dávat pozor, viz též: *oreja*; (11) ~ **las patas**, upadnout, zkrachovat, viz též: *pata*; (12) ~ **(un) rodeo**, sehnat, shromáždit dobytek, viz též: *rodeo*; (RR). • (13) (Kub, Ekv, Guat, Arg): vzkvétat, zbohatnout; př.: *Luis se paró con el alza del azúcar*; (14) intr. (Arg): mít štěstí; (15) ~ **moño** (Kol): vzdát se; (16) ~ **las patas** (střAm, Antil): zemřít; (17) ~ **sele** (Arg, Kol, Chil, Ekv, Guat, Per): statečně čelit; (AM; MM). • (18) vsadit; př.: *¿cuánto quiere parar?*; (19) ~ **la oreja** (Am): napnout uši, dávat pozor; (20) ~ **le a uno el gallo**: vyhovět, svolit; (21) (Arg): o jezdcí: seskočit z koně; (22) (Mex): probudit se a vstát; př.: *en el campo me paro al amanecer*; (23) ~ **sele a uno el pelo**: o vlasech: zježit se, vstát; (MM). • (24) (Ekv): postavit se (komu); (25) (Mex): natáhnout, vystrčit; (26) ~ **el carro** (Chil): zhebnout; (27) ~ **la cola** (Am): natáhnout brka; (28) ~ **el gallo a alguien** (Am): postavit

se (komu); (29) ~ **la guajama** (Kost): zatřepat bačkorama; (30) ~ **las herraduras** (Chil): zhebnout, chcípnout; (31) ~ **el macho a alguien** (Mex): zarazit (koho); (32) ~ **la mano** (Mex): zarazit se; (33) ~ **la moña** (Kol): upláchnout; (34) **no ~ nada** (Ven): nic nezískat, nevydělat; (35) ~ **papelón** (Ven): mít kliku; (36) ~ **las trancas** (Am): natáhnout bačkory, brka, perka; (37) ~ **plata** (Ven): vydělat prachy; (38) ~ **los tarros** (Kol): zaklepat bačkorama; (39) (Am): o očích: vylézat z důlků; (40) ~ **bonito** (Kub): stát pevně na svém; (41) ~ **de gallo** (Am): servat se; (42) ~ **en dos patas** (Am): o koni: postavit se na zadní; (43) ~ **en treintaiuno** (Kub): stát na svém; (JD). • tr. (44) ~ **(bolas)** (Kol, Ven): všímat si; př.: ... *nuestra arma principal y a la cual ustedes le paran, es el sufragio*; (BDE).

paraulata (~ **ajicera**), f. (1) (Ven): zpěvný pták podobný drozdovi; ► (*Saltator coerulescens*); př.: ...*estaban jalando el monte de un cafetal y yo me sentía tan contento, que cogí también mi escardilla y me puse a jalá <jalar>...y tan entusiasmao <entusiasmado> estaba, con mi compla y mi escardilla, que dijeron los pioneros <peones> : 'escuchen al viejo Rosendo, güelto <vuelto> una paraulata ajicera, de puro alegre que cantaba*; (RAE, RR). • (2) (Ven): drozd; (JD).

paraván, m. (← fr. *paravent*) (1) (Arg, Kub, Mex): španělská stěna, zástěna; ■ Var.: *paravent*; (MS).

paravent, viz: *paraván*; (MS).

paravisco, m. (1) (Per): palisandr citlivkolistý; ► strom; latinsky *Jacaranda acutifolia*; (MM).

parazal, m. (1) (Kol): porost rostliny *yerba de Pará*; ► latinsky *Eriochloa subglabra*; (AM).

parcela, f. (1) (Chil): políčko; (JD).

parcelario, m. (1) (Mex): držitel půdy z parcelace velkostatků; (JD).

parcero, m. (Ekv): kolego; ► oslovení používané mezi spolupracovníky, obchodními partnery, atd., kteří zdolávají stejné problémy; př.: ...*las mujeres son así, parcero*; (RR).

parcia, adj. (1) (Mex): kolega, společník; (AM).

parcionero, m. (1) (Am): podílník, akcionář dolů; (JD).

pardear, intr. (1) **al ~** (Mex): k večeru; když se stmívá; (RAE). • (2) (Mex): stmívat se; (JD).

pardejón, -na, adj. (1) (Arg): snědý, nahnědlý; (AM, MM, JD).

pardillo, m. (1) (Ven): strom *capá prieto*; ► latinsky *Cordia alliodora*; (MM).

pardo, -da, adj/subst. (1) (Am): používalo se dřívě: mulat; používalo se více jako subst.; (RAE).

pardo, -da, m/f. (1) (Ven): mulat, míšenec; ► potomek černošky či indiánky a bělocha (nebo naopak) z x-tého kolena; užívalo se o jakémkoli člověku, který nebyl bílé rasy; př.: *es <Miranda> un pardo infame. viene a robar y a matar...*; (RR). • m. (2) (Mex: Tabasco): člověk pocházející z chudých poměrů; (MM). • adj. (3) (Am): mulatský, barevný; (4) (Mex): sprostý; (JD).

pare, viz: *party*; (MS).

parecer, intr. (1) **tal parece que** [Š: *según parece, aparentemente*] (Mex): jak se zdá, jak to vypadá; př.: *este pueblo está lleno de ecos. tal parece que estuvieran encerrados en el hueco de las paredes o debajo de las rocas*; (RR). • (2) ~ **al cuero a alguien** (Mex): podobat se na chlup (komu); být, jako by z oka vypadl; (JD).

parecimiento, m. (1) (Chil): dostavení se; (2) (Guat; Arg, Mex, Par): podoba, podobnost; (AM; MM).

pared, f. (1) (Kub): dětská hra *picado*; (AM, MM). • (2) **hasta la ~ de enfrente** (Mex): k smrti se nenávidět; (JD).

pareira, f. (← port.) (1) (Kol, Kub, Portor, Urug): rostlina *Chondrodendron tomentosum*; (2) ~ **brava** (Kub, Mex): název kořene této rostliny; ■ Var.: *parriera*; (MS).

pareja, adj. (1) (Per): o nápoji *chicha*: mít tu správně sladkou chuť; (AM). • f. (2) (Am): trup koně; (3) několik zvířat; (4) spřežení; (MM).

parejear, intr. (1) (Kub): vytahovat se, naparovat se; (2) (Mex): závodit; ► ve dvou; (JD).

parejería, f., hovor. (1) (Kub, Ven): vystupování typické pro osobu *parejero*; (RAE). • (2) [Š: *pedantería, vanidad, arrogancia*] (Portor, Kub, Ven): puntičkářství, marnivost, okázalost, domýšlivost; př.: ...*ella declara con morisquetas de parejería...*; (RR).

parejero, -ra, adj/subst. (1) (JižAm): rychlý, vynikající; ► používá se o závodním koni a obecně o každém vynikajícím a rychlém koni; i subst.; (2) (Antil, Ven; Portor, Dom):

namyšlený, ješitný; i subst.; (3) adj. (Kub): příliš důvěřivý; (4) (Kub): o dítěti: snažící se chovat jako dospělý; (5) (Ven): vyhledávající společnost někoho respektovaného; ► aby se zmíněná osoba cítila také repektovaná; (RAE; AM). • adj. (6) (Arg, Bol, Guat, Mex, Urug): o závodním koni: trénovaný; (7) (Bol, Kub, Portor, Ven): důvěřivý, lehkomyšlný; (8) (Ven): kamarád, kolega; (AM). • adj. (9) (Dom): nestydatý; (10) (Ven): o někom: být zadobře se všemi, chtít se všem zalíbit; i sust.; (MM). • (11) (Am): závodní kůň; (12) (Am): drzý, dotěrný, moc si dovolující, moc přátelský; (JD). • m. (13) **hotel ~o** (Chil): hodinový hotel; př.: *los hoteles parejeros se llenan a la hora del almuerzo y los restaurantes no tienen cabida*; (BDE).

parejo, -ja, adj/adv/subst. (1) m. [Š: *pareja de baile*] (Portor; střAm, Antil): taneční partner; př.: *...ha llorado como una huerfanita porque no tiene parejo...*; (2) adj. (Arg): vhodný, schopný pro jakoukoli práci; mající významné vlastnosti; př.: *el se llamaba Patroncinio Salvatierra y vivía como a unas ocho leguas de distancia, en una tierra linda y pareja*; (3) (Hond, Mex):; spolehlivý, věrný, solidární; ochotný; př.: *—jno, compañero...hombres como yo no se venden por un trago! ¡me ofende sólo el hecho de que me supongas capaz de una sinvergüenzada! ¡yo soy comañero parejo!*; (4) ~o, adv. [Š: *muy fuerte, reciamente*] (Mex, Kost): velmi silně, vydatně, prudce; př.: *vienen del Norte, arriando parejo con todo lo que encuentran...son poderosos*; (5) **duro y ~** (Kol, Arg; Par, Urug): enegicky; s nasazením; viz též: *duro*; (RR; AM). • (6) adv. (Ven): často; (AM). • adj., adv. (7) (Am): současně, stejně, společně; př.: *llegamos parejo*; (8) rovný, plochý, bez překážek; př.: *el campo era parejo en ese lugar*; (MM). • (9) (Am): moc, pořádně, pěkně, stejnoměrně; (10) (Mex): spravedlivý; (11) ~ **no es chipotudo** (Mex): všechno má svoje chlupy; (12) **levantar ~** (Kub): pořádně makat; (13) **trabajar duro y ~** (Am): dít v jednom kuse; (JD).

paremiario, m. (1) (Mex): sbírka přísloví; (RAE).

parendera, adv. (1) (Mex): jak ramlice; ► o plodné samici; (JD).

pargo, -ga, adj. (1) [Š: *perezoso*] (Kost): líný; (RR).

parcha, f. • (← ind.) (1) mučenka; ► rodové jméno, se kterým se v některých částech Ameriky označují různé rostliny čeledi mučenkovité *Passifloraceae*; (2) ~ **granadilla** (Am → Š): mučenka *Passiflora quadrangularis*; ► s rozvětvenými šlahounovitými a úponkovitými stonky dlouhými 18 až 20 m; má silné zašpičaté srdčité lysé listy, velké velmi vonné uvnitř rudé a zvenčí bílofialově nebo purpurově skvrnitě květy, vejcovitý hladký žlutý plod o velikosti žlutého melounu s dužinou sladkokyselá chuti; typická pro tropickou Ameriku; (3) ~ **granadina**, f. (Ven): viz: *parcha granadilla*; (RAE).

parchar, tr. (1) (Arg, Chil, Mex, Per; Par, Urug): záplatovat, zalátat; (AM; MM).

parche, m. (1) [Š: *indigente*] (Kol): nuzák, nemajetná osoba; (2) (Kol): místo na ulici, kde spávají nemajetné bezdomovci; př.: *en el parche vivíamos como seis ñeros <hombres>, casi todos de la misma edad*; (RR). • (3) (Am): záplata; (4) (Kub): mořská ryba; ► mající tvar kosodélníku a charakterické černé pruhy; (5) (Chil): dočasné jmenování do státní správy; (6) ~ **pegado** (Chil): nezvaný host; (7) **ponerse el ~ antes de que salga el grano**: vyléčit se; (MM). • (8) (Arg): gumová zálepka, záplata na pneumatiku; (9) (Kub): doleza; (10) **oído al ~** (Mex): protřete si uši!; (11) **pegar un ~** (Am): záplatovat, dát záplatu; (JD).

parchita, f. (1) (Ven): mučenka (*Passiflora*); ► obecný název používaný v určitých oblastech Ameriky pro různé rostliny z čeledi mučenkovitých (*Passifloraceae*) (2) plod mučenky; ► bývá kulatý, jednotlivé druhy se liší barvami a velikostí, má tvrdou kůru, která není jedlá a obsahuje mnoho semínek, jež jsou pokryta jedlou šťavnatou membránou; (RAE).

parcho, -cha, adj. (1) (Ven; Kol): o ovoci: nažloutlé nebo krémové barvy; i sust.; ► barva plodu mučenky (*Passiflora*); (2) (Antil, Ven): záplata; (AM; MM). • m. (3) (Am): záplata na pneumatikách aj.; (JD).

parchón, m. (1) (Kost): skvrna; (RAE).

paria, m. (1) (Ven): dialekt jazyka *cumanogoto*; ► dialekt indiánů obývajících pobřeží Parijského zálivu; (MM).

parián, m. (1) (Mex): trh; (RAE).

paricá, f. (← guar.) (1) (Arg, Chil, Ven): druh stromu; ► *Schizolobium* sp.; strom z čeledi bobovitých; (2) (Arg, Chil): narkotikum; ► vyrobeno z jeho semínek; (MS). • (← guar.) (3) m. (Arg, Chil): viz též: *niopo*; (MM).

parición, f. (1) (spíše v Am): porod; (RAE).

pariente, m. (1) **no ser ~ ni doliente** (Per, Portor): nebýt si příbuzný; (AM). • (2) **no somos ~s ni por los dientes** (Chil): nejsme si příbuzní; (3) **de los ~s y sol, cuanto más lejos mejor** (Mex): rodina je jako hory: nejkrásnější je z dálky; ► nejlepší je držet se dál od členů rodiny; (4) **~s y trastos viejos, pocos y lejos** (Ven): rodina je jako hory: nejkrásnější je z dálky; ► nejlepší je držet se dál od členů rodiny; (MM). • (5) **sin oriente ni ~** (Mex): jak kůl v plotě; ► úplně sám na světě; (6) **no tener ~ ni doliente** (Mex): být sám na světě, jako kůl v plotě; (JD).

pariguayo, -yar, m/f. (1) (Dom): směšný člověk (není na výši situace); (RAE).

pariguela (de mariscos), f. (1) (Mex): pokrm připravovaný z různých druhů mořských plodů, přelitý omáčkou; př.: ... *un «chupe» de camarón (crema concentrada de pescado y camarón)...* *parihuela de mariscos (guisado de camarón, pulpo, calamar, almejas, callo, cangrejo y pescado)*; (BDE).

parima, f. (← keč.) (1) (szArg): druh volavky; ► světle fialové barvy; (MM).

paripé, m. (1) **hacer el ~** (Kub): předstírat; (AM). • (2) (Kub): napařování; (JD).

parir, tr. (1) **éramos muchos y parió Catana** (Kub): ten tu ještě scházel!; (JD).

paritorio, m. (1) (Kol, Kub.; Dom): porod; (RAE; AM). • (2) adj. (Kol, Kub, Dom): porodní, týkající se porodu; (AM).

park way, m. (← angl. *parkway*) (1) (Kol): ulice (třída) nebo dálnice s pásem zeleně; (MS).

parking, m. (← angl.) (1) (Portor, Dom): parkoviště, parkování; (MS).

parlache, m. (1) (Kol): kol. žargon, slang; ► vznikl a rozvinul se v okrajových částech města Medellín a dále se rozšířil do různých sociálních vrstev; (RAE).

parlamentario, adj. (1) (Kub): slušný; (JD).

parlampán, m. (1) (Am): otrhanec, drban; (JD).

parlante, m. (1) (JižAm, Kost, Salv, Nik; Kol aj.): reproduktor; př.: ... *a veces he viajado en buses que llevan el radio del chofer a todo volumen con parlante adelante y atrás*; (RAE; BDE). • (2) [Š: *altavoz*] (Kol, Bol, Par, Arg; Nik, Urug): tlampač, amplián; př.: *fuera de la playa, los parlantes empezaron a vocear propagandas; después de rezar, permaneció en un éxtasis quejumbroso en la mecedora de mimbre, sin darse cuenta de cuándo dieron las nueve ni de cuándo se apagó el parlante del cine y quedó en su lugar la nota de un sapo*; (RR; BDE).

parlar, intr. (← it. *parlare*) (1) **dopo parliamo** (LaPla): potom si promluvíme; (2) **non parla ma si (se) fica** (LaPla): nemluví, ale dává pozor; (3) **parla come ta fata mámmata** (LaPla): mluv tak, jak ti zobák narostl (tě naučila tvá matka); (4) **parliamo dopo** (LaPla): potom si promluvíme; (MS).

parlarse, zvrat. (1) (Portor): ztratit dočasně řeč, přestat mluvit; ► následkem šoku nervového zhroucení; (AM).

parlatute, subst., i adj. (← it. *parlatutto*) (1) (LaPla): žvanil; upovídáný; ■ Var.: *parlatuti*; (MS).

parlatuti, viz: *parlatute*; (MS).

parmero, m. (1) (Ekv): plod mangrovniku; ► rovný a dlouhý; prodává se po hrstech; (AM).

parna, viz: *partner*; (MS).

paro, m. (1) (Kost, Hond, Mex, Guat, Nik): hra v kostky ve které se všechny peníze vsadí najednou; př.: ...*si la postura es de paro, necesariamente se gana o se pierde todo el dinero de una vez*; (RR). • (2) (Kol, Dom, Ven): štěstí ve hře v kostky; (3) (Arg, Kol, Guat, Dom): karetní hra; vsadit si; (3) ~ **junto**¹ (Ven): nedohraná hra v kostky; (4) ~ **y pinto** (Kub, Guat): hra v kostky; ► ve které se sází dvakrát; ■ Var.: *paropinta* (Kol), *paro y pinta* (Guat); (5) **en ~**¹ (Kol; Ven): jednou; (AM; MM). • (6) ~ **y pinta** (Mex): hra v kostky; (7) ~ **junto**² (Mex): štěstí při hře v kostky; (MM).

parodista, m/f. (Chil, Urug): člověk s profesí parodisty; př.: *hacia su debut esa noche y estaba anunciado como un número de gran atracción: 'Mr Jaiva, parodista, imitador, monolguista'...*; (RR).

parola, m/f. (1) (Arg): upovídánost; i pl.; př.: *son palabras*; (2) (Chil): chvástal, domýšlivec; (MM). • (3) **son ~as**, f. (Arg): to jsou řeči; (4) m. (Chil): lump; (JD).

paros, m. (1) ovoce; (MM).

parota, f. (← tarasco) (1) (Mex): *Enterolobium cyclocarpum*; ► strom z čeledi bobovitých; (MS).

parotillo, m. (← tarasco) (1) (Mex): druh stromu *parota*; (MS).

parque, m. (1) ~ **de diversiones** (Arg, Kub, Urug): zábavní park; (RAE). • (2) (Mex, Nik, Hond, Kost, Pan, Kol, Ven, Bol, Kub, Guat): bojová munice, náboje; př.: ... *les entregan AK-47 y R-15, así como parque; traen sus carros apretados de bueyes, carneros, vacas. furgones de ropa; trenes enteros de parque y armamentos, y comestibles para que reviente el que quiera*; (RR; BDE). • (3) (Am): munice, plný zásobník pistole; (4) (Kub): vědomosti, znalosti; (5) (Mex): náměstí; (JD).

parqueada, f. (1) (Mex): parkování; (JD).

parqueadero, m. (1) (Bol, Kol; Ven aj.): parkoviště; př.: *y la profusión de parqueaderos donde parquean los carros, es decir, estacionan los automóviles...*; (RAE; BDE).

parquear, tr. (1) (Am): parkovat, zaparkovat; př.: ...*parqueó su Chevrolet, es decir, el carro de su padre, en frente de la casa...*; (RAE; BDE). • (2) (Kub): stoupnout si do fronty nebo řady; (3) (Mex): zásobovat municí; (4) ~ **tiñosa** (Kub): být pesimista; (5) ~ **una tiñosa a una persona** (Kub): přinést smůlu; (JD).

parqueo, m. (1) (Am): parkování, zaparkování; (2) [Š: *aparcamiento*] (Bol, Kol, Kub, Salv, Nik; Guat, Kost, US): parkoviště, místo pro zaparkování; př.: ...*y después aquel solar que ya no está, porque ahora hay un parqueo*; (RAE, RR). • (3) (Mex): zásobování municí; (JD).

parra, f. (1) (StřAm): druh liány; ► destiluje vodu, jež pak pijí kolemjdoucí; (RAE). • (2) ~ **de bejuco (bejuco de parra)** (střAm): druh liány; ► latinsky *Vitis tiliifolia*; její stonk produkuje vodu; (3) ~ **cimarrona**¹: druh liány; ► latinsky *Vitis tiliifolia*; její stonk produkuje vodu; (4) ~ **cimarrona**² (Antil): planě rostoucí liána; ► latinsky *Vitis caribaea*; (MM). • (5) (Kub): pelech; ► postel; (6) **andar como** ~ (Chil): být namazaný; (7) **voy para la** ~ (Kub): jdu na kutě; (JD).

parrampán, m. (1) (Pan): vtipná škraboška; (2) (Pan): hlupák, šašek; př.: *tampoco parrampán significa exactamente «tonto» o «payaso». más bien nuestro pueblo adjetiva de tal modo al tipo petulante y cursi* (AM; BDE).

parrampanada, f. (1) (Pan): šaškárna, pitomost; (AM, JD).

parranda, f. (1) (Salv, Dom, Ven): oslava, flám; (2) (Ven): folklorní projev; ► skupina osob při něm zpívá a tančí kolem osoby přestrojené obvykle za zvíře, jež je hlavním tématem písní; (RAE). • (3) (Kol): hromada, velké množství věcí; (AM). • (4) (Kol, Chil, Mex): hromada starých věcí na vyhození; př.: *una parranda de sillas viejas*; (MM). • (5) (Am): houf lidí; (JD).

parraneto, -ta, adj. (1) (Portor): oplácaný, baculatý; (AM, MM).

parriera, viz: *pareira*; (MS).

parrilla, f. (1) (Am): střešní nosič automobilu, zahrádka; př.: *ajustan sus pertenencias en la parilla del automóvil, para iniciar el viaje de regreso*; (2) (Kub): nosič; ► kovová mřížka na zadní části kol nebo motocyklů, která slouží na přepravování věcí; (3) hovor. (Salv): velký zadek osoby; (4) (Urug): rošt postele; (RAE; BDE). • (5) [Š: *portaequipaje*] (Kol, Chil, Urug, Arg): nosič na kole nebo na motocyklu; př.: *se fueron en la motoneta, Homero conduciendo y Lázara en la parilla, abrazada a su cintura; ...los tres volúmenes amarrados a la parilla de la bicicleta...*; (6) (Chil): keř (*Ribes magellanicus*); ► běžně se vyskytuje v Chile; př.: *las canoa atracaron a una suave playa bordeada de juncas, mata negra, calafes y, más al interior, parillas y robles*; (RR). • (7) (Arg, Par, Urug): mřížka; (8) (Arg, Par, Urug): restaurace, která se specializuje na přípravu masa na grilu; př.: ...*un intento de robo a una parilla en Villa del Parque*; (9) (Mex): trojnožka; (MM; BDE). • (10) (Kub): pelech; ► postel; (11) **en la** ~ (Kub): jít chrnět; (JD).

parrillada, f. (1) (Am): restaurace, kde se připravují pečeně na rožni; ► zpravidla tak, aby na ně hosté viděli; (RAE). • (2) (Am): pečeně, grilované maso; (JD).

parrillero, -ra, (1) adj. (Arg, Chil): týkající se masa připravovaného na grilu; (2) m/f., hovor. (Kub; Ven): spolujezdec (na motocyklu či kole); př.: ...*la mencionada mujer viajaba como «parrillera» en una moto...*; (3) m. (Urug): krb na grilování; (4) f. (Urug): krb na grilování; (RAE; BDE).

parrilludo, -da, adj. (1) (Salv): mající velký zadek; (2) (Per): mající tlustá lýtka; (RAE).

parrón, m. (1) (Chil): loubí; (RAE).

parronal, m. (1) (Chil): révové loubí; (AM). • (2) (Chil): vinice; př.: ...*la destrucción de varias hectáreas de parronales de uva de exportación...*; (BDE).

parrugia, f. (1) (Kub): malichernost, bezvýznamnost; viz též: *pajurria*; (AM).

parsimonioso, -sa, adj. (1) (Am): obezřetný, pomalý; (MM).

parte, f. (1) **de mi** ~ [Š: *a mi cargo, a mi cuenta*] (Guat): na mou odpovědnost, na můj účet; př.: ...*de mi parte queda lo que <usted> ordene. sí, usté, estoy dispuesto a ayudarle en todo...*; (2) **mandarse la** ~ [Š: *presumir, darse pisto, simular*] (Par, Urug, Arg): troufat si, naparovat se, předstírat; př.: ... *en el Parlamento, donde todos quieren mandarse la parte; parece que desde que le visitó la Señora no sale más de su casa. parece que ahora se manda más la parte*; (RR; BDE). • pl. (3) (Am): ohlášky; (4) **esa es la** ~ (Kub): to je vono; (5) ~ **de luto** (Chil): smuteční oznámení; (JD). • (6) **sacar ~ a alguien** (Chil): pokutovat za přestupek; př.: *una pareja de carabineros, situada en un lugar estratégico, se dedicaba a sacar partes por no detención ante dico Pare*; (BDE).

partenaire, m/f. (← fr. *partenaire*) (1) (Kol): spoluhrač; taneční partner; partner; (MS).

partero, m. (1) (Mex): porodník; př.: *cuando nació se asustó el partero*; (BDE).

partí, viz: *party*; (MS).

participio, m. (1) (Mex): účast; (JD).

partida, f. (1) (Kub; Kol): karetní hra *monte*; (2) **confesar uno la** ~ (Arg, Per; Mex): říct pravdu, přiznat se; (AM, MM). • (3) (Kol): dělba nerostu mezi majiteli a hledači; (MM). • (4) (Kub): krach; ► nezdar; (5) (Chil): začátek; (6) (Mex): stádo dobytka; ve vlasech: pěšinka, cestička; (JD).

partidario, m. [Š: *aparcerero*] (Ekv, Per): podílnický nájemce, pachtýř; př.: ...*el cholo campesino de zamarras lanudos, de poncho fino, de bufanda al cuello, de zapatos de becerro con rechín, de diente de oro —mayordomo, arriero, partidario, escribiente de latifundio...*; (RR).

partidario, -ria, m/f. (1) (Kub): podílník, společník, nájemce; (AM).

partidarismo, m. (1) (Am): stranickost; (JD).

partidarista, adj/sust. (1) (Am): stranický; (2) (Am): fanatický přívrženec, straník; (JD).

partideño, -ña, m/f. (1) (Mex): pasák krav; (RAE).

partidero, m. (1) (Ekv): rozcestí; (RAE).

partido, -da, adj/subst. (1) **hovor.** (Kub): velmi hladový (člověk); (2) m. (Nik; Arg, Kol, Pan): pěšinka (ve vlasech); (3) f. (Mex): stádo; (RAE; AM). • m. (4) (střAm): dělba vytěženým nerostů; ► mezi vlastníky a hledači; (5) pacht, pronájem půdy; (6) **al** ~ (Bol, Kub): stejným dílem; (AM). • (7) (Chil): při hře: ruka!; (8) (Mex): podíl na sklizni patřící nájemci půdy; (9) pozemek; (10) **dar** ~ (Arg, Mex): dát výhodu nebo náskok slabšímu hráči; ► za účelem vyrovnání hry; (11) **a** ~ (Kub, Mex): stejným dílem; (MM). • (12) ~ **por el eje**¹ (Kub): švorc; (13) ~ **por el eje**² (Chil): smolařský; (14) (Am): partie, hra; (15) **extra** ~ (Ven): nadstranický; (JD).

partidura, f. (1) (Am): pěšinka ve vlasech; (JD).

partija, f. (1) (Arg): d'oura kanálu; (JD).

partillo, m. (1) (Kub): vysoká tráva; (RR).

partir, intr. (1) **dar de al** ~ (Ven): sázet na začátku kohoutích zápasů; (RR). • tr. (2) ~**lo a uno por el eje** (Am): o někom: zničit, poslat ke dnu, zasadit poslední ránu; (3) **al** ~ (Arg, Kol, Kub, Mex, Par, Urug): zisk rozdělený na dva stejné díly mezi vlastníkem pole nebo podnikatelem a pracujícím; (MM). • (4) (Am): vyhodit u zkoušky; (5) (Am): sejmout karty; (6) **le partí el brazo** (Kub): natrh jsem ho; ► u zkoušky; (7) ~ **el carapacho a alguien** (Kub): natrhnout (koho); ► u zkoušky; (8) **estar a ~ un confite con una persona** (Am): být moc zadobře, jedna ruka; (9) ~ **al medio** (Chil): česat se na pěšinku uprostřed; (10) **poner a una persona a ~** (Mex): nechat v bryndě; (11) **lo partió un rayo** (Kub): našťval se; (12) ~ **la siquitrilla** (Kub): oddělat, vyřít; (13) zvrát. (Kub): chcípnout; (14) ~**se al medio** (Chil): česat si pěšinku uprostřed; (JD).

partisano, m. (← fr. *partisan*) (1) (Kub): stoupenec, sektář; partyzán; (MS).

partner, m. (← angl.) (1) (Am): taneční partner; (2) (Mex, US, Ven): kamarád, kolega z práce; (MS).

partusa, f. (1) (Chil): bouřlivá oslava; ► zahrnuje alkohol a sex; (RAE).

party, f. (← angl.) (1) (Kol, Kub; Mex): večírek; ► schůzka lidí za účelem najíst se a pobavit; (2) **beer** ~ (Kol): pivní oslava; (3) (US): oslava; (4) **garden** ~ (Am): zahradní slavnost; (5) **hunting** ~ (Kub): hon, lov; (6) ~ **lain** (← angl. *party line*) (Kol, Portor): binární telefonické vedení; (7) **surprise** (~), (Kol): oslava jako překvapení; (MS; JD).

paruma, f. (1) (← karib.) (Kol): bederní rouška veslařů; (AM).

parva, f. (1) (Arg): velké množství ptáků, zvláště domácí drůbeže; (2) (Arg, Urug): hromady obilí; ► umístěné jedna vedle druhé v mlatu, čekající na mlátičku a uspořádány tak, aby byly chráněny a dlouho dokázaly odolávat atmosférickým vlivům; (3) (Portor): svačina; ► lehký pokrm rolníků, dělníků na stavbě a jinde, jí se mezi devátou a desátou hodinou ranní; rolníkům bývá někdy přinášena na pole; př.: *...por la mañana trabajó con Luis en la tala....no supo qué hacer. Luis se fue a la casa grande para ayudar en la limpieza del establo. a él no le invitaron. se comió su parva y empezó a aburrirse*; (RR). • (4) (Mex): banda kluků; (MM).

parvada, f. (1) (Salv, Mex): hejno (dospělých ptáků); př.: *una parvada de palomas; por el techo abierto al cielo vi pasar parvadas de tordos, esos pájaros que vuelan al atardecer antes que la oscuridad les cierre los caminos*; (RAE, RR; BDE). • (2) (Mex): dav, houf; př.: *cada año llegan en parvadas y se aposentan en las calles*; (BDE).

parvar, tr. (1) (Mex): dát do stohu, připravit obilí k vymláčení; (JD).

parvear, tr. (1) (Portor): dát si skleničku; před snídaní: dát si skleničku a malé občerstvení; (AM). • (2) (Portor): nasnídat se; (JD).

parvenu, adj. (← fr.) (1) (Per): zbohatlický; (MS).

parvifundio, m. (1) (Mex): malá usedlost; (RAE).

pas de patineurs, m. (← fr.) (1) (Arg): elegantní tanec; ► skládá se ze dvou částí, kývání ze strany na stranu a poté sklouznutí se; (NET, MS).

pasa!; imper., citosl. (1) (Ekv): výraz užívaný na venkově k zahánání zvířat; př.: *de la casa más próxima gritaron: —espanten a los perros —¡pasa, 'Leal' —¡pasa, Vencedor! —¡pasa! los perros, como si no hubieran oído.*; (RR).

pasa, f. (1) [Š: *pasapasa?*] (Ekv; Kol): karetní hra; (AM; MM) • (2) ~ **monas** (Kol): zrzek; (3) ~ **de negro** (Kub): parazitující rostlina; ► latinsky *Anthurium crassinervium*; (MM). • (4) (Am): pačesy, negerské nebo černošské vlasy; (JD).

pasable, adj. (1) (Am): přijatelný, ucházející; (2) o řece nebo potoce: přebroditelný; (3) (Arg): jdoucí na odbyt; (MM). • (3) (Am): schůdný, sjízdný, splavný; (JD).

pasabocas, m. (1) (Kol): chuťovky, tapas; př.: *no acababa de consumir el whiskey y cuando ya el barman le cambiaba el vaso, eliminaba las colillas de su cenicero y renovaba los pasabocas*; (BDE).

pasacalle, m. (1) (Arg, Urug; Kol): plakát, cedule umístěná nad cestou; ► hlavně s reklamami politických či odborových kampaní; př.: *los pasacalles volverán a aparecer un kilómetro más adelante, a 500 metros y finalmente 200, con el fin de que los automovilistas no empiencen a salirse del carril y a producir la congestión*; (2) (Mex): instrumentální dílo; ► má pomalé tempo a rozvíjí se ve variacích; (RAE; BDE).

pasacana, f. (1) (Arg, Bol): plod kaktusu; ► kaktusu *Echinopsis atacamensis*, rodu *cereus*; (AM, MM). • (2) (Am): plod bodláku; (JD).

pasacantando, m. (1) (Dom): chudřas; (AM).

pasacasete, m. (1) (Arg, Urug): kazetový přehrávač; (RAE).

pasada, f. (1) [Š: *llamada de atención; reprimenda, lección*] (Kost, Nik): upozornění; pokárání, důtka, lekce; (2) (Chil): krátký pobyt na nějakém místě; (3) ~ **de cargo** (Ekv): venkovský obřad; ► spočívá v tom, že se nějaký člověk zaváže ke kmotrovství a finanční záštitě určité náboženské oslavy, což mu dodá sociální prestiž; př.: *...siguieron los abusos, las pasadas de cargo, los jueves de corpus, los responsos, el santo tal, virgencita cual*; (RR). • (4) (Kol): ostuda; (5) (střAm, Kub): napomenutí, výtka; (6) (Kub): výstraha, trest; (AM). • (7) **darle a uno una** ~ (střAm, Arg): napomenout; (8) **hacer la** ~ (Arg, Par, Urug): o ctiteli: chodit za děvčetem; (MM). • (9) (Mex): zdržení na místě; (10) **dar una** ~ **a una persona** (Am): nařezat; (11) **de** ~ (Mex): ihned; (12) **echar una** ~ **a una persona** (Am): vynadat; (JD).

pasadera, f. (1) (Kol, Kub, Ven; Guat): opakovaný průchod nějakým místem; viz: *cruceteo*; (2) (Salv): průjem; (RAE; AM). • (3) (Chil): pokračování ve hře; (4) (Ven): zranění kohouta při kohoutích zápasech; (AM). • (5) (Chil): přestoupení z jedné politické strany do druhé; (6)

(Mex): místo výskytu zvířete; ► je velká pravděpodobnost, že zde bude uloveno; termín užívaný mezi veterináři; (MM). • (7) (Am): přecházení sem a tam; (JD).

pasadiscos, m. (1) (Urug): gramofon; (RAE).

pasadero, m. (1) (Arg, Mex): viz: *cruceteo*; (AM). • (2) (Ekv): ztráta času; (JD).

pasadía, m. (1) (Portor, Dom): den konání vesnické zábavy; (AM). • (2) (Mex): výlet do přírody; (JD).

pasado, m. (1) m. (Kost): pamlsek připravený z plátku velmi zralého banánu usušeného na slunci a zabaleného v suché banánové slupce; ► vyrábí se a prodává v přístavu Puntarenas; nazývá se také *banano pasa*; př.: *...don Gerardo había regresado el día anterior de un viaje al puerto Puntarenas, trajo inmediatamente unos pasados, tres hermosos plátanos maduros, muchos marañones y una bolsa de papel llena de bizcocho y me tiró todo esto al techo, donde yo lo iba pescando al vuelo*; (RR).

pasado, -da, adj. (1) (Kub): velmi inteligentní; (2) (Kub): o věci: kvalitní; (3) (Kub): o ženě: atraktivní a mající bujné tvary; (RAE). • (4) [Š: *borracho*] (Kost, Arg): opilý; (5) ~ (**pasao, pasá**) (Dom, Kub): krásné, rajcovní, sexy; ► zvláště o dráždivě krásné ženě; (6) **ser (un) ~ (una pasada) pa (para) la punta** (Chil): být drzý, nestoudný; (RR). • (7) (Am): hubený; (8) (Kub): praštěný pavlačí; (9) ~ **por agua tibia** (Chil): padlý na hlavu; (10) ~ **de copas** (Mex): stříknutý, podnapilý; (11) **está ~** (Kub): je úplně trop na nervy, je úplný cvok; (JD).

pasador, m. (1) (Kub): špendlík, brož, spona (např. na kravatu); (2) (Ekv): tkanička (do bot); (RAE). • (3) (Ekv): poslíček ve vězení; (4) pl. (Kol): desátek (část růžence), velké korálky růžence; (AM). • (5) (Kol, Mex): naběračka na nabírání vody ze džbánu; (6) (Kub): larva; ► živící se listy tabáku; (MM). • (7) (Am): naběrák, naběračka; (8) (Kub): poutko; cvok (blázen); (JD).

pasadores, m., pl. (1) (Kol): velké korálky růžence; (MM). • (2) (Per): tkaničky bot; př.: *...detrás de él, el resto... también amarrados y con los zapatos sin pasadores*; (BDE).

pasamacho, m., hanl. (1) (Portor): viz: *pasarrato*; (AM).

pasaje, m. (1) (Kol, Ven): lidová hudba a tanec; ► má o něco pomalejší rytmus než venezuelský *zoropo*; (2) [Š: *cuento anecdótico*] (Ven; Kol): anekdota; př.: *...eso es lo mismo que el pasaje que les he contado otras veces, de cuando estuve trabajando en la pesca de la tortuga en el Orinoco*; (RR; MM). • (3) (Ven): porce sýra nebo másla podávaná k snídani; ► lidem pracujícím na statku; (AM). • (4) (Am): cestující na palubě lodi; (5) (Arg, Kub, Mex): slepá ulice; (6) (Arg): ulička; (7) (Kol): sousední dům; (MM). • (8) (Kol): činžák; (JD). • (9) (Mex): jízdenka; ► na vlak, autobus aj.; př.: *en la terminal de autobuses por lo menos tres mil personas demandan pasajes*; (10) (Mex): cestující; př.: *...(los taxistas) bajando pasaje a media avenida...*; (BDE).

pasajero, m. (1) (Mex): převozník; (2) (Ven): porce sýra podávaná k snídani dělníkům; (MM). • m/f. (3) (Chil, Kol): cestující, turista; př.: *el pasajero llegó... y pidió una suite. le mostraron la única que nos iba quedando y no le gustó...*; (BDE).

pásale (pásele), imper. (1) (Mex): vstupte, račte; př.: *pásale a tu humilde casa*; (BDE).

pasamano, m. (1) (Kost): průchod u vrat pro lidi; ► je úzký, aby jím neprošla zvířata; (2) (Salv): u venkovských domů: lavice na sezení vystavěná mezi dvěma sloupy či pilíři domu; (RAE). • (3) (Per; Chil; Arg): madlo; ► tyč sloužící v hromadných dopravních prostředcích k držení se během jízdy či jako opora při nastupování a vystupování; př.: *llegó el Expreso. estaba lleno. quedaron de pie, cogidos del pasamano*; (RR; AM; MM). • (4) (Chil) odměna, spropitné; (AM, JD).

pasamanos, m. (1) (Kost): madlo na zábradlích; (2) průchod u vrat pro lidi; ► je úzký, aby jím neprošla zvířata; (RAE).

pasancalla, f. (← aim. *p'asanqalla*, „pražená kukuřice“) (1) (Bol): popcorn; (RAE).

pasante, m/f. (1) (Mex): absolvent univerzity, který pracuje na své disertační práci; (RAE). • (2) (Am): chodec; (JD). • (2) (Mex): čerstvý absolvent univerzity; student dokončující magisterské studium; př.: *porcentajes altos de pasantes de quedan como tales*; (BDE).

pasapalo, m. (1) (Ven): mála porce lehkého jídla; ► servíruje se k nějakému nápoji; (RAE).

pasapalos, m. (1) (Mex, Ven): chuťovka, tapas; př.: *...lo que en España llaman tapas, en Argentina ingredientes y en Venezuela pasapalos*; (BDE).

pasaportear, tr. (1) (Am): vystavit pas; (2) ~ **a una persona para la eternidad** (Per): poslat na věčnost; (JD).

pasaportó, m. (← fr. *passe-partout*) (1) (Portor): ruční pilka, zlodějka; ■ Var.: *pasaportodo*; (MS).

pasaportodo, viz: *pasaportó*; (MS). • (2) m. (← fr. *passe-partout*) (Portor): ruční pila ocaska; viz: *rabo de ratón*; (3) zbabělec, příliš benevolentní člověk; (AM).

pasar(se), tr/intr/zvrat. (1) **pasado de palos** (Ven): opilý, namazaný; př.: *los invitados seguían bebiendo y comiendo y algunos ya estaban pasados a palo*; (2) **pasándola (por ahí pasándola)**, (Guat): nic nového, vše při starém; př.: —*soy Filiberto, ¿qué tal vos? —muy bien, gracias...—y vos, ¿qué es ese milagro? —pues nosotros por ahí pasándola —dijo Filiberto*; (3) ~ **por manteca**, viz: *manteca*; (4) ~**se**, zvrat. tr. (Kost): pářit se; př.: *por cierto que de camino recogimos al nica <nicaragüense> aquel que volvió una de las muchachas de Santa Elena...oímos los gritos y cuando llegamos el hijueputa se la estaba pasando*; (5) ~**sele las canelas**, viz: *canela*; (RR). • (6) ~**la**¹ (Kol): zrudnout, zastydět se; (7) ~**sela** (Chil): zmařit dobrý úmysl; (8) ~ **dinero** (Chil): o věci: zbožňovat jí; (AM). • tr. (9) (Am): nezapojit se do hry; ► nemít dobré karty; (10) (Arg, Par): tak já už jdu, už je pozdě; ► věta ukončující běžnou konverzaci nebo návštěvu; př.: *ya es tarde, voy a pasar*; (11) ~**la**² (Am): přežívat, žít stereotypní život; př.: *vamos pasándola, dice el comerciante que mantiene su capital, sin pérdidas ni ganancias*; (12) **no ~le a uno una persona (cosa)**: o člověku nebo věci: nemoci důvěřovat, nemoci přijmout; hnusit se; př.: *no puedo pasar a ese hombre; ese bolero no me pasa*; (13) ~**sela a uno** (Arg, Chil): napálit nebo zneužít něčí důvěru; (MM). • (14) (Kub): předjet auto; (15) (Am): vysílat v televizi; (16) (Chil): šlohnout; (17) (Mex): sáknout, prosakovat, přemlít, nabrousit ostří, souhlasit, dovolit, jíst, pojíst; (18) ~ **la barca** (Dom): nadělat si peníze; (19) ~ **la brocha a una persona** (Am): šmajchlovat; (20) **cada ~ando un día** (Ekv): obden; (21) ~ **por ésas** (Mex): zažít si svoje; (22) ~ **a hacer una cosa** (Mex): udělat, téměř udělat; (23) **no la vamos ~ando mal** (Am): nevede se nám špatně; (24) **la pasa por una cosa** (Kol): pokládají ho za co; (25) **¡pásale!** (Mex): pojď dál!; (26) ~ **lista** (Kub): sbalit děvče; (27) ~ **en la luna** (Chil): chodit jako ve snách; (28) ~ **la mano a una persona** (Am): šmajchlovat (komu); (29) ~ **la mota a una persona** (Am): šmajchlovat (komu); (30) ~ **pajareando** (Chil): valit oči, otvírat pusy; (31) ~ **al palo** (Kol): oddělat, odpravit; (32) ~ **al papayo** (Kol): oddělat, zabít; (33) ~ **la plancha a una persona** (Am): podkuřovat (komu); (34) ~ **la primaria** (Mex): mít základní vzdělání; (35) **ya pasé la media rueda** (Kub): už mám padesátku na krku; (36) **todo pasa, hasta la ciruela pasa** (Kub): všechno má svůj konec; (37) ~ **trabajos** (Ven): nadřít se; (38) ~ **yuca** (Am): být na suchu; (39) **se le pasaron las cucharadas** (Mex): přehnal to s pitím; (40) **se le pasó la mano** (Mex): přehnal to, utrhla se mu ruka; (42) **nos la pasamos en planes** (Per): děláme plány; (JD). • (43) **pase usted (pasen ustedes)** (Mex): samozřejmě; př.: —*con su permiso —pase usted —voy a buscarla. con su permiso, licenciado —pase usted*; (BDE).

pasarrato, m. (1) (Guat, Portor; Mex): zábava, kratochvíle; (AM; MM).

pasarraya, f. (1) (Kost): variace hry „káča“; ► na zem se nakreslí obdélník a mimo něj se umístí mince, která by se měla pomocí káči dostat na druhou stranu; (2) **a la** ~ (Salv): rychle; (RAE). • (3) (Kost): hra spočívající v roztočení káči nebo hození vlka tak, aby se peníz protihráče či jeho vlk posunul do kruhu namalovaného na zemi, dva až tři metry od výchozí čáry; v jedné verzi hry hráč rozbije káču/vlka protivníka špičkou své káči, v té druhé verzi mu připadá peníz; (4) **de** ~ (Kost): velmi rychle, úkosem, zběžně; př.: *apenas acabó con los dos mandamientos, habiendo tocado apenas de pasarraya a los espinosos, regresó a su lavada, mientras José corría calle abajo a jugar con sus vecinos, ya su pantalón remendado*; (RR).

pasativa, f. (1) (Kol): ostuda, hamba; (AM, JD).

pasayo, f. (1) (Per: Piura): sušené listy banánovníku; ► používají se místo provazu na stavbě; ■ Var.: *pasavo*; (AM).

pascana, f., venk. (← keč. *paskána*) (1) (szArg, Bol, Kol, Per): zastávka na cestě; (2) (szArg, Bol, Per): ubytovna; (RAE). • (3) (Arg, Bol, Kol, Ekv, Per): zastávka; (4) (JižAm): hostinec; (5) (Kol, Ekv): uplynulý den cesty; (6) **café de** ~ (Bol): špatná káva; (7) **hacer ~s** (Per): dělat zastávky; (MS). • (← keč. *paskay*, „cestovat“) (8) (Arg, Bol, Per): viz: *tambo*; (9) přestávka,

část cesty; **(10)** (Ekv, Kol: Nañito): pracovní doba; př.: *es una pasana larga*; (AM). • **(11)** (Kol, Ekv): část cesty ujetá naráz; (MM). • **(12)** (Am): hospoda; (JD).

pascanear, tr. **(1)** (Per): zastavovat se; (MS).

pascanero, m. **(1)** (Bol): mezek; (MS).

pascar, intr. **(1)** (Bol): tábořit; (AM, MM, JD).

pascle, viz: *paste*; (MS). • (← nahuat. *pachtli*) **(2)** (Mex): parazitující rostlina; ► hojně se vyskytující v teplých a vlhkých oblastech; visí ze stromů; viz: *paste*; (MM).

pasco, viz: *pazco*; (MS).

pascón (pazcón), m. (← nah. *pazcoa*, „vymačkat, ždímat, filtrovat, cedit“) **(1)** (Kost, Hond): cedník, cedítka; **(2)** (Kost, Hond): špatný brankář (ve fotbale); **(3)** (Kost, Hond): žena, která měla sexuální poměr s několika muži; **(4)** (Salv): koště, pometlo; **(5)** (Hond): forma na výrobu sýru; **(6)** (Hond): přežvykované sousto (u dobytka – přežvýkavců); (RAE).

pascua, f. (Portor, Kub, Kol): rostlina *Euphorbia punica*, *E. pulcherrim*; s krásnými květy; kvete o Vánocích; př.: *...el tabique luce nuevos adornos: unas hojas de catálogos y anuncios de medicinas pegados a las tablas. también, hojas de pascua*; (RR). • **(2) hacer ~** (Ekv): o Velikonocích: strávit je příjemně; (AM). • **(3)** (Chil): Štědrý večer; (JD).

pascuala, f. **(1)** (Guat, Hond): Smrtka (AM). • **(2) la ~¹** (Hond): Smrtka; **(3) la ~²** (Mex): masturbování; (MM).

pascualina, subst., i adj.. (← it: janov. (*torta pascualina*) **(1)** f. (LaPla): pečivo z lístkového těsta plněné artyčoky nebo špenátem, vajíčkem a tvarohem; př.: *servieron la torta pascualina, las pastas, el estofado*; **(2) torta ~** (Urug): lenoch, lenošný; (MS; BDE).

pascuar, intr. **(1)** (Ekv): viz: *hacer pascuas*; (AM).

pascuense, adj/sust. **(1)** (Chil): obyvatel Velikonočních ostrovů; **(2)** m. (Chil): jazyk těchto obyvatel; př.: *le esucho conversar en pascuanse con la azafata*; (BDE).

pascuero, m.; **(1) Viejo Pascuero (viejito ~)**, [Š: *San Nicolás, Santa Claus, Papá Noel*] (Chil): Mikuláš, Santa Klaus, děda Mráz; př.: *qué mierda tiene Usted, Viejo Pascuero, en el corazón y en la cabeza, dejando debajo de mi cama un trompo, una corneta y una pelota de plástico*; (RR).

pase, m. **(1)** jízdné, jízdenka; př.: *¿cuándo dijo que venía? en cuanto no más le mande la plata para los pases*; **(2)** (Portor): potáhnutí si z cigarety z marihuany (nebo z jiné drogy); př.: *Vitín prendió un gallo y nos ofreció pero Pucho le dijo que él no se arrebatava en horas de trabajo...ustedes se lo pierden, dijo Vitín y se dio otro pase para meternos fiero*; **(3) dar el ~ a** (Guat): ošidit lichotkami; př.: *con nadita que fuera contra él creiba <creía> lo que se le contaba, o cuando era para darle el pase de su talento*; **(4) ~ inglés**, (Arg, Urug): jistá hra v kostky; př.: *esquni porteña, tu rante <pobre> canguela se hace un mélange de caña...pase inglés y monte, bacará y quiniela, curdelas <borracheras> de grapa y locales de pris <cocaína>*; (RR). • **(5)** (Kol): řidičský průkaz; **(6)** (Kub): volný den, volno, vycházka z vězení; **(7)** (Mex): volný průjezd vozů; **(8) un ~ de aceite** (Kub): je trosku padlý na hlavu, kape mu na karbid; (JD).

paseada, f. **(1)** (Nik): omyl; (RAE). • **(2)** (Mex): procházení, projížďka; (JD).

paseandero, -ra, adj. **(1)** (Arg, Bol, Chil, Par, Per, Urug): často chodící na dlouhé vycházky; i subst.; (RAE).

paseante, m/f. (Mex): **(1)** cestující; (RAE). • f. **(2)** (Mex): turista, výletník; př.: *...prestaron servicios de auxilio y asistencia vial a 23 millones 938,643 pasantes que se han movilizado...*; (BDE).

pasear(se), tr/zvrat. **(1) ~se en¹** [Š: *arruinar, echar a perder*] (Kost, Guat, Hond, Nik, Salv): pokazit, poškodit, zničit něco; př.: *pasearse en el vestido, en la planta*; př.: *yo lo conozco bien: es terrible y sin asco pa <para> pasarse en otro, a la mala o a como sea*; **(2) ~se en²** (Kost): zničit někoho duševně a morálně, demoralizovat někoho; př.: *Juan se paseó en Pedro*; **(3) ~se en³** (Kost): přivést svobodnou ženu do jiného stavu; př.: *Juan se paseó en María; ah, pero si yo he conocido una muchacha <conocido a una muchacha> en su casa, honradita; me he enamorado de ella y he querido casarme y ella me ha despreciao; y si después, porque un carajillo de esos que se la pican se ha pasiado en ella, entonces sí se quiere agarrar de mí...jno me caso con ella, por más que la quiera!*; **(4) ~se en⁴** (Kost, Hond): mít sexuální styk se ženou; př.: *para que no digan, desde temprano le voy a dvertir que si no canta nos vamos a*

pasear en su mujer...nos la vamos a comer allí mismo, en frente del carajo, todos los seis, uno por uno...; (5) tr/zvrat., hovor. (Kub): excelovat v něčem; př.: *Juan se pasea las matemáticas.*; (RAE, RR). • (6) **andar paseando (pasiando)**, intr., i tr. (Arg): tajně se dvořit ženě; (RR). • (7) **~se en lo limpio (en las perlas, en lo macheteado)** (střAm): o něčem na dobré cestě: zbabrat to; (8) **~se en⁵**: o někom: vynadat mu, napadnout ho, porazit ho; (AM). • tr. (9) **~ su dinero** (Kost, Hond): o penězích: plýtvat, rozhazovat; (10) **~se en lo limpio**: o něčem: neposvést se; o ženě: být přelétavá; př.: *ésa se pasea en lo limpio*; (11) **~se una cosa** (Hond): o věci: spotřebovat, vypotřebovat; (12) **~se una muchacha**: o dívce: užít si s ní; (MM). • (13) (Hond): rozházet peníze; (14) **ésa se pasea en lo limpio** (Kost): je moc do větru; ► o ženě; (JD).

pasear (pasiar); (1) **~se en**, tr. ind. (1) (Kost, Guat, Hond, Nik): zničit, zkazit; (2) (Kost, Hond): mít sexuální styk se ženou; (3) (Kost): přivést do jiného stavu svobodnou ženu; (RR).

paseo, m. (Kol: atlant. pobřeží): lidová hudba a tanec; ► s rychlým rytmem; tančí se ve dvojicích táhlými kroky; př.: *hace tiempo que no hago un merengue, hace tiempo que no hago un paseo*; (RR). • (2) (střAm): maškarní průvod; (AM). • (3) (Am): figura tance; ► při které muž drží partnerku v náručí a prochází kruhem beze zvuku hudby; (4) **~ cívico**: průvod ulicemi doprovázený hudbou na počest svátku; (MM). • (5) (Am): vojenská přehlídka; (6) (Am): krajnice, banket na železničním náspu; (JD).

pasera, f. (1) (Chil): malá zahrada čtvercového tvaru; viz též: *tabla*; (MM).

pasero, m. (1) (Mex): místo, kde se rozprostírají chilli papričky, aby se na slunci vysušily; (RAE). • m/f. (2) (Kol): převozník; (AM; MM). • (3) (Am): přívažek; (JD).

pashpar, viz: *pasparse*; (MS). **paschar**, tr. (← keč.) (1) (Arg): položit nádobu dnem vzhůru; (2) (Arg): hodit něčím; (3) (Arg): urážet někoho; (MS).

pasia, m., hovor. (1) (Am): rodák; (JD).

pasiente, m/f., adj. (1) (US): narozený v El Pasu; př.: *...el paciente 1964...*; (RR).

pasilla, f. (Mex): druh čili papričky; ► tenká, červená, velmi pálivá; nazývá se také *chile pasilla*; př.: *...decidió que comería chuletas de cerdo en chile pasilla, una doble ración*; (RR).

pasillo, m. (1) (Kol, Ekv, Pan): oblíbený tanec; př.: *...ellos le compusieron un pasillo que se llamaba La Loca Margarita...*; (2) (Kol, Ekv, Pan): hudební kompozice v tříčtvrtečním taktu, na které se tančí *pasillo*; (3) (Mex): dlouhá, úzká rohožka; ► pokládá se do chodeb; (RAE; BDE). • (4) (Kol, Ekv): písnička vybízející k tanci; (AM, MM).

pasión, f., i m. (1) f. (Kub): kudrnaté vlasy černochů; ► dnes je to lid. až vulg. výraz; (2) m. (Mex): člověk pověřený organizací karnevalu; př.: *...vamos le dije que nadie te va a comer. a mí me preguntó, sin preguntar, comerme a mí...levantó la cabeza, primero me los como a ustedes todos...antes que me toque uno de ustedes un solo rizo de mi pasión argentina, dijo, y se halaba en pelo, duro...*; (RR).

pasionaria, f. (1) (Am): popínavá mučenkovitá rostlina; ► existuje velké množství druhů; další její jména jsou *parcha, grandilla, murucuyá* a *flor de la pasión*; (MM).

pasionario, m. (1) (Bol): starý kohout; ► který se účastnil kohoutích zápasů; (AM).

pasito, m. (1) (Kost): betlém; ► soubor vyřezávaných figurek znázorňujících svatou rodinu (Ježíše Krista, Pannu Marii, svatého Josefa) s mulou a volem; (RAE). • (2) **al ~** (Chil): klidňáno; (JD).

pasma, m. (1) (Mex): polda; (JD).

psmada, f. [Š: *llaga purulenta*] (1) (Mex): hnisavá rána; př.: *¡esas viejas! ¡viejas y feas como psradas de burro!*; (RR).

psmado, -da, adj. (1) (Kost): neduživý, stonavý; (2) (Kub): o osobě nebo plodu: nerozvinutý tak, jak by měl; (3) (Kub): o formálním řízení, jednání: zastavené; (4) (Salv): o jídle: špatně uvařené; (5) (Salv): o nemoci: špatně vyléčená; (RAE). • (6) (Am): o ráně: opuchlá, dlouho se hojící; (7) o člověku: nemocný, opuchlý, vyčerpaný; (8) (střAm, Mex): o člověku: hloupý, tupý; (9) o ovoci: zakrslý; (10) (střAm, Portor): líný, zahálčivý; (11) (Portor): nepodařený; (MM).

psmarse, zvrat. (1) (Chil, Kub, Per; střAm, Ekv, Portor, Dom, Ven): zhubnout a zeslábnout; viz: *enjillirse*; (RAE). • (2) (Arg): zanítit se (rána nebo jizva); ► masivní ztráta krve do podkoží a vnitřních orgánů, která předchází smrti při onemocnění hemoragickou variolou; (RR; AM). • (3) (Am): o ráně: zanítit se, opuchnout, zrudnout; (4) nakazit se nemocí *psmo*;

- (5) (Portor, Ven): o ovoci: usušit a sterilizovat; (6) (Portor, Ven): o člověku: stářím sejit, seschnout; (MM).
- pasmazón**, f. (1) (střAm, Mex, Portor): nemoc pasmo; ► nemoc projevující se křečovitou ztuhlostí; (2) (Guat): zahálka; (3) (Ven): nezralý plod kakaovníku; ► spadlý na zem; (AM, MM). • (4) (Am): křeč; (5) (Mex): nastuzení, rýma; (6) (Ven): padání ovoce; (JD).
- pasmo**, m. (1) (Am): nemoc pasmo; ► projevující se křečovitou ztuhlostí, vyskytující se v zemích tropického pásma, postihuje člověka nebo zvířata; ■ Var.: *pasmo de luna*, *pasmo de sabana*, *pasmo de estómago* (hanl.); (2) **atajarle (cortarle) el ~** (Chil): o lásce: stát v cestě, být proti; (3) (Arg): předvídat neštěstí; (AM). • (4) **zaživací potíže** nebo bolest žaludku; ► způsobené pitím velkého množství studené vody při vysílení horkem, po cvičení nebo po spolknutí horkého jídla; (5) jakýkoliv zánět způsobený infekcí; (6) ~ **de espinazo** (Arg, Par): tetanus; (7) **cortarle a uno el ~** (Arg): předvídat nebo varovat před něčím špatným; (8) **ser uno un ~** (Mex, Nik): být nemotorný, otravný, nešikovný; (MM). • (9) (Am): nastydlost, nastuzení, nevolnost, zánět; (10) (Kub): nervový záchvat; (11) (Portor): fízl, policajt; (JD).
- pasme**, m. (1) [Š: *susto*] (Portor): úlek; př.: *después se oyeron otros golpes pero sin ruidos. era diablos, ¿y esa lucha libre?, dije yo, tratando de quedar bien después del último pasme*; (2) [Š: *estupefacción*] (Portor): ustrnutí, zděšení; př.: *—dígame Emanuel: ¿usted cree en la Obra?...Magno es el pasme*; (RR).
- pasmuno, -a**, adj. (Portor): o nemocech: chronický, způsobující chronické křeče; př.: *¡mucho cuidado, con pasar caliente bajo árboles de sombra 'pasmuna'*; (RR). • (2) (Portor): viz: *catarro pasmuno*; (AM).
- paso**, m. (1) (Per): písemná část zkoušky; (2) ~ **a desnivel** (Salv, Per): mimoúrovňová křižovatka; (3) **llevar a alguien con ~ de conga**, hovor. (Kub): zacházet s někým neuctivě nebo přehnaně tvrdě, stroze; (4) **sacar a alguien de ~¹** (Kub): zpřeházet někomu plány nebo projekty; (5) **sacar a alguien de ~²** (Kub): vytrhnout, vyrušit někoho z činnosti; (RAE). • (6) [Š: *vado de un río*] (Urug, Arg, Kost): brod; př.: *'El Paso de Mataperros', bordeado por un boscaje seco, pleno de resaca...*; (7) (Ekv): místo na břehu řeky, kde se přivazují lodě; př.: *...bajó al 'paso'. allí estaba la canoa..., dejándose acariciar por la corriente*; (8) ~ **de luna** (Ven): náměsíčnost; ► dočasné narušení rovnováhy organismu nebo myslí připisované vlivu určitých fází měsíce, zvláště novoluní; př.: *atormentado por esta visión cruel, tuvo su paso de luna y poco faltó para que doña Bárbara ordenara ponerle la chaqueta de fuerza. pasado el ceso de furia...*; (9) ~ **de vara** (Ven): sklizeň kaka; př.: *...apenas se hubo alejado el capataz para inspeccionar la tarea del 'paso de vara' que en otro sitio les había impuesto a las esclavas*; (10) **recoger los ~s** (Ven, Ekv aj.): o duších v očistci, které se podle některých pověr vracejí do míst, kde žily; př.: *las almas en pena que recogen sus malos pasos por los sitios donde los dieron...*; (RR). • (11) ~ **dos y dos** (Kol): klus; (12) ~ **estudio** (Chil): učebna; (13) ~ **nadado** (Kub): španělský krok; ► druh chůze při kterém kůň vykopává nohy dopředu; (14) ~ **picado** (Kub, Pan, Portor; Antil, Mex): krátké, pravidelné a lehké kroky koně; (15) ~ **real** (Kub, Portor): vjezd na silnici; (16) ~ **trancado¹** (Portor, Dom): těžkopádný krok koně; (17) ~ **trancado²** (Kub): dlouhé kroky koně; (18) **al ~ que dura y no madura** (střAm, Antil, Ekv, Per): pomalu a opatrně; (19) **de ~** (Arg, Chil): krok koně ► při kterém zvíře zvedá zároveň přední a i zadní nohu na stejné straně; (20) (Kub, Per, Portor): o koni: neklusá; (21) **¡qué ~ sería!** (Kub, Portor): to byla ale náhoda, že se to povedlo!, to bylo ale štěstí, že se to povedlo!; (22) **sacar a uno de(l) ~³** (Kol): o někom: vytáhnout z průšvihů; (AM; MM). • (23) (Am): brod řeky; (24) ~ **redoblado**: vojenský pochod; ► doprovázený energickým bubnováním; (25) **marcar el ~**: poslušně uposlechnout, podrobit se; (27) ~ **de estudio** (Chil): studovna; (MM). • (28) (Mex): přístavní hráz, molo; (29) **a ~ de carreta** (Mex): pomalu, hlemýžďím tempem; (30) **a ~ de conga** (Kub): plnout parou; ► jet apodob.; (31) **dar un mal ~** (Kub): přijít do jiného stavu; (32) **¡qué ~ !** (Kub): to je náhoda; (33) **tener un ~** (Arg): udělat další krok, pokročit; (JD). • m. (34) ~ **bajo nivel** (Chil): podchod; př.: *preocupación alcaldicia por los pasos bajo nivel*; (BDE).
- pasojo**, m. (1) ~ **de agua** (Mex): vyschlá hrouda s ostrými hranami; př.: *...sí, llueve poco. tan poco o casi nada, tanto que la tierra, además de estar reseca y achicada como cuero viejo, se ha llenado de rajaduras y de esa cosa que allí llaman 'pasojos de agua', que no son sino terrones endurecidos como piedras filosas...*; (RR).

paso-nivel, m. (1) (Chil, Portor): postup vzhůru; (AM).

pasoso, -sa, adj. (1) (Salv): o hliněné nádobě: propouštějící tekutinu, která je uvnitř; (2) (Nik; Ekv): nakažlivý; (RAE). • (3) (Kub): kudrnatý; př.: *llega Moisés con su hamaca. así, sin camisa, parece un mulato cimarrón...pies descalzos. la hamaca al hombro, como un saco. y el pelo erizado, pasoso*; (RR; AM, MM). • (4) (Kol, Chil, Guat, Per, Ven): porézni, promokavý, prostupný; (5) (Chil): o rukách a chodidlech: upocený, potící se; (AM), (MM).

pasota, f. (1) (Ven): rostlina, viz: *epazote*; (RAE).

pasote, m. (1) (Ven): rostlina, viz: *epazote*; (RAE). • (2) (Portor): dětská hra; ► ve Španělsku zvaná *juego de los cantillos*; hraje se s kamínky nebo semínky, které se vyhazují do výšky a chytají se; (AM, MM).

paspa, f. (← keč.) (1) (JižAm): **husí kůže**; ► když je zima; (MS). • (← keč. „trhlina, puklina“) (2) (Arg, Bol, Ekv, Per): rozpraskaná kůže; ► působením větru a studené vody; (AM, MM). • (3) (Am): popraskané rty; (JD).

pasgado, -da, adj. (← keč.) (1) (JižAm): **s husí kůží**; (MS).

paspadura, f. (← keč.) (1) (Arg, Par, Urug): **husí kůže**; (MS). • (2) (Arg; Par, Urug): rozpraskaná kůže; (AM; MM). • (3) (Am): popraskané rty; (JD).

paspar, tr. (← keč. *paspa*, „prasklina, trhlina“) (1) (Arg, Bol, Ekv, Urug): o pokožce: popraskat, sedřít se; (AM).

pasparse, zvrat. (← keč. *p'aspa-*, „popraskat, rozpraskat“) (1) (Arg, Bol, Urug): popraskání ze zimy nebo přesušení (o kůži); (RAE). • (2) (Arg, Bol, Ekv, Par, Urug): **dělat se husí kůže**; ■ Var.: *pashpar*; (MS).

paspartú, m. (← fr. *passe partout*) (1) (Arg): pasparta; ► orámování fotografie nebo obrázku kusem papíru; (2) (Chil, Mex): lem sloužící na ozdobu oděvů, gumový pásek apod.; (MS).

paspié, m. (1) (Arg, Kol): tanec; ► pocházející z koloniálního období, podobný tanci *passepied* z Bretaně nebo menuetu; (AM).

pasposo, -sa, m. (← keč.) (1) (Ekv): (člověk) **s husí kůží**; (MS).

pasqueo, m. (1) (Per): druh těžby pomocí dřevěného klínu; (AM).

pasquintero, m. (1) (Mex): hanopisec, pisálek; (JD).

pasquín, m. (← it. *Pasquin*, jméno sochy v Římě, na kterou se lepily různé spisky a satirické dopisy) (1) (Salv, Nik, Urug, Ven): bulvární deník, týdeník nebo časopis s nekvalitními články a ilustracemi; (RAE). • (2) (Am): hanlivý text nebo leták; (MM).

passing, m. (← angl.) (1) (Am): přihrání, předání; ► jeden hráč druhému; v různých sportech; (MM), (JD).

pasta, f. (1) hovor. (Kub): klid'as, flegma; ► jednání a postoj někoho, kdo se neznepokojuje ani nespěchá, i kdyby k tomu byly důvody; (2) (Salv): droga v tabletě; (3) (Per): základní hmota kokainu; (RAE). • (4) **aflojárse a uno la** ~ (Kol, Arg): nebýt schopen nebo nemít chuť něco udělat; př.: *pero Indalecio Pardo encontró a Santiago Nasar llevado del brazo por Cristo Bedoya entre los grupos que abandonaban el puerto, y no se atrevió a prevenirlo. 'se me aflojó la pasta', me dijo.*; (RR). • (5) ~ **ciuta**, viz: *pastashiuta*; (6) ~ **frola**, m/f. (← it.) (LaPla): hlupák, nešika; (7) ~ **frolata**, m/f. (← it.) (LaPla): nešťastník; hlupák, nešika; ■ Var.: *pastafrolata*; (MS). • (8) (Am): zavařenina; (9) (Arg, Urug): jídlo skládající se z nudlí nebo těstovin; (10) (Arg, Urug): peníze; ► slang *lunfardo*; (11) pašovaný prut nerostu; (12) (Mex): flegmaticnost, netečnost; (13) ~ **de chocolate**: slazený kakaový prášek; (MM). • (14) (Mex): umělá hmota; (15) ~ **asciutta** (Arg): prachy; (16) **demostrará de qué ~ está hecho** (Kub): ukáže, zač stojí; (JD).

pastaca, f. (1) (Mex): jídlo skládající se z dušených vnitřností a vepřových nožiček; (MM). • (2) (Am): vařené vepřové s kukuřicí; (JD).

pastador, -ra, m/f. (1) (Ekv): pastýř; (RAE).

pastafrolata, viz: *pasta frolata*; (MS).

pastaje, m. (1) (Arg, Kol, Guat, Urug): pastvina, pastva; (AM, MM). • (2) (Urug) poplatek za pasení zvířete na pastvině; (5) pasení; (MM).

pastal, m. (1) (Arg, Bol, Kol, Chil, Guat, Per): pastvina; (AM, MM).

pastalón, m. (1) (Kol): pastvina; viz: *pastal*; (AM).

pastashiuta, m. (← it. *pastasciutta*) (1) (Arg, Mex, Per, Urug): těstoviny po italsku; ■ Var.: *pasta ciuta, pasta-shuta*; (MS).

pasta-shuta, viz: *pastashiuta*; (MS).

paste, m. (← nah. *pachtli*, „plstnatý“) (1) (StřAm): druh tykvovité rostliny; ► s chlupatým, uprostřed dutým stonkem, velkými zelenými listy, velkými žlutými květy, protáhlým vláknitým plodem obsahujícím pórovitou dřev, která se užívá jako houba; (2) (Salv, Hond): plod této rostliny; (3) (Hond): druh epyfitní rostliny čeledi bromeliovitě *Bromeliaceae*; ► s dlouhými vlákny šedé barvy; vyskytuje se na větvích borovice, dubu; její květy jsou světlezelené nebo modré; užívá se jako kartáč; (RAE). • (3) (Kost, Hond, Nik, StřAm, Mex): tilandsie šedá; ► *Tillandsia usneoides*; ■ Var.: *paiste, pascle, pastle, paxcle, pazcle, paztle*; (MS).

pasteada, f. (1) (Salv): leštění, vyleštění karosérie automobilu krémem; (RAE). • (2) (Mex): pasení; (JD).

pasteador, m. (1) (Per): špeh, špión; (AM).

pastear, tr. (1) (Salv): leštit karosérii automobilu krémem; (RAE). • (2) (Per): špehovat; (AM, MM, JD). • (3) (Am): pást se; (JD).

pastel, m. (1) (Kol, Portor): pokrm; ► připravovaný z rýže, masa nebo banánu, rostliny *yautia* (latinsky *xanthosoma*) a dalších přísad; obalí se banánovými listy a převážně se rostlinou *yautia*; (AM). • (2) (Arg): zmatek, hádka; (MM). • (3) (Arg): intrika, machinace, pleticha, úskok; (4) (Kub): pitomost; (5) (Chil): fešanda; (JD). • (6) ~ **de choclo** (Chil): pokrm z drůbežního masa; ► pečené s mletou kukuřicí a paprikou; (BDE).

pastelejo, m. (1) (Mex): šmajchlování; (JD).

pastelero, -ra, adj. (1) (Arg): o člověku: pomlouvačný; o politikovi: pomlouvačný, chtějící mít ze všeho prospěch; (MM).

pastelón, m. (1) (Chil): dlaždice; (RAE).

pastenaca, m/f. (← it. neapol. *pasteneca*) (1) (LaPla; Arg): prostáček, hlupák; (MS; JD).

pastero, m. (Kost, Urug): ten, co sklízí trávu; př.: *y yo había decidido decirle que me diera el oficio de pastero. es el más pesado, uno se empapa al recoger el pasto y acomodarlo en la carreta*; (RR).

pasticho, m. (← it. *pasticcio*) (1) (Arg, Urug): jídlo, které nevypadá vábně; (2) (Arg, Urug): zmatek, nepořádek; (3) (Ven): lasagne; (4) (Ven): italský těstovinový pokrm *pasticcio*; (RAE, MS).

pastichoti(s), m., i pl. (← it. *pasticcio*) (1) (LaPla): italské zákusky *pasticcio*; ► z listového těsta, plněné cukrářským krémem; (MS, NET).

pastichoto, m. (← it.) (1) (LaPla): zmatená situace, ze které je těžké se dostat; (MS).

pastilla, f. (Ekv): druh pobřežního jedovatého hada; př.: *...y el viejo <curandero> siguió silbando...y vino la capitana, y me pasó y me repasó como la equis...y vino la coral...y vino la pastilla...y se pasearon lo que quisieron encima de mi espalda...;* (RR).

pastina, f. (← it. *pastina*) (1) (LaPla): drobné těstoviny; ► zavařují se do polévky; (MS).

pastines, m. pl. (1) (Arg, Urug): malé těstoviny různých tvarů (hvězdičky, písmena apod.), které se dávají do polévky; (RAE).

pastito, m. (Arg): jemný, kvalitní trávník; (RR).

pastle, m. (← nah. *pachtli*) (1) (Mex): viz: *paste* (rostlina čeledi bromeliovitě); (RAE, MS).

pasto, m. (1) (Arg, Kol, Mex, Urug); Per: trávník; př.: *sobre el pasto, al pie de los árboles, parejas o familias enteras toman el fresco de la noche...;* (RAE; BDE). • (2) (Ekv, Arg, Kol, Urug): tráva všeobecně; př.: *se dejó absorber por la oscuridad de unos barrios carentes de alumbrado público...y desembocó, fatigado, en una amplia explanada de pasto marchito...; ...cuando Efraín sufre tanto las lágrimas le van corriendo por la cara y algunas caen sobre la tumba y sobre el pasto...;* (RR). • (3) **nunca le eché** ~ (Arg; Kub): nikdy jsem s ním neměl nic společného, neznám ho; (AM; MM). • (4) (Am): jakákoliv tráva nebo rostliny sloužící jako krmení pro dobytek; (5) pastva; (6) všeobecné označení jakékoliv trávy nebo rostlin sloužící jako krmení pro dobytek; ► ve spojení s dalším výrazem; př.: *pasto amargo, pasto angola, pasto borla, pasto bermuda, pasto puna*; (7) **a** ~ (Am): o jídle a nápojích: zdarma; př.: *teníamos lechones y cerveza a pasto*; (MM). • (8) ~ **aprensado** (Am): lisované seno; (JD).

pastor, -ra, (1) m., venk. (Urug): plemeník (hřebec nebo vepř); (2) f., hovor. (Kub): peníze; (3) f. (Kost): rostlina, viz: *flor de Nochebuena*; (RAE). • (4) f. (Kost): rostlina (*Euphorbia pulcherrima*) s velkými červenými nebo žlutými květy; př.: *algunas otras figuras del mismo*

material <papel> hacían esfuerzos por parecerse, en aras de la buena intención de mi abuela, a unas hojas de pastora o a flores al reventar; (RR). • (5) m., pl. (Mex): pastorála; ► pod širým nebem, s obrazem Ježíška v pozadí; (AM). • (6) (Kost, Mex): vánoční hvězda; ► zahradní rostlina; latinsky *Poinsettia pulcherrima*; ■ Syn.: *estrella federal, moño*; (MM).

estrella, f. (1) ~ **federal** (Kost, Mex): viz: *pastor, -ra*; (MM).

moño, m. (1) (Kost, Mex): viz: *pastor, -ra*; (MM).

pastoreada, f. (1) (Mex): pasení; (JD).

pastorear, tr. (1) (Kost, Urug): hlídat něco, někoho; pečovat o něco, někoho; (RAE). • (2) [Š: *pacer, pastar*] (Kol, Arg): pást se, pást; př.: *...se despertaba a saltos imprevistos, pastoreaba el insomnio, arrastraba sus grandes patas de aparecido por la inmensa casa en tinieblas...*; (3) [Š: *mimar, regalar*] (Kost, Nik, Kol; střAm): hýčkat, rozmazlovat; př.: *y como yo no me quedo con basura en el ojo, un lunes de plaza que me encontré a Eustaquio Méndez por Alajuuela, le metí unos tragos, los <lo> pastoreé de lo lindo y acabé por hacerlo <hacerle> contarme todo el tamal, ya sin hojas*; (4) [Š: *acechar, atisbar, vigilar*] (Kol, Kost; střAm, Arg, Urug): číhat, špehovat, hlídat; př.: *siguió pastoreándolo con su tacto fino. jugó a adivinarle la edad, y se equivocó por un año de más...*; (RR; AM, MM). • tr.(5) (Arg, Urug): dvořit se ženě; (6) intr. (Ven): být obětí žertíku; př.: *la joven, con su desobediencia, pastoreaba un triste desengaño*; (AM, MM). • (7) (Am): brousit za děvčetem; (8) (Ven): riskovat; (JD).

pastorela, f. (Mex, Hond): divadelní dílko uváděné ve vánočním období; ► archanděl Michael oznamuje pastýřům zvěst o narození Ježíše Krista; př.: *la pastorela es teatro, derivado de los autos sacramentales y moralizantes, que son pequeñas composiciones a guisa de entremeses, glosando el misterio de la Eucaristía o simbolizando la fe, el pecado, etc.*; (RR; BDE).

pastores, m., pl. (1) (střAm, Mex): viz též: *pastora, moño*; (MM).

pastoso, -sa, adj. (1) (Am; Arg, Chil): o terénu: mající dobré pastviny; (RAE; MM). • (2) (Kol): líný, lhostejný; (AM, MM). • (3) (Am): travnatý, pastvinatý, bohatý na pastviny; (JD).

pastura, f. (1) (Mex): pasení, poplatek za pasení; (JD).

pasudo, -da, adj. (1) (Kol, Kub, Mex, Ven): o vlasech: kudrnaté; i subst.; př.: *le acarició la cabeza. sedoso el pelo pasudo*; (2) o osobě: mající kudrnaté vlasy; i subst.; (RAE; BDE).

pasuso, -sa, adj. (1) (Kost): viz též: *pasudo*; (MM).

pastueño, adj. (1) (Kol): o býku: odvážný ale mírný; (AM).

pásula, f. hovor. (1) (Urug): vrabec, hlavně samice; (2) slabá a drobná žena nebo dítě; (RAE). • (← it: janov. *passoa*) (3) (LaPla): vrabec; (4) m/f. (LaPla): hlupák; (MS).

pasules, viz: *fasules*; (MS).

pasuli, viz: *fasules*; (MS).

pasulita, m/f. (← it.) (1) (LaPla): bázlivec; (MS).

pasulón, -ona, subst. (← it.) (1) (LaPla): veliký hlupák; (MS).

pata, f/m. (1) (Kub, Per): kamarád; (2) ~ **de cabra**¹, f. (Per): páčidlo; ► železné nářadí používané v zednictví; slouží jednak k vytahování hřebíků a jednak k páčení; (3) ~ **de chucho** (Salv): flákač, povaleč; ► osoba, která se potuluje po ulicích; (4) ~ **de perro**¹, hovor. (Mex, Per): flákač, povaleč; ► osoba, která se potuluje po ulicích; (5) a ~ **pelada** (Kost; Mex): bosý (6) **bailar en una ~**, hovor. (Am; Chil, Per, Portor): být velmi spokojen; (7) **dormir a ~ ancha**, hovor. (Arg): tvrdě spát; (8) **hacer la ~**, hovor. (Chil): lichotit; (9) **hacer (la) ~ ancha**, hovor. (Arg, Urug): čelit nebezpečí, těžkostem; (10) **otra ~ que le nace al cojo**, hovor. (Kol): neštěstí nechodí samo; ► znamená, že ke stávajícím problémům se nabalují další nové; (11) **parar alguien las ~s** (Kost): upadnout; (12) ~ **caliente**¹ (Kub, Ekv, Ven): o osobě: potulující se po ulicích (13) **ser la ~ del diablo**¹, hovor. (Kub): být zábavný a sympatický; (14) **ser la ~ del diablo**², hovor. (Kub): o dítěti: uličník, nezbeda; (15) **serruchar las ~s a alguien** (Kub, Urug): někoho morálně zničit; (16) **verle las ~s a la sota**, hovor. (Arg, Urug): být v pěkné bryndě; př.: *Tomó en serio su enfermedad cuando le vio las patas a la sota*; (RAE; AM; JD). • (17) [Š: *amigo, compañero*] (Kub, Per, Arg aj.): přítel, kamarád, druh; př.: *—Belencita, mulata hija de isleño y arará, era la pata del diablo...*; *—usted no haga caso, quédese allí, ese 'pata' no es nadie*; (18) f. [Š: *patilla de gafas*] (Kol): nožičky brýlí; př.: *...con unas pantuflas de desahuciado y los espejuelos de una sola pata amarrada con hilo de coser...*; (19) [Š: *pie humano*] (Guat, Urug): lidská noha; př.: *cual caricia en la barbilla, el lustrador tocó, con índice, la punta del zapato. 'cambio' dijo. el oreja <espía>, sin dejar de leer los deportes,*

quitó la pata y puso la otra sobre la horma de madera...; (20) (Ven): okolí jakékoli vysoké věci, např. kopce, stromu atd.; př.: *llegaron hasta una mata de un nombre que no recuerdo, llegaron y se pararon junto a la pata de un ceibo*; (21) ~ **caliente**², m/f. (Kost): člověk trávící hodně času mimo domov; př.: *y así fue: la viejita estaba en la cocina en pleitos con el fuego y echando de menos a Juan, que de unos días para acá se le había vuelto muy pata caliente...*; (22) ~ **de gallina**¹, f. (Kub): divoká travina plazící se po zemi a hojně se vyskytující v deštivém období; ► může sloužit jako krmivo pro zvířata; používá se v nálevech jako diuretikum; př.: *dentro de la cazuela ponían pata de gallina, que era una yerba con paja de maíz para asegurar a los hombres*; (23) ~ **de gallina**², f. (Nik): trojnožka: malá židlička nebo taburet; př.: *...la cocina, unas patitas de gallina, con una meca chiquita, rústica, una hamaca, una cama, el fogón...*; (24) ~ **de mula**, f. (Ekv): druh velké mušle; př.: *y, al final, <el veneno> los mataría. y no solamente a los peces. a las jaibas. a los ostiones. a las patas de mula*; (24) ~ **de perro**², m/f. (Mex; Chil): tulák; př.: *mi padre traía el mandado y se lo dejaba en la puerta porque mi mamá no estaba acostumbrada a andar de pata de perro; yo que soy un niño <pata de perro>, vengo llegando de matar lagartos en las salitreras viejas*; (26) ~ **en el suelo (pata-en-el-suelo)**, adj., i m/f. (Ven): chudý nebo bosý člověk nebo člověk v konopných střevících; př.: *...no le pregunto cuánto le debo por haberme traído hasta aquí, porque sé que las personas de su categoría no acostumbran cobrarle al pata-en-el-suelo los favores que le hacen*; viz též: *de pata en el suelo*; (27) ~ **rajada**, m/f. (Mex): chudák; člověk, který obvykle chodí bos a proto má popraskaná chodidla; př.: *esa currita es igual a usted. no es pata rajada como nosotros*; (28) **a la ~ de** (Ven): blízko, vedle, u; př.: *—¿no sería mejor, Marcos Vargas, que cogiera camino ahora mismo a la pata de sus carros?; ...también es verdad que me he chamuscado varias veces el pellejo en las revoluciones, a la pata del general Miguel*; (29) **con la ~ al (en el) suelo** [Š: *descalzo*] (Kol, Ekv): bosý; př.: *un indio puro, incierto, que andaba con la pata en el suelo mi general porque los hombres bragados no podemos respirar si no sentimos la tierra...*; (30) **de a ~** (Chil): chudý, ubohý, bez peněz; př.: *...pedimos dos tragos de los pencas, de esos con mucho hielo y pajita. —salud, huachaca. me dijo. —salud, futre <elegante> de a pata. le respondí*; (31) **de ~ al (en el) suelo** (Ven, Per, Ekv): člověk chodící bos; př.: *sus descendientes, llaneros genuinos de 'pata en el suelo y garrasí <pantalón abierto de los llaneros>', que nunca salieron de los términos de la finca, la fomentaron y ensancharon hasta convertirla en una de las más importantes de la región...*; viz též: *pata en el suelo*; (32) **en ~s** [Š: *descalzo*] (Urug, Arg): zutý, bos; př.: *Cándido, el loco del Paso de las Piedras, suele salir al encuentro de los forasteros. descamisado, sucio y en patas...*; *...Media Villa Urquiza era suya. ¡y pensar que llegó a Buenos Aires en patas!*; (33) **hacer ~s con (hacer la ~)** (Arg) [Š: *lisonjear, adular*] (Ekv): lichořit, pochlebovat; př.: *es que el Telmo está de servicio por este lado. el pobre tiene que hacer patas con los jefes. toditos quieren algo, exigen algo...*; (34) **jalar ~** [Š: *caminar mucho*] (Portor): hodně chodit; př.: *—prepárate a jalar la pata —decía— que tengo hormigas en las batatas. y caminamos mucho, mucho...*; (35) **meter la ~ hasta el garrón** (Arg, Urug): udělat strašnou botu, strašně se seknout; (36) **meter las ~s** (Guat, Kost): udělat botu, seknout se; př.: *...voy a hacer un corcho, voy a meter las patas...*; (37) **parar las ~s (las paticas)** [Š: *caerse*] (Kost): spadnout, upadnout, klesnout; př.: *gracias a que mi capital es fuerte y tengo buen crédito no pararé las paticas, hija*; (38) **quedarse cual sus ~s** [Š: *fracasar rotundamente*] (Kost): naprosto zkrachovat, úplně ztroskotat; př.: *...sin aguardar más razones, dijo por aquí es camino, y tía Zorra se quedó cual sus patas*; (39) **tirarle las ~s** a alguien (Arg): porodit (o porodníkovi nebo porodní asistentce); ► používá se jako urážka; př.: *...bien podía haberse ido a repasar al seno de la grandísima perra que le había tirado las patas!...*; (40) **volar ~** [Š: *caminar*] (Kost): kráčet, jít; př.: *...siempre me ha de tocar el de arriba, para que tenga que volar pata como un desgraciado*; (RR; AM; BDE). • f. (41) (Chil): lichořka; (42) ~ **de catre** (Portor, Urug, Ven): šmajda, smařha; (43) ~ **de gallina**³ (Antil, Kol, Ven): vráska, vějířek; (44) ~ **de pollo**: odměna; (45) **a ~** (Portor): nezaopatřený člověk; (46) **a ~ renca (renga)** (střAm, jižAm): skákat po jedné noze; (47) (Portor): nebezpečí; (48) **buscarle las ~s a la perica** (Portor): dělat z komára velblouda; (49) **dar la ~** (Hond): o menstruaci: spozdit se, vynechat; (50) **dar ~** (Mex): u kohoutích zápasů: dát náskok, výhodu; (51) **dejar en las ~s de la burra** (Chil): ponížít, urazit; (52) **hacer ~** (Arg, Urug): čelit nebezpečí; (53) **no tener ~s para gallo** (Mex): být neschopný; (54)

pararle las ~s (Portor): o někom: mít nad ním převahu, dostat se mu na kobytku; **(55) pararse es las ~s de atrás** (Kol, Per, Portor): vzít si něco do hlavy, umanout si; **(56) pedir ~** (Mex): mezi milovníky kohoutích zápasů: žádat anulování souboje; ► jeden z kohoutů nemůže použít ostré kovové nástavce na pařátech; **(57) verle las ~s al caballo¹** (Ven): tušit něco nekalého; ■ Var.: *verle las patas a la perica* (Arg); (AM). • **(58)** (Am): obecné jméno velkého množství planě rostoucích rostlin různých čeledí a rodů; ► vždy použito ve spojení s dalším slovem; př.: *pata de cabara, pata de león, pata de res, pata de perro*; **(59)** (Mex): obecné jméno bobovitých keřů majících pevné dřevo; **(60) ~ de chulo** (Kol): slézovitá rostlina; ► latinsky *Mediola urticaefolia*; **(61) ~ de araña** (Chil): popínavá rostlina; ► její cibule je jedlá; má žluté květy a listy podobné jetelu; **(62) ~ de pava** (Guat): rostlina z čeledi ledviníkovité; ► vyskytující se v Guatemale; **(63) ~ de león** (Mex): planě rostoucí rostlina; ► latinsky *Pereskia portulacifolia*; **(64) ~s arriba**: na zádech; **(65) estirar la ~**: zemřít; **(66) ver las ~s de la sota (a la sota)¹** (Ven): tušit něco nekalého; **(67) tener mala ~**: mít smůlu; **(68) andar en ~s** (Arg, Portor): chodit bos; **(69) citosl. (Am): remíza!**; ► citoslovce vyjadřující nerozhodný výsledek ve hře, která je založená na náhodě (např. kostky); (MM). • **(70) pl. (Kub): dršťky, vepřové nožičky**; **(71) ¡ ~ !** (Am): vyrovnáno!; **(72) ~ de cabra²** (Ven): čert; **(73) caer (de) ~as arriba** (Am): upadnout na záda; **(74) ~s de caña** (Am): hubeňour, čahoun; **(75) ~ de colihue** (Chil): hubeňour, dlouhán; **(76) dar la ~** (Hond): o ženě: mít plno chlapců; **(77) dar a una persona en su ~ de palo** (Mex): tít do živého (koho); **(78) echar la ~** (Kub): uhánět, trdlovat (tančit); **(79) ~ de elefante** (Kub): zvonové kalhoty; **(80) trenzado las ~as** (Mex): udělat botu, seknout se; **(81) hacer la ~ a una persona** (Chil): mazat med kolem pusy (komu); **(82) irse las ~as a una persona** (Am): bodnout, seknout se; **(83) irse ~ arriba** (Mex): o osobě: šplhat, jít nahoru; **(84) a ~ de letra** (Ven): do puntíku; **(85) metió la ~ con un hombre** (Kub): zapletla se s mužským; **(86) meterse en las ~as del caballo** (Mex): strkat hlavu, riskovat; **(87) le metiste en la ~ de los caballos** (Kub): už v tom lítáš; **(88) parar las ~as** (Chil): natáhnout brka; **(89) pararse en dos ~as** (Mex): postavit si hlavu, postavit se na zadní; **(90) ~ de plancha** (Kub): platfus; **(91) poner la ~ en una vizcachera** (Am): udělat botu (chybu); **(92) ver las ~as al caballo²** (Ven): vidět někomu do karet; **(93) ver las ~as a la perica** (Portor): koukat někomu do karet, číchat něco nekalého; **(94) ver las ~as a la sota** (Arg): koukat někomu do karet; **(95) ver malas ~as a una persona** (Mex): o někom: nevěřit mu; (JD). • f., pl. **(96)** (Chil): drzoun; př.: *el tío de su amigo tiene hartas patas; apenas me lo presentan me pidió cien escudos prestados*; (BDE).

patabán, m. (Kub): (1) Laguncularia racemosa; ► strom z čeledi *Combretaceae*, jedna z odrůd mangorvníku, pěstuje se v bažinách, má tvrdé tmavé dřevo, které se používá např. na výrobu sloupů; (RAE).

pataca, f. (1) viz: petaca; (MM).

patacón, m. (Kol, Kost, Ekv, Pan, Ven): (1) kolečko či plátek nezralého rozdrceného osmaženého banánu, někdy též okořeněný; ■ Syn.: *tostón*; (RAE). • **(2)** (Chil): podlitina; **(3) a ~es** (Chil): dělat skvrny; **(4) a ~ por cuadro** (Arg): pěšky; (AM). • **(5)** (Arg): stará zlatá mince bez vroubkovaného okraje; **(6) lid. (Arg): rostlina bejuco**; ► latinsky *Cissampleos pareira*; **(7)** (Hond): klíště; ► dospělý jedinec; **(8)** (Par): bankovka hodnoty jedno peso; **(9)** (Ven): dřívě: peso hodnoty osmi reálů; (MM). • **(10)** (Chil): flek; **(11)** (Ekv): kopanec; (JD).

patacusma, f. (← keč.) (1) (Per): vyšíváná košile indiánů; (MM).

patada, f. (1) (Kost, Salv): zápach; (2) hovor. (Kub): šluk (z cigarety, doutníku apod.); (3) (Salv): zápach z úst; (4) (Salv): zpětný náraz pušky; (5) ~s de ahogado (Salv, Mex): marné úsilí; **(6) a la ~¹** (Kost): rychle a nedbale; **(7) a la ~²**, hovor. (Kub): neuctivě, opovrživě; ► o zacházení s nějakou osobou; **(8) de la ~** (Salv, Mex): nejhorší; **(9) de ~ larga** (Kost): dlouhotrvající, dlouhodobý; **(10) no dar alguien ~ sin mordida** (Salv): jednat pouze v případě, že z toho bude užitek; **(11) no perder ~** (Kost): být o něčem informován, něco pozorně sledovat až do konce; (RAE). • **(12)** [Š: *tufo, hediondez*] (Kost): zápach, puch; př.: *la pipa le dará categoría y prestancia. como el tabaco es muy caro, además nocivo y usted es un limpio, agarre aserrín vulgar...tiñalo de café oscuro y póngale pacholí para la patada*; viz též: *pateón*; **(13) estar para (andar Arg) la ~ y el combo** [Š: *estar sin dinero, sin blanca*] (Chil): být bez peněz, nemít ani vindru; př.: *mi cuenta estaba para la patada y el combo, así es que la mina <chica> podía esperar*; (RR). • **(14) estar de la ~** (Mex): o věci: nestát za nic;

(AM). • (15) (Am): nevděk, zrada; (16) o alkoholu: stoupnutí to hlavy; (17) a ~s : hojně, bohatě; (18) en dos ~s : velmi rychle, co by dup; (19) a las ~s (Arg, Par, Urug): kvapně, hrubě, špatně; př.: *trabajo hecho a las patadas*; (MM). • (20) (Am): sprost'áctví, nevděčnost; (21) (Kub): kopanec; (22) (Mex): smrad nohou; (23) a ~ (Mex): plno, habaděj; (24) andar a ~as los piojos (Chil): nemít ani floka; (25) me cae como una ~ en el espinazo (Kub): mám toho plný zuby; (26) dar la ~ (Mex): zachovat se sprostě; (27) dar la ~ a una persona (Arg): udělat podraz (komu); (28) dar una ~ (Kub): dát čouda; (29) lo dio la ~ al tablado (Kub): zaklepal bačkorama; (30) darse ~ (Kub): napařovat, honit se, honit si tričko; (31) como una ~ en la espinilla (Ven): šeredný jak noc; (32) hecho a las ~as (Am): zkopaný, odfláknutý, odflinknutý; (33) tener ~ (Mex): o nápoji: stoupnout do hlavy; (34) ~ de Venus (Chil): tripl; (JD).

patadura, m. hovor. (1) (Urug, Arg): nešikovný, neobratný člověk; ► užívá se zvláště o fotbalistech bez technických dovedností nebo o lidech, kteří neumějí tancovat; (RAE, RR).

patagón, -na, adj/sust. (1) (Chil): obyvatel Patagonie, vztahující se k Patagonii; př.: *a los numerosos fuegos de los patagones*; (BDE).

patagones, m., pl. (1) (Am): označení pro indiány vysokého vzrůstu žijící na pobřeží v blízkosti Magalhãesova průlivu; ► používané španělskými cestovateli v 19. století; (MM).

patagrás m. (← fr. *pâte grasse*) (1) (Ant, Arg, Mex, Per, Ven): druh sýra (patagrás); (MS).

patagua, f. (← map.) (1) (Chil aj.): druh stromu čeledi lípovité *Tiliaceae*; ► s rovným hladkým kmenem vysokým 6 až 8 m, listnatou korunou, střídavými listy rozdělenými do tří špičatých laloků; má bílé květy, kulovitý tobolkovitý plod; jeho dřevo je bílé a lehké, užívá se v truhlářství; (RAE). • (2) f. (← arw.) (Chil): kalabasa; ► nádoba na pití *maté*; (3) (Chil): o někom: ten nejhorší ze všech; př.: *este niño es el patagua de flojo*; (AM).

patagüino, -na, adj. hovor. (1) (Chil): nadměrný, nesmírný; (RAE).

patache, m. (1) (Ekv, Per): jídlo s chlebem; (2) polévka; ► připravovaná z uvařené a oloupané pšenice, masa a sušeného vepřového masa; (AM). • (3) (Arg): malé plavidlo; ► mající rovné dno, určené na přepravu nákladu; ■ Var.: *patacho*; (MM). • (4) (Am): žvanec; (JD).

patacho, m. (1) (Arg, Urug): nalodění na obchodní loď; (2) (Mex): karavana, stádo; (AM). • (3) (Arg, Par): viz: *patache*; (4) (Hond, Mex): malá karavana složená z mezků; • (6) (Arg): pramice, bárka; (7) (Mex): stádo mul nebo mezků; (JD).

pataiperro, adj. (1) (Bol): o osobě: potulující se po ulicích; i subst.; (RAE).

pataiste, viz: *pataste*; (MS).

patajú, m. (1) (Am): *Ravenala madagascariensis*; ► bylina stromového vzrůstu z čeledi banánovníkovitých (*Musaceae*); má kmen s dlouhými a rozlehlými listy, které zachytávají a filtrují dešťovou vodu; kmen pak mohou kolemjdoucí napíchnout a nachytanou dešťovou vodu pít; (RAE).

patalsuelo, adj. (1) (Ekv): bosý; (RAE).

pataleaar, intr. (1) (Chil): odseknout (komu); (JD).

pataletear, intr. (1) (Am): o koni: hřabat, dupat; (JD).

pataleteo, m. (1) (Am): o koni: hřabání, dupání; (JD).

patalsuelo, m. (1) (Ekv): švorcák, chudák; (JD).

patana, f. (1) (Kub): pramice; ► využívaná v přístavech pro přepravu nákladu; (MM, JD).

patanco, m. (1) (Kub): kaktus; ► jasně zelený s bílými květy a hnědým plodem; (RAE).

patanegra, f. (1) (Kol): nemoc postihující stonky rostlin; ► způsobená plísní *Phitium de Baryanum*; (AM).

patangas, m., pl. (1) (Portor) viz: *patuleco*; (AM, MM).

patango, -ga, adj. (1) (Nik): o osobě (nebo části těla): malá a silná, podsaditá; (RAE). • (2) (Hond): baculatý, oplácáný; (AM). • (3) (Kost) viz: *patuleco*; (MM). • m. (4) (Portor): čert; (5) (Hond): tlusťoch; (JD).

patantaca, m/f. (1) (Guat): kulhavý, pajdavý člověk; (RAE).

patao, m. (1) (Kub): ryba *Diapterus rhombeus*; ► jedlá ryba asi 30 cm dlouhá, stříbřité barvy; má mohutný hřbet s hrbem, kuželovitý rypec, velkou tlamu a vidlicovité vykrojení ocasu; (RAE).

patapelada, adj. (1) (Bol): o osobě: bosý, nemající boty; i subst.; (RAE).

pataperro, adj. hovor. (1) (Per): o osobě: potulující se po ulicích; i subst.; (RAE).

patapila, adj. a m. (Bol, Par): bosý člověk; chodící bos; ► během války v Chacu to byla urážka používaná Bolivijci, kteří takto nazývali Paraguayce, jež obvykle chodili bosí; (RR).

pataplúm, citl. (1) (Am): bum, prásk; ► onomatopický výraz vyjadřující pád nebo silný náraz; (MM).

pataporsuelo, m/f. (1) (Dom): viz: *patiporsuelo*; (AM).

pataruco, -ca, adj. (1) (Ven): o kohoutovi: ne čistokrevný; nevhodný ke kohoutím zápasům; (2) hanl., hovor. (Ven): o osobě: zbabělý; (RAE). • (3) (Ven): o kohoutovi: mající peří na pařátech; (4) sprostý, hrubý; (AM, MM).

patas, m., pl., hanl. (1) (Kost): uličník, rošťák; (AM).

patasca, f. (← keč. *phatáskka*, „bílá kukuřice“) (1) (Arg; Bol, Chil, Per): pokrm z vařeného vepřového masa a kukuřice; (2) (Bol): vařená bílá kukuřice; (RAE; AM, MM). • (3) (Arg, Bol, Chil, Per): polévka s vařenou kukuřicí; (4) (Per; JižAm): spor; (5) **armar** ~¹ (JižAm): vyvolat spor, hádku; (MS). • (6) (Pan): kravál; (7) **armar** ~² (Per): tropit povyk, randál; (JD).

patasola, f. (1) (Kol): skákání panáka; ► dětská hra; (2) m. (Kol): šotek, skřítek; (AM).

patasquera, f. (← keč.) (1) (Bol): prodavačka dušeného pokrmu *patasca*; (2) (Bol): vesničanka; (MS).

pataste, m. (← nah.) (1) (StřAm, Mex): kakaovník peruánský; ► *Theobroma bicolor*; (2) (Mex): rozmačkaná věc; (3) (Hond): plod rostliny čajot; ■ Var.: *pataiste*, *patastle*, *patatle*, *pataxt[l]e*, *patazte*; (MS).

patastera, f. (← nah.) (1) (Hond): čajot, sladkojam jedlý; ► *Sechium edule*; (MS).

patastillo, m. (← nah.) (1) (Mex): druh mex. stromu; ► *Luehea speciosa*; (MS).

patastle (patatle), viz: *pataste*; (MS).

patato, -a, adj. (1) [Š: *rechoncho*, *chaparro*] (Kub): podsaditý, kulatoučký, břichatý; (RR). • (2) (Chil): malinký, mrňavý; (JD).

patatuco, -ca, adj. (1) (Kub): viz: *patato*; (AM, MM).

pataxt[l]e, viz: *pataste*; (MS).

patay, m. (1) (JižAm): suchá hmota vyráběná z plodu rohovníku obecného (*Ceratonia siliqua*); ► stálezelený strom z čeledi bobovitých (*Fabaceae*); je 8-10 m vysoký, má korunu s nepravidelnými křivými větvemi, lesklé a tuhé listy a purpurové květy; pochází z Orientu, pěstuje se v mírných přímořských oblastech, kvete na podzim a v zimě; (RAE).

patazte, viz: *pataste*; (MS).

pate, m. (← nah. *patli*, „medicina, lékařství“) (1) (Hond): rodové jméno různých druhů lián čeledi mýdelníkovité *Sapindaceae*; ► jejich kořeny, stonky a plody jsou jedovaté; má malé dlouhé a zpeřené listy, bílé květy, tmavočervené plody a černá lesklá semínka; (RAE).

pateada, f. (1) (Mex): kopání, nakopání, dupání; (RAE). • [Š: *pateadura*] (Guat, Arg): kopání, kopnutí; xxx; př.: *era alto y bien plantado, con treinta y cinco años bien vividos en los cuarteles, lo que a la reciedumbre natural añadía un vigor proveniente de marchas forzadas, castigos, pateadas, plantones y, sobre todo las buenas comidas que en su casa las hubiera soñado*; (RR). • (3) (Kub, Ekv, Hond, Portor): kopání a rány pěstí, nakopnutí; (AM). • (4) (Arg): únavná a zdlouhavá cesta; (MM). • (5) (Arg): šlapání; (JD).

pateador, adj/adv. (1) (Am): o zvířeti: kopavý; (2) (Mex): o silném nápoji: jak břitva, jak utrejch; (JD).

pateadura, f. (1) (Chil, Per, LaPla): kopání; (BDE).

patear, tr/intr. (1) tr. (Kost, Urug): způsobit bolest břicha nebo špatné zažívání; př.: *el aguacate patear*; (2) intr., hovor. (Kub, Salv; Arg, Bol, Chil, Mex): o zbrani: dát zpětný náraz do ramene při výstřelu; (3) intr., hovor. (Kub): způsobit těžkou opilost (o nápoji); (4) intr., hovor. (Kub): o přístroji nebo vodiči: přenášet elektrický výboj; (RAE; AM). • (5) tr. (Kost, Urug; Arg, Chil, Ekv, Par): způsobit bolest žaludku, zkažit žaludek; (6) **pateársela** [Š: *fumar marihuana*] (Portor): kouřit marihuanu; př.: *si nos salimos de los cursos de Literatura Puertorriqueña y del manual de Manrique Cabrera, Lloréns Torres significa teca, tumba, Marvin Santiago que se la patear, cañona, cuqueo, grilla, perico y las terribles marcas de los alacranes*; (RR; AM; MM). • tr. (7) (Chil): polít se; ► při pití; (8) (Chil): o kouli při hře biliár: odrazit se od mantinelu a dotknout se jiné koule, které nemá; (9) (Ven): o někom: vynadat, slovně urazit; (10) (Bol): o jídle nebo parfému: být přeslazený, být příliš těžký; (AM; MM). • zvrat. (11) (Am): o zvířeti: vyhazovat, kopat; (12) o alkoholu: stoupnout do hlavy; (13) chodit pěšky

dlouhé vzdálenosti; (14) (Ven): o někom: brutálně týrat, urážet; (MM). • intr/tr. (15) (Chil): čutnout do míče; (16) (Kub): o někom: vykopnout ho; (17) ~ **el balde** (Hond): natáhnout brka; (18) ~ **la mula** (Mex): namazat se; (19) ~ **el nido a una persona** (Arg, Urug): zkřížit plány (komu); (JD). • intr/tr. (20) (Chil, Per, LaPla): kopat, nakopat; (BDE).

pateco, -ca, adj. (1) (Chil): o někom: krátkonohý, mající krátké nohy; (2) (Mex: Guerrero): o někom při chůzi: mající chodidla daleko od sebe; (AM, MM).

pateja, f. (← port. *pateixa*) (1) (Arg): návnada; háček; (MS). • (2) (Arg): hák; (3) hák na maso; ► používaný v řeznictví na zavěšení masa; (MM).

patentar, tr. (1) (Arg, Urug): zaregistrovat motorové vozidlo (do evidence motorových vozidel); (RAE).

patente, m/f. (1) f. (Arg, Urug; Chil, LaPla): SPZ; státní poznávací značka (automobilu); př.: *el otro día en Reñaca había puros autos con patente argentina y sólo un chileno que tenía patente de acá*; (RAE; BDE). • (2) m. (Ven, Chil): kůže natřená velmi odolným nátěrem; (3) f. (Chil, Kost, Urug, Arg; Par; LaPla): **tabulka** s číslem dopravního prostředku prokazující zaplacení dopravní daně; tato daň; př.: *en un santiamén les intercambiaron las patentes a los dos camiones, y nos trepamos en la nueva cabina*; (RR; MM; BDE). • (4) **de ~** (Chil): skvěle, úplně; (5) **ser de ~** (Chil): o věci: být vynikající; (AM). • (← angl. *patent medicine*) (6) (Kub): specifikum; ► lék na konkrétní chorobu; považovaný za účinný na to, aby vyléčil nebo ulevil od nemoci; (7) (Kub; Arg) zjevně, očividně, určitě; př.: *lo he visto patente*; (MM; JD).

pateón, -ona, adj. (1) lid. [Š: *nauseabundo*] (Kost): odporný, smradlavý, působící zvracení; viz též: *patada*; (RR).

patera, f. (1) (Kub): bažant; ► na močení; (JD).

patería, f. hovor. (1) (Chil, Per): nahodilé předstírání kamarádství, přetvářka; (RAE).

paterna (paterno), f. (i m.) (1) (Guat, Salv, Hond, Mex): velký strom druhu inga podobný rohovníku; ► má zelené, dlouhé a široké plody ve tvaru plochých lusků, jejichž semínka jsou jedlá a stejně tak i bílá a sladká hmota, která je obklopuje; tento plod; př.: *...las <pepitas> de las paternas, más verdes que negras, que también resistían el tiempo y la intemperie...*; (RR). • f. (2) (střAm, Ekv, Mex): plod ve formě lusku, obsahující boby; ► podobný lusku *algarroba*; (MM).

paterno, m., viz: *paterna*; (RR).

patero, -ra, adj/subst. (1) (Chil, Per): lichotnický; podlézavý; i subst. (RAE). • (2) [Š: *embustero, mentiroso*] (Hond): podvodník, lhář; i adj.; př.: *...son <muchos> los que se me van debiendo la mesa. unos por enfermedad y otros porque se matan en las minas, o borrachos en los días de pago. por los que se matan en las minas, me da lástima, pobrecitos, pero <a> esos pateros, sí que no los quiero, por sinvergüenzas...*; (RR). • (3) m. (Bol): část ohrady; ► na které sedává nebo leze drůbež; (AM). • (4) **munición ~** (Arg, Par): náboje používané na lov kachen; (MM). • (5) adj. (Per): prolhaný; (6) m. (Arg): drůbežárna; (7) (Mex): drůbežář; ► prodáváč kachen, kachního masa; (JD).

pateta(s), m., pl. se použ. jako sg. (1) (Mex): ďábel; (RAE).

patetarro, m. (1) (Kol): příšera, netvor; (AM).

paterrolismo, m. (1) (Ven): nezájem, lhostejnost; př.: *hay un paterrolismo presidencial frente a la deuda y la corrupción*; (BDE).

patético, -ca, adj. (1) (Chil): zřejmý; (JD).

pati, m. (1) planě rostoucí strom; ■ Var.: *pali*; (MM).

patí, m. (← guar.) (1) (Arg, Urug; Par): velká říční ryba; ► šedomodrá s tmavými skvrnami; (2) (Kost: atlant. pobřeží): pirožka plněná pikantním masem nebo bramborem; př.: *se trajo a Perla, que es famosa por el rice and beans <arroz y frijoles cocinados con aceite de coco> y el patí*; (RAE, RR; MM).

patía, f. (1) (Kub): stará pana; (JD).

patiblanco, m. (1) (Kub): flandák, sektář; (JD).

pático, -ca, adj. (1) (Arg: Salta): o chuti: svíravý; (2) m. (Arg: Salta): nemoc kojenců; ► postihující ústní dutinu; (AM). • (3) **¿y ~a paqué te quiero?** (Kub): a v tu ránu byl pryč; (JD).

paticoria, f. (1) (střAm, Kol, Kub, Portor): hnáta; ► posměšné slovo označující nohu; (AM).

patifrío, -fría, adj. (1) (Chil): o někom: necítící zimou nohy; (AM).

patichueco, -ca, adj. (1) (Chil; Mex): viz: *chueco*; (AM; MM). • (2) (Am): šmatlavý; (JD).

patilla, f. (1) (Kol, Portor, Dom, Ven): meloun; př.: *bs. 16 me cobraron por sólo ¼ kilo de patilla*; (RAE; BDE). • (2) (Bol; Arg): kamenná lavička, sedátko; (3) zábradlí balkónu; (4) (Kol: hor.tok řeky Magdalena): místo na lodi vyhrazené pro kapitána; (5) (Chil): odnož, řízek, odkopek rostliny, ohnutý stonek; (6) bezvýznamná věc; (7) **jalar** ~ (Mex): lichter, pochlebovat; (AM; MM). • (8) (Ekv): velký hnědý mravenec; ► vyskytující se v teplých oblastech; (MM). • (9) (Kub): nožička, postranice brýlí; (10) (Chil): otravování, hloupost, pitomost, kriminálka; (JD).

patillaje, m. (1) (Chil, Ven): schod nebo stupeň na cestě, hrubě vytesané schody nebo stupínky ve skále nebo nad propastí; (AM).

patillano, -na, adj. (1) (Kub, Portor): o koni mající plochá kopyta: kulhající; (AM, MM).

patillo, m. (1) (Per): jistý mořský pták; př.: *había muchos chicos en la playa...algunos...tiraban al agua piedras chatas que rebotaban como patillos*; (RR). • (2) (Arg, Par): druh malé kachny; ► stěhovavé; (3) lid. (Kost): divoká kachna; (MM).

patilludo, -da, adj. hovor. (1) (Arg, Urug): znužený, otrávený; (RAE). • vulg. (2) **tener a uno** ~ (Arg): o někom: rozčilit; (AM). • (3) **estar** ~ (Arg): být otrávený, naštvaný čekáním; (MM).

patimocho, -cha, adj. (1) (Kol): kulhavý, jednonohý; (AM).

patín, m. (← fr. *patin*) (1) (Salv): zápach z úst; (2) (Nik): v jazyce mládeže: neodbytná myšlenka; (3) ~ **del diablo** [Š: *patinete*] (Mex): koloběžka; (RAE). • (4) (Mex): mezi koňáky: miláček, zlatičko; (AM). • (5) (Chil): pouliční holka; (6) **echar un** ~ (Kub): válet; ► tančit; (7) **ponerse un par de ~tines** (Kub): pořádně se naběhat, uběhat si nohy; (JD).

patinada, f. (1) (Mex, Urug): smyk (automobilu); (2) (Urug): uklouznutí; (RAE).

patinadera, f. (1) (Mex): klouzání; (JD).

patinadora, f. (1) (Chil): šlápa, šlapka; ► pouliční holka; (JD).

patinadura, f. (1) (Ven): klouzání, smyk; (JD).

patinar(se), intr/zvrat. (1) zvrat., hovor. (Arg, Urug): plýtvat penězi, prohýřit peníze; (RAE). • (2) intr. [Š: *dudar, vacilar*] (Kub): pochybovat, váhat; př.: *—bueno yo...—no patines...dime si es justo o no es justo*; (RR). • intr. (3) (Chil): o někom: smrdět mu nohy; (AM). • tr. (4) (Arg): o záměru: nevyjít, špatně dopadnout; (5) (Arg): neuspět u zkoušky; (MM). • (6) (Chil): kurvit se; (7) **le patina el coco** (Am): je padlý na hlavu, šplouchá mu na maják, má o kolečko víc (míň); (8) **le patina el chicle** (Kol): je padlý na hlavu, šplouchá mu na maják, má o kolečko víc (míň); (9) **le patina el embrague** (Chil): je padlý na hlavu, šplouchá mu na maják, má o kolečko víc (míň); (JD).

patinata, f. (1) (Ven): skupina osob, jež spolu v prosinci bruslí po ulicích a třídách; ► venezuelská vánoční tradice, společenská událost, při které se sejdou příbuzní a kamarádi v ulicích, které jsou k tomuto účelu uzavřené, hraje hudba a děti, případně i dospělí, bruslí; (RAE).

patineta, m. (1) [Š: *patinete*] (Kub, Hond, Ven): koloběžka; (2) (Salv, Ven): skateboard; (RAE).

patincho, -cha, adj. (1) (Arg: Salta): křivonohý; (AM, MM).

patio, m. (1) (Mex): seřadovací nádraží; (2) **pasarse al** ~¹, hovor. (Arg, Urug): příliš si věřit; (RAE). • (3) (Kol, Portor): dvůr domu; (4) (Kub): dvůr určený k chovu kohoutů na kohoutouť zápasy; (5) (Mex: Veracruz): sousední dům; (6) (Kub): týkající se chovu ptáků: př.: *un patio fino, un patio de la tierra*; (7) **estar en su** ~ (Ven): být jako ryba ve vodě; (8) **pasarse al** ~² (Arg): moc si dovolovat; (9) **quedarse con el** ~ (Ven): získat nadvládu nad místem; (AM). • (10) (Arg, Mex): činžovní dům; ► jeho pokoje mají okna do dvora; hlavní vchod je z ulice, společný pro všechny; (11) (Mex): dílny pro opravu kolejových vozidel; (MM). • (12) (Am): činžák; (13) ~ **de los hinchados** (Chil): krchov; (14) **caer en su propio** ~ (Kol): být poražen na svém vlastním hřišti; ► ve sportovní terminologii; (JD).

patío, m. (1) (Mex): bederní rouška; (AM). • (2) (Kub): starý mládenec; (JD).

patipelado, -da, m/f., hovor. (1) (Chil): chudás; osoba bez prostředků; (RAE).

patiperrear, intr. hovor. (1) (Chil): potulovat se po ulicích (o lidech); (RAE).

patiperro, -rra, adj/subst., hovor. (1) (Chil): potulující se po ulicích; tulák, povaleč; (RAE).

patiporsuelo, m/f. (1) (Portor): chudinský, bosý, bez prostředků; (AM, MM).

patiquín (patiquincito), m. (1) (Ven): lenivý, domýšlivý a parádivý městský mladík; štramák; př.: *...pienso..en la triste satisfacción con que este hijo del pueblo <un soldado raso> mira a 'los patiquines> caer en aquel antro...*; (RR). • (2) mladý a namyšlený voják; (AM).

patiquincito, m., viz: *patiquín*; (RR).

patirajado, m. (1) (Pan): křupan, chrapoun; (JD).

patirrojo, m., hanl. (1) (Kub): rud'as, komouš; (JD).

patiseco, -ca, adj. (1) (Kub, Portor): o kohoutovi při kohoutích zápasech: nebýt schopný zranit ostruhami; (AM). • (2) (Kub, Portor): o ovoci: uschlé a nedozrálé; (MM).

patita, f. (1) **ponerle ~s y manitas** (Mex): přehánět, dělat z komára velblouda; (AM, JD).

patito, adj. (1) **de color ~** [Š: *de color amarillo claro*] (Arg, Urug): světležlutý; př.: *...esa muchacha...me abandonó, posiblemente por un hombre de pelo rizado, que había leído a Jean Cocteau y usaba guantes de color patito*; (RR). • (2) (Bol): světležlutý; (3) m. (Arg, Bol): plod a květ stromu zarděnice hřebenitá; ► zářivě červené barvy; (4) (střAm, Chil, Mex): dětská hra *pan y quesito*; (AM). • (5) (Arg, Par): lichořeřišnice pětulistá; ► latinsky *Tropaeolum pentaphyllum*; má žluté květy ve formě kuliček; (6) (Arg): světležlutá barva; ► látky, rukavic nebo podobných věcí; (7) (Kost): rostlina mající žluté květy; (8) (Mex): bobovitá rostlina; ► latinsky *Canavalia sp.*; její plody jsou lusky; (MM).

patito, m. (1) (Mex): žabka (házet žabky do vody, *hacer patitos*); (RAE).

pativirado, -da, adj. (1) (Kub): křivonohý, s nohama do x; (JD).

patiza, f. (1) (Mex): kopání, nakopání, dupání; (RAE).

pato, (1) m. (Antil, Nik, Ven): zženštilý muž (2) m. (Arg): hra jezdců na koních; ► byla k ní zapotřebí síla a šikovnost; jezdci mezi sebou zápasili o kachnu, jež byla umístěna v pytlíku a měla venku krk a hlavu; (3) m. (Arg): sportovní soutěž; ► dvě družstva, každé o čtyřech hráčích na koních, se pokoušejí do kruhu dostat míč, který má 6 držadel a kterému se říká *pato*; je to považováno za národní sport Argentiny; (4) m. (Kol, Kub, Ekv; Guat, Mex, Portor, Ven): bažant (nádooba na moč osob připoutaných na lůžko); (5) m. (Ekv): osoba, jež je terčem výsměchu a hrubiánství; i adj.; (6) m. (Salv, Ven): nádooba na lidské exkrementy (jež používají osoby připoutané na lůžko); (7) **hacerse alguien ~** (Mex): dělat ze sebe hlupáka, vola; (RAE; AM). • (8) ~ **marino** (Chil): druh kachny; př.: *miro al cielo y respiro. una bandada de patos marinos pasa en V sobre nuestras cabezas*; (RR). • (9) (Ven): homosexuál; viz: *bujarro*; (10) lidová písnička; ► v jejím refrému se zpívá o kachně; (11) (Kol: Baranquilla): černý pasažér; př.: *viajar de pato*; (12) adj. (Portor): o někom: nejistý, nerozhodný; (13) (Arg, Kol): o člověku v kasínu: čumící, civějící; (14) (Ekv): oběť, naivka; (15) **correr ~¹** (Guat): být obětí krádeže; (16) zmizet jako mávnutím kouzelného proutku; (17) **jalar ~** (Guat): lidová zábava spočívající v useknutí hlavy kachně; ■ Var.: *jalapato* (Per); (18) **pasarse de ~ a ganso** (Arg): o někom: překračovat meze; (19) hanl., **¿qué ~ puso ese huevo?** (střAm, Antil, Kol): odkud se ten člověk vůbec bere? co to je za člověka? ; ► narážka na společenský původ; (20) **ser el ~ de la fiesta** (střAm, Arg, Bol, Kol, Chil, Ekv): být obětní beránek; (21) **¿será ~ o gallareta?** (Antil): jak to tedy je? ; ► výraz vyjadřující nedůvěru; odvozený od podobnosti ptáků *pato* a *gallareta*; (22) **venirle con que: el ~ me dijo...** (Ven): přijít s výmluvou; (AM). • (23) (Am): vodní pták nebo pták s plovacími blánami mezi prsty; ► toto slovo je vždy součástí složeného výrazu; často dochází k záměně těchto ptáků s evropskými ptáky čeledi kachnovitých; (24) (Kub): libové sušené maso; (25) **pagar el ~** (jižAm): zaplatit za rozbité sklo; (26) **ser uno el ~ de la boda** (jižAm):být všem pro smích; př.: *—yo no veo un pato de la boda. el ministro en visita tendrá que decidir...*; (27) **salga ~ o gallareta**: ať to dopadne jakkoliv; (28) **volársele a uno los ~s** (Arg, Bol): o někom: rozčítit se, vytekly mu nervy; (29) **juego del ~**, (~) (Arg, Mex): hra jezdců na koních; ► je k ní zapotřebí síly; spočívá v zápasení nebo vytržení druhému kachnu; kachna poskakuje nebo létá z místa na místo, aby nebyla chycena; v současnosti je kachna nahrazena koženým míčem s několika držadly; (30) **correr el ~** : hrát hru *pato*; (31) **estar (ser un) ~** (Arg): nemít peníze, být švorc; (32) **hacerse ~¹** (Mex): neplnit svoje povinnosti a přehazovat je na druhé; (33) **ya te conozco, ~** (Mex): na mě si nepřídeš, já tě moc dobře znám; (MM; BDE). • (34) (Kub): líný jako veš; (35) (Chil): švorc; (36) **andar ~** (Am): pískat kudlu; (37) (Kol): drzoun, objeda; (38) (Kol): litr, džbán na víno, dělník ve vodárně, podělanec; (39) (Guat): kudla; (40) (Mex): pašerácký člun; (41) (Ven): lump; (42) **correr ~²** (Guat): ztratit se; ► zmizet; (43) **estar ~** (Chil): nemít ani floka; (44) **hacer ~ a una**

persona (Mex): oblafnout (koho); (45) **hacerse ~²** (Mex): dělat ze sebe blba; (46) **ir de ~** (Kol): jet na černo; (47) **medio ~** (Chil): púllitr; (48) **ser el ~ de la fiesta** (Am): být obětním beránkem, odnést to za druhé; (49) **no seas ~, pájaro** (Kub): neblbni; (JD). • (50) **quedar ~** (Arg): být švorc; (BDE).

pato, -ta, adj/subst. (1) m/f. (Urug, Arg): bez peněz, chudý, na mizině; př.: ...*¡pato! fuiste en todo momento. ¡aunque quieras despistar.*; (RR).

patoá, viz: *patuá*; (MS).

patois, viz: *patuá*; (MS).

patojada, f. (1) (střAm): houf dětí; (AM).

patojear, intr. (1) (Ekv): váhat; (2) (Salv; Kol, Kub, Chil, Ekv, Guat, Ven; Mex, Portor): chodit houpavě, kachní chůzí (z důvodu ortopedických vad); (RAE; AM; MM).

patojera, f. (1) (Kol, Guat): kachní chůze; (AM).

patojo, -ja, m/f. (1) (Guat, Hond): dítě, chlapec či dívka; (RAE). • (2) (střAm): uličník, uličnice; (3) (Ekv, Salv): kulhavý, kulhající; (AM). • adj. (3) (Kol): o slepici: mající krátké nohy; i sust.; (MM). • (7) adj. (Am): uličnický; (8) m. (Mex): indiánský kluk; (9) **ser el ~ del cuento** (Kol): vyžrát na to; (JD).

patol, m. (← nah.) (1) (Mex): zarděnice, strom motýlokvětý; ► *Erythrina coralloides*; (2) (Mex): velká fazole; (3) (Mex): jizva; (4) (Mex): červené semínko jistého stromu; (5) (Mex): plovoucí dřevo (pomáhá naučit se plavat); ■ Var.: *patola, pitol*; (MS).

patola, viz: *patol*; (MS).

patomachera, f. (1) (Ven): hatmatilka, křik; (AM, MM).

patomacho, m. (1) **de ~** (Ven): výborně, skvěle; (AM, MM). • (2) **estar de ~** (Ven): být skvělý, být prima; (JD).

patón, -na, adj., hanl. (1) (Kub, Portor): Španěl, španělský; viz: *cachaco*; (2) (Ven): vlastní nebo pocházející z Kanárských ostrovů; (AM).

patota, f. (1) (Arg, Urug): banda pouliční mládeže; ► baví se tím, že provokuje kolemjdoucí a posmívá se jim; (MS). • (2) (Chil): kumpáni; (JD).

patota, f. (← port. *batota*, braz. port. *patota*) (1) (Arg, Bol, Par, Per, Urug, Ven; LaPla): parta, gang; ► většinou tvořený mladými lidmi, kteří na veřejnosti provokují, dělají nepořádek a obtěžují ostatní; př.: *a la hora de la verdad, el poder pone en movimiento a las patotas. formados por militantes de la Juventud Peronista son la fuerza de choque de ...*; (2) (Arg, Per, Urug, Ven): parta kamarádů, hlavně mladých lidí; (RAE, MS; BDE). • (3) (Arg, Kol, Urug): tlupa chuligánů, ničemů; ► páchají materiální škody a napadají lidi; př.: *—bueno —dijo—. la trifulca se armó en el baile de las chinas Froilán. se tanguaba en el patio a raja cincha; y la cosa fue bien hasta que de repente cayó el tirifilo <pisaverde> con su patota...*; (RR).

patotear, tr. (← port.) (1) (Arg): provokovat (skupina lidí) někoho; (MS).

patotero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Arg, Bol, Par, Per, Urug): mající vlastnosti gangu; (2) m/f. (Arg, Bol, Par, Per, Urug, Ven; LaPla): člen gangu, pouliční bandy; př.: *...dictó auto de detención por homicidio en riña a cinco patoteros...*; (RAE, MS; BDE). • m. (3) (Arg, Urug): uličník, chvastoun; viz: *farrista*; (AM).

patraquear, tr. (1) (Chil): přepadnout, okrást, ukrást; (AM). • (2) (Chil): přepadnout kolemjdoucího; (MM).

patraquero, -ra, m/f. (1) (Chil): zloděj, podvodník; (AM). • (2) (Chil) lupič přepadající na cestě; (MM).

patrasearse, zvrat. (1) (Mex): cukat se; (JD).

patria, adj. (1) (Arg, Urug): o ponču: být z hrubé látky a modré barvy jako vojenská uniforma; (2) f. (Per): republika; ► označení změny pol. zřízení na republiku; př.: *en la colonia, esta casa era de ..., con la Patria cambió de dueño*; (AM). • adj. (3) (Arg): vládní, od vlády; ► slovo pocházející z vězeňského argotu; (4) o ovcí nebo koni: mít uříznutou půlku pravého ucha; ► dříve se takto označovala zvířata, která patřila králi a po osvobození přešla do majetku státu; (MM). • (5) **de ~ o matao** (Kub): za každou cenu, stůj co stůj; (JD).

patriacar, tr. (1) (Chil): prošacovat; (JD).

patriada, f. (1) (Arg, Urug): náročná a nezajímavá činnost; (2) kampaň sociální či politické skupiny (která poukazuje na nutnost zachránit vlast); (RAE). • (3) (Arg, Urug): ozbrojené

hnutí proti útisku vlády; (4) nebezpečný a statečný skutek, významný čin; (AM, MM). • (5) (Am): povstání; ► pod vlasteneckými hesly; (JD).

patriarcas, f., pl. [Š: *pies*] (1) (Kost, Guat): nohy; př.: *lo malo fue que de ahí en adelante hay unas bajadas que si no se anda uno listo tiro a tiro va a aterrizar de fondillo; cuanto más si uno no clava bien las patriarcas*; (RR).

patrimonio, m. (1) ~ **jurídico** (Mex): celkové jmění; (JD).

patrinquear, intr. hovor. (Urug): (1) utéci, odstoupit od boje, konfliktu; (RAE).

patrio, m. (1) (Arg): kůň nepatřící nikomu; ► přešel do vlastnictví státu; mívá uřezanou půlku ucha; tento výraz se užíval také o ovcích; př.: *es <el gaucho> como el patrio de posta: lo larga este, aquel lo toma*; (RR).

patrio, -tria, adj. (1) (Arg, Bol, Urug): tupý, zbedněný; viz: *reyuno*; (AM).

patriota, m. (1) hovor. (Kub): bankovka nebo mince o hodnotě jedno peso; (2) (Nik): zralý banán; (RAE).

patriotismo, m. (1) (Mex): vlastenčení; (JD).

patrón, -ona, m/f. (1) f. [Š: *mujer, esposa, ama de casa*] (Arg, Urug): žena, manželka, hospodyně; (2) m. (Chil): šéfe; ► oslovení dávající najevo podřízenost oslovujícího; (3) ~ **grande (patrona grande)** [Š: *hacendado, latifundista*] (Ekv): farmář, velkostatkář; ► užívají nádeníci, úředníci, správce statku apod.; př.: *el patrón grande murió el 8 de este mes, de pulmonía. se lo llavaron a Quito. en su reemplazo ha venido a hacerse cargo de la hacienda, el hijo mayor, don Rodrigo...*; (RR).

patronisar, viz: *patronizar*; (MS).

patronizar, (← angl. *to patronize*) (1) (Am, US): ochraňovat, pomáhat, podporovat; (MS).

patrulla, f. (1) (Am): policejní patrola; ► v Pan i m.; (RAE). • (2) (Mex): smrad nohou; (JD).

patrullar, tr. (1) (Par): být něčí průvodce, doprovázet někoho; (RR).

patrullero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Arg, Bol, Kub, Ekv, Nik, Urug): používá se o policejní patrola; i subst., m.; (2) m. (Kol, Kost, Salv, Mex, Urug, Ven): policista v policejní patrola; (3) m. (Salv): vesničan, který patří k polovojeenské organizaci; (RAE). • m. (4) (Chil, LaPla): policejní auto; př.: *al cruzar la avenida Scalabrini Ortiz, el coche fue chocado por un patrullero de la Comisaría 25ª que iba por la avenida*; (BDE).

patuá, m. (← fr. *patois*) (1) (Am, Kol): argot; (2) (Dom): kreolština, dialekt z Haití; ■ Var.: *patoá, patois*; (MS).

patuco, m. (1) [Š: *trampa, enredo, intriga*] (Ven): past; podezřelá, tajemná záležitost, intrika; př.: *...aquí faltan perros, Taparito. no veo a Capitán, ni a Capanero, ni a...—ya la niña va a descubrir el patuco —se dijo Taparita...*; (RR).

patuco, -ca, adj. (1) (Hond): viz: *patuleco*; (2) (Ven): uzel, ranec; (3) (Ven): intrika (4) (Ven): past užívaná rolníky na obranu proti tulákům; ► špičatý kolík zapíchnutý do země, překrytý trávou; (AM). • (5) **plantar de ~**: zasadit cukrovou třtinu; ► dát 4 řízky do stejné jámy; (MM). • (6) (Hond): šťavnatý; (7) (Chil): drzý jak štěnice; (JD).

patudez, f. hovor. (1) (Chil): odvaha, smělost; (RAE).

patudo, -da, adj. (1) hovor. (Chil): odvážný, smělý, příliš sebevědomý; (RAE).

patueco, -ca, adj. (1) (střAm): viz: *patuleco*; (AM, MM). • (2) adj. (Am): šmajdavý, pajdavý; (3) m. (Ven): ranec; (JD).

patucho, -cha, adj. (1) (Ekv): oplácáný, baculatý; (AM). • (2) (Ekv): o člověku: mající krátké nohy; (MM). • (3) (Ekv): mrňavý; (JD).

patuleco, -ca, adj. (1) (Am): pajdavý; ► o osobě mající tělesnou ortopedickou vadu (týkající se nohou či chodidel); (2) (Nik): homosexuální; (RAE).

patulejo, -ja, adj. (1) (Chil): viz: *patuleco*; (AM, MM).

patulenco, -ca, adj. (1) (Guat): viz: *patuleco*; (AM).

patuleque, adj. (1) (Kub): viz: *patuleco*; (AM, MM).

patulequear, int. (1) (Kub, Per, Ven): kulhat, belhat se; (AM).

patuletas, adj. (1) (Kol): naivní, hloupý; (AM).

patuleto, -ta, adj. (1) (Hond): viz: *patuleco*; (AM). • (2) (Hond): viz: *patojo*; (MM).

paturrano, -na, adj. (1) (Dom): oplácáný, baculatý; (AM). • (2) (Dom): viz též: *paturro*; (3) (Kol): břichatý, tlust'oučký; (JD).

paturro, -rra, adj. (1) (Kol): podsaditý, zavalitý; (RAE).

paujé, m. (1) (Bol): kukuřičné klasy převázané šustím; (AM).

paulino, m. (1) (Ven): žertem o člověku: suchar; (AM).

paují, m. (1) (střAm, Kol, Mex): bažant; Syn.: *charata*; (MM).

chatara, f. (1) (střAm, Kol, Mex): viz: *paují*; (MM).

paujil, m. (1) (Kol, Per, Ven): pták, viz: *pajuil*; (RAE).

pauusa, f. (1) (Bol): rachejtle; ► při výbuchu vytváří zlatý déšť; (AM, MM).

pauta, f. (1) [Š: *anuncio, mensaje publicitario*] (Kol): reklama, inzerát; viz též: *pautar*; př.: *el valor de la pauta se calcula con base en el <en base al> número de impactos reales*; (RR).

pautar, intr/tr. (1) [Š: *anunciarse, poner un anuncio publicitario*] (Kol): dělat reklamu, inzerovat; viz též: *pauta*; př.: *tendrá la gran oportunidad de llevarse a su Home Page cada visitante de <del servicio> eureka que se interese lo suficiente en <por> el banner <anuncio> pautando, como para darle un clic*; (RR).

pauto, m., hovor. venk. (Hond): (1) pakt s d'áblem; (RAE).

pava, (1) f. (Arg, Par): ohříváč vody z kovu nebo ze smaltovaného železa s úchytem na horní části, nálevkou a víkem; ► obdoba čajové konvice; (2) f. (Kost): ofina (3) f. (Ven): smůla (mít, přenášet smůlu) (4) ~ **de monte**¹, f. (Mex, Urug): *chachalaca*; ► viz nahua (5) **tener la ~**, (Kol): přitahovat smůlu; (RAE). • (6) (Arg, Bol, Per, Urug): kotlík, konvice na kávu, konvice na čaj; (7) (Chil; Mex): nočník; (8) (Chil; Per): posměch, výsměch; (9) (Ekv, Pan): nedopalek; (10) (Kol): individuum nebo jedinec: ošklivý, špatného vzezření; (11) **dar una ~** (Kol: Riohacha): poprat se, zmlátit; (12) **hacerle a uno la ~** (Bol, Chil): o někom: vysmívat se mu; (13) **hacerse la ~** (Ekv): o dětech: chodit za školu; (14) **ser uno una ~** (Ekv): o někom: být rošťák, mazaný; (AM; MM). • (15) (Chil): osobní vlak; ► mající pouze několik vagónů a jezdící na krátké vzdálenosti; (16) ~ **de monte**² (Am): guan tmavonohý; ► latinsky *Penelope obscura*; pták, který se běžně vyskytuje v lesnatých meziobratníkových oblastech; obvykle má černé peří a jeho maso je jedlé; (MM). • (17) (Am): vtípek, hloupý vtip; (18) (Ekv, Pa): špaček doutníku; (19) **dar una ~ a una persona** (Kol): vynadat (komu); (20) **echar la ~ a una persona** (Ven): uřknout, uhranout (koho); (21) **pasar una ~ ciriaca** (Ven): mít strašnou smůlu; (22) **pelar la ~** (Mex): flinkat se; (23) **tener ~** (Ven): mít pech; (JD). • (24) (LaPla, Ven): konvice pro přípravu nápoje maté; (BDE).

pava, f. (1) viz: *pavita*; (2) [Š: *mala suerte*] (Kol, Ven; Ekv, Portor): smůla, neštěstí; viz též: *empavado*; př.: *... ¡y haz algo contra la pava que está acabando conmigo!*; (3) [Š: *flequillo*] (Kost, Nik; střAm, Kol): ofina; (4) (Portor): slamák; ► nosí ho muži a ženy na venkově; vyrábí se z listů palmy *yarey*; (5) (Ven, Kol): kreolský rytmus a tanec; ► velmi populární od 18. stol.; př.: *el cornetín con su llanto metálico quemaba el compás del ritmo criollo, se enredaba a la voz del grupo cantador que echaba al aire el bamboleo tenebroso de la música venezolana. baila la pava mi coronel. baila la pava mi capitán...*; (RR; AM; BDE).

pavada, f. (1) (Arg, Par): lumpárna, rošťárna; (2) (Arg, Par; Per, LaPla): blbost, hloupost; i pl.; př.: *durante años yo cedí en todo. desde cosas importantes hasta pavadas, como dejar de ver una película porque a él no le gustaba*; (3) (Arg, Par): bezcenná nebo bezvýznamná věc; př.: *cuesta una pavada. cuesta muy poco*; (MM; BDE). • (4) (Am): pakatel; (JD).

pavana, f. (1) **zurrarle a uno la ~** (Antil, Kol, Mex): o někom: zneužívat, nadávat; (MM, JD).

paveador, -ra, adj. (1) (Kol): o člověku: pomalý; (AM, JD).

pavear, intr. (1) (Arg, Chil, Urug; Par): dělat hlouposti, kraviny; (2) o zamilovaných lidech: povídat si; (3) o zamilovaných lidech: povídat si; ► muž na ulici, žena nalepená na mříž okna nebo vykloněná z balkónu; (4) (Portor): předstírat práci; viz: *manguear*; (5) (Ekv, Pan): o dětech: chodit za školu; (6) tr. (Kol): zavraždit; (AM; MM). • (7) (Chil, Per): o někom: vysmívat se mu, dělat z něj terč nejapných žertíků; (9) (Mex: Tabasco): vyhrát hru nad začátečníkem a posmívat se mu; (MM). • (10) (Portor): simulovat; (11) (Salv): o krocánovi: čepýřit se, hurovat; (JD).

pavera, f. (1) (Portor): dětinství; ► tendence pořád se smát obvyklá v klackovských letech; př.: *allí nos quedamos un buen rato, recordando los años locos, pasándonos la bota, Vilma y Carola riéndose con la eterna pavera que sólo se comparte en la irresponsabilidad total o en la absoluta certeza de la tragedia*; (RR).

pavería, f. (1) (Arg, Chil): hloupost, kravina; (AM). • (2) (Am): cukrování, vrkání; ► zamilovaných; (JD).

pavero, m. (1) (Chil): sloužící vynášející nočníky z ložnic; (AM). • m/f. (2) (Chil, Per): posměváček, sprosták; (2) (Chil): člověk uklízející ložnice; (3) (Mex: Tabasco): člověk, který rád hraje se začátečníky; ► lze nad nimi snáze vyhrát; (MM).

pavesa, f. (1) (Chil; Arg): posměšně o muži: ženáč; ► toto slovo používají svobodné ženy; (AM); (JD). • (2) (Chil): ženatý muž, který se dvoří mladým svobodným ženám; ■ Syn.: *cascote* (LaPla); (MM).

cascote, m. (1) (LaPla): viz též: *pavesa*; (MM).

pavimentadora, f. (1) (Am): stroj na úpravu vozovky; (JD).

paviola, m. (1) (Ekv): záškolák; (AM, MM, JD).

paviolo, m., hanl. (1) (Arg): blbec, slaboch, idiot; (MM).

pavisimo, -ma, adj. (1) (Am): nejhoupější; (AM).

pavista, m. (1) (Ekv): ulejšák; (JD).

pavita, f. (1) (Ven, Kol): sova (*Glaucidium jardini*, *Glaucidium brasilianum*); ► její zpěv prý přináší smůlu; př.: *la noche era silenciosa. a veces de lo lejos venía el aullido triste de un perro, o un canto de pavita, monótono y de mal agüero*; (2) [Š: *bombín*] (Ekv, Arg): buřinka, tvrďák; *Glaucidium jardini*; př.: *chaquets <chaqués> cola de pato, llevas sombreros de copa o tarros de unto, pavitas, mocoras <sombreros de pita>, jipijapas*; (RR). • (3) (Chil): o ženě: husička; (4) (Ven): pech; (JD).

pavo, m. (1) (Bol, Chil, Pan, Per): černý pasažér; př.: *un equipo de siete pavos.. fue descubierto a bordo del mercante panameño «Felipe»*; (2) (Ekv): osoba, která se účastní nějakého veřejného představení bez placení; (3) hovor. (Ekv): hrb; (RAE) • m. (4) adj. (Kol): o koni: vyzáblý; (5) (Antil): napomenutí, výtka; (6) **echar un ~** (Antil): vymadat, napomenout; (7) (Chil): druh papírového draka; (8) (Chil, Per, Portor): taneční hra; ► páry vytvoří kruh okolo jednoho tanečníka, kterého se snaží napodobit v tanci; prohazují si partnery; cílem je nezůstat bez partnera; (9) **comer ~** (Am): ztratit iluze, zklamat se, stydět se; (10) **de ~¹** (střAm, Chil, Ekv, Pan, Per): zdarma; (11) **hacerse el ~** (Arg): dělat ze sebe hlupáka; (12) **írsele a uno los ~** (Chil): udělat nebo říkat hlouposti; (13) **ser el ~ de la boda**; viz: *ser el pato de la boda*; (14) **tener sangre de ~** (Chil): být klidný; (AM; BDE). • m/f. (15) (Am): domestikovaný kurovitý pták; ► má různá jména, např.: *guajolote* v Mexiku; nejčastěji se jedná o *Melleagris mexicana*; pták je poměrně velký a jeho maso je velmi chutné; (16) hlupák, blbec; (14) (Kol): nedůvěryhodný a podezřelý člověk; (MM). • m. (17) (Am): vynadání; (18) **dar (echar) un ~ a una persona** (Am): vynadat (komu); (19) **de ~²** (Am): cestovat jako černý pasažér, dostat se někam na černo; (JD).

pavón, m. (1) (Kost, Mex): guan horský (*Oreophasis derbianus*); ► velký pták z řádu hrabaví (*Galliformes*); žije v hustých a nízkých lesích; (2) (Kost): zahradní rostlina; ► má růžové a žluté květy podobající se pavímu ocasu; (RAE). • adj. (3) (Ven): o koni: mající zlatavou srst; (4) (Per): stydlivý, plachý; (5) m. (Portor): namazání, natření; (AM, MM). • adj. (6) (Arg): přihloupělý, přitroublý, hloupý; (JD).

pavonear, tr. (1) (Per: Arequipa): práce na poli; ► srovnání úrovně terénu tak, aby se vláha vstřebávala rovnoměrně; (AM).

pavorreal, m. (1) (Mex): páv; (JD).

pavoso, -sa, adj. (1) (Ven): smolný, nosící smůlu; viz: *enguiñado*; (AM, MM). • adj/sust. (2) adj. (Ven): afektovaný, směšný, zastaralý, nemoderní; (3) m. (Ven): smolař; (JD).

pavote, -ta, adj. (1) [Š: *tonto, pavitonto*] (Arg, Urug): hloupý, pitomý; př.: *un poco de energía, no dejarse atropellar ni agachar el lomo como un pavote, y todo era fácil*; (RR).

pavuncio, -cia, adj. (1) (Chil): blbý, pitomý; (AM, MM).

paxcle, rostlina, viz: *paste*; (MS).

paxte, m. (← nah.) (1) (Salv, Guat): rostlina, viz: *paste*; (2) (Salv): plod *paste*, který se po vysušení používá jako koště; (3) (Guat): koště na drhnutí; (RAE).

pay, m. (← angl.) (1) (Chil, Mex, Ven): sladký koláč nebo piroh; př.: *el pay estaba exquisito. —yo queiro pay de manzana*; (2) ~ **de queso** (Mex): cheesecake; ► dort ze sýra; (BDE).

paya, f. (1) (Chil) viz: *payada*; (AM). • (2) (Arg, Chil): zpívat a improvizovat *payadores*; (3) poetická skladba ve formě dialogu, přednášená *payadores*; př.: *aquí van a ser los concursos de tonás, payas y checas*; ■ Var.: *payada*; (MM; BDE). • (4) (Am): lidová píseň, lidový popěvek; (JD).

payacate, m. (1) (Mex, Per): velký kostkovaný šátek zářivé barvy; ■ Var.: *paliacate* (Mex); (AM). • (2) (Mex): velký kapesník; (JD).

payada, f. (1) (Arg, Chil, Urug; LaPla): zpěv a improvizace tzv. *payadores*; (2) (Arg, Bol, Chil, Urug): soutěž či kontrapunkt dvou nebo více *payadores*; (3) (Urug): improvizované vysvětlení za účelem zakrýt svou nevědomost; (4) ~ **de contrapunto**, (Arg, Bol, Chil, Urug): soutěž, ve které se dva *payadores* střídají a improvizují na stejné téma; (RAE; BDE).

payado, -da, adj. (1) (Chil): o látce a její barvě nebo odstínu: různobarevná, se vzorem ptáků, kytic, květin apodob.; (AM).

payador, -ra, adj/subst. (1) adj. (Urug): o osobě: podávající improvizované vysvětlení za účelem zakrýt svou nevědomost; i subst.; (2) m. (Arg, Bol, Chil, Urug; LaPla): lidový zpěvák; ► doprovází se na kytaru, improvizuje na různá témata (obvykle společně s dalším zpěvákem); tyto zpěvy mají tradici v Argentíně, na jihu Brazílie, v Uruguayi a Chile; (RAE; BDE).

payadura, f. (1) (Am): improvizovaný zpěv lidových zpěváků; (JD).

payaguá, m. (← guar.) (1) (Arg, Par): indián *guaicurú*; ► žijící v paraguayské oblasti Chaco; (2) dialekt těchto indiánů; (3) (Par): divoce žijící indián; (4) o osobě: drsná a samotářská; (MM).

payán, adj. (1) (Hond): o věci určené ke mletí: pomleté, rozdrcené; (AM, MM).

payana, f. (← kič *pállay*, „sklízet, sebrat ze země“) (1) (szArg, Urug): dětská hra s pěti kamínky; ► vyhazují se do vzduchu a chytají se; ■ Syn.: *juego de los cantillos*; *chinata* (Kub), *mato* (Mex), *pasote* (Portor), *pallana* (Chil), *tiquichuela* (Par); (2) (Nik): lámaná rýže (*arroz quebrado*); (RAE; MM).

chinata, f. (1) (Kub): viz též: *payana*; (MM).

mato, m. (1) (Mes): viz též: *payana*; (MM).

pasote, m. (1) (Portor): viz též: *payana*; (MM).

tiquichuela, f. (1) (Par): viz též: *payana*; (MM).

payanar, tr. (1) (Mex): drtit rýži; (MM).

payanear, intr. (1) (Arg): hrát hru *payana*; (AM).

payanca, f. (1) **tiro de** ~ (Arg): způsob hození lasa na přední nohy zvířete; ► obě dvě nohy zůstanou svázané; (MM).

payanga, f. (1) (Urug): hazardní hra; (AM).

payar, intr. (1) (Arg, Chil, Urug): zpívat *payadas*; (RAE).

payara, m. (1) (Ven): ryba; ► latinsky *Cynodon scomberaides*; dosahuje váhy až 20 kilo, vyskytuje se v řece Orinoko; (MM).

payaso, -sa, adj. (← it. *pagliaccio*) (1) (Kost): klaunovský, šaškovský; (RAE).

payasear, intr. (1) (Kub, Chil, Ekv, Mex, Per): říkat nebo dělat pitomosti; (2) (Kub): chovat se jako ješita; (AM).

payaste, m. (← nah.) (1) (Kost): hrubý na dotyk; (MS).

payaya, f. (1) (Chil): dětská hra; ► hraje se s pěti malými kamínky, se kterými se dělají různé kombinace a které se vyhazují do vzduchu a chytají; viz též: *payana*; (RAE).

payazo, m. (1) (Kol, Ven): chlapec pasoucí telata; (2) **ahogársele el** ~ (Kol, Ven): nevyužít výhodnou nabídku; (AM, MM).

payco, m., rostlina, viz: *paico*; (MS).

payé, m. (← guar.) (1) (Arg, Par, Urug): kouzlení, čáry; (2) (Arg, Par, Urug): talisman, amulet; (RAE, MS). • (3) (Arg, Par, Urug): čaroděj; (4) (Arg, Par, Urug): nadpřirozené moci; (5) (Arg, Par, Urug): kouzlo; (6) (Arg, Urug): ďábel; (MS).

payo, -ya, adj. (1) (Mex): o barvě látky, ozdoby nebo malby: mající příliš výrazné barvy, křiklavý; (2) (Arg, Bol): o člověku: albín nebo velmi světlavý; (3) (Ekv): o člověku: vysloužilý, starý; (4) (Mex): buran, křupan, rančer; i sust.; př.: ...*con cara de payo en misa y con orejas de mapache*..; (AM; BDE). • (5) m. (Mex): nešika; (6) (Mex): divoký, plachý, vybledlý; (JD).

payucano, -na, m/f. (1) (Arg): vesničan, vesničanka; (AM, MM). • (2) (Arg): křupanský; (3) (Arg): křupan, křupanka; (JD).

payuco, adj. (1) (Arg): vesnický; (MM).

payulo, -la, adj. (1) (Salv, Hond): bledý; (RAE).

payuscano, m. (1) (Am): balík, křupan; (JD).

paz, f. (1) ~ **y salvo** (Kol): úřední osvědčení; ► někomu se jím někomu prokazuje, že státní pokladně nedluží na daních; (RAE).

pazcle, rostlina, viz: *paste*; (MS).

pazco, -ca, adj. (← nah.) (1) (Kost): o ovoci: mdlé; ■ Var.: *pasco*; (MS).

pazcón, m. (← nah.) (1) (StřAm): sítko; ■ Var.: *pascón*; (MS). ● (2) (Hond), viz: *pascón*; (RAE).

pazote, m. (1) (Kub, Guat, Mex): merlík vonný; ► vonná rostlina využívaná v lidovém léčitelství proti parazitům; můžeme se s ní setkat v oblastech mezi Mexikem a Argentinou; latinsky *Chenopodium ambrosioides*; ■ Syn.: *epazote*, *paico*; (MM).

epazote, m. (1) (Kub, Guat, Mex): viz: *pazote*; (MM).

paico, m. (1) (Kub, Guat, Mex): viz: *pazote*; (MM).

paztle, rostlina, viz: *paste*; (MS).

PBI (Producto Bruto Interno), m. (1) (Per, LaPla): hrubý domácí produkt; viz: *producto*; (BDE).

PDC (Partido Demócrata Cristiano), m. (1) (Arg, Bol, Chil, Kost, Per, Salv): Křesťanská demokratická strana; př.: *el PDC busca lanzar cuando antes la campaña por las elecciones libres...*; (BDE).

peal, m. (1) (Am): provaz nebo lano, kterým se svazují či přivazují tlapy nějakého zvířete; (2) smyčka, která se hází na zvíře, aby padlo na zem; (RAE). ● (3) (Chil): moučník; ► připravovaný z mouky, žloutků, cukru, másla, citrónu a skořice; (AM). ● (4) (Arg): lest, trik; ► za účelem spadnutí do pasti; (5) (Chil, Hond): poutko kalhot nebo návleků na boty; (MM). (6) **echar un ~ a un animal** (Am): svázat zvířeti nohy; (JD).

pealada, f. (1) (Mex): házení smyček na dobytek (aby zvířata padla na zem); (RAE). ● (2) (Am): viz též: *peleadura*; (3) (Mex): svázání nohou zvířete; (JD).

pealar, tr. (1) (Mex): házet smyčky na dobytek (aby zvířata padla na zem); (RAE). ● (2) viz: *pialar*; (AM). ● (3) (Am): svázat nohy zvířeti; (JD).

pealera, f. (1) (Hond): svinutá vazba z hrubé kůže; ► obsahuje několik oprátek řazených za sebou a určených k chytání dobytka do lasa; (RAE).

peao, adj. (1) (Kol): ožralý; (JD).

pear(se), tr/zvrat. (1) (Am): uprdnout se, prdět; (JD).

pebete, -ta, m/f. (1) hovor., málo použ. (Arg, Par): dítě; (2) m. (Arg, Urug): pšeničný chléb; ► má oválný tvar, měkkou střídu a jemnou osmahlou kůrku; (RAE). ● m/f. (3) (Urug; Arg; LaPla): chlapec, holčička; př.: *las viejas se adormilan en sillones, mientras las pebetas bailan hasta echar los bofes*; viz: *pan pebete*; (4) m. (Ven): tabák vysoké kvality; (AM; MM; BDE). ● m/f. (5) (Arg): drobný člověk; (6) (Mex): nocenka dlouhokvětá; ► rostlina; latinsky *Mirabilis longiflora*; její květy jsou voňavé; (MM).

pebetero, -ra, m/f. (1) (Ekv): lichotník; (AM, MM). ● (2) (Mex): rostlina; ► latinsky *Vernonia odoratissima*; (MM).

pebre, m. (1) (Chil): bramborová kaše; (RAE). ● (2) (Chil): studená omáčka obsahující na jemno nakrájenou cibuli, koriandr, papriku; ► používá se také jako metafora výhrůžky; př.: *se sirven con pebre, salsa típica compuesta de cebolla picada muy fina, cilantro..., limón, sal y agua; ...si no hay <has> dicho la verdad. te voy a hacer pebre*; (RR; BDE).

peca, f. (1) (Arg): švindlování v kartách nebo jiných hazardních hrách; lest všeobecně; př.: *—venga a verlo cómo ha quedado el ángel (el ángel que tuvo la vida más accidentada que el inventor de la 'peca', y padeció persecuciones de justicia*; (RR). ● (2) **poca** ~ (Kub): ani vindra; (JD).

pecadero, m. (1) (Am): hambinec; (JD).

pecador, m. (1) **este humilde** ~ (Mex): moje maličkost; ► já; (JD).

pecán, m. (← algonquino) (1) (Mex): strom, viz: *pacana*; (RAE).

pecana, f. (← keč.) (1) (Arg): třecí miska; (MS). ● (3) (Arg): moždíř; (JD).

pecanear, tr. (← keč.) (1) (Arg): drtit v třecí misce; (MS).

pecora, f. (1) (Per): smrad; (JD).

pecarí, m. (← guar.) (1) (JižAm): pekari; ► savec, tlustokožec; vypadá jako šestiměsíční kančí mládě, bez ocasu; s dlouhými silnými štětinami, malými kly a hřbetní žlázou ve tvaru pupku

ze které vylučuje páchnoucí substanci; žije v lesích Jižní Ameriky; jeho maso je velmi ceněné; (2) ~ **de collar** (Mex): pekari s náhrdelníkem z bílých štětín; (RAE).

peceto, m. (1) (Arg, Bol, Urug): výřez ze zadního hovězího masa; (RAE).

pecotra, f. (← map.) (1) (Chil): suk na holi; (2) (Chil): nádor na kůře stromu; (MS). • (3) otok, zduření; (MM). • (4) (Chil): uzel; (JD).

pecuaca, f. (1) (Ekv, Kol, Ven): viz též: *pecueca*; (AM; MM).

pecudo, -da, adj. (1) (Arg): pihovatý; (JD).

pecueca, f. (1) (Kol): pot smíchaný se špinou; (2) pl. (Ven: Trujillo): zapáchající nohy; (AM). • (3) (Kol, Ekv, Ven): kopyto; (4) zapáchající nohy; (MM).

pecueco, -ca, adj. (1) (Am): smradlavý; (JD).

pecunio, m. (1) (Ekv): peníze, majetek; (JD).

pecurí, viz: *picure*; (MS).

pedacear, tr. (1) (Ekv, Salv, Mex): roztrhat na kousky; (RAE).

pedacería, f. (1) (Mex): hromada kousků, ústřížků, cárů; (RAE).

pedacerío, m. (1) (Mex): kousíčky, kousky; př.: *...la barda de cantera...está erizada de filosa pedacería de botellas...*; (JD, BDE).

pedaleada, f. (1) (Mex): šlapání; ► chůze, na kole; (JD).

pedalear, intr. (1) (Nik): udělat dlouhou procházku; (RAE). • (2) (Mex): šlapat; ► jít rychle; (JD).

pedaleo, m. (1) (Mex): šlapání; ► běhání; (JD).

pedalero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Chil): cyklistický; (2) m/f.: cyklista; (RAE).

pedana, f. (← it.) (1) (Per): pódium, na kterém se předvádí šerm; (MS).

pedanía, f. (1) (Arg): okrsek, obvod; (AM, MM, JD).

pedazo, m. (1) ~ **de adoquín** (Mex): kus hlupáka, trouba; (2) ~ **de bestia** (Mex): kus vola, dobytka, hovada, hlupáka; (3) ~ **de cosita** (Mex): drobeček; (4) ; ~ **de hombre!** (Ven): to je kus chlapa; (5) ~ **de junto al rabo** (Mex): kus hlupáka, pitomce; (JD).

pedegrullo, m. (← port. *pedregulho*) (1) (Arg, Par, Urug, Ven, Am): drobné kamení, šterk; ■ Var.: *pedregullo, perdreguyo, peregullo*; (MS).

pedestal, m. (1) ~ **de comando** (Kol): velitelský pahorek; (JD).

pedicura, f. (1) (Arg): pedikérka; (JD).

pedicurista, m/f. (1) (Salv, Mex): pedikér; (RAE).

pedidera, f. (1) (střAm, Kol, Ekv, Ven): žádost, prosba; (AM, MM).

pedigree, m. (← angl.) (1) (Am): rodokmen čistokrevného zvířete; (MM, JD).

pediche, adj. (1) (Salv): žebavý a dotěrný; i subst.; (RAE).

pedilón, -na, adj., hovor. (1) (Per, Ven; Mex: Tabasco, Dom): žebavý a dotěrný; (RAE; AM, MM). • m/f. (2) (Am): škemral, škemralka; (JD).

pedinche, adj. (1) (Mex): žebavý a dotěrný; i subst.; (RAE).

pedir, tr. (1) ~ **cacao** (Mex): dát ruce vzhůru; ► prosit o slitování, vzdát se; (2) ~ **coco a la guásima** (Portor): chtít modré z nebe; (3) ~ **frías** (Mex): ulejt se; (4) ~ **grasa** (Kub): hledat práci; (JD). • (5) ~ + **inf.** (Mex): požádat; př.: *Juan Carlos Larios le pidió investigar el crimen. por eso me pidió investigar*; viz: *infinitivo*; (BDE).

pedo, m. (1) (Salv, Mex): oslava; (RAE). • (2) [Š: *pelea*] (US): hádka, svár, bitka; př.: *...esos! va'ver <va a haber> pedo...*; (3) **al** ~ (Urug, Arg; Bol; Arg, Par): marně, bezúčelně; ► na severu Arg. se používá k označení nějakého budižkničemu nebo neužitečné věci; př.: *al pedo como oreja de sordo*; (4) **a los ~s** [Š: *apresuradamente*] (Arg, Urug): spěšně, ukvapeně, překotně; př.: *salió a los pedos arrastrado por una mano invisible que lo zarandeaba como a una maraca y sus pasos resonaron escalera abajo*; (5) **de ~ (de puro ~)** [Š: *por casualidad*] (Arg, Urug): čistě náhodou; př.: *— ¿así que usted cree todavía en esa condenada nebulosa? ¿y que la nebulosa empezó a girar de puro pedo?*; (6) **estar más pálido que un ~** [Š: *estar más pálido que la muerte*] (Chil): být bledý jako stěna; př.: *...el pingo <caballo>, luego de dar un par de patadas al aire con las patas sanas las estiró todas. Alberto estaba más pálido que un pedo*; (RR; AM; MM). • (7) **en** ~ (střAm, Arg, Urug): opilec, opilý; (AM). • vulg. (8) (střAm, Arg, Chil, Mex, Par, Urug): opilost, opice; př.: *fulano tiene un pedo macho*; (9) (Kub): hádka, spor; (10) ~ **de bruja** (Kol): lidové jméno několika druhů hub; (11) **echar ~s** (Mex): pouštět hrůzu, dělat ramena, vytahovat se; (MM). • m. (12) **divino** ~ (Am): proniczanec; (13) **estar en**

~ (Am): být ožralý, být namol, být podobraz; **(14) estar** ~ (Mex): být ožralý, být namol, být podobraz; **(15) ponerse un** ~ (Mex): namazat se, ožrat se; (JD). • **(16)** (Mex): problém, překážka; př.: *yo te doy el consejo, es tu pedo si lo tomas o dejas*; (BDE).

pedo, -da, adj. **(1)** [Š: *borracho*] (Mex): opilý; př.: *esto le pareció a la señora Barroso una buena idea política...pero no tenía palabras para comunicársela a sus cuatitas <amiguitas> que por lo demás ya estaban bien pedas...Leonardo no estaba borracho*; (RR).

pedorra, f. hovor. **(1)** (Hond): kulomet; (RAE).

pedorrera, f. (Ekv): rostlina sloužící k přípravě nálevů; př.: *cuando <la tunda> pasa los esteros, les da de comer camarones cruods y les echa ventosidades en la cara, como si hubiera bebido ese monte que mientan pedorrera, para atontarlos...*; (RR). • **(2)** (Kub): pták; ► malý, různého zbarvení; živí se hmyzem a semínky; (MM).

pedorriente, -ta, adj., i subst. **(1)** (Mex): často prdící; (RAE).

pedrada, f. **(1) a la** ~¹ (Per, Kost, Kol, Ven, Bol): s kloboukem posunutým dozadu; př.: *avanzaban al galope. pronto estuvieron cerca. sus ponchos flotaban al viento y tenían el sombrero de junco a la pedrada*; (RR). • **(2)** (Mex): promáčknutí klobouku *sobrero jarano*; **(2) de la** ~ (Mex): velmi špatně, mizerně; př.: *¿cómo cantó el tenor? de la pedrada*; **(3) llevar el sombrero a la** ~ (Bol, Kol, Kost, Per, Ven): nosit klobouk do týla; ■ Var.: *llevarlo de pedrada* (Kol); **(4) sombrero de** ~ (Mex): klobouk promáčknutý ze čtyř stran; (AM). • **(5) ¡qué ~!** (Arg): co to máš na sobě, to je ale hrůza!, vypadáš v tom jako...; **(6) sentarle algo a uno como ~ en ojo de boticario**: o oblečení: neslušet, vypadat v něm hrozně; **(7) a la** ~² (Mex): strašně, příšerně; (MM). • **(8)** (Dom): napítí, hlt; **(9) darse una** ~ (Dom): přihnout si; **(10) le va de la** ~ (Mex): daří se mu moc mizerně; **(11) a ~ limpia** (Am): bránit se kameny; **(12) ponerse el sombrero a la** ~ (Ekv): posadit si klobouk na stranu nebo do týla; (JD).

pedrar, tr. **(1)** (Chil): zneužít, využít; (JD).

pedregón, m. **(1)** (Kol, Chil, Am): balvan, šutr; (AM; AM, JD).

pedregullal, viz: *pedreguyal*; (MS).

pedregullo, m. (← port. *pedregulho*) **(1)** (Arg, Urug): stavební rum; (RAE). • **(2)** (Arg, Par, Urug, Ven; Chil, LaPla): šterk, viz též: *pedegrullo*; př.: *antes de la puesta del sol su madre había regado los canteros y los caminos de pedregullo...*; (MS; MM; BDE). • **(3)** (Am): oblázky; (JD).

pedreguyal, m. (← port.) **(1)** (Ven): šterkoviště; ■ Var.: *pedregullal*; (MS). • **(2)** (Ven): kamenité místo, kameniště; (AM, MM).

pedreguyo, m. **(1)** (Arg, Urug, Ven): suť, drť; (AM).

pedrerío, m. **(1)** (Mex): kamínky, volné kamení; (RAE).

pedrerío, m. **(1)** (Am): kameniště, kamenité místo, kamenolom; (JD).

pedrero, m. **(1)** (Kol, Chil, Hond; Mex): kamenité místo, kameniště; (AM; MM).

Pedro, m. **(1) las de San** ~ (Mex): slzičky; (JD).

pedrón, m. **(1)** [Š: *piedra grande, peñasco*] (Per): velký kámen, skalisko; př.: *erguido sobre la loma o un pedrón, era un incansable vigía de la zona*; (RR).

pedromón, m. **(1)** (Chil): kyj, klacek; (AM, MM).

pedurría, f. málo použ. **(1)** (Hond): namodralé nebo kávové mateřské znaménko, které má většina mestických dětí při narození na hýždí, v pase nebo na zádech v místě ledvin; (RAE).

pega, f. **(1)** (Bol, Kol, Kub, Ekv, Per): práce (placená činnost); **(2)** (Kub, Portor): lep na chytání ptáků; **(3)** (Mex): štitovec (*Echeneis*); ► kostnatá ryba z čeledi štitovcovitých (*Echeneidae*) třídy paprskoploutvých (*Actinopterygii*); asi 40 cm dlouhý o průměru 7-9 cm; má vřetenovité tělo popelavé barvy, s jednou hřbetní ploutví a druhou břišní, které vyrůstají uprostřed těla a táhnou se až k ocasu; nad hlavou má oválnou přísavku tvořenou chrupavčitými pohyblivými lištami, kterými si dělá prostor, aby se mohl pevně přilepit na plovoucí předměty; v minulosti se věřilo, že svým přichycením zastaví i lodě; **(4)** (Per): dětská hra „na babu“; (RAE). • **(5) m., pl.** (Kost, Nik): jakákoli břišní bolest; př.: *las pegas es una enfermedad costarricense, ni el nicaragüense ni el salvadoreño conocen las pegas*; **(6)** (Ekv, Kol): dětská hra „na pykanou“; ► jeden má za úkol chytnout někoho z ostatních předtím, než se dostanou na předem určené místo; př.: *con ellos —los 'conchistas'— habían jugado desde chicos en el río a la 'iguana' y a la 'pega'*; (RR). • **(7)** (Chil): období nakažlivosti; ► doba po kterou je nemoc nakažlivá; **(8)** část života, kdy je člověk atraktivní; **(9)** zábava, hýření; **(10)** práce, zaměstnání; př.: *encontrar*

la pera, perder la pega; (11) (Kub, Chil, Portor): lepidlo, patlačka, cokoliv lepivého; viz: *pegapega*; (12) **estar en la ~¹** (Chil): být mladý; (13) **estar en la ~²** (Chil): o něčem: být jen krůček od; (AM). • (14) (Kub): dřina, fuška; (15) (Kub; Chil): nejlepší roky ženy; ► doba, po kterou je atraktivní; (16) **estar en la ~³** (Kub): o ženě: být v nejlepších letech; (17) **estar en la ~⁴** (Kub): o něčem: být perfektní; (MM; JD). • (18) (Chil): flámování; (19) (Per): hra na honěnou, hra na babu; (20) (Ven): pračka, pranice; (21) **de ~** (Am): dřičský; (22) **quedar sin ~** (Chil): nemít do čeho píchnout; (JD).

pegada, f. (1) (Arg, Urug): důvtip, rozvaha; (2) (Nik): zvláštní půvab osoby; (RAE). • (3) **echar una ~** (Arg): mít štěstí ve hře *taba*; ► hra, při které se vyhazuje do vzduchu kosti nebo podobné předměty a výhra záleží na jejich dopadu; (AM). • (4) (Arg): lež; (5) úspěch, štěstí; (6) (Kol): o ovoci: srostlé k sobě; (MM).

pegadero, m. (1) (Hond): bažina, močál; (AM, MM, JD).

pegadilla, f. (1) (Kol): včelí úl; (AM, MM).

pegadillera, f. (1) (Ekv): krajkářka, prýmkař; (AM, MM).

pegadillo, m. (1) (Ekv): krajka, prýmek; (AM, MM).

pegado, -da, adj. (1) **de ~ a** [Š: *junto a, al lado de*] (Urug): vedle, u, blízko; př.: *...invitar a la vecina de pegado a la casa, al vecino gordo de enfrente, a la vecina de a la vuelta*; (2) **dejar (quedar) ~** [Š: *dejar (quedar) en ridículo*] (Urug, Arg): zesměšnit; být zesměšněn, vypadat jak idiot; př.: *...recordaron el largo trecho que hicieron juntos defendiendo banderas comunes cuando no se quedaba pegado por hacerlo y cuando se quedaba pegado también...*; (RR). • m. (3) (Kol, Per, Portor): zbytek jídla nalepený na hrnec; ► obzvláště po vaření rýže; (AM). • (4) (Kost): opilec; (MM). • (5) adj. (Guat): ožralý;

pegador, m. (1) (Kub): štitovec lodní; ► ryba; (MM). • (2) (Kub): boxer; (JD).

pegadura, f. (1) (Kol, Ekv): žert, podraz, napálení; (MM).

pegajosa, f. (1) (Mex): keř; ► rozvětvený; vylučuje lepivou šťávu; latinsky *Selloa glutinosa*; (MM).

pegalón, -ona, adj/subst. (1) (Mex): rváč; ► o někom, kdo rád mlátí ostatní; (RAE). • (2) (Per): o koni aj.: kopavý; (JD).

pegante, m. (1) [Š: *pegamento, cola*] (Kol): lepidlo, kliš; př.: *estábamos en una ferretería donde nos vendían el pegante que soplábamos...; me sollaba con pegante o en ocasiones me daba en la cabeza con basuco...*; (RR).

pegapega (pega-pega), f. (Pan): bylina *Pharus latifolius*; ► s chloupky, kterými se zachycuje na pokožku nebo oblečení; př.: *en el rancho de Cheba Reyes hay una gran paila de 'pega-pega' que ella ofreció cuando la Chata estuvo malona con la calentura...*; ■ Syn.: *lambedora*; (RR, DA). • (2) (Arg, Kol, Urug; Am): lep na lov ptáků; (3) (Chil; Am): lichotník; (AM; MM). • (4) (Am): všeobecné jméno pro bodláky a jemu podobné rostliny; ► díky svým chloupkům nebo lepivé látce se přichycují na oblečení nebo na srst zvířat; (5) jakákoliv lepivá látka; (6) (Kol): rostlina; ► latinsky *Befaria resinosa*; (7) (Kub): rostlina; ► latinsky *Befaria ciliare*; (MM). • (8) (Am): lepidlo; (JD).

pegapollo, m., lid. (1) (Portor): rostlina *Commicarpus scandens*; viz též: *bejuco*; (MM).

pega-pega, f. viz: *pegapega*; (RR).

pegar, tr/intr. (1) intr., hovor. (Kub): hodně pracovat; (2) ~ **a**, (Pan, Portor): náhle a s vervou něco začít, udělat; př.: *pegó a gritar*; (RAE). • (3) **tr/intr.** [Š: *conseguir, lograr*] (Kost, Mex, Nik): dosáhnout, získat, dostat; př.: *¡pegué el gordo!*; (4) tr. [Š: *apretar*] (Per): svírat, stisknout, přitlačit; př.: *—la sacas a bailar y la pegas —dijo Emilio—. a la distancia te va hacia un rinconcito para que no te oigan las otras parejas*; (5) ~ **bueyes** [Š: *dormirse*] (Kost): usnout; př.: *a mí me cogió un gran perezón <pereza> y estaba ya por pegar bueyes...*; (6) ~ **en una cosa**, (Portor): zabývat se něčím s úsilím, hledět si něčeho; př.: *...claro que yo te ayudaría en lag siembras. y jahta <las siembras. y harta> tú podrías pegar en otra cosa que te guhtara máh...*; (7) ~**la, ~le** (Arg, Kost, Kol, Urug aj.): mít štěstí v něčem, uspět, dosáhnout něčeho vytouženého (v Kost se redukuje na *pegar*); př.: *ellos venían a cantar. a probarse la voz. a ver si la pegaban*; (8) ~**se¹**, zvrat. (Kost): zapadnout s autem do bahna; př.: *a dos kilómetros de distancia del pueblo, nos pegamos por primera vez. el jeep se quedó en un solo lugar, licuando el barro chocolatoso, con las cuatro llantas encadenadas...*; (9) ~**se²**, zvrat., tr. (Dom, Ven): jíst nebo pít něco, konzumovat; př.: *...acordaron pegarse unos tragos en el*

colmado de Moncito Pimentel...; (10) ~se a alguien [Š: matarlo, asesinarlo] (Ven): zabít, zavraždit někoho; př.: *...el amigo sabía que había sido él quien 'se pegó' al espanto de la sabana, y con ser el más hombrón entre los que con él estaban allí, lo admiraba y lo envidiaba...*; (11) ~se a + inf. (Ven): věnovat se uskutečnění něčeho; př.: *...para eso se pega un hombre a trabajar!...*; (RR). • int. (12) (Chil): soutěžít, předstihnout; př.: *con ése no hay quien pegue*; (13) (Arg, Chil): se zanícením pokračovat v práci; př.: *¡vamos pegando!*; (14) ~ con (Kub, Portor): obvinít, svalovat vinu; ■ Var.: *pegar de* (Kol, Kost); (AM). • int. (15) (Am): padnout, hodit se k sobě; př.: *ese sombrero no pega con ese vestido*; (16) (Kub): chytat ptáky na lep; (17) (Mex): svázat, připoutat; (18) zapřáhnout, zaháknout; (19) (Ven) začít; př.: *fulano ya pegó el trabajo*; (20) **pegarse a uno las sábanas (las cobijas)**: vstát pozdě, zaspát; (21) **el que pega primero pega dos veces** (Arg, Chil, Par, Urug): nejlepší obrana je útok; (22) **pegarse a uno como estampilla (lapa)** (Arg, Chil, Per): doprovodit, být k někomu přilepený jako klíště; (23) **pegársela a uno**: být nevěrný ženě; (24) ~ **de uno** (Kol): o někom: dávat mu za vinu; (25) ~se a ... (Kub, Mex): vrhnout se na něco, dělat to s vervou; př.: *fulano se pegó a leer toda la noche*; (MM). • tr/int. (26) (Mex): přivázat ke sloupu aj.; (27) ~ **los baúles** (Ven): sbalit kufr; (28) ~ **centro** (Guat): strefit se; (29) ~ **derecho** (Arg): o autu: zahrnout doprava; (30) ~ **el ejote** (Mex): dát si bacha; (31) ~ **la gorra** (Kub): přiživovat se; (32) **te voy a ~** (Kub): ty to schytáš!; (33) ~ **el jalisco** (Mex): dát si bacha; (34) ~ **una mirada a una persona** (Chil): podívat se (na koho); (35) ~ **pestaña** (Mex): zavřít oči, spát; (36) ~ **las petacas** (Ven): sbalit kufry; ► odejít; (37) ~ **los tarros** (Kub): nasadit parohy (komu); (38) ~ **un válido para el campo** (Arg): upláchnout na venkov; (39) ~ **al whiskey** (Arg): popíjet whisky; (40) zvrát. (Kub): šrotit, šprtat; (41) zvrát. (Ven): přihnout si; (42) ~se **la alcachofeada** (Chil): seknout (s čím); (43) ~se **una corta** (Chil): vyčurat se; (44) ~se **chasco** (Mex): udělat si ostudu; (45) ~se **la ensartada** (Chil): udělat si ostudu, seknout nebo říznout se; (46) ~se **a una persona** (Am): o manželovi: nasadit parohy; (47) ~se **una larga** (Chil): jít se vykadit; (48) ~se **como nigua** (Am): lepit se jako štěnice; (49) ~se **a trabajar** (Ven): makat; (JD).

pegativo, -va, adj. (1) (Chil, Hond): nakažlivý; (AM, MM).

pego, m. (1) (Bol): porce koky; (AM, MM). • (2) **echar el ~** (Portor): vyhodit kotevní lano; (MM).

pegoje, m. (1) (Portor): viz též: *pegojo*; (MM).

pegojo, m., lid. (1) (Kub, Portor): strom; ► roste v nížinách; jeho pryskyřice se používá v lidovém léčitelství; (MM).

pegón, -ona, adj., hovor. (1) (Kub): o studentovi: pilný a snaživý; i subst.; (RAE). • (2) adj/sust. (Kol, Portor): dotěrný, vlezlý; (3) (Guat, Hond): žert, legrace; (AM). • m. (4) (Kol): včela; ► černé barvy, podobná masařce; (5) (Hond): nepříjemnost, mrzutost; (6) (Hond): podvodník; (7) (Mex): tyran; viz: *mano larga*; (MM). • m. (8) (Am): švindl; (9) (Kol): rváč; (10) (Kub): dřič; (11) (Hond): otrava, šizunk; (JD).

pegoste, m. (1) (střAm, Kol, Mex, Per, Ven): lepidlo, obklad; (AM). • (2) (Am): náplast; (JD).

pegostear, int. (1) (Mex): o něčem: slepit, popatlat, zapatlat; (2) (Guat): postříkat vodou, zašpinit od bahna, i zvat.; (AM).

pegostería, f. (1) (Mex): lepivost; ► dotěrnost; (JD).

pegual, m. (1) (JižAm): řemen s kruhy; ► slouží k přivázání zvířat chycených lasem nebo na připevnění těžkých předmětů při jejich přepravě; (RAE). • (2) **llevar a alguien al ~** (Chil): o někom: mít ho pod kontrolou; (MM). • (3) (Am): popruh, podpěrka, pás; (JD).

pagualera, f. (1) (Chil): krátký kožený popruh, součást nástroje *pegual*; (AM).

pegue, m. (1) (Salv, Nik): práce (placená činnost); (2) (Hond): komplet, sladěné oblečení; (3) hovor. (Hond): přimluva, doporučení za účelem získání dobré práce; (4) hovor. (Hond): získání, sbalení dívky; (5) hovor. (Hond): charisma; (RAE). • (6) **darle un ~ a alguien** [Š: *asaltarle, darle una paliza*] (Mex): přepadnout, ztlouct někoho; př.: *hazles ver que no andas jugando ni divirtiéndote. dales un pegue y ya verás cómo sales con centavos de este mitote <riña>*; (RR). • (7) (Ven): nalepený okraj; (JD).

peguén, viz: *pehuén*; (MS).

pegujal, m. (1) (Ekv): neúrodné políčko; (AM, MM).

pehuén, m. (← map. *pewen*) (1) (Chil): strom čeledi jedlovité *Abietaceae*; ► vysoký až 50 m; s vodorovnými větvemi pokrytými tuhými vždy zelenými listy tvořícími hustou kuželovitou

korunu; má dvoudomé málo viditelné květy a peckovitý plod se sladkým hodně výživným jádrem; původem z Ameriky, kde tvoří husté lesy; (RAE). • (2) (Chil, Arg): blahočet čilský, araucárie; ► strom *Araucaria araucana, imbricata*; má bílé nažloutlé dřevo, středně těžké, využívané v truhlářství; ■ Syn.: *pino de Neuquén*; (MS, BDE, DA). • (3) (Chil, Arg): plod blahočetu; ► kuželovitý, o průměru 15 cm; (4) (Chil, Arg): semínko blahočetu; ► má tvar mandle; (DA). • (5) (Chil, Arg): borový háj; ■ Var.: *peguén*; (MS). • (←map. „borovice“) (6) (jižArg, Chil): všeobecně borovice; (MM).

pehuenche, adj/subst. (← map. *pewen*, „borovice“ + *che*, „lidé“) (1) (Am → Š): příslušník indiánského kmene z anské oblasti dnešní arg. provincie Neuquén; ► jako první byl ovlivněný kulturním a jazykovým působením indiánů *araucanos*; (2) adj., vztahující se k těmto indiánům; (3) adj. (Chil): (obyvatel) sídlící v části andského pohoří; ► často má hanl. význam; (RAE).

pech, adj/subst. (1) (Hond): adj.: pocházející z indiánů kmene Chibcha (který žije v severovýchodní části hond. departamentu Olancho; i subst.; (2) adj. (Hond): týkající se těchto indiánů; (3) m. (Hond): jazyk těchto indiánů; ► z jaz. rodiny čibča; (RAE).

pecha, f. (1) (Chil): křivda, intrika; (AM). • (2) (Arg, Chil): viz též: *pechada*; (3) rána, náraz; (MM).

pechacar, tr. (1) (Chil): odcizit, ukrást; (AM). • (2) (Chil): krást cetky; (MM).

pechada, f. (1) hovor. (Arg, Bol, Urug): pumpnutí, vymámení peněz (s úmyslem je nevrátit); (2) (Am): rána, vrazení do někoho (hrudí či rameny); (3) (Am): rána, kterou dává jezdec hrudí koně; (4) (Arg, Chil): srážka, vrazení do někoho, poražení někoho k zemi, přejetí někoho; (5) hovor. (Urug): překvapení; (RAE). • (6) (LaPla): střet, náraz; (AM). • (7) (Arg, Urug): srazit nebo povalit dobytek ránou hrudí koně; (MM). • (8) **dar una** ~ (Kub): nacpat se; (JD).

pechador, -ra, m/f. (1) (Am): ten, kdo z někoho obratně vymámí peníze (bez úmyslu je vrátit); (RAE). • (2) (Am): švindlíř; (JD).

pechadura, f. (1) (Mex): vrazení (do koho); (JD).

pechal, m. (1) (Mex): postroj pro býka; (RAE).

pechar(se), tr/zvrat. (1) tr. (Am; Arg, Chil, Urug): obratně z někoho vymámit peníze (bez úmyslu je vrátit); (2) (Am): strčit do někoho, vrazit do někoho hrudí či rameny; (3) zvrat., hovor. (Urug): zažít překvapení; (RAE; MM). • (4) zvrat. [Š: *encontrarse*] (Dom): setkat se, potkat se; př.: —*le <les> pediré limosna a los romeros cuando nos pechemo <pechemos>; a mí no me apunta nadie con carabina vacía*; (RR). • tr. (5) (jižAm): dva jezdci: vrazit do sebe; (AM). • (6) (Arg, Bol, Chil, Par, Urug): srazit, porazit, vrazit; (7) (Arg, Chil, Urug): půjčit si peníze; (8) (Arg): o jezdci na koni: narážet hrudí koně do jiného zvířete; ► a tak ho otočit nebo nasměrovat; (9) (Chil): získat něco díky drzosti a bez ohledu na nárok ostatních; (MM). • (10) (Mex): šlohnout peníze aj.; šikovně něčeho využít; (JD).

pecharo, -ra, adj. (1) (Mex): dobrácký; (JD).

pechazo, m. (1) (JižAm; Arg, Urug): pumpnutí, vymámení peněz (s úmyslem je nevrátit); (RAE; MM). • (2) (jižAm): strčení, náraz; (AM). • (3) (Am): rána ramenem nebo hrudníkem; (4) strašná drzost nebo troufalost; (MM). • (5) **hacer un ~ a una persona** (Arg): pupnout o peníze (koho); (JD).

peche, adj/subst. (← nah. *pehtic*, „hubený“) (1) (Salv): slabý, nemocný, nezdravý, neduživý, churavější člověk; (RAE). • m. (2) (střAm): sirotek; (3) maličký; (AM). • (4) (Chil): druh brambor; (MM).

pehear, tr. (1) (Par): viz též: *pechar*; (MM).

pechera, f. (1) (Chil): truhlářská zástěra; (2) (Mex): oblečení mezkaře, povozníka; ► vyrobené z kůže; s rukávy nebo bez, v pase stažené páskem; (AM, MM). • (3) **de ~** (Mex): zadarmo, proniczaníc (dostat); (JD).

pechereque, m. (1) (Arg, Bol): likér; (AM).

pechero, m. (Arg): (1) část postroje, která chrání hrud' tažných zvířat; (RAE). • (2) (Kub): pták; ► jeho peří je popelavé s žlutými skvrnami; (3) (Mex): popruh tažného zvířete; (4) (Ven): kyselé mléko; ► nápoj typický pro *llanas*; (MM).

pecherón, -na, adj. (1) (Mex): o něčem: vzbuzujícím obdiv a úžas; př.: *baile pecherón, encuadernación pecherona*; (2) (Mex: Zacatecas): statečný člověk; (AM). • (3) (Mex): skvělý; (MM).

pecheto (pesceto, peseto, pesheto), m. (← it: janov. *pescetto*) (1) (LaPla; Arg): druh řezu ze zadního hovězího masa; (2) (Š: *piropo*) (LaPla): lichotka ženě; (3) (LaPla): stehno; (4) (LaPla): penis; ■ (MS; MM).

pechicatería, viz: *pichicatería*; (MS). • (2) f. (Kub, Mex): viz: *cicatería*; (AM). • (3) (Kub): podlost, lakomost, lakota; viz též: *pichicatería*; (MM).

pechicato, viz: *pichicato*; (MS). • (2) adj. (Kub, Hond): viz: *pichicato*; (AM). (3) (Kub): lakomý, skrblivý, ubohý; (MM). • (4) m. (Am): škudlil; (JD).

pechiche, m. (1) (Ekv; Per): strom *Vitex gigantea*; ► strom z čeledi sporýšovitých (*Verbenaceae*); má jemné odolné dřevo; (2) (Ekv): plod tohoto stromu; ► černý, podobný zralé třešni; dělají se z něho kompoty; (RAE, DA; MM). • (3) (Kol): rozmazlování, špatná výchova; (AM). • (4) (Kol): mazlení; (JD).

pechiches, m., pl. (1) (Kol): něžnosti, hýčkáni, rozmazlování; (2) rozmazlený člověk; (MM).

pechichón, -na, adj. (1) (Kol): rozmazlený, nevychovaný; (AM).

pechichoso, -sa, adj. (1) (Kol): strojený, přehnaně zdvořilý člověk; (AM, MM). • (2) (Kol): rozmazlený; (JD).

pechito, m. (1) (Kub) viz: *tomeguín*; (2) (Arg, Bol, Par): jedno ze jménu ptáka *pecho colorado*; (MM).

pecho, m. (1) **picado del** ~ [Š: *tuberculoso, tísico*] (Portor, Ant.): souchotinářský; (RR). • (2) ~ **de palo**¹ (Chil): o ženě: mající velká prsa; (3) ~ **de tabla** (Per): o ženě: mající velká prsa; (4) **beber a** ~ (Chil, Portor): pozvednout sklenici, připít si; (5) **dar al** ~ (Per, Portor): o věci: mít jí dostatek; (6) **el que tiene buen ~ no manda a cantar** (Ven): o osobě, která nerozhoduje: chtít po někom dalším něco riskantního nebo obtížného; (AM). • (7) (Ven): dříve: daň z obilovin a dalších produktů; (8) ~ **amarillo** (Am): jméno několika druhů ptáků; ► z rodů *tyrranus* a *myiodinastes*; ptáci jsou hmyzožraví, jejich břicho a hrudník je žlutý; (9) ~ **colorado** (Arg, Par): pták; ► latinsky *Turpialis guyanensis*; (10) ~ **de palo**² (Chil, Ven): o ženě: mající plochý hrudník; (MM). • (11) **en ~os de camisa** (Am): bez kabátu; (12) **a todo** ~ (Am): radostně, jásavě; ► volat; (JD).

pechón, -na, adj. (1) (Mex): nestydatý, drzý; (2) (LaPla; Arg, Urug): viz: *pechada*; (AM; MM). • (3) (Mex): zmetek, otrava; (4) o ženě: dohazovačka; (MM). • adj/sust. (5) (Kub): prsatý; (6) m. (Arg): drcnutí, vrazení (do koho); (7) m. (Mex): drzoun; (JD).

pechonería, f. (1) (Chil): svatouškovství, pobožnůstkářský; (MM).

pechoñería, f. (1) (Chil): svatouškovství, pobožnůstkářství; (AM).

pechoño, -ña, adj. (1) (Bol; Chil): přehnaně zbožný; pobožnůstkářský; i subst.; (RAE; AM, MM). • (2) (Chil): zapřísáhlý katolík; (MM).

pechudo, -da, adj. (1) (Am): nafoukaný, strašně drzý; (JD).

pechuga, f. (1) (Ekv, Pan, Per; střAm, Antil, Kol, Chil): drzost, troufalost; (2) (Pan; střAm): hněv, zloba; (RAE; AM). • (3) (Ekv, Pan, Per): zneužití důvěry; (AM). • (4) (Guat, Hond, Nik, Pan): nechuf, znechucení; (MM). • m. (5) (Chil): drzoun, štěnice; (JD).

pechugón, -ona, adj. (1) (StřAm, Chil, Kol, Per, Ven; Ekv, Mex): nešetrný, nestydatý, příživnický; i subst.; (2) (Chil): energický, prudký, rozhodný; i subst.; (RAE; MM). • (3) (střAm, Kol, Chil, Ekv, Pan, Per, Ven): cynický; (AM). • (4) (Chil): o ženě: mající velké poprsí; (5) (Chil): o muži: odvážný, smělý; (MM). • (6) m. (Kol): vyžírka; (7) f. (Am): coura; (JD).

pechugonada, f. (1) (Per): strašná drzost, sprost'áctví; (JD).

pechuguera, f. (1) (Bol, Kol, Mex: Tabasco): chrapot, ztráta hlasu; (2) onemocnění dýchacích cest, zánět průdušek; (MM).

peico, -ca, adj. (1) (Chil): o pití: slabé; (AM, MM).

peinado, m. (1) ~ **de bomba** (Kost): ženský účes ve tvaru **bomby**; př.: *de pronto me vi en un corredor, desfilando para un acto cívico. la maestra se hacía un gran peinado de bomba, a punta de laca y prensas*; (RR). • (2) (Chil): špatně přístupná část hory; (AM, MM). • (3) ~ **para arriba** (Kub): drdol; (4) f. (Am): česání; (JD).

peinador, m. (1) (Bol, Kub, Chil): toaletní stolek; (2) (Ekv): toaletní budoár; (AM, JD). • (4) župánek, přehoz; ► dlouhý a lehký kus oblečení; nosí se po vstání z postele a při líčení; (MM). • m/f. (5) (Mex): kadeřník, kadeřnice; př.: *la señora de sociedad va con su painador y le cuenta...*; (BDE).

peinadora, f. (1) (Bol, Kol, Ekv, Nik, Pan, Ven): toaletní stolek; (RAE). • (2) (Per): halenka; viz: *polca*; (AM, JD). • (3) (Ven): holička, kadeřnice; (JD).

peinar, tr/zvrat. (1) ~ **la culebra**, viz: *culebra*; (RR). • intr. (2) (Arg): pochlebovat, lichotit; (MM), (JD). • intr/tr/zvrat. (3) (Kub): pročesávat kraj; (4) ; **que lo peinen!** (Mex): ať jde do háje!; (5) **ir a ~se** (Kub): jít k holiči; (JD).

peine, m. (1) (Ven): pohylová část pasti; ► zaklapne se poté, co na ni zvíře šláplo; přenes.: lest, past; př.: —*ustedes están equivocados. no es miedo al vecino, como se imaginaban, sino un peine que queremos ponerle para que se envalentone y se zumbé contra nosotros*; viz též: *pisar el peine*; (2) ~ **de manola** (Guat): druh ženského ozdobného hřebínku; př.: ...*en el peinado pompeyano un magnífico peine de manola que le daba aspecto de tarasca*; (3) **pisar el ~** [Š: *caer en la trampa*] (Ven): padnout do léčky; př.: ...*me dije: —si yo me meto por el atajo, ellos van a creer que no sé que es más largo que el camino y se van a dividir en dos...Nolasco...sigió por el camino...por poco no les suelto la risa. eran ellos los que habían pisado el peine...*; (RR). • (4) ~ **de mico**¹ (střAm, Chil, Mex): rostlina; ► její plody mají silnou ostnatou slupku; (5) ~ **de mico**² (Mex, Salv): výhonek s plodem této rostliny; (MM). • (6) (Kub): oddíl pročesávající území; (7) (Ven): past na ptáky; (8) **pasarse el ~** (Kub): natahovat si vlasy; (JD).

peineta, f. (1) (Chil, Kol): obyčejný hřeben s tlustými a tenkými zuby; př.: ...*trató...de abreviar con dos golpes de peineta su melena...*; (RR). • adj/sust. (2) (Chil): frajerský; (3) (Am): hustý hřebínek; (4) (Ven): šavle, mačeta; (JD).

peinilla, f. (1) (Kol, Ekv, Pan, Portor, Urug): hřeben; (2) (Kol, Ekv, Ven): malá mačeta; (RAE).

peje, adj. (1) (Mex): hloupý; (2) ~ **gallo** (Chil): o někom na pohled slabém, hubeném a klidném: prokázat neobyčejnou statečnost; (AM). • m. (3) (Am): ryba; ► v kombinaci s dalším výrazem; př.: *peje barbero, pejespada, peje gallo, peje lagarto, peje perico, peje pluma, peje puerco, peje ratón, pejerrey, pejesapo, peje zorra*; (4) ~ **de buey** (Mex): kapustňák; (MM). • m. (5) (Mex): nemehlo; (6) (Per): policajt; (JD).

pejegallo, m. (1) (Chil): chimérovka obecná (*Callorhynchus callorhynchus*); ► ryba asi 80 cm dlouhá; má okrouhlý trup bez šupin a namodralou kůži; (RAE).

pejerrey, m. (1) (Arg, Bol, Urug): označení pro některé mořské či sladkovodní ryby z čeledi *Atherinopsidae*; ► jsou jedlé a mají charakteristický stříbřitý pruh na boku; (RAE).

pejibaye, m. (1) (Kost, Hond, Nik): moukeň ztepilá (*Bactris gasipaes*); ► strom z čeledi áronovitých (*Araceae*) rostoucí ve vlhkých tropických oblastech; má hrubý válcovitý kmen, řapíkaté listy se silným a dřevnatým středovým žebrem, květy do hroznů; zralé plody mají červenou nebo žlutou barvu a jsou jedlé, listy se používají na zastřešování domů; (RAE). • (2) (střAm): viz: *pijibay, pejivalle*; (MM).

pejigoso, adj. (1) (Kub): otravný; (JD).

pejitu, m. (← aim.) (1) (Bol): domorodý pokrm; (2) (Bol): zápletka; (MS).

pejivalle, m. (1) (střAm): určitý druh palmy; ■ Var.: *pijibay, pichiguao, moriche*; ■ Syn.: *pejibaye*; (MM).

pejibaye, m. (1) (střAm): viz: *pejivalle*; (MM).

marosca, f. (1) **pela** ~ (**por la ~, per la ~**) (1) (LaPla): no nazdar!, proboha!; ► vyj. údiv, úžas; (MS).

pela, f. [Š: *paliza, azotaina*] (1) (Portor, Kub, Mex, StřAm, Kol, Ven, Per): výprask; př.: *deja grave a esposa tras pela a macanazos*; (RR). • (2) **jugar ~** (Guat): skákat panáka; (AM). • (3) (Mex): dřina, únava po těžké práci; př.: *¡qué pela la de hoy!*; (4) **estar uno que se las ~** (Arg, Mex, Par, Urug): vroucně si něco přát; (5) **estar uno que se las ~** (Arg, Mex, Par, Urug): být rozčilený, zuřit; (6) **estar una cosa que ~**: o věci: být horká; (7) **no pelarla** (Guat): o něčem: nemít nadání; (MM). • (8) (Ven): opice, opilost; (9) **estar uno con sus ~as** (Kol): být stříknutý; ► podnapilý; (10) **pegarse una ~** (Ven): namazat se; (JD).

pelacara, m. (1) (Ekv): **bandita** z provincie Esmeraldas; ► poté, co své oběti zabil a oloupil, je ještě skalpoval, aby nebyly rozpoznatelné; př.: —*ya se han de estar pudriendo en las mazmorras colombianas...—¿quiénes? —los famosos pelacaras, hijo. en tiempo de Obudulio Sánchez...no se podía viajar por dentro.. —¿y por qué los llamaban así? —porque a sus víctimas les quitaban el pellejo de la cara que nadie pudiera reconocerlos*; (RR).

pelada, f. (1) (Arg): minimální množství něčeho (náležící někomu); př.: *probablemente lo primero <había hecho el suegro> en odio a él, su yerno...por quitarle, ya que no todo, parte de lo que la ley le daba...tal vez dejando a ésta su legítima pelada y disponiendo del resto en favor de otros...*; (2) (Kost): hanba, posměch; př.: *el Emperador Tertuliano opina que no debe comprarse el bar...es un color máes una chichera <chichería> ten denigrante es una pelada para todos*; (3) **la Pelada** [Š: *la Muerte*] (Chil, Kub, Ekv, Arg): smrt, smrtka; př.: *¡no es broma ver que a un hombre tan fuerte como un roble se lo lleva la Pelada sin decir ni ¡ya!*; (4) ~ **de frente** (Arg): posměch, fiasko, napálení, zklamání; př.: *...lo que únicamente le estaba dando que pensar, era que fuese a correrse la voz, a divulgarse y a llegar a oídos de la muchacha su pelada de frente...*; (RR). • (5) (Kol, Ekv, Guat, Pan, Ven): omyl, chyba; (6) (Chil; Kub, Ekv): závod koní; ► nenáročný, krátký, neuzavírají se na něj vysoké sázky; (AM; MM). • (7) (Am): střihání a ostříhání vlasů; (8) (Arg, Chil, Par, Urug): pleš, nakrátko ostříhané vlasy; (9) (Mex): čistá prava; (10) **llevarse uno una ~ de frente** (Arg): o obchodu nebo podnikání: nevyjít; (11) **ir de ~** (Mex): utéct, uprchnout; (MM). • (12) (Bol): oloupání; holka; (13) (Kub): holý vrcholek hory; (14) (Ven): opice, opilost; (15) **darse una ~** (Ven): seknout se; (16) **hacerse la ~** (Urug): ulejšvat se; (17) **pegarse una ~** (Ekv): být vedle; (JD).

peladaje, m. (1) (Mex): skupina lidí z nižší sociální vrstvy; (RAE). • (2) (Mex): sebranka; (JD).

peladal, f. (1) (Arg, Mex): viz též: *peladar*; (MM). • (2) m. (Mex): suchopár; (JD).

peladar, m. (1) (Arg): neobdělaná půda, půda ležící ladem; (AM, MM).

peladera, f. (1) (Arg, Urug): zruinování; přivedení na mizinu; př.: *me había ejercitao al naipe, el juego era mi carrera; hice alianza verdadera y arreglé una trapisona con el dueño de la fonda que entraba en la peladera*; (RR). • (2) (Portor): viz: *peladar*; (3) (Chil, Guat, Hond; střAm, Mex): pomluvy, klepy; (AM; MM). • (4) (Mex): suchopár, holé místo; (5) (Ven): seknutí; ► omyl; (JD).

peladero, m. (1) (Am): holé území, území bez vegetace; (RAE). • (2) (Kol, Chil, Ekv, Portor, Ven): viz: *peladar*; (AM). • m/f. (3) (střAm, Kol, Chil, Mex): vyprahlá půda, pustina; viz též: *peladar*; př.: *me llevan a la dehesa: los condominios y construcciones de lujo ocupan lo que fueran cerros y peladeros hace 25 años atrás*; (4) (Mex): herna nebo herní stůl; ► člověk zde vždycky prohraje nebo zde hrají švindlíři; (5) švindl nebo trik podvádějícího ve hře; (MM; BDE).

peladez, f. (1) (Mex): výraz či skutek vlastní nižší sociální vrstvě; (RAE). • (2) (Kol): bída, chudoba; (AM, MM). • (3) (Mex): nadávka, sprostárna; (BDE).

peladientes, f. (1) (Ven): svůdnice; (JD).

peladino, -ga, adj/subst. [Š: *desnudo*] (1) (Per): nahý, naháč; př.: *siento en el ovario un dolor profundo; es el peladino que ya viene al mundo*; (RR).

peladito, m. (1) (Per): plavidlo, nalodění; viz též: *cayuco*; (AM).

pelado, -da, adj/subst. (1) (Arg, Bol, Kub, Ekv, Urug): plešatý; i subst.; (2) m/f., hovor. (výchBol, Kol): dítě, chlapec či dívka; (3) m/f. (Salv, Hond, Mex): osoba z nižší sociální vrstvy; (4) f. (Kost): hanba, stud; (5) f. hovor. (Ekv): prostitutka; (RAE). • (6) m. [Š: *muchacho, chico*] (Pan, Kol, Nik, Kost): chlapec, kluk; ► může být použito hanlivě nebo něžně; př.: *muchas que tienen pela'os <pelados> se lo enchoclan a la empleada...no importa si andan mangajos pero ellas bien arregladas*; (7) adj. [Š: *desnudo, sin vestidos*] (Kost, Mex): nahý, obnažený; př.: *...jallí <en la costa norte de Honduras> es onde <donde> se conocen los hombre de verdá! primero anda un hombre pelao, que faltarle su güena pistola*; (8) **lengua ~a**, viz: *lengua*; (9) **padrino ~o**, viz: *padrino*; (RR). • adj. (10) (střAm, Arg, Portor): drzý, nestydatý; (11) (Mex): hrubý, sprostý; viz: *lépero*; (12) (Kol, Pan): zlodějský; (13) (Dom): viz: *peladar*; (AM). • adj. (14) (Am): chudý; (15) (Am): chudý, nemajetný; (16) (Arg, Bol, Par): malý pes; ► bez srsti; načervenalé barvy; má krátké uši a špičatý čumák; žije na náhorních plošicích; viz: *perro pila*; (17) (Kol): o kukuřici: beze slupky; ► pro přípravu některých jídel; (18) (Chil): o mnichovi: mající vystříhané vlasy do věnce; o jeptišce: mající nakrátko ostříhané vlasy; (19) (Mex; střAm): pocházející z nižší sociální vrstvy, nuzný, nevzdělaný; i subst.; př.: *...ahora ve usted a los pelados en todas partes,...sin el menor respeto..., arrastrando sus huaraches por la Reforma...*; (20) (Mex): o člověku: nevzdělaný, nevychovaný; i subst.; (21) (Portor): cynický, nestydatý; (22) přispějte, přispějte!; ► pokřikování malých dětí na osoby vycházející z kostela po svatbě nebo křtu, které jim nedají

drobné mince; (23) **agarrar uno un** ~ (Chil): opít se; (MM; BDE). • adj/subst. (24) adj. (Kub): mizerný; (25) adj. (Ven): namazaný; (26) m. (Am): otrhanec; (27) m. (Chil): rekrut, ucho; broskev; (28) m. (Mex): objeda, pobuda, šupák, hulvát; (29) m. (Ven): odřena, škrábnutí; (30) **estar** ~ (Am): pískat kudlu; (31) **estar más ~ que un calvo** (Guat): být chudý jako kostelní myš; (32) ~ **prisco** (Chil): hlava jak koleno; (33) **ser ~ como la palma de la mano** (Kub): smrdět grošem; (JD).

pelaje (pelajeadura), f. (1) (Mex): stažení kůže; (JD).

pelajear, tr. (1) (Mex): stáhnout kůži ze zvířete; (JD).

pelambre, m. (1) (Chil): v termálních lázních: místo nebo bazén s nejteplejší vodou; (2) (Chil): pomluvy, klepy; př.: *...la consabida pizca de pimienta...que caracteriza al pelambrillo chilensis...*; (3) (Ekv): potlačování, utlačování; (AM; BDE). • (4) (Kub): pačesy; (JD)

pelambreira, f. (1) (Portor): neobdělaná půda, půda ležící ladem; viz: *peladera*; (2) chudoba, bída; (AM, MM).

pelambrero, -ra, adj. (1) (Chil): šumějící, bublající; (AM, MM). • (2) (Chil): pomlouvačený, klepašský; (3) (Portor): úhor, suchopár; bída s nouzí; (JD).

pelambrón, -na, adj. (1) (jižAm; Kol, Ven): o někom: bez košile; (AM; MM). • m. (2) (Am): otrhanec; (JD).

pelambrusca, f. (1) (Kub): štětka, běhna; (AM, MM).

pelandra, viz: *pelandrún*; (MS).

pelandruca (pelandruja), f. (1) (Kub): štětka, běhna; (AM, JD).

pelandrún, -una (pelandra), adj., i subst. (← it. *palandrôn*) (1) (Arg, Par, Urug): líný, lstivý, nezodpovědný; (2) (Arg, LaPla): hloupý; (3) (LaPla): mrtvý hladem, ubohý; (4) (LaPla): ničemný; (5) f. (LaPla): lehká žena; (6) **a dormir**, ~ (LaPla): s tím běž na někoho jiného; to si vyprávěj někde jinde; (MS). • adj/subst. (7) (LaPla): darebák, lotr; př.: — *¿qué país tendríamos si el pelandrún de V... no hubiera sido tan flojo... —suspiró el primero*; (BDE).

pelandrunear (pelandruiar), intr. (← it.) (1) (LaPla): lenožit; (MS).

pelandrinería, f. (← it.) (1) (LaPla): lenošeni; (MS).

pelandruiar, viz: *pelandrunear*; (MS).

pelandufa, m. (1) (Mex): sralbotka; (JD).

pelangoche, -cha, m/f. (1) (Mex): budižkničemu, zavrženíhodná osoba; (RAE).

pelantrín, -na, m/f. (1) (Mex): drzoun a nestyda chovající se jako dandy; (MM). (2) (Mex): šuft; ► chudák; (JD).

pelantrusco, -ca, adj. (1) (Mex): viz: *pelangoche*; (AM).

pelao, adj/sust. (1) adj. (Kub): švoc; (2) adj. (Ven): vožralý; (3) m. (Kol): kluk; (JD).

pelar(se), tr/intr/zvrat. (1) zvrat. (Ekv; střAm, Kol, Pan, Ven): zmýlit se; udělat chybu; př.: *el niño se peló en la recitación*; (2) zvrat., hovor. (Salv): zemřít; (3) zvrat. (Mex): ukvapeně odejít, prchnout, utéci; (4) **duro de ~**, hovor. (Arg): lakomý; (5) **pelársela**¹ (Kost): nezdařit se, nepovést se; (6) **pelársela**² (Kost): být zklamaný; (7) **pelárselas**¹ (Salv, Hond): urychleně odejít; prchnout; (RAE). • (8) tr. (Kost, Nik, Ven, Kol): otevřít; obnažit a ukázat tělo nebo jeho část; př.: *...pelaba del todo las grandes buayabas*; (9) [Š: *sacar (un arma)*] (Arg, Kub, Urug aj.): vytáhnout (zbraň); př.: *peló la espada y se vino como a quererme ensartar...*; (10) tr. [Š: *castigar, azotar*] (Ven, Kol): potrestat, bít, bičovat; př.: *...aquí le traigo este vagabundo para que me lo cure y luego lo pele bien pelao <pelado>...*; (11) intr. [Š: *no lograr lo que se desea, fracasar, fallar*] (Ven; střAm, Antil, Bol, Kol, Ekv, Ven): nedosáhnout na vytouženou věc; neuspět, selhat; př.: *—pues yo tiré y lo pelé...pero no quiero que se lo digan a mi mujer, porque me haría dejar el pelero: ella sabe que yo no pelo un tiro*; (12) xxx (Ven): pustit se; o opěrném bodu; př.: *la política es una cuerda floja y para no pelarla el político tiene que hacer como el maronero...; balancín con los brazos de un lado y de otro!*; (13) intr., i zvrat. [Š: *morir*] (Mex, Guat): umřít; př.: *...le tuvieron que poner una inyección de quién sabe qué, para que volviera del susto...más valía que no hubiera vuelto, si de todos modos se iba a pelar...*; (14) ~ **bolero**, viz: *bolero*; (15) ~ **el diente (los dientes)**, viz: *diente*; (16) ~ **el (un) ojo**, viz: *ojo*; (17) ~ **la oreja**¹, viz: *oreja*; (18) ~**se**, zvrat., tr. nebo intr. (Arg): odřít si kůži na hýždích při jízdě na koni; př.: *si salen <los gringos> a perseguir después de mucho aparato, tuitos <todos> se pelan al rato y va quedando el tendal...*; (19) **pelárselas**², [Š: *ufanarse, jactarse*] (Kol): napařovat se, nafukovat se, vychloubat se; př.: *después supe que el mejor equipo de la*

ciudad lo había contratado, mi equipo querido, el gran equipo rojo que en ese año iba para campeón que se las pelaba...; (20) ~ **por un arma** apod. (Ven): použít zbraň (nebo jinou věc), sáhnout po zbrani; př.: *...cuando Matías ve la gente, pela por la lanza y se abre con el potro. los otros se paran viendo lo que pasaba;* (RR; AM). • tr/zvrat. (21) (Ven): opít, omámit; (22) **no la pela** (Guat): to nemůžeš, to neumíš; př.: *fulano no pela;* (23) ~**la**³ (Ekv): zemřít; (24) ~ **gallo**¹ (Mex): odejít, vypařit se, zemřít; (25) ~ **el castaño** (Ven): utéct, uprchnout; (26) ~ **el ojo (los ojos)** (Antil, Kol, Ekv, Guat, Hond, Mex, Pan, Per, Ven): vykulit oči a zadívat se na něco; př.: *el norteamericano peló los ojos cuando le dijimos que...;* (27) **¡pela el ojo!**: dívej se pořádně!; (28) ~ **la cola** (Arg): dát tělesný trest; (29) ~**se la frente** (Arg, Bol, Hond): chytat se za hlavu; (30) ~ **la mazorca** (střAm, Mex): smát se; (31) ~ **rata** (střAm; Guat, Hond, Mex): zemřít; (32) **no ~ bollo** (Ven): neminout při střelbě nebo házení; (AM; MM; BDE). • tr. (33) (Am): zdiskreditovat, pomlouvat, otrávit; (34) **estar una cosa que pela** (Mex, Par, Urug): o věci: být horká; (35) ~ **los ojos** (Antil, Hond, Mex): vykulit oči; ► strachy, úžasem; (36) ~ **la mazamorra** (Kost): smát se; (37) ~ **los dientes**¹ (Mex, Ven): smát se; (38) ~ **el ojo**¹ (Mex, Ven): dávat dobrý pozor, (39) (Arg, Par, Urug): o věci: vytáhnout ji nečekaně; př.: *pelar un revólver, pelar una daga; pelar un naipe del mazo;* (40) zvrat. (Antil, střAm): dobírat si, dělat si legraci; (41) zvrat. (Antil, střAm): počínat si drze; (42) zvrat. (Kol, Mex, Ven): uprchnout, utéct, zmizet; (43) zvrat. (Kol): splést se, zmýlit se; (44) zvrat. (Mex): zanedbávat, nestarat se; (45) zvrat. (Mex): spadnout, uklouznout; (46) zvrat. (Mex): odhodit zábrany; (47) **pelárselas**³ (Am): vroucně si něco přát, dychtit po něčem; př.: *fulano está que se las pela por ir a Europa;* (48) **pelárselas**³ (Am): být velmi rozčilený; (49) **estar uno que se las pela**¹ (Arg, Mex, Par, Urug): zbožně si něco přát; (50) **estar uno que se las pela**² (Arg, Mex, Par, Urug): být velmi rozčilený, rozzlobený; (MM). • (52) (Am): šmátnout po něčem; (53) (Kub): vytmavit to (komu); mašírovat; (54) (Chil): stáhnout z někoho kůži; drbat někoho; ► i přeneseně; (55) (Mex): nařezat; (56) (Pan): vyhodit u zkoušky; (57) (Ven): pustit se (čeho); (58) ~ **el ajo** (Am): natáhnout brka; (59) ~ **el cabezal** (Ven): natáhnout bačkory; (60) ~ **a coco** (Mex): obrat dohola; ► ostříhat; (61) ~ **la chaucha** (Bol, Per): ohánět se kudlou; (62) **si nos pela el chingo, nos coge el sin narices** (Ven): přišli jsme z bláta do louže; (63) ~ **el diente**¹ (Am): podkuřovat (komu); (64) ~ **el diente**² (Am): koketně se uculovat; (63) ~ **el diente**³ (Am): zubit se; (64) ~ **el diente**⁴ (Ven): natáhnout brka; (65) ~ **los dientes**² (Am): vycenit zuby; (66) ~ **el dinero** (Arg): navalit nebo vypláznout prachy; (67) **él quire ~ gallo** (Mex): jde to s ním s kopce, má na mále; (68) ~ **la de gaviota** (Bol): vzít nohy na ramena; (69) ~ **guásima** (Kub): ulejšvat se; (70) ~ **las guayabas** (Kost): dát si bacha; (71) **él no la pela** (Guat): není k ničemu; (72) ~ **a la malanquita** (Kub): není k ničemu; (73) ~ **el ojo**² (Am): zavřít oči, natáhnout brka; (74) ~ **el ojo a una persona** (Ven): házet okem (po kom), kroutit očima (na koho); (75) ~ **la oreja**² (Am): dávat bacha; (76) **la puede ~** (Mex): vy mi můžete políbit něco; (77) ~ **por los puños** (Ven): použít pěští; ► v zápase; (78) **es un gallo muy duro a ~** (Mex): to je zatraceně těžké; (79) ~ **el tiro** (Ven): trefit vedle; (80) ~ **por las de Villadiego** (Ven): prásknout do bot; (81) zvat. (Am): být celý vyjevený, být celý vedle; (81) zvrat. (Am): mašírovat; (82) zvrat. (Am): hnát se (za čím); (83) zvrat. (Arg): oprudit se; (84) zvrat. (Mex): nedat si pozor, smeknout se, uklouznout; chovat se drze; (85) zvrat. (Ven): uklouznout nebo vyklouznout z rukou; o uzlu: rozvázat se; o provazu: předřít se; upadnout, spadnout; uhnout se, vyhnout se, namazat se; (86) ~ **de casquete** (Mex): vypadnout, zdejchnout se; (87) **se le peló de cuatro** (Ven): sklaplo mu; (88) **está que se las pela**¹ (Am): je do toho celý žhavý nebo divý; (89) **está que se las pela**² (Ven): žene se jak blázen; (90) **está que se las pela por ir allá** (Am): moc rád by tam šel; (91) ~ **por las muchachas** (Ven): běhat za děvčaty; (JD). • tr. (92) (Mex): všimát si; př.: *hasta ese momento pelé el regalito...que estaba junto a un cubierto;* (93) (Mex): bojovat za; př.: *los capos pelean el mercado norteamericano, ya que por México cruza el 80 por ciento de la cocaína que se produce en Sudamérica;* (BDE).

pelargonia, f. [Š: *pelargonio*] (Bol): pelargónie, rostlina z rodu geranií; př.: *...ya no atinaba con el gobierno de los rapaces, uno de los cuales alzó en alto el jarrón de las pelargonias y lo dejó caer al suelo;* (RR).

pelaronzo, m. (1) (Kol): místní název ptáka *tero*; (MM).

pelazón, f. (1) (střAm): chudoba, nouze; (AM). • (2) (Kost, Guat, Mex): viz též: *peladera*; (MM).

pele, f. (← it. *pele*) (1) (Arg, LaPlá): nestyda; (2) (LaPlá): předmět škody, poruchy; (3) **buena** ~ (LaPlá): špatný člověk; (MS). • (4) **no hay** ~ (**sin** ~) [Š: *no hay error posible, sin equivocación posible; al canto*] (Ven): neomylně, nevyhnutelně, nutně; př.: *me van a agarrar. me darán golpes por el camino y a la entrada de la Digepol <política> comenzarán a golpearme, no hay pele, siempre hacen eso...*; (RR).

pelea, f. (1) **no conocer a alguien ni en ~ de perros**, hovor. (Per): neznat se k někomu za žádnou cenu; (RAE). • (2) ~ **de gallos** (Guat, Kol): kohoutí zápas se sázkami; př.: *ahora se veía en un patio grande rodeado de máscaras, que luego se fijó que eran casas atentas a la pelea de gallos*; viz též: *gallo de pelea*; (3) **hacerse el ~ monga (peleamonga)** (Portor): dělat hloupého, neotesaného; dělat ze sebe vola; získat něco přesvědčováním a předstíráním hloupého; př.: *a Peyo le gustaba hacerse el 'tonina' el 'pelea monga', y exageraba siempre su condición de campesino*; (RR). • (4) **conocer (ver) ni en ~ de perros** (Chil, Per): o někom: neznat ho, v životě ho nevidět; (AM, MM). • (5) ~ **de cucaracha y alpargatona**, hovor. (Kol): nerovný boj; (6) ~ **de tigre y burro**, hovor. (Kol): nerovný zápas nebo boj; (JD)

peleada, f. (1) (Salv, Mex): bitka; (RAE).

peleado, -da, adj. (1) (Am): znepřátelený, nepřátelský; i pl.; př.: *estamos peleados*; (MM).

peleador, m. (1) (Am): majitel kohoutů na zápasy; (JD).

peleadera, f. (1) (Salv, Mex): opakující se bitka; (RAE).

peleamonga, viz: *pelea*; (RR).

pelearse, zvrat. (1) (Am): znepřátelit se; (2) soudit se; (MM).

pelego, m. (← port.) (1) (Urug, LaPlá): kožešina; ► přehazuje se přes jezdecké sedlo; (MS).

pelegrina, f. (1) (Kol, Portor): skákání panáka; (AM).

pelechar, intr. (1) (Dom): o zdraví a majetku: být vše při starém; ► beze změn, pořád stejně; (AM). • (2) (Arg, Nik, Par, Urug): přesrstit; (3) (Arg, Urug, Par): vzkvétat, polepšit si v práci; (MM). • (4) (Mex): obrát o peníze, obehrát; (JD).

pelecho, -cha, m., i adj. (1) m. (Arg): čerstvě svlečená hadí (zvláště zmiji) kůže; př.: *...no tengo condición de vibora p'andar mudando pelechos ni mejorando el traje*; (2) adj. (Par): mající nově rostoucí peří po vypadání starého; př.: *el ararákã le respondió con su zafaduría <grosería>, escondiendo como siempre bajo las alas la cabeza pelecha*; (RR). • f. (3) (Mex): vysvléknutí z kůže; (MM). • m. (4) (Arg, Mex, Urug): kůže nebo srst; ► kterou mění zvířata; (5) (Arg, Mex, Urug): o oblečení: hadry, cáry; (MM).

pelel, m. (← angl. *pale-ale*) (1) (Chil): světlé pivo; (MS).

pelela, f. (1) (Arg, Chil, Urug): nočník; (RAE).

pelelé, m. (1) (Kol: Riohacha): spor, hádka mezi zelinářkami; (AM).

pele-mele, adv. (← fr. *pêlé-mêle*) (1) (Per): páté přes deváté, na přeskáčku; (MS).

peleón, -na, adj. (1) (Kol, Mex): uhádaný, paličatý, umíněný; (2) haštěřivý, hádavý; (MM).

peleoneo, -ra, adj. (1) (Kol, Salv, Mex; US; Guat): hádavý; vyhledávající spory; i subst.; př.: *—esos tipos no quieren tomar, ni nada ni nada... —córrelos. —no quieren irse. —el gerente se encaminó con cara de perro peleoneo.*; (RAE, RR; AM).

pelería, f. hovor. (1) (Chil): nehoda, neštěstí, ublížení, ztráta; (RAE). • (2) **dejar (quedar) la ~** (Chil): udělat paseku; (JD).

pelerina, f. (← fr. *pélerine*) (1) (Arg, Chil): dámský plášť; (2) (Mex): vojenská uniforma; (3) (Mex, Chil): pláštěnka, pršiplášť; (MS).

pelerío, m. (1) (Mex): pačesy; (JD).

pelero, m. (1) (Hond): houně; ► dává se tažným zvířatům pod sedlo nebo postroj; (2) m., hovor. (Ven): velké množství chlupů; (3) **botar (dejar, largar) alguien el ~¹**, hovor. (Ven): zmizet; (4) **botar (dejar, largar) alguien el ~²**, hovor. (Ven): překonat nějakou těžkost či problém; (5) **botar (dejar, largar) alguien el ~³**, hovor. (Ven): zemřít; (RAE). • (6) **botar (dejar, largar) alguien el ~⁴**, [Š: *huir, escabullirse, fugarse*] (Ven): utéct, zmizet, upláchnout, vytratit se; př.: *...no quiero que se lo digan a mi mujer, porque me haría dejar el pelero...*; (RR). • (7) (Arg; střAm, Chil): podsedlová dečka; ► dává se pod sedlo nebo postroj; (8) (Ven): o vlasech: vrabčí hnízdo, pačesy; (AM, MM). • (9) (Ven): srst; (JD).

pelestorta, m/f. (← it.) (1) (LaPlá): nestyda, sprosták; (MS).

peletería, f. (1) (Kub): obuvnictví; prodejna obuvi; (RAE). • (2) (Am): brašnářství; (JD).

peletero, m. (1) (Kub): obuvník, obchodník s koženým zbožím; (JD).

pelcha, f. (1) (Chil): hromada, kupa; viz: *percha*; (AM). • (2) vyrovnaná hromada cihel nebo vepřovic; (3) hanl. (Chil): skupina lidí, banda; (MM).

pelicandelo, -la, adj/sust. (1) adj. (Kol): zrzavý; (2) m. (Kol): zrzoun, zrzek; (JD).

pelicano, m. (1) (Ven): epifytní rostlina (*Cycnoches chlorochilon*); ► z rodu orchidejovitých, s květy od žluté po zelenou barvu, s velmi příjemnou vůní; př.: *florecean las orquídeas...de las cepas adherias a los troncos de los árboles...surgían profusas corolas de variadas formas y matices...los pelicanos de delicioso y vago aroma...*; (RR).

pelicolorado, -da, adj. (1) (Kub): zrzavý; (JD).

película, f. (1) (Kost): zdání; př.: *no hagas caso a las amenazas del jefe; ese hombre es pura película.*; (RAE). • (2) (Antil): trapas, ostuda; (AM). • (3) hádka vzbuzující pohoršení; (4) **ser una cosa de ~¹** (Ven): o věci: být vhodná; (5) **ser una cosa de ~²** (Ven): o věci: být pohoršující, nápadná; (MM). • (6) ~ **de cowboys** (Arg): kovbojka; (7) ~ **de ficción** (Kub): hraný film; (JD).

peligalo, m. (1) (Kol): rostlina; ► latinsky *Aphelandra pulcherrima*; (MM).

peligrosidad, f. (1) (Am): nebezpečná vlastnost, nebezpečnost; (MM).

pelillar, m. (1) (střAm, Mex): místo výskytu rostliny *pelillo*; (MM).

pelillo, f. (1) (střAm, Mex): šachorovitá rostlina; ► latinsky *Cyperus gugax* a *Cyperus tenerrimus*; roste na vlhkých místech; vhodná jako píce pro dobytek; (MM).

peliche, m. (1) (Per): tahání peněz, podvod; viz: *peseteo*; (AM, MM).

pelichear, tr. (1) (Per): tahat z někoho peníze; viz: *pesetear*; (AM).

pelichero, ra, m/f. (1) (Per): člověk tahající peníze z ostatních, příživník; viz: *pesetero*; (AM).

pelineta, f. (1) (Chil): plochý štětec sloužící na pozlacování; (AM, MM).

pelis, adj/subst. (1) adj., hovor. (Kost): špatný, zavrženíhodný, špatně udělaný; (2) (Kost): ošklivý; ► studentský slang; (3) (Hond): pozorný, zaměřující se na něco; i subst.; (4) adj. hovor. (Hond): těžko pochopitelný; ► stud. slang; (5) adj. hovor. (Hond): nebezpečný (o činnostech); (6) m., hovor. (Hond): vynikající svou schopností a rychlostí; ► stud. slang; (RAE).

pelizorrero, -ra, adj., hovor. (1) (Ven): podezřelý, nejistý, riskantní, na hraně; (RAE).

pella, f. (1) (Arg): tuková vrstva ovcí a skotu; př.: *con mi padrino nos arrimamos a un cordero de pella dorada por el fuego. ¡carnecita sabrosa y tierna!...*; (RR).

pelle, adj. (1) (Kol): potulný, tulácký; (AM).

pellejera, f. (1) (Per: Esmeraldas): vesnická zábava či slavnost; (AM).

pellejería, f. (1) (Bol): nehoda, nepříjemnost; (RAE). • (2) (Arg, Chil, Per, Urug): problém, obtíže, kritická situace; př.: *nunca me vi en tales pellejerías*; (AM).

pellejito, m. (1) (Kub): useň; ► pevná, určená na výrobu bot; (AM).

pellejo, m. (1) **grifársele el ~ a** [Š: *tener la piel de gallina*] (Kost): mít husí kůži; př.: *y donde le puso la mano en la espalda sintió que aquello era cosa del otro mundo y se le grifó el pellejo...*; (RR). • (2) (Ven): sprostá prostitutka; viz: *cuero*; (AM).

pellín, m. (← map. *pellin*, „tvrdé dřevo určitých stromů“) (1) (Chil): druh buku; ► jeho dřevo je tvrdé a velmi odolné; (2) (Chil, Per): jádro tohoto stromu (střední nejtvrďší část); (3) (Chil) silák; silná, velmi odolná osoba nebo věc; ■ Var.: *pillin*; (4) (Chil): pabuk; ► *Nothofagus obliqua*; (RAE, MS).

pellingajo, m. (1) (Kol, Chil): hadr, houbička na mytí nádobí; (AM).

pelliza, f. (1) (Portor): látkový přehoz; ► používá se na zakrytí postroje dobytka; (AM).

pellizar, tr. (1) (Ven): dát si jednohubky, jako aperitiv; zobat něco k povzbuzení chuti k jídlu; př.: *unos se acercaban a pellizar los chicharrones...las mujeres se metían en la cocina a gulusmear*; (RR).

pellizco, m. (1) **no ser ~ de ñoco** [Š: *no ser cosa fácil, no ser grano de anís*] (Portor): nebýt něco jednoduché, žádná maličkost; př.: *lo de Beauchamp y Rosado <personajes históricos de Puerto Rico> no había sido ningún pellizco de ñoco...*; viz též: *ñoco*; (RR).

pellón, m. (1) (Am): vydělaná kůže; ► dává se na jezdecké sedlo; (RAE).

pelo, m. (1) **pararse el ~ a alguien** (Kost, Salv): vstát vlasy na hlavě; naježít se někomu vlasy; př.: *a Fulana se le para el pelo cuando pasa por el panteón.*; (RAE). • (2) **pelo cortado a huacalito** (Guat): kruhový sestřih vlasů, jakoby „podle hrnce“; př.: *lo vieron hacer el gesto algunos patojos <niños> mocosos y panzones, con el pelo cortado a huacalito...*; (3) ~(s) **de**

alambre (Portor): ostnatý drát; př.: *no comenté sus palabras y él se fue. vi que se dobló al pasar entre dos pelos de alambre, y entonces piqué mi caballo hacia la casa*; (4) ~ **de gato** [Š: llovizna] (Kost; střAm): mžení, mrholení; př.: *ahora estaban cayendo las 'navidades', como les llamaba Única a esas lluviecillas de pelo de gato que igual caen en las calles atiborradas de Sannicolases...*; (5) ~ **de guama**¹, viz: *sombrero (de) pelo de guama*; (6) ~ **de púas**, ostnatý drát, viz též: *pelo de alambre*; (7) ~ **quebrado** [Š: pelo ondulado] (Mex): vlnité, nakadešené, naondulované vlasy; př.: *—yo la conozco —gritó un muchachito de pelo quebrado...*; (8) **cargar** ~s [Š: tener miedo a una persona] (Guat): bát se někoho; př.: *...ese coronel...al que todos le cargaban pelos, se lo volaron sin revólver ni fierro, con sólo apretarle el pescuezo...*; (9) **darle** a alguien **hasta entre el** ~ [Š: pegarle mucho o excesivamente] (Portor): velice zbit, zmlátit někoho; př.: *...la próxima vez <próxima vez> que se te ocurra dar gritos <gritos> como una loca o que se te ocurra ponerte a romper cosas te voy a dar hasta entre el pelo*; (10) **de al** ~ [Š: muy bien] (Guat): velmi dobře; př.: *el Terciopelo, le clavamos porque era muy de al pelo y corría unos terciotes*; (11) **de un** ~ [Š: de un solo color (hablando de equinos)] (Arg): o koních: jednobarevný; ► mít stádo 'de un pelo' bylo důvodem k hrdosti; př.: *...se presentaba la ocasión de cumplir con un deseo largo tiempo acariciado: aviarme de tropilla de un pelo*; (12) **encontrarle un** ~ **de la cola a alguien o a algo** (Chil): najít na všem (na každém) nějakou vadu; (13) **ser una cosa de ~s en la cola** (Chil): nemít velký význam, být bezvýznamný); (13) **por un** ~ **y (no)** [Š: casi] (Guat): téměř, skoro, o chlupe, jen tak tak že ne; př.: *por un pelo y no se chocan con un carro*; (RR; AM). ● (14) ~ **de guama**² (Ven): sametový nebo plstěný klobouk vesnického předáka; (16) **al** ~ **le dicen lana** (Mex): koukat se na svět přes růžové brýle; (17) **alzar** ~ (Kost): utéct, uprchnout; (18) **alzar** ~ **a** (střAm): mít z někoho strach; (19) **cambiar de** ~ (Chil): o situaci: zlepšit se, polepšit si; (20) **curarse con los mismos** ~s (Chil): vytloukat klín klínem; (21) **de medio** ~¹ (Portor): míšenec; (22) **de segundo** ~ (Arg, Portor): bezvýznamný, nedůležitý, bezcenný; (23) **dos** ~s (Kol): zbarvení sabino; ► barva srsti koně, podklad je hnědý a v něm jsou bílé chlupy; (24) **echar** ~s **en la leche** (Arg): vyjadřovat se nepatřičně, chovat se nevhodně; (25) **hacer** ~s (Mex): ponoukat, štvát, provokovat; (26) **hacerle** ~ **al buro** (Mex): o někom: dělat problémy; (27) **no pasarse un** ~ (Chil): o někom: být upravený, elegantně oblečený; (28) **ser de dos** ~s (Chil): chovat se falešně, sedět na dvou židlích; (AM). ● m. (29) (Am): barva zvířecí srsti; (30) ~ **de maíz**¹: skvrny na kukuřici, vlásky na klasu kukuřice; (31) ~ **de maíz**² (Kol): zmije *mapanare*; (32) **en (por) un** ~ (Am): téměř, skoro; (33) **venir una cosa a (al)** ~ (Arg, Kol, Mex): hodit se, přijít vhod; (34) **dejarlo a uno en** ~ (Kol, Ekv, Mex): o někom: zničit ho, obrát o peníze; (35) **de medio** ~² (Arg, Kol, Ekv, Guat, Mex, Par, Urug): o člověku: pochybná existence, nevychovaný, z nízké společenské vrstvy; ► nejdříve užíváno v souvislosti s míšenci, kteří se snažili chovat jako běloši; (36) **ser del mismo** ~ (Mex): pocházet ze stejné společenské vrstvy, být stejného charakteru; (MM). ● (37) ~ **aguado** (Kub): rovné vlasy; (38) **alzar** ~ **a una persona** (Am): mít nahnáno (z koho); (39) ~ **bueno** (Kub): rovné vlasy; (40) **al** ~ (Am): hodit se skvěle; (41) ~ **chino** (Kub): rovné vlasy; (42) **hasta dentro del** ~ (Portor): vytrást duši (z koho); (43) **dejar en** ~ (Am): obrát o vše, svléct do košile; (44) **en un** ~ (Am): o vlásek, málem; (45) **está con el** ~ **del portero** (Am): o venkovanovi: kouká mu sláma z bot; (46) **estar con los ~os de punta** (Nik): být naštvaný, zuřit; (47) ~ **malo** (Kub): černošské vlasy; (48) ~ **parado** (Mex): vlasy jako hřebíky; (49) **no se le para un** ~ (Chil): je jak ze škatulky; (50) ~ **pasa** (Kub): černošské kudrnaté vlasy; (51) **venir al** ~ (Am): přijít jak na zvanou; (52) ~ **con vueltas** (Kub): ondulované vlasy; (JD).

pelodeguama, m., viz: *sombrero pelodeguama*; (RR).

pelón, -ona, adj/subst. (1) adj. (Ekv): velmi chlupatý; (2) f., hovor. (StřAm, Kub, Mex, Ven): smrt, smrtka; (RAE). ● (3) m. [Š: niño] (Kost, Guat; Mex): dítě, chlapeček; př.: *el alegre <salió del hospital> con el pelón en brazos...*; (4) [Š: soldado de línea, soldado federal] (Mex): prostý, federální voják; př.: *... ¡hijo de...! ¡toma!... ¡en la pura calabaza <cabeza>! ¿viste?... hora pal <ahora para el> que viene en el caballo tordillo... ¡abajo, pelón!...*; (5) [Š: fiesta] (Kost): slavnost, svátek, zábava; (6) adj. [Š: descubierto, desnudo; rapado, calvo; deforestado, sin vegetación] (Mex, Guat, Kol aj.): odhalený, nahý; oholený, holohlavý; bez stromů, bez vegetace; př.: *se nos quedó mirando cuando nos íbamos cada quien por su lado para repartirnos la muerte. y él parecía estar riéndose de nosotros, con sus dientes pelones,*

colorados de sangre; (7) [Š: *árido*] (Mex): vyprahlý, suchý; př.: *pero le tenía aprecio a aquella tierra; a esas lomas pelonas tan trabajadas y que todavía seguían aguantando el surco...*; (8) [Š: *difícultoso, difícil de realizar; escaso*] (Mex, US): obtížný, pracný, namáhavý; slabý, nedostačující; př.: *contraté para trabajar la tierra a un mayordomo, con sueldo de un peso diario. él a su vez apalabró ocho peones o gañanes con paga de cincuenta centavos pelones...*; (9) viz: *padrino pelón*; (RR; MM). • m. (10) (Bol): oloupaná broskev usušená na slunci; (11) (Arg): druh broskve; ► její slupka je hladká podobně jako slupka švestky; (12) (Kol, Chil): odřenina; (AM). • m. (13) (Guat, Mex): oškubaný pták; (14) (Mex): jeden z názvů rostliny *capuchina*; (15) (Ven): velká chyba, omyl, nesmysl; (16) *echar un ~* (Nik): zdřímnout si, hodit si šlofika po obědě; (MM). • adj/sust. (17) adj. (Ekv): vlasatý; (18) adj. (Mex): ostříhaný dohola; (19) m. (Mex): ucho; ► voják; (20) m. (Ven): černá ovce rodiny; (21) *darse un ~* (Ven): seknout se, udělat botu; (22) *estar ~* (Ven): nemít ani fuka; (23) f. (Am): coura; (24) *en ~lona* (Am): nahatý, v Adamově rouše; (JD).

pelona, f. (1) (Kub): malý papírový drak; ► bez ocasu; (AM, MM). • (2) (Kol): Smrtka; (MM).

pelonear, tr. (1) (Salv, Nik): ostříhat dohola; i zvrát.; (RAE).

pelongo, -ga, adj. (1) (Kol): o kuřeti: neumějící létat; (AM).

pelosilla, f. (1) (Arg): druh léčivé rostliny; (MM).

pelota, f. (← provens. *pelota*) (1) [Š: *béisbol*] (Antil, Ven, Kol): baseball; př.: *también me gustaba jugar pelota...pero era malo*; (RAE, RR). • (2) (Nik): parta přátel; (3) **botar alguien la ~**, hovor. (Kub): udělat něco nezvyklého, překvapujícího; (4) **dar ~ a alguien¹**, hovor. (Kost, Urug; Chil, LaPla): věnovat někomu pozornost; př.: *no me dio audiencia, no me recibio y en resumen no me dio pelota*; (5) **dar ~ a alguien²**, (Urug): reagovat na něčí lichotku či dvoření; (6) **hacer ~ algo**, hovor. (Arg, Urug): zničit, znehodnotit či poškodit něco; př.: *hizo pelota el sonajero*; (7) **hacer ~(s) a alguien**, hovor. (Arg, Urug): někomu fyzicky či citově ublížit; př.: *la noticia del accidente lo hizo pelota.*; (RAE; BDE). • (8) (Kol): hlupák, pitomec; př.: *debíamos tener cara de pelotas, preguntándolo*; (9) **~s frías**, m. [Š: *cobarde*] (Par): zbabělec; (10) **(no) darle ~ a alguien** [Š: *(no) hacerle caso, (no) prestarle atención*] (Kost, Urug, Arg): (ne)věnovat někomu pozornost, (ne)všimát si někoho; př.: *mirá: si estamos por defender la libertad y toda esa cosa hay que ser consecuentes, ¿no te parece? si no, después la gente no nos va a dar pelota*; (11) **ser ~** [Š: *tener importancia, alto rango o influencia*] (Kost): být důležitý, vlivný; mít vysoké postavení; př.: *se reunió un gran gentío en el salón del palacio: el rey con su hija en su trono, los ministros, los duques, los marqueses y cuanta persona que era gran pelota en el país*; (12) **tirar ~** [Š: *flirtear, coquetear*] (Kost): flirtovat, koketovat; př.: *Archi Tertulio pasa frente a la Biblioteca con aire ausente no se da cuenta de las chiquillas que le tiran pelota...*; (13) **~s**, adj/subst. [Š: *tonto, majadero*] (Mex, Chil, Urug; Ekv; LaPla): hlupák, moula, trouba; hloupý; př.: *reniego de mi física y de cuantos físicos hay en el mundo, si son tan palotas como yo*; (RR; AM; BDE). • (14) (Arg, Bol, Urug): kožený člun; ► sloužící k transportu osob a nákladu z jednoho břehu na druhý; (15) (Kub, Mex): vroucí přání; (16) **darle a la ~** (Kub): mít dobrou mušku, být obratný, šikovný, dobře si vybrat; (17) **la ~ de la cárcel** (Chil): zbytečnost; (18) **no darle ~** (Arg): o něčem: nezasahovat, nevměšovat se; (19) **no saber ni ~** (Portor): o něčem: nevědět ani ň; (AM). • (20) vulg. (Kub, Mex, Nik, Ven): vášeň pro věc nebo osobu; (21) výpomoc, pomocná síla; př.: *fulana es su pelota*; (22) **en ~(s)** (Arg, Par, Urug): nahý; (23) (Arg, Ekv): viz: *pelotudo*; i pl.; (24) **tener ~ por alguien¹** (Kub, Mex): o muži: být zblázněný do prostitutky; (MM). • (25) (Am): milá; (26) pl. (Am): koule; ► varlata (27) **no atajar la ~** (Mex): mít obě ruce levé, být úplně levý (na co); (28) **como las ~as** (Chil): na draka; ► mizerný, mizerně; (29) **sin dar ~ a una cosa** (Arg): o něčem: ani nešťěknout po; (30) **por las duras ~as** (Chil): jen tak pro legraci; (31) **ponerse es ~** (Kub): svléknout se do naha; (32) **tener ~ por una persona²** (Mex): o někom: být zblázněný, být zblbnutý, být zabouchnutý (do); (JD). • citosl. (33) **...¡las ~s !** (LaPla): to určitě, to ti tak budu věřit!; (BDE).

pelotazo, m. (1) (Mex): prásknutí; ► rána, výstřel; (2) **pegar un ~ a una persona** (Mex): prásknout po; ► vystřelit; (JD).

pelotear, tr./intr. (1) tr., hovor. (Kub): honit někoho z místa na místo (o běhání po úřadech); (2) tr. (Nik): dožadovat se věcí, které nejsou důležité; (3) (Urug): překonat někoho, roznést

někoho na kopytech (hlavně o sportovních utkáních); (4) intr. (Arg, Bol, Urug): jednat s někým bezohledně; (5) intr., hovor. (Arg, Bol): přeplout řeku v pytli z hovězí kůže; ► v Americe se používal na přepravu lidí a nákladu přes řeku; (6) intr. (Kost): družít se s ostatními, trávit s nimi čas na oslavách, besedách apod.; (7) (Kost): vměšovat se do něčeho; (RAE). • int. (8) (Per): o něčem: pochytit to z rozhovoru; (9) (Kol: Cartagena): o něčem: vracet se k; viz: *caramlear*; (10) ~*la* (Chil): odpovědět bez tázání, vychrlit ze sebe odpověď; (AM). • tr. (11) (Arg): o někom: lepit se na něj, obtěžovat; (12) tr. (Arg): o někom: chovat se k němu špatně, nebrat k němu ohled, nevážit si ho; (13) tr. (Kol): udělat si míč z něčeho měkkého; (14) tr. (Kol): hádat se; (15) tr. (Kol): obrat někoho o peníze; (MM). • (16) tr. (Am): přeplout řeku v koženém člunu; (17) tr. (Kol): zmačkat papír aj.; ohánět se v boji, obehřát; (JD).

peloteo, m. (1) (Kub): legrace; (JD).

pelotero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Kost): dotěrný, vměšující se do věcí, do kterých nemá; (3) (Kost): hlavně o dítěti: dělající to, co nemá; (4) (Nik): lakomý; (RAE). • (5) m. [Š: *jugador de béisbol*] (Portor, Kub, Kol, Nik; Ven aj.): hráč baseballu; př.: *...una sociedad que requiere ejemplaridad para sus peloteros y baloncevistas...*; (6) adj. [Š: *entrometido*] (Kost): dotěrný, všetečný, zvědavý; (RR). • m. (7) (střAm): o člověku: sympatický, fantazírující; (AM). • m. (8) (Kost): provokatér, člověk s bujnou fantazií; (MM). • sust/adj. (9) f. (Am): hráčka kopané, peloty; (10) f. (Am): hromada, houf, fůra; (11) adj. (Chil): fotbalový, fotbalistický, kopáčský; (12) m. (Am): fotbalista; (13) **traer a una persona al ~** (Chil): posílat od čerta k ďáblu, prohánět jak káču; (JD).

pelotones, m., pl. (1) lid. [Š: *testículos*] (Portor): varlata; př.: *...el Papá de Sheila es un cornudo con unos pelotones de aúpa de los que le parte <parten> el vivir a cualquiera*; (RR).

pelotudear, intr. (1) (Arg, Urug): ztrácet čas, poflakovat se; (RAE). • (2) [Š: *hacerse el tonto*] (Urug): ulejšvat se; dělat hloupého; př.: *porque en cada departamento hay siempre uno o dos tipos responsables que son los que hacen el trabajo y que, aunque conscientes de que los otros pelotudean, ellos de todos modos cumplen con sus obligaciones...*; viz též: *pelotudez*; (RR).

pelotudez, f. (1) (Arg, Urug; LaPla): hloupost, nesmysl; př.: *y mandarse la parte de que sabía todo, y cuadro de honor y pelotudeces*; (2) (Urug): apatie, nedostatek síly či energie; (RAE; BDE). • (3) [Š: *pereza*] (Urug): lenost, zahálka; př.: *y si no nos matamos es sobre todo por pereza, por pelotudez congénita. hasta para eso se necesita coraje*; viz též: *pelotudear*; (RR).

pelotudo, -da, adj/subst. (1) adj., vulg. (Arg, Chil, Urug; Par): o osobě: pitomá, hloupá (nebo se tak alespoň chová); i subst.; př.: *...alguien me sacudió para despertarme ¿qué haces, pelotudo? me cortaste el sueño le dije*; (2) (Urug): o osobě: dospívající, mladá; i subst.; (3) (Urug): o věci: velká; (4) vulg. (Urug): tupý, těžce chápavý, nezodpovědný; i subst.; (RAE; BDE; MM). • (5) m/f. [Š: *majadero, estúpido*] (Ekv, Par, Arg; Kol, Urug; Am): moula, trouba, pitomec, otrava; př.: *si unos cristeros pelotudos y unas damisimas riobambenses corcovean en los pretiles pidiendo una catedral...*; (RR; JD). • adj. (1) (Arg; Par, Urug): nedbalý; (AM; MM).

pelouse, f. (← fr.) (1) (Arg): louka, trávník; (MS).

pelú, m. (← map. *pəlu*); (1) (Chil): druh luskovitého stromu; ► s listy tvořenými 10 až 20 páry kruhovitých lístečků, zlatými květy; plodem je luštěnina se čtyřmi podélnými, zubatými křídélky; jeho dřevo je těžké a cenné; (RAE). • m. (2) (Kub): vlasatec; (JD).

peluca, f. (1) (Urug): tuleň; (MM, JD). • f. (2) (Am): dlouhé vlasy; (JD).

pelucón, m. [Š: *pelucona*] (Per, Mex): unce zlata v koloniální epoše; zlatá španělská mince (zvláště z období Bourbonů); stříbrná mince v hodnotě jednoho pesa; př.: *...no puede menos que soltar en al azafatito ese, que usted me presentó tan humildemente, las trece moneditas de las arras en forma de trece pelucones relucientes...*; (RR).

pelucón, -na, adj. (1) (Ekv): nóbl; (2) o mladém člověku: mající dlouhé vlasy; ► vyjadřující jeho vysoké spol. postavení; (3) (Kol, Per): vlasatý; (4) (Chil): člen *Partido Conservador*; (AM). • m. (5) (Am): vlasatec; (6) (Ekv): fajnovka; (JD).

peludear, intr. (1) hovor. (Arg, Urug): čelit těžkostem (2) (Urug): o dopravním protředku: zabořit se koly do bahna a uvíznout; (RAE). • (3) [Š: *bregar; salvar con dificultad un mal paso*] (Urug): zápasit, bojovat, dřít se; obtížně překonávat nesnáze; př.: *los vio venir en dos carros tirados por mulas. los vio caer en el mal paso, encajándose uno tras otro en el ojo del*

pantano. 'peludiaron' desde las nueve de la mañana hasta la entrada del sol; (RR). • (4) (Arg, Urug): o dopravním prostředku: uvíznout v blátě, ztěžka vyjet kopec; (5) (Arg, Urug): nebýt schopen něco vysvětlit, neodpovědět jasně nebo přesně, pochybovat, být nerozhodný, váhat, být v obtížné situaci; (6) (Arg, Urug): lovit pásovce; (AM).

peludista, adj. (1) (Arg): přívrženec, příslušník strany nebo příbuzný radikála Hipólita Yrigoyena; ► prezident Argentiny v letech 1916-22 a 1928-30, který byl přezdívaný svými odpůrci 'El Peludo' - protože byl velmi rezervovaný, stejně jako zvíře, takto se nazývající (pásovec); př.: *seis años de inactividad pasaron los devotos al régimen peludista*; (RR).

peludilla, f. (1) (Arg): jedno ze jmen rostliny *alfilerillo*; (MM).

peludillo, m. (1) (Bol): viz: *compadrito*; (AM).

peludo, -da, adj/subst. (1) adj. (Salv, Hond, Nik): nesnadný; (2) m. (Arg, Par, Urug; Bol; Mex): opilost; (3) m. (Arg, Urug): pásovec štětinatý (*Chaetophractus villosus*); ► druh pásovce, který má středně velké a špičaté uši, krunýř s ježatými hojnými ne příliš dlouhými chlupy; (4) **caer como ~ de regalo** (Arg, Urug): přijít z ničeho nic, jako blesk z čistého nebe, nečekaně, v nevhodnou dobu; (RAE; AM; JD, MM). • (5) m. [Š: *trance, apuro, mal paso; contratiempo*] (Urug, Arg): kritický okamžik, starost, nesnáz; nehoda, překážka, nepříjemnost; př.: —*sí, hombre, si nos saca del 'peludo' tendrá unos reales...—se apresuró a afirmar el hombre*; viz též: *peludear*; (6) [Š: *armadillo*] (Arg, Urug): pásovec; př.: ...*aborto de la noche, aquella figura parecía el fantasma de un peludo gigante cuyo enorme capazón irradiaba cierta luz fosforescente muy viva*; viz též: *peludista*; (7) m. [Š: *borrachera*] (Arg, Urug): opice, opilost; př.: *¡Santa Madonna! ¿qué tiene? ...un peludo negro*; (8) adj. [Š: *peñagudo, difícil*] (Kost, Arg, Kol): obtížný, choulostivý; př.: ...*resolvió...reservarse los consejos sólo si la cosa era de veras peluda*; (RR). • adj/sust. (9) m. **agarrarse (pescarse) un ~** (Arg, Urug): opít se; (10) adj. (Kub): hornatý; (MM). • m. (11) (Kub): vlasatec, bradatec, vandrák; (12) (Chil): broskev; (13) **tomar un ~** (Am): namazat se; (14) **me viene como ~ de regalo** (Arg): je to prima, je to fajn; (JD).

peluche, m. (← fr. *peluche*) (1) (Arg, Kub, Mex, Ven): plyš; (MS).

peluncho, -cha, adj. (1) (Peru: Esmeraldas): o ptáku: vypelichaný; (AM).

peluqueada, f. (1) (JižAm, Kost, Hond, Mex): sestřih, stříhání, ostříhání (o vlasech); (RAE).

peluquear, tr. (1) hovor. (JižAm, Kost, Hond, Mex, Nik): ostříhat někomu vlasy; i zvrat.; (2) (Kol): oškubat někoho (o peníze); (RAE).

peluquearse, zvrat. (1) (Arg, střAm, Mex, Par): nechat se ostříhat; (MM).

peluquería, f. (1) (Arg, střAm, Mex, Par, Urug): holičství, kadeřnictví; (MM).

peluquero, m. (1) (Arg, střAm, Mex, Par, Urug): holič; (MM).

pelusa, f. (1) [Š: *gente muy pobre*] (US): velmi chudí lidé; př.: *andaba entre la pelusa un pobre...*; (RR). • m/f. (2) f. (Kub): vlasy; (3) f. (Mex): lůza, chátra, chamrad'; (4) m. (Chil): lump, darebák, uličník; (JD). • adj/subst. (5) (Chil): dítě ulice, dítě bez domova; př.: *fijé mis ojos en un pelusa delgadocho, descalzo, con camisa rota y desteñida...*; (BDE).

pelusear, intr., hovor. (1) (Chil): chovat se stejně, jako děti z ulice; (RAE).

pelusiento, -ta, adj., hanl. (1) (Per, Portor): chlupatý; (AM).

pelusilla, f. (1) (Arg): druh plané rostliny; (MM).

pellejera, f. (1) (Am): lenivost; (JD).

pellejería, f. (1) (Arg, Chil): komplikace, malér, obtíž, kritická situace; (2) zbytečná a otravná práce; i pl.; (MM).

pellejería, m. (1) (Mex): coury, děvky; (JD).

pellejero, adj. (1) (Mex): o ráně aj.: povrchní; (JD).

pellejito, m. (1) (Kub): useň; ► na výrobu bot; (MM).

pellejo, m. (1) (Kol): opilec; (2) (Mex): stará coura; ► ošklivá a stará prostitutka; (3) hlupák, blbeček; (MM). • adj/sust. (4) adj. (Mex): padlý na hlavu; (5) m. (Kub): hubendíra; (JD).

pellín, m. (← map. *pellin*) (1) (Chil): buk; ► latinsky *Nothofagus procera*; (2) (Chil): vnitřní část kmene starého dubu; (3) adj. (Chil): o dřevu nebo jakékoliv jiné věci: tvrdý, pevný; (MM).

pellingajo, m. (1) (Kol, Chil): houbička nebo hadr na mytí nádobí; (2) trhan; (3) bezcenná věc, brak; (MM).

pelliza, f. (1) (Portor): přehoz z konopí; ► dává se na na sedlo pro větší pohodlí, jako *pellón*; (MM).

pellizcada (pellizcadera), f. (1) (Mex): štípání; (JD).

pellizar, tr. (1) (Mex): tít do živého; (JD).

pellón, m. (1) (střAm, jižAm): kožešina; ► obvykle ovčí; dává se na sedlo pro větší pohodlí; (MM).

PEMEX (Petróleos Mexicanos), m. (1) (Mex): Mexická státní naftařská společnost; př.: *el director de PEMEX habló...negó que Petróleos Mexicanos sea insuficiente...*; (BDE).

pemperré, adj. (1) (Per:Esmeraldas): mimořádný, neobyčejný; (AM).

pena, f. (1) (Karib, StřAm, Mex; Kol, Pan, Ven; Nik): hanba, stud; (2) (Kost, Guat, Hond, Nik): skromnost, počestnost; (3) (Kost): nesmělost; (4) **me muero de la ~** (Kol, Guat, Nik): moc se omlouvám; hrozně mě to mrzí; ► omluva při nesplnění nějakého úkolu, slibu; (RAE; AM; MM). • (5) (Am): trapas; (6) (Per): strašidlo; (7) **me da ~** (Am): uvádí mě to do rozpaků; př.: *¿no te da pena bostezar así?*; (8) **¿no te da ~ ?** (Am): nestydíš se?; (9) **hacer la ~** (Mex): utloukat čas; (10) **hacer pasar su ~ a una persona** (Am): zahambit (koho); (11) **pasé tremenda ~** (Kub): to byl trapas; (12) **¡qué ~ !** (Am): to je ostuda!; (13) **tener ~** (Mex): ostýchat se; (14) **tener ~ con una persona** (Am): stydět se (před kým); (JD; BDE).

penación, f. (Ekv): duše v očistci; duše toulající se ve světě živých; př.: *I <y> se iba a Guerta Mardita. sin importarle una guaba la penación del moreno que estaba allí enterrado con la mujer i los hijos a los que mató*; (RR).

penadura, f. hovor. (1) (Chil): zjevení ducha; (RAE).

penal, m. (1) (Arg): pokutový kop, penalta (ve sportu); (RAE).

pénal, viz: *penalty*; (MS).

penalizar, (← angl. *to penalize*) (1) (Am): potrestat, uložit trest; (2) ve fotbale, nařídít trestný kop; (MS).

penalty, m. (← angl. *penalty*) (1) (Kol, Chil): pokutový kop; (2) **área de ~** (Am): ve fotbale: pokutové území; (MS).

pénalty, viz: *penalty*; (MS).

penar, intr. (1) (Per, Ven): o duchu nebo strašidle: zjevit se; (RAE). • (2) ~ (**andar penando**) (Ekv, Per, Par): sklízet plody svého chování, snášet muka očistce; ► o mrtvých, kteří se zjevují, aby dořešili něco nedodělaného z doby jejich života a měli tak klidné svědomí; př.: *...la gente empezó después a decir <decir> que me taita penaba en la trocha...que lo vían <veían> ahí todas las noches, como buscando algo, como escarbando...*; (RR). • tr. (3) (Kol): vynutit si pozvání na skleničku; (AM).

penarse, f. (1) (Arg): při hře billiár: náraz koule do mantinelu; (MM).

peña, f. (1) (Ekv, Guat, Portor): hluchý člověk; (AM).

peñasquear, tr. (1) (Chil): kamenovat někoho, něco; házet kamení po někom, na něco; (RAE).

penca, f., i adj. (1) f. (Kub): vějíř z palmy; ► s držadlem a ve tvaru plácačky; používá se hodně na Filipínách a po jejich příkladu i jinde; (RAE). • (2) (Chil): pletený bič; př.: *entonces le pegué al caballo un chincorrazo con la penca en el cogote...*; viz též: *pencazo*; (3) (Arg, Urug): koňský dostih; ► probíhá mimo dostihovou dráhu po stezkách; př.: *...que vos sos una potranca para una penca cuadrera...*; (4) adj. [Š: *de poco valor; feo; despreciable*] (Chil; Kost): bezcenný, nehodnotný; ošklivý; opovrženihodný, zanedbatelný; př.: *...Alberto se puso duro en eso de que no hay que mostrar la hilacha y pedimos dos tragos de los pencas, de esos con mucho hielo y pajita*; (RR). • f. (5) (Arg): opice, opilost; (6) (Urug): mezi gauči: závod koní; (7) ~ **de guano**¹ (Kub): šereda; (8) ~ **de tusa** (Guat, Hond): kukuřičné šustí; viz: *chala*; (9) ~ **de sangre** (Hond): potůček krve; (10) ~ **de hombre (mujer)**¹ (Kol): krasavice, krasavec; (11) **a la pura ~** (Arg): nahý, špatně oblečený; (AM). • f. (12) (Am): plochá část biče nebo důtek; (13) (Antil, Arg, Mex): dužinatý list rostlin *nopal, pita, manguey* nebo jiné podobné rostliny; (14) (Antil, Mex, Per): dlanitý nebo složený list; ► se silnou hlavní žilkou, podobně jako u palem; (15) (Arg): rostlina *tuna* nebo jakákoliv jiná kaktusovitá rostlina s masitým stonkem a ostny; (16) (Kol, Mex, Ven): střed ocasu čtvernožců; (17) (Mex): čepel; ► obvykle mačety; (18) **hacerse de ~s**¹ (Arg, Kub, Urug): nedbat svých povinností; (19) **hacerse de ~s**² (Arg, Kub, Urug): dělat ze sebe blbce; (20) ~ **de hombre(de mujer)**² (Kol): miláček, milá, milenec, milenka; (21) m., venk. (Mex, Nik): kůň; (22) adj. (střAm): hloupý, omezený; (MM).

- adj/sust. (23) adj. (Chil): nešikovný; (24) f. (Am): trs banánů; (25) f. (Kub): děvka, coura; (26) (Mex): kudla; (27) **andar a la ~** (Arg): chodit v hadrech; (28) **coger una ~** (Kost): namazat se; (29) **como ~** (Chil): namol opilý; (30) **echar ~** (Am): šlehat, bičovat; (31) **~ de guamo**² (Kub): hastroš; (32) **meter la ~ a una persona** (Chil): napráskat, vynadat (komu); (33) **a la pura ~** (Arg): nahatý, polonahý, neoblečený, špatně oblečený; (JD).
- pencada**, f. hovor. (1) (Hond): kravina, nesmysl; (2) vtipný výrok či úsloví, vyjádřené vulgárními slovy; (RAE).
- pencal**, m. (1) (Arg): území, na kterých se pěstují tzv. *nopales*; (RAE).
- pencazal**, m. (1) (Salv, Nik): velké množství věcí; (RAE).
- pencazo**, m. (1) (Salv, Nik): rána bičem; (2) (Salv, Nik): velké množství věcí; (3) (Nik): hlučný pád; (RAE). • (4) (Nik, Hond): velké množství, hromada, houf, pletenec, hrst, řada; př.: *...pasamos la noche, aguantando en descampado el gran pencazo de agua que no animaba*; (5) (Chil, Nik): šlehnutí, švihnutí bičem; př.: *el caballo no se movió. le pegué otro pencazo*; (RR).
- penco**, m. (1) (Am): dužnatý list některých rostlin; (2) (Kub, Hond, Mex): zavrženíhodná osoba; (3) hanl., hovor. (Kub): zbabělec; (4) hanl., hovor. (Kub): vychrtlá a neatraktivní žena; (5) (Ekv): agáve americká (*Agave americana*); ► víceletá rostlina pocházející z Mexika; s masivními dužnatými a světlezelenými ostnatými listy a ostrým hrotem na špičce; listy mají dole 15 až 20 cm do šířky a jsou až 3 metry dlouhé; má žlutavé květy na středové stopce, která se několik let nerozvíjí, ale poté se během několika dní vyšplhá do výše 6 až 7 metrů; tato rostlina je nyní běžná na pobřeží Středomořského moře, z listů se získává kvalitní vlákno a jedna z odrůd této rostliny produkuje po naříznutí kmene cukernatou tekutinu, z které se vyrábí kořalka *pulque*; (6) hovor. (Salv): velké množství věcí; (RAE). • (7) (Ekv): agáve; př.: *por entre los claros que dejaban los pencos, crecidos en el límite del sendero, solíamos atisbar a nuestro paso el panorama*; (8) **~ de** (Pan, Ekv, Dom): oceňující, vychvalující krásu nebo znamenitost, např. ženy; př.: *...hubiera dado dos noches en el Lincoln Center por desabrocharle a Antonia la camiseta poque es bestial, un penco de hembra, esa Antonia y lo peor es que es fiel a un marido bien bruto que no sabe apreciar la verdadera belleza...*; viz též: *tronco a palo*; (RR). • (9) (Pan, Dom): kus, kousek; (AM). • (10) (Hond): venkovský balík; (JD).
- pencón, -ona**, adj. [Š: *magnífico*] (Kost, Guat): skvělý, velkolepý; př.: *carambas —pensó— que pencón es poder reírse a gusto*; (RR).
- pencudo, -da**, adj. (1) (Kol): ohromný, skvělý; (AM, JD).
- penda**, f. (1) (Kub): planě rostoucí rostlina; ► má kožnaté listy a bílé květy; (MM).
- pendago**, adj. (1) (Kub): zženštilý; (2) (Portor): zbabělý, bojácný; (AM, MM).
- pendant**, viz: *pandán*; (MS).
- pendantif**, viz: *pandantif*; (MS).
- pendare**, m. (1) (Kol): pryskyřičná pasta; (AM).
- pendaré**, m. (1) (Kol): strom; ► z čeledi zapotovité; pro svůj plod také nazývám *nispero*; jeho plod je velký jako pomeranč a má sladkou chuť; (2) (Ven): druh rostliny *penda*; (MM).
- pendeja**, f. (1) (Am): coura; (2) **a la pura ~** (Mex): jako blázen, bláznivě; (JD).
- pendejada**, f. (1) hovor. (spíše v Am; Kol, Ekv, Guat, Portor, Dom; Arg, střAm, Kub, Mex, Ven): nesmysl, hloupost; př.: *...van a empezar a preguntar pendejadas, de qué murió, por qué no llamé al médico...*; (2) hovor. (spíše v Am): nepatrná či nedůležitá věc, maličkost; (3) vulg. (Arg): banda kluků; (4) hovor. (Arg): dětinské chování nebo výrok; (RAE; AM; MM; BDE). • (5) (Arg, střAm, Kol, Kub, Mex, Ven): zbabělost; (MM). • (6) **esa ~** (Ekv): tamhleto, tamhleten krám, tamhleten křáp; (JD).
- pendejear**, intr. (1) hovor. (Kol, Ekv, Mex, Ven; Portor): dělat nebo říkat kraviny, hlouposti (2) (Salv): flákat se; (RAE; AM).
- pendejera**, f. (1) (Kub): divoká rostlina podobná baklažánu, ► používá se jako diuretikum nebo jed; př.: *un kantión —veneno— muy usual...se compone, con otras cosas, de polvos de sapo y semilla de pendejera*; (RR). • (2) (Mex, Nik): blbost, hloupost; (3) vlastnost hodná člověku nazývaného *pendejo*; (MM). • (4) (Kub): chlupy na pohlavních orgánech; (JD).
- pendejero**, m. (1) (Ven): štetiny rostlinného původu; (AM, MM). • (2) (Kub): poseroutka; (JD).

pendejez, f. (1) (Mex): hloupost, nesmysl; (RAE).

pendejo, m. (1) (Arg, Urug): chlapec, mladík (2) hanl., hovor. (Kub): zbabělec, posera; (3) m/f., hovor. (Per): vychytralá, prohnaná osoba; (RAE). • (4) (Arg; Par, Urug): výrostek, adolescent dělající ze sebe dospělého; př.: *...están el jovato <viejo> de la escopeta y un pendejo con pinta de ligero*; (RR). • (5) **estar ~ para** (Kol: atlant. pobřeží): vhodný, přiměřený, podobný; (AM). • adj. (6) (střAm, Mex, Ven): zbabělý, hloupý, pitomý, nezodpovědný, opovrženihodný; (7) **estar ~ para una cosa**¹ (Kol): o věci: být vhodná; (8) **hacerse uno ~** (Kol, Ekv, Mex): dělat ze sebe blbce; (MM). • adj/sust. (9) adj. (Am): podělaný; (10) **estar ~ para una cosa**² (Kol): být šikovný (na co); (11) m. (Am): trulant; (12) m. (Am): lump; (13) (Kub): mrně; (JD).

pendejón, -na, adj. (1) (Ekv): hloupoučký; (JD).

pendejoso, m. (1) (Kub): poseroutka; (JD).

pendenciero, adj. (1) (Kub): čmuchavý; ► zvědavý; (JD).

pendiente, m. (1) [Š: *preocupación*] (Mex): znepokojení, starost, obava; př.: *el pendiente de que por la preocupación de los arreglos saliera mal, fue vano*; *...a ocuparse de otro pendiente más*; (RAE, RR, BDE). • (2) (Kol): přívěsek k hodinkám; (JD).

péndola, f. (1) (Kub): dalbergie Brownova; ► lijána; latinsky *Amerimnon brownii*; roste na vlhkých místech; (2) (Portor): strom; ► latinsky *Cytharexylon quadrangulare*; jeho dřevo je využíváno pro výrobu kytar; (MM).

pendolear, tr. (1) (Am): hodně psát; (2) (Arg): psát čitelně, krasopisem; (3) (Mex): umět usmířit znesvářené strany nebo sladit zájmy; (4) (Mex) umět zachovat chladnou hlavu; ► v důležité nebo složité situaci; (MM); • (5) (Mex): vyznat se; (JD).

pendón, m. (1) (Dom): vyschlé stéblo cukrové třtiny; viz: *guajana*; (2) (Dom): pramínek; př.: *paró el pendón de sangre*; (AM).

pendonero, -ra, adj. (1) (Ekv): o osobě: často pořadající oslavy; (MM).

péndula, f. (1) (Mex): kyvadlo; (JD).

péndulo, m. (1) (střAm, Arg, Bol, Ekv, Mex, Per, Portor, Urug, Ven): kyvadlo hodin; (AM, MM). • (2) (Arg): kyvadlové hodiny; (MM). • adj. (3) (Kol): na váhách; ► nerozhodný; (JD).

peneca, m. (1) (Chil): dítě; (RAE). • f. (2) (Chil): hodina čtení, psaní nebo počítání; (3) (Chil): žák nebo žákyně základní školy; (AM, MM).

peneco, m., i hanl. (← *peneca*) (1) (Per: Lima): žák vyšších ročníků; (AM). • (2) (Per): viz též: *peneca*; (MM).

peñero, m. (1) (Ven): rybářská loď; ► 9,5 m dlouhá, bez kajuty, na přídi uzší, díky čemuž je rychlejší; (RAE).

penetrar, intr. (1) ~ a (Mex): dostat se, proniknout; př.: *en cayuco hay que penetrar al pantano*; (BDE).

penetro, m., hovor. (1) (Chil): prudký studený vítr; (RAE).

peneque, m. (1) (Mex): osmažená kukuřičná placka plněná sýrem, obalená ve vejci; (AM, MM). • (2) adj. (Per): roztřesený, třesoucí se; (JD).

penetrar, tr. (1) (Am): vstoupit; (2) (Mex): dostat se do; (JD)

penetro, m. (1) **hace ~** (Chil): je fredo; (JD).

penga, f. (1) (Bol): trs banánů; (AM, MM, JD).

penchuque, m. (← may.) (1) (Mex): kukuřičný chléb; (MS).

penchuquear, tr. (1) (Mex): připravit *penchuque*; (2) (Mex): jíst *penchuque*; (MS).

penchuquero, adj/subst. (1) m. (Mex): mistr v pečení kukuřičného chleba; (2) adj. (Mex): chlebový; (MS).

peni, f. (← *penitenciaría*) hovor. (1) (Chil, Salv; Mex): vězení; (RAE; JD). • (2) (Bol): viz též: *iguana*; (MM).

penitenciada, f. (1) (Am): trestankyně; (JD).

penitenciado, m. (1) (Am): trestanec; (JD).

penitentada, f. (1) (Mex): hloupost, pitomost; (JD).

penitente, adj/sust. (1) (Arg, Chil): o velkém shěhulákovvi: jako z pohádky; (2) m. (Arg, Chil): skalnaté útvary; ► nacházející se v Andách; vznikly díky erozi; ta oddělila nebo vytvořila

malá bělavá skaliska; mají tvar dlouhých homolí; i adj.; (3) (Ekv; Mex): pošetilý, hloupý; (MM; JD). • m. (4) (Mex): hlupák; (JD).

península, f. (1) (Hond): vězení, věznice; ► označuje ústřední vězení Hondurasu v hlavním městě Tegucigalpa, pevnost obtékanou téměř ze všech stran řekou Chiquito; př.: *...por andar protestando, muchos ya fueron despachados a la península, bien amarrados*; (RR).

penitenciaria, f. (1) (Am): vězení; (AM).

penjaus, m. (← angl. *penthouse*) (1) (Kub): kůlna; ► staví se na rovných střeších domů; (2) (Kol, Mex, Ven): podkroví; (3) (Chil): luxusní apartmán v hotelu; (MS).

penoso, -sa, adj. (1) (Kub, Salv, Mex; Kol, Ven): nesmělý; i subst.; (RAE; AM, MM). • m. (2) (Kub): trémista; (JD).

penqueada, f. (1) hovor. (Salv, Hond): výprask; (2) hovor. (Salv, Hond): vypětí; (3) **dar una ~ a alguien**, hovor. (Hond): hořce a urážlivými slovy někomu něco vyčítat; (RAE).

penqueado, -da, adj. (1) (Chil): stříknutý, pod párou; (JD).

penquear(se), tr/zvrat. (1) tr., hovor. (Salv, Hond): bít, tlouci; (2) (Mex): řezat listy agáve; (3) zvrat. hovor. (Chil): opít se; (4) zvrat. (Salv, Hond): dřít se (o těžké, otravné práci); (RAE).

pensado, f. (1) (Am): hloubání, dumání; (JD).

pensador, m. (1) (Mex): palice, šiška; ► hlava; (JD).

pensadora, f. (1) [Š: *cabeza*] (Arg): hlava; př.: *...¡el pobre tiene un corso de contramano en la pensadora!*; (RR).

pensamiento, m. (1) (Am): violka trojbarevná; ► rostlina; latinsky *Viola tricolor*; (MM).

pensar, tr. (1) ~ a (Kol): vzpomenout si na, myslet na; př.: *mucho pensé a Tomás Carrasquilla*; (AM). • (2) (Kub): baštit; ► mít rád; (3) ~ **en las formas de las nubes** (Kub): koukat do blba; (4) ~ **en los marañones de la estancia** (Kub): koukat jak spadlý z měsíce; (JD).

pensión, f. (1) (Am): zármutek, lítost; (2) (Mex): předplacené parkoviště; ► místo, kde mohou za stanovenou měsíční částku parkovat automobily; (RAE). • (3) (Arg, Per): porce jídla pro člověka žijícím na ulici; (4) (Kol, Per, Portor): penzion; (5) (Chil): obava, úzkost; (AM). • (6) (Am): penzion; (7) opatrovnictví, poručnictví; (8) (Arg): dům; ► v soukromém vlastnictví; může v něm žít několik osob; za nájem a jídlo platí každý měsíc; (9) měsíční poplatek; ► za ubytování nebo za stravování v tomto domě; (10) (Kol, Chil, Mex): rozrušení, úzkost; (MM). • (11) (Kub): jídlo přes ulici; (12) ~ **Bosales** (Arg): basa, arest, lapák; (JD).

pensionado, -da, m/f. (1) [Š: *inquilino con comida*] (Mex): nájemník se stravou; př.: *ella decía que era su pensionado; pero más bien era su concubino*; (RR).

pensionar, tr. (1) (Chil, Ekv, Per): obtěžovat, dělat starosti, přidávat práci a výdaje navíc; (AM), (MM).

pensionista, m/f. (1) (Arg): člověk žijící v domě *pensión*; viz: *pensión*; (2) člověk stravující se pouze v *pensión*; viz: *pensión*; (MM).

peña, f. (1) (Chil): zastavárna; (2) **sordo como una ~** (Ekv, Mex): hluchý jako pařez, zcela neslyšící; (MM). • (3) (Am): hluchoun, pařez; (4) **meter bajo la ~** (Dom): dát do frcu; ► do zastavárny; (JD).

peñascazo, f. (1) (Chil): rána hoseným kamenem; (MM).

peñasquear, tr. (1) (Chil): házet kameny, kamenovat; (MM, JD).

peñasquería, f. (1) (Mex): kamenité nebo skalnaté místo; (JD).

peñusco, m. (1) (Arg, Portor): shluk, dav; ► lidí nebo zvířat; př.: *un peñusco de gente, de animales*; (AM). • (2) (Arg, Portor): dav lidí, nepokoje; (MM).

peñusquero, m. (1) (Ven): shluk, dav; (AM).

pensum, m. (← angl.) (1) (Kol, Ven): studijní plán; př.: *los planes de los cursos, lógicamente, tiene que estar ceñidos al...al pensum oficial, y, usted sabe, el pensum oficial, el pensum de nuestra educación... es un pensum obsoleto*; (MS; BDE).

pentecostés, m/f. (1) [Š: *pentecostista*] (Portor): člen sekty, která vychází z křesťanství; př.: *...nada y ella como una misma pen. como una misma pentecostés buscando por toda la calle del Fuego...una hamaca, un coy, una colchoneta...;* (RR).

penthouse, m. (← angl.) (1) (Chil, Urug, Ven): luxusní střešní byt; ► v posledním patře výškové budovy; obvykle má terasu; (BDE).

pent-house, viz: *penjaus*; (MS).

peo, m. (1) (Kub): opice, ožralost; (JD).

peón, m. (1) ~ **de a bordo** [Š: *grumete*] (Chil): plavčík (v Chile pouze armádní); (2) (~) **propio** (Ekv): zadlužený nádeník na statku; ► nemůže odejít, protože dluží statkáři peníze; (RR). • (3) (Am): nádeník, pomocný dělník, čeledín, peón; ► na statku; vykonávající veškeré manuální práce; obvykle pod dohledem majitele nebo předáka; (4) (Am): chudě oblečený muž; (5) (Mex): učeň, pomocník; (6) ~ **de albañil** (Am): přidavač na stavbě; (7) **ir de** ~ (Arg): v podniku: být do počtu, plnit pokyny; (MM). • (8) (Chil): chudák; (9) **él es muy buen ~ para bailar** (Mex): moc pěkně tancuje; (JD).

peonada, f. (1) (Am): čeledí farmy; (JD).

peonar, intr. (1) (Arg): dřít, dělat těžkou práci, nádeničit; ■ Var.: *pionar* (vulg); (AM).

peoneta, m. (1) (Chil): závozník u nákladních vozů; (RAE). • (2) viz: *pioneta*; (BDE).

peonía, f. (1) (Kub, Kol): liána lékařská (*Abrus precatorius*); ► je celá léčivá (stonek, květy, semena i kořeny); má malé bílé nebo červené květy, lusk obsahuje tvrdá kulovitá křiklavě rudá semena s černou skvrnou; ta jsou velmi jedovatá, k otravě dochází při porušení vnější vrstvy semena; používají se jako náhrdelníky, náramky a růžence; př.: *peonía no sabe si se queda con ojo prieto o colorido*; (RAE, RR). • (2) (Antil, střAm, Mex): popínavá rostlina; ► přestuje se jako okrasná rostlina; její květy jsou drobé a bílé nebo červené; (3) (Mex): bobovitá rostlina; ► její květy jsou žluté, semena tvrdá a červenočerná; (MM).

peor (pior), adj. (1) ~ **es nada**, m/f. viz: *peoresnada*; (2) ~ **es nalgas**, viz: *nalga*; (RR). • (3) **de ~ en** ~ (Kol, Portor): od desítky k pěti; (4) **para** ~ (Chil, Portor): k dovršení všeho; (AM). • m. (5) (Mex): perkál; ► levný a řídký; (6) ~ **es nada**¹ (Arg, Chil): bezvýznamný ctitel, bokovka; (7) ~ **es nada**² (Arg, Chil): o ženě: chvilková záležitost, výplň času; (MM). • (8) **el ~ día** (Am): dřív, než se člověk naděje; (9) **va más a ~** (Guat): vede se mu moc zle; (10) **mi ~ es nada** (Chil): moje drahá polovice; (JD).

peora, f. (1) (Ekv): zničení, poškození, zchátrání budovy; (RAE).

peoresnada (pior es nada), m/f. (1) humor. [Š: *cónyuge, novio, conviviente*] (Arg, Urug): manžel, snoubenec, druh; drahá polovička; používá se s přivlastňovacím zájmenem; př.: *a veces, te juro, hasta me da rabia que tu pior es nada te sepa cascar*; (RR).

pepa, f. (1) (Salv): ořech kešu (2) ~ **de zambo**, (Ekv): ploštice *Triatoma infestans*; ► polokřídlý hmyz černé či kaštanové barvy, s různě zabarvenými skvrnami, asi 3 centimetry dlouhý, hematofág, žije na hladkých stropích a venkovských zdech v chudších obydlích, hlavně cihlových, a je nositelem tzv. Chagasovy nemoci; (RAE). • (3) [Š: *píldora anticonceptiva*] (Kol): antikoncepční pilulka; př.: *he querido preguntarle cuáles de las solteras del barrio usan la pepa*; (4) vulg. (Urug, Mex): ženské pohlaví, kunda; př.: *—vení papito que te doy la pepa. —perdón, señora, pero...—chupo la pijita, te hago nono. vení...cosita divina*; (5) [Š: *pepita*] (Ekv): tipec; ► nemoc slepic; př.: *...yo siempre había pensado: esta gallo tiene alguna pepa...por eso anda solo y no le gusta divertirse, como los demás...*; používá se také přeneseně ve smyslu: problém, starost: *este gallo tiene alguna pepa*; (6) **pepa** (~ **caliente**) [Š: *bala de fusil; balazo*] (Ekv): střela, kulka; zásah střelou, střelná rána; př.: *no me gusta ser soldado ni a mi prójimo matar, ni que una pepa caliente me venga frío a dejar*; (RR). • (7) (Kol): lež, kec; (8) (Ekv: Esmeraldas; Chil, Mex): uličník, padouch; (9) **dar** ~¹ (Ekv): chlapecká hra; ► hráči na sebe navzájem hází kameny; (10) **dar** ~² (Ekv): střílet po sobě; ► střelnou zbraní; (11) **dar ~ y palmo** (Ven): zabít dvě mouchy jednou ranou; (AM; MM). • (12) (Am): pecka, jádérko; ► v ovoci; př.: *...murió atragantado por una pepa de durazno*; (13) mandle; (14) (Am): nemoc slepic; (15) (Chil, Mex): nástroj truhláře sloužící k děláni zářezů; ► na jedné straně má tvar dláta a na druhé zakřiveného dutého dláta; (16) žlábek nebo drážka vytvořená tímto nástrojem; (17) **soltar la** ~ (Mex): utrácet peníze; (18) **tocarle a uno la sin** ~ : mít štěstí; (MM; BDE). • (19) (Kol): palice, kokos; ► hlava; (20) **aflojar la** ~ (Mex): pustit chlup; ► zaplatit; (21) **dar** ~³ (Ekv): házet po sobě kameny; (22) **está mal de la** ~ (Kol): bolí ho palice; (23) **largar** ~ (Mex): pustit chlup; (24) **sacarse la sin** ~ (Mex): mít kliku; (25) **soltar la** ~ (Mex): pustit chlup; (26) **le tocó la sin** ~ (Am): měl kliku; (JD).

pepas, adj. (1) (Ekv): pitomý; (JD).

pepazo, m. (1) hovor. (Ven): rána kulovitým předmětem; ► nebo předmětem podobným, jako je např. kámen; (2) (Ven): výstřel, střelná rána; (RAE). • (3) (Kol, Ekv, Ven): výstřel, zásah,

rána kamenem, rána; (4) (Kol): lež; viz: *pepa*; (AM). • (5) (Kol, Ekv, Ven): trefa do černého; (MM). • (6) (Kol): kachna; ► lež; (7) (Ven): napití, hlk, lok; (JD).

pepe, m. (1) (Bol; Ven): frajírek, parádník; (RAE). • (2) (Hond): dudlík na kojenecké láhvi; kojenecká láhev; (3) (Kol): člen sdružení založeného v lednu roku 1993 - "*Perseguidos por Pablo Escobar*"; př.: *creo que los Pepes van a seguir con retaliaciones a la familia Escobar*; (RR; MM). • (4) (Guat, Hond): kojenecká láhev; (5) (Hond): žebrák, škemral; (6) **estar en** ~ (Arg): být opilý, být namol; viz: *en pedo*; (7) **al** ~¹ (Urug; Arg): zbytečně, proniczanic; (8) **al** ~² (Urug): zničený, zruinovaný; (9) **estar muy ~ con** (střAm; Kost): být blízký přítel, být si s někým velmi blízký; (AM; MM). • (10) (Arg): opice, opilost; př.: *tiene un pepe*; (11) (Mex): krkavce; ► vyskytuje se v hejnech v nížinách na jihu a severu Mexika; latinsky *Psilorhynchus morio*; (MM). • (12) (Am): dudlík; (13) (Kub): frantík; ► pyj; (14) **agarrarse un ~** (Arg): ožrat se; (15) **hacer una cosa de a ~** (Kub): udělat z furianství (co); (16) **tener un ~** (Arg): být namazaný; (JD).

pepe, -pa, adj. (1) (Guat): osiřelý, opuštěný; (AM).

pepear, tr. (1) (Ekv): vystřelit, střilet na někoho; (2) hrát v kuličky; (AM).

pepecha, f. (1) (Kub): bouchačka; ► samopal; (JD).

pepeiste, m. (1) (Salv): vycpávka nosičů pod balíkem (na rameni); (AM, MM).

pepel, m., hovor. (1) (Kol): peso; (JD).

pepelma, f. (1) (Per): sladká sušenka; ► většinou bílé nebo růžové barvy, s červeně napsaným rčením nebo moudrem; (AM).

pepena, f. (1) (StřAm, Mex): sběr, sbírání něčeho ze země; paběrkování; (2) (Nik): zbytek masa, které se přilepí k hrnci při smažení vepřové kůže; (RAE). • (3) (← nah.) (Mex): almužna; (4) (Mex): sběr zbytků po sklizni; (5) (Mex): vnitřnosti koz, ovcí (určené k jídlu); (6) (Mex): pokrytí klisny oslem; (7) (Mex): přijetí novorozeněte porodní bábou; (8) **unos a la pena y otros para** ~ (Mex): někdo pomáhá, někdo jen využívá; (MS). • (← *pepenar*) (9) (Kol): vějíř z palmového listu; ► používaný v kuchyni; (MM).

pepenable, adj. (1) (Mex): o věcech, které se mohou sbírat (ze země); (RAE). • (2) m. (← nah.) (Mex): sebraná věc; (MS).

pepenada, f. (1) (Am): sirotek, nalezenec; ► o děvčeti; (JD).

pepenadera, f. (1) (Mex): sbírání, sběr; (MS).

pepenadero, m. (1) (Mex): pole, lán; (MS).

pepenadizo, m. (1) (Mex): sběrač; (MS).

pepenado, -da, adj., m/f. (← nah.) (1) (Guat, Mex): adoptovaný sirotek; (2) m. (Guat, Mex): nalezenec; (3) adj. (Guat): adoptovaný; (4) m. (Mex): bezďák; (MS). • (5) adj., hanl. (Guat): o někom: protěžovaný kvůli předchozím těžkostem; (AM).

pepenador, -ra, m/f. (← nah.) (1) (Mex): sběrač, osoba, která něco sbírá ze země; (RAE); • (2) (Mex): lopatka; (3) (Mex): kmotra; (4) (Mex): sběrač odpadků; (5) (Mex): kuplíř; (MS). • (6) (StřAm, Mex): popelář; př.: *los pepenadores, nombre que se les da a los recogedores de basura profesilanes*; (BDE). • (7) (Mex): člověk, který žije z toho, co najde v odpadcích; př.: *...Nueva York y México, los peligros, la pobreza, la amenaza de sus ciudades, los asaltantes, los policías, los mendigos, los pepenadores, el horror de las grandes ciudades...*; (RR).

pepenar, tr/zvrat. (← nah. *pepena*, „vybrat, vzít, uchopit, chytit“) (1) tr. (StřAm, Mex; Kol): brát ze země, sbírat; (2) tr. (Nik): nechat propadnout žáka; (3) zvrat., hovor. (Salv): zabít, zbavit života; (4) zvrat. (Mex, Nik): ukrást, odcizit, čmajznout; (RAE; AM). • (5) (StřAm, Kol, Mex): sebrat; (6) (Mex): adoptovat sirotka; (7) (Mex): v dole: oddělit kov od šterku; (8) (Mex): pokrýt klisny oslem; (9) (Mex): uchopit někoho; (10) (Mex): prohledat kapsy zesnulému; (11) (Mex): o ptáku: ulovit hmyz zobákem; (12) **~se a uno** (Mex): porvat se, hubovat; (13) (Mex): přistihnout při činu; (14) **~se algo** (Mex): ukrást něco; (MS). • (15) (StřAm, Mex): vybírat popelnici; př.: *los labios torcidos de una ebria que iba pepenando basura*; (BDE) • tr. (16) (střAm, Kol, Mex): o někom: chytit ho, popadnout; (AM). • zvrat. (17) (Mex): pustit se do někoho; (18) **se lo pepenó a cuerdazos** (Mex): našlehal mu provazem; (JD).

pepeneche, m. (1) (Kol: Riohacha): sladkost; ► připravovaná z pšeničné mouky, vajec a cukru; (AM).

pepenche, m. (1) (Mex): vydržovaný muž; (2) o věci: opřené o dům; (AM). • (3) (Mex): člověk žijící v domácnosti ► jeho přítomnost je tolerována, není členem rodiny; (MM). • (4) (Mex): pasák holek; (JD).

pepepán, m. (1) [Š: *árbol del pan*] (Ekv): chlebovník; př.: *los condujeron amarrados hasta el sitio en donde se levantaba un frondoso 'pepepán', que había sido descargado por los soldados*; (2) (Ekv): plod, semeno chlebovníku; př.: *...como pepepanes con miel, veo que la vida es buena en ese instatnte*; (RR).

pepermín, m. (1) (Am): viz též: *peppermint*; (MM).

pepesca, f. (1) (Guat, Hond): ryba, viz: *olomina*; (RAE). • (2) (Guat): ryba; ► velikosti sardinky; loví se v jezeře Amatitlán; (3) (Mex): ryba; ► velikosti sardinky; vyskytuje se na pobřeží Veracruz; (MM).

pepescle, m. (← nah.) (1) (Mex): vrstva listů kukuřice na vaření *tamales* (plněných pirohů); ► klade se na dno hrnce; (2) (Mex): vrstva listů na spaní; ► kladou se na zem; ■ Var.: *pepestle*, *pepescle*, *pepeztle*; (MS).

pepesclear, intr. (1) (Mex): položit na dno hrnce listy kukuřice; (MS).

pepesclera, f. (← nah.) (1) (Mex): prodavačka pirohů *tamales*; (MS).

pepestle (pepezcle pepeztle), viz: *pepescle*; (MS).

pepezcle, m. (← nah. *pepechtli*) (1) (Mex): vrstva listů kukuřice na dně hrnce; ► při přípravě *tamales*; ■ Syn.: *pepeztle*; (MM).

pepeztle, m. (1) (Mex): viz též: *pepezcle*; (MM).

pepián, m. (1) (Mex): omáčka z dýňových semínek, mandlí nebo pražené kukuřice, rozemleté se zelenou chilli papričkou; (2) masový pokrm podávaný s omáčkou *pepián*; (RAE). • (3) (Bol): pokrm z mandlí; (AM). • (4) viz: *pipián*; (MM). • (5) **estar hecho un** ~ (Per): strašně zuřit; (JD). • (6) (Per): dušený pokrm; ► připravovaný z kukuřice, masa nebo sýra; (BDE).

pepilla, f. (1) (Kub): frajerka; (2) **vestirse de** ~ (Kub): frajersky se strojit; (JD).

pepillar, intr. (1) (Kub): chovat se páskovsky; (JD).

pepillería, f. (1) (Kub): potěr; (JD).

pepillismo, m. (1) (Kub): předvádění se; (AM, MM, JD).

pepillito, m. (1) (Dom): švihák, dandy; (AM, MM). • adj. (2) (Kub): páskovský; (JD).

pepillo, -lla, m/f. (1) [Š: *muchacho; adolescente inmaduro*] (Kub): chlapec; děvče; dospívající; (RR).

pepina, f. (1) (Mex): část nerostu nacházející se ve středu žíly; (AM, MM).

pepinal, m. (1) **estar en su** ~¹ (Ekv): o někom: dělat něco s chutí; (AM, MM). • (2) (Per): záhon okurek; (3) **estar en su** ~² (Ekv): mít se moc fajn; (JD).

pepinata, f. (1) (střAm, Ven): tykvovitá rostlina; ► latinsky *Elaterium cartaginense*; (MM).

pepiniera, f. (1) (Arg): zahradní školka, pepiniéra; (JD).

pepinillo, m. (1) (Antil): okurka okrasná; ► latinsky *Cucumis anguria*; její plod je oválný a fialový; (2) (Kost): keř; ► latinsky *Ciphanandra heterophylla*; jeho kmen je rovný a dosahuje výšky až dvou metrů; jeho květy jsou fialové; (MM).

pepino, m. (1) [Š: *gol*] (Arg, Urug): gól; př.: *¿quién describirá la indignación que se apodera de Juancho al oír mencionar aquellos tres pepinos aborrecibles?*; (2) **no saber (valer atd.) un pepino** (Arg): nevědět ani ň (něstát za nic, atd.); ► zvýrazněný zápor; př.: *y con la Paquita la empezamos a hablar al Toto a ver si sabía algo y el Toto no sabe un pepino, que es un poco más chico que nosotras...*; (RR). • (3) ~ **cimarrón** (Kub): okurka okrasná; ► latinsky *Cucumis anguria*; její plod je oválný a fialový; (4) ~ **angolo** (Portor): muškátová okurka; ► latinsky *Sicana odorifera*; její plod je dlouhý a plochý, voňavý ale bez chuti; (MM). • (5) (Kub): kravátle, trouba, trumpeta, pytlík, hlupák; (JD).

pepita, f. (1) (Ekv, Portor): viz též: *pepa*; (MM). • (2) (Am): kakaový bob; (3) pl. (Guat): panenky očí; (JD).

pepitazo, m. (1) (Guat): rána nějakým předmětem; (2) výstřel; (RAE).

pepito, m. (1) (Kub): drzoun; ► dítě známé svou drzostí, zlomyslností a schopnostmi, které v jeho věku překvapují; podle komické latinskoamerické filmové postavy, mimo jiné zvané *jaimito*, dělá si legraci z lidí; vtipy jsou často sexuálního rázu, někdy vnímány jako nevkusné; (RAE, NET). • (2) (Kol, Pan, Ven): frajírek, dandy; (AM, MM).

pepitoria, f. (1) (Salv, Hond): dýňové semínko; (2) (Mex): sladkost z dýňových semínek a hnědého cukru; (RAE).

pepo, m. (1) [Š: *bala; munición para fusil*] (Ekv): střela, kulka; munice do pušky; př.: *pásame la canan, Emilio, ya me están faltando pepos*; (RR). • (2) (Ekv): doušek alkoholu, likéru; (AM). • (3) (Kol, Ven): mýdelník pravý ► latinsky *Sapindus saponaria*; viz též: *jaboncillo, paraparo*; (4) (Ekv): rána kulatým předmětem; ► kamenem, koulí, peckou; (MM).

peppermín, viz: *peppermint*; (MS).

peppermint, m. (← angl. *pepper-mint*) (Am): (1) jistý druh máty; ► máta peprná *Mentha x piperita*, přirozený hybrid máty vodní *Mentha aquatica* a máty klasnaté *Mentha spicata*, vytrvalá bylina s dřevnatým stonkem z čeledi hluchavkovité, patří mezi léčivé rostliny, z její nati se vyrábí čaj, má silné aroma díky mentolu, který se používá při výrobě bonbónů, žvýkaček a mátového likéru; (2) likér vyrobený z máty, mátový likér; (MS).

pepsi, f. (1) (Am): pepsikola; ► nápoj; (JD).

pepú, m. (1) (Kub): galgán ozdobný (*Alpinia zerumbet*); ► okrasná rostlina až 2 m vysoká, z čeledi zázvorníkovitých (*Zingiberaceae*); pěstuje se v zahradách, má velmi husté listoví, velké kopinaté listy; kvete několikrát do roka a její květy jsou aromatické; (RAE).

pepusa, f. (1) (Kub): rostlina; ► latinsky *Rhynchosia caribaea*; (MM).

pequén, m. (← map. *pequeñ*) (1) (Chil): druh nočního dravého ptáka; ► o velikosti holuba; velmi podobný sově; obývá jeskyně a rozlehlá pole, na nichž loví hlodavce; jeho krákaní je velmi časté a truchlivé; (RAE). • (2) (Chil): pirožka nadívaná masem, cibulí a **bujónem**; př.: *...arrebátandole casi los pequeños, calientes, chorreando gotitas de grasa, llenos de oloroso pino*; (RR). • (3) (Chil): sova králičí; ► *Athene cunicularia*; (4) **hacer ~ a alguien** (Chil): oklamat někoho; (5) **la meca del ~** (Chil): zbytečná, bezvýznamná věc; (6) **ser como el ~** (Chil): být nesmělý, zbabělec; (MS).

pequenada, f. (Chil): větší množství pirožek *pequén*; př.: *apenas asomaba Pedro en la puerta de su casa y daba su conocido grito de —¡recaliente la pequenada!...*; (RR). • (2) **hacer ~s** (Chil): pokrčit rameny; (MS, AM, JD).

pequenero, adj/subst. (← map. *pequeñ* + šp. *-ero*) (1) (Chil): soví; (2) pirohový; (3) (Chil): prodavač pirožek *pequén*; př.: *Pedro Gonzáles era pequenero*; (RR, MS).

pequeñín, m/f. (1) (Kub): benjamínek; (JD).

pequero, m. (1) (Arg; Urug): švindlíř, viz též: *peca*; (RR; AM; MM). • (2) (Am): pekař; (JD).

per baco!, citosl. (← it. *perbacco!*) (1) (LaPla): proboha; (MS).

pera, f. (1) (Arg, Urug; Chil): brada; výrazná dolní čelist; př.: *yo estuve tentado varias veces de darle un moquete en la pera*; (2) **hacerse la ~** (Ekv, Per): ulejšvat se, chodit za školu; (3) **tirarse la ~**, (Per): ulejšvat se, chodit za školu; (RAE; JD, BDE). • (4) [Š: *barbilla*] (Urug): špička brady; př.: *Verónica...se acaricia la pera, y apaga la llamita echando una bocanada de humo por el costado de la boca*; (RR). • (5) **hacerle a uno la ~¹** (Arg): o někom: ošidit ho, vysmát se mu; (6) **tragarse la ~ al pavo** (Chil): mezi vesničany: dát na slunce; (AM). • (7) (Per): viz též: *aguacate, palta*; (8) **hacerle a uno la ~²** (Arg): dobírat si někoho, nepřijít na schůzku; (MM).

peral, m. (1) **ser firme como el ~** (Chil): být vytrvalý; (AM, MM).

peralejo, m. (1) (Kol): místní jméno stromu *nance*; (2) (Kub, Mex): strom; ► jeho kůra obsahuje tanin; jeho plody jsou kulaté, suché a obsahují tři semena; (MM).

peramán, m., strom, viz: *paramán*; (MS). • (2) (Kol): druh pryskyřice; (AM). • (2) (Kol, Ven): pryskyřičný strom; (AM).

perambular, intr. (1) (Am): chodit, putovat; (JD).

perca, viz: *pirca*; (MS).

percala, f. [Š: *percal, percalina*] (Per, Kub, StřAm, Kol, Ven, Chil; Mex): perkál, jemný kartoun, perkalin; př.: *Casimiro llegó a conocer...dónde esperaban las lámparas y las percalas como maná del cielo, y qué cintas, prendedores, collares y pulseras atraían de manera irresistible la codicia de las muchachas*; (RR; MM).

percán, m. (← map. *percan*) (1) (Chil): plíseň; ► díky vlhkosti se tvoří na různých živočišných a rostlinných látkách; př.: *tenía un olor espeso a percán y a humedad*; (RAE, MS, BDE).

percanta, f. (1) (Arg): dorota, coura; (JD).

percaque, m. (1) (Chil): plíseň, rez; (AM).

percanta, f. (← it.) (1) (Arg): souložnice, milenka; (2) (Ekv): popěvek; (MS).

percantina, f. (← it.) (1) (Arg): milenka; (MS).

percocha, f. (1) (Portor): svinstvo, špína; (AM, MM).

percochoso, -sa, adj. (1) (Portor): špinavý; (AM, MM).

percollar, tr. (1) (Bol, Per): nakoupit do zásoby, skoupit; (AM). • (2) (Arg): nelegálně se zmocnit; (MM).

percudido, -da, adj. (1) (Am): tělesně sešlý, zchátralý; (JD).

percuchante, m. (1) (Ekv, Per): hloupák, popleta; (MM, AM).

percunchante, m. (1) (Per): pošetilec, hlupák; (AM).

percusa, f. (1) (Portor): viz: *pertuza*; (AM).

percusio, -sia, adj. [Š: *sucio, percudido, que carece de relevancia*] (1) (Ven): špinavý, tělesně sešlý, zchátralý, nedůležitý; př.: *...estas percusias que están de más en esta casa y las estoy poniendo de patas en la sabana*; (RR). • (2) (Ven): o věci: bezcenný; (AM).

perdeguyo, m., štěrk, viz: *pedegrullo*; (MS).

perdera, f. (1) (Mex): ztrácení; (JD).

perdizo, -za, adj., hovor (1) (Mex): ztracený; (JD).

perder, tr. (1) a ~se, [Š: *a toda velocidad*] (Chil): plnou rychlostí; př.: *corrimos a perdernos*; (2) ~se, zvrát., intr., viz: *perdido*; (RR). • tr. (3) ~ **terreno** (Arg, Guat, Mex): přijít o dobrou pověst; (4) ~ **las llaves** (Kost, Mex, Nik): mít průjem; (MM). • (5) **perdió el caché** (Kub): vytekly nebo ujely mu nervy; (6) ~ **el cambur** (Ven): přijít o chleba; ► o práci; (7) ~ **el chivo y el mecate** (Mex): přijít o všechno; (8) **dónde diablo perdió la cachimba** (Arg, Chil): kde lišky dávají dobrou noc; (9) **perdió el ombligo** (Kub): leze každému do zadnice; (10) **dónde el diablo perdió el poncho** (Am): kde lišky dávají dobrou noc; (11) ~ **los quilates** (Chil): ztratit hlavu; (JD).

perderse, zvrát. (1) (Arg, Guat, Mex): o ženě: provozovat prostituci; (2) ~ **uno de vista** (Mex): být darebák; (MM).

pérdida, f. (1) a **pura** ~ (Chil): beznadějně; (AM).

perdido, -da, adj. (1) **andar (estar)** ~ (Arg, Urug): být neznámo kde, toulat se buhvíckou; ► o osobě, která není k nalezení na obvyklých místech; př.: *dende <desde> la anterior remesa <redada> vos andás medio perdido...*; (RR). • (2) a **las** ~s (Chil; Arg): jednou za uherský rok; (AM; MM). • m/f. (3) (Am): tulák, vandrák; (4) **zhýralec**; ► pocházející z vyšší společenské vrstvy; do tohoto stavu se dostal postupně díky morálnímu úpadku; (5) prostitutka; (MM). • f. (6) a **pura** ~ (Chil): beznadějně; (7) **no vimos ~os** (Kub): ztratili jsme se, zabloudili jsme; (8) (Am): lehká ženština; (JD).

perdilón, -na, adj. (1) (Per): poražený; (AM).

perdilla, f. (1) (Per): rostlina; ► latinsky *Magiricarpus setosus*; (MM).

perdiz, f. (1) ~ **cordillerana** (Chil): tinama ozdobná (*Nothoprocta ornata*); ► druh koroptve, velmi rozdílný od koroptve známé v Evropě; je menší, má zašpičatělá křídla; není jedlá a žije vysoko v Andách; (RAE). • (2) **hacerse** ~ [Š: *escabullirse, tomar las de Villadiego*] (Arg, Urug): zmizet, upláchnout, prásknout do bot, vzít do zaječích, vzít nohy na ramena; př.: *—se ha hecho perdiz, se ha hecho humo el napolitano...*; (RR). • (3) (Arg, Chil): tanec *gato*; (4) **emborrachar la** ~ (Chil): okouzlit, svést; (AM). • (5) (Arg): rostlina *perdilla*; ► latinsky *Magiricarpus setosus*; (6) (Kub): holub; ► latinsky *Starna cyanocephala*; jeho maso je vyhledávané; jeho tělo je menší než křepelky; (7) ~ **martineta** (Arg): viz: *martineta*; (MM). • (8) **hacer** ~ (Arg): poletíme jako pták; (JD).

perdulario, -ria, adj. [Š: *destartalado*] (Kol): zanedbaný, zchátralý, ve velmi špatném stavu; př.: *compró los dulces más baratos y una fracción de la lotería de los pobres con la ilusión incorregible de ganársela para restaurar su templo perdulario*; (RR).

perdurar, tr. (1) [Š: *hacer durar, hacer perdurar*] (Kol): způsobit trvání, trvat stále; př.: *...es la sangre del Padre la que nos trajo a esta casa: es causa de nuestro nacimiento. —es el afán de ella de perdurar su memoria*; (RR).

pereba, f. (← guar. *pereb*) (1) (Arg: Corrientes; Urug): jizva; (AM; MM).

peregrina, f. (1) (Kub): keř z čeledi pryšcovitých (*Euphorbiaceae*); existují různé druhy tohoto keře; má červené květy; (RAE). • (2) [Š: *coscojita*] (Portor, Kub, Kol): dětská hra; ► jde v ní o to **vykopnout** kámen z čar nakreslených na zemi; př.: *Raúl propuso la peregrina y la cuica*

como medios de estimular la participación de todos; (RR). • (3) (Kub, Dom, Nik): jméno různých zahradních rostlin; ► mající nápadné zbarvení; (4) (Per): trvalá bylina; ► její květ je nápadný; pěstuje se v zahradách;

peregrino, m. (1) (Mex): průvodčí v autobusu; ► prodává lístky; (AM).

peregueta, f. (1) (Salv): běh; (RAE).

peregrullo, m., štěrk, viz: *pedegrullo*; (MS).

perejil, m. (1) (Guat): policista, žandár; (AM). • (2) **comer el ~** (Kub): žrát hlinu; (JD).

perendengue, m. (1) (Kol): klouček; (2) (Kub): infarkt; (JD).

pereque, m. (1) (Kol, Hond; Pan): obtíž, mrzutost, nepatřičnost; (2) m. (Salv): překážka (těžkost); (3) m. (Salv): lest, prohnanost; (4) m. (Salv): věc, která se opakuje a tím je otravná, únavná; (5) m. (Nik): oslava s hudbou, tancem a alkoholem; (6) **poner en ~ a alguien**, hovor. (Kol): někoho ztrapnit, dělat si z někoho legraci, vysmívat se někomu; (RAE; AM). • (7) (Pan; Ven) křik, hluk; (8) (Kol): dotěra, protiva, otrava; (10) **poner ~** (Kol): vyrušovat, obtěžovat; (AM; JD).

perequero, -ra, adj. (1) (Kol, Pan): neposedný, veselý, posměvačný; (AM).

perete, m. (1) (Ven): klep, pomluva; (MM).

pereto, m., hanl., hovor. (1) (Ven): nepotřebný, překážející předmět; (RAE). • (2) (Ven): viz též: *perezoso*; (MM).

pereza, f. (1) (Ven): lenochod (rody *Choloepus* a *Bradypus*); ► chudozubý savec tropické Ameriky; asi 60 cm dlouhý a 25 cm vysoký; má malou hlavu, tmavé oči, hnědou hrubou a dlouhou srst, krátké nohy bez viditelných prstů se třemi dlouhými a silnými drápy a zakrslý ocas; chodí velmi pomalu, jen těžce šplhá po stromech, jejichž listy se živí; př.: *...encima de los árboles las ardillas negras y las inconmovibles perezas más satisfechas que nunca*; (RAE, BDE).

perezoso, -sa, m/f. (1) m. (Bol, Salv, Hond, Urug): lehátko; (2) f. (Arg, Kost, Per): lehátko; (3) f. (Nik): dřevená židle se širokým sedátkem a vysokým opěradlem; (4) f. (Nik): houpací židle; (RAE). • (5) m. (Kub): špendlík, brož; (AM, MM). • (6) f. (Arg): viz též: *perezoso*; (7) m. (Am): lenochod tříprstý; ► savec; latinsky *Bradypus tridactylus* a další; žije v korunách stromů a živí se jejich listy; je pro něj charakteristický jeho pomalý pohyb; ■ Var.: *pereza, perico ligero, perezosa*; (8) (Chil): polštářek, poduška; ► dává se do prostoru mezi čelem postele a zády, když člověk sedí na posteli; (MM).

perfil, m. (1) (Am): péro; (JD).

perfilarse, zvrat. (1) (Am): zhubnout, vyhubnout; (2) (Arg): mezi hráči: projít obranou; (3) o hráči v soutěži: být favorit, mít šanci na vítězství; př.: *fulano se perfila como ganador segundo para las próximas elecciones; Zutano se va perfilando como probable campeón de ajedrez*; (MM, JD).

perfección, f. (1) ~ones, pl. [Š: *facciones, rasgos de la cara*] (Mex, Kol): rysy obličeje; př.: *...se trataba de un Argüello. las facciones, las perfecciones como acostumbraban decir las gentes de por aquellos rumbos, lo proclamaban así*; (RR).

perfomance (perfómans), viz: performance; (MS).

performance, f./m. (← angl. *performance*) (1) (Am): ve sportovní terminologii, provedení jednotlivce nebo hra mužstva; (2) (Kol, Kub): výkon koně v závodě; (MS).

perfumada, f. (1) (Mex): napařímování, navonění; (JD).

pergamino, m. (1) (Portor, Kost, Kol): endokarp; ► bílá slupka pokrývající kávová zrna po usušení; př.: *a veces le llevaban sacos de café en pergamino para preparar en su máquina*; (RR).

pergenio, m/f., hovor. (1) (Arg, Urug): velmi živé, čiperné dítě; př.: *bueno, hablemos de otras cosas, tengo unas ganas bárbaras de que me veas al pergenio mío, es un negrito precioso, a la noche yo me la paso mirándolo dormir...*; (RAE, RR). • (2) (Arg, střAm, Kol, Chil, Urug): hubený a zanedbaný člověk; (3) (Arg, střAm, Kol, Chil, Urug): drzoun; (4) (Arg, střAm, Kol, Chil, Urug): trhan, otrhánek; (MM).

pergeño, m. (1) (Arg): viz též: *pergenio*; (MM). • (2) (Am): otrhánek, trhan; (JD).

percha, f. (← fr. *perche*, nebo ← katal. *perxa*) (1) hovor. (Ekv): stará panna; (2) ~ **valet** (Arg): věšák na pánské šaty; (RAE). • (3) (Chil): hromada, kupa; (4) (Mex): shluk lidí, hromada věcí; (5) **una ~ de muchachas** (Mex: Michoacán): obdarování, pohoštění pro několik lidí; př.:

en casa de Luis hubo percha; (6) (Kol, Ekv): okázalost, přepych; (7) **de ~** (Dom): dobře oblečený, vyparáděný; (8) **tener ~** (Arg): být elegantní; (9) **tírar ~** (Kol): být dobře a elegantně oblečený; (AM). • (10) (Kub): sako, bunda; (12) hanl. (Mex): banda, parta, tlupa ► skupina lidí stejného spol. postavení; (13) (Dom): oblek, šaty; (MM). • (14) **es una ~** (Mex): je dlouhý jako čára; (JD).

perchento, adj., i subst. (← it. *per cento*) (1) (LaPla): levné, nízké hodnoty, všední; (2) (Arg): procento; (3) (LaPla): nešťastník; nekvalitní; (MS).

perchero, m. (1) (Kub, Mex: Querétaro; Arg): věšák, kus nábytku; (AM, MM). • (2) pl. (Kub): hrb na zádech; (JD).

percherón, m. (1) (Chil): stříkačka; (JD).

perchón, -na, adj. (1) (Mex): smlouvající; (AM).

perchudo, -da, adj. (1) (Kol): elegantní, švihácký; (AM).

perfilarse, zvrat. (1) (Kol): ztratit na kráse, zošklivět; (AM).

pergenio, m. (1) (Chil, Urug) viz: *perjenio*; (2) (Arg): oškubaný, otrhaný; (AM).

perica, f. (1) **a la ~** (Kost): eufemismus pro: *kurva*, štětka; př.: *...a la perica, ahí sí que la cosa cambia*; (RR). • (2) (Kol, Ekv, Pan): opice, opilost; (3) (Kol, Pan): velká kudla, mačeta, krátký meč; (AM). • (4) **¡vaya usted a la ~!** (Mex): jdi do háje!; (MM). • (5) **~ ripiada** (Kub): hadroš, strašák, hadrník; (JD). • (6) **meterse una ~** (Kol): opít se, mít kocovinu; př.: *bueno, nos metimos, claro, una perica, porque imagínese media botella de vino por cabeza...*; (BDE).

pericana, f. (1) **la ~** (Arg): Satan; (AM).

perico, m. (1) (Kol): káva s trochou mléka; př.: *o bien le ofrecen un perico, que es un pequeño café con leche*; (2) (Nik): dolíček ve tváři; (3) pl. (Kol): míchaná vejce; (4) m/f. (Nik): učeň; (5) **~ ripiao**, m. (Dom): oslava zpeštěná hudbou *merengue*; ► hudba a tanec typické pro karibské oblasti, hlavně pro Dominikánskou republiku; (6) **echar ~¹**, hovor. (Mex): hodně mluvit; (7) **hablar como un ~**, hovor. (Guat, Pan, Portor, Ven): příliš mnoho mluvit; plácát páte přes deváté; (RAE; BDE). • (8) (Portor): snaha vzbudit lásku v dívce dlouhým rozhovorem s ní; př.: *...quiso decir más de la cuenta con ese erótico pase de perico*; (9) [Š: *piropo*] (Kost; střAm): lichotka, poklona; př.: *saludó con una gran reverencia a la niña y le hizo un perico*; (10) (Kost, Ven): malý papoušek, druh andulky; př.: *...del tupido ramaje de los higuerones se levantaban grandes bandadas de piapias <urracas> y de pericos que huían hacia el Sur lanzando agudos chillidos*; (11) [Š: *cocaína*] (Portor, Kost, Mex, Kol): kokain; př.: *si nos salimos de los cursos de Literatura Puertorriqueña y del manual de Manrique Cabera...Lloréns Torres <barrio muy popular de San Juan> significa teci, tumbre, Marvin Santiago...cuqueo, grilla, perico y las terribles marcas de los alacranes*; (12) **~ (huevo ~)** [Š: *huevo revuelto*] (Kol): míchané vejce; př.: *Bogotá...tiene...una talentosa cocina local representada en especialidades de la calidad del ajíaco y el chocolate santafereño, siempre acompañados con tamales, pericos, almojábanas, colaciones, toratas y mil exquisiteces más*; (13) **echar ~²** (Mex): popovídat si, žvanit, tlachat; př.: *—por mí, estoy en lo dicho. tú dirás; pero ya es mucho echar perico. si quieres que pose, váyanse saliendo pronto para arreglarme*; (RR; AM). • adj/sust. (14) (Guat, Portor, Ven): upovídáný, ukecaný; (15) (Kol, Ekv): opilý; (16) (Ven): vaječná omeleta s cibulí; (17) **huevos ~s** (Kol, Ven): míchaná vejce; (18) **cada ~ a su estaca¹** (Mex): je čas jít domů; (19) **echar ~os¹** (střAm, Chil): pomlouvat někoho, mluvit o něm špatně; (20) **no te dará en el pico ~** (Antil): to se ti nepovede, nemáš šanci; (21) **poner uno como Dios pintó a ~** (Kub, Portor, Mex: Tabasco): o někom: nadávat mu, chovat se k němu jako ke kusu hadru; (AM). • m/f. (22) (Am): jakýkoliv zelený papoušek; ► kterého lze ochočit a naučit mluvit; (23) (Kol, Ekv): opice, opilost; (24) (Guat, Mex, Portor, Ven): kecal, žvanil, drbna; (25) (Ekv, Mex, Sal): jméno rozličných rostlin; ► nápadných, výrazně barevných; (26) **~ de Macao** (Mex):): viz též: *guacamayo*; (27) **el rey ~**: za krále Klacka, velmi dávno; (28) **en tiempos del rey ~**: za krále Klacka, velmi dávno; (29) **ser uno un ~**: být podvodník; (MM). • adj/sust. (30) adj. (Am): strakatý; (31) m. (Kub): kroton; ► keř; (32) m. (Chil): osoba, člověk; (33) **cada ~ a su estaca²** (Mex): ševče, drž se svého kopyta; (34) **echar ~os²** (Am): mluvit rozčileně; (35) **estar como ~ en rama** (Ven): být jako kůl v plotě; (36) **~ ligero** (Am): lenochod; (37) **salir de ~ perro** (Mex): být úplná nula; (38) **ser un ~** (Am): být

obyčejný žvanil; (JD). • m/f. (39) (Chil): chlapec, dívka; př.: *...uno de los pericos se llama Caín*; (BDE).

pericón, m. (1) (LaPla; Arg, Urug): vesnický tanec; ► tanec bohatý na figury a kroky; (AM; MM).

pericona, f. (1) (Chil: Chiloé): tanec; ► podobný argentinskému tanci *pericón*, skládající se z šesti otoček doleva a doprava; tanečníci mají šátky a dupou; (AM).

pericote, m. (1) (JižAm; Arg, Bol, Per): myš; (RAE; AM); • (2) **mientras los gatos duermen, los ~s se pasean** (Arg, Per; Bol): když kocour není doma, myši mají pré; (AM; MM). • (3) (Per): chmaták; (JD).

pericotear, tr. (1) (Per): šlohnout; (JD).

pericotera, f. (1) (Per): pastička na myši; (AM).

periférico, m. (1) (střAm, Mex): silniční okruh; (BDE).

perifoneador, -ra, m/f. [Š: *locutor, comentarista de radio*] (Ven): hlasatel, rozhlasový komentátor; př.: *...el perifoneador de los juegos hacía vivir en los altoparlantes su entusiasmo...*; (RR).

perigüín (perihuín), viz: *pirgüín*; (MS).

perichargua, f. (1) (Ven): rostlina; ► latinsky *Bauchinia cumanensis*; (MM).

péril, m. (1) (Chil): keř; ► latinsky *Tessaria absinthioides*; (MM).

perilla, f. (1) (Mex): klika (u dveří a oken); (2) klíč (od dveří); (RAE). • (3) (Am): jakýkoliv předmět tvaru hrušky, oválu nebo koule; př.: *perilla del picaporte, perilla de la luz, pestillo con perilla*; (4) (Arg): bublinka vzduchu; ► která se tvoří v injekční stříkačce; (MM).

perillán, m. (1) (Kub): tanec; ► dříve oblíbený mezi chudinou, také nazývaný *Juan Perillán*; (AM), (MM).

peringundín, m. (1) (Arg, Bol, Urug): viz: *piringundín*; (AM).

perincho, m. (1) (Arg): viz: *pirincho*; (MM).

perinola, f. (1) **de ~** (Ven): vůbec, v žádném případě; (AM).

perimido, -da, adj. (1) (Arg): zastaralý; (RAE).

perimir, tr. (1) (Arg, Kol, Urug): vypršet, promlčet se; ► o nějakém procesu, řízení: i přeneseně; (RAE).

perinola, f. (1) (Ven): dřevěná nebo kostěná hračka; ► hůlka s bodcem na jednom konci a s nádobkou na druhém; na hůlce uprostřed visí na provázku kulička, která má uvnitř vyvrtanou díрку a která se vyhazuje do vzduchu; cílem je kuličku dostat do nádoby a potom dostat bodec hůlky do dířky kuličky; (RAE). • (2) (Per): čtyřboký hrací vlček; (RR).

perinolear, tr. (1) (Per): roztočit vlček *perinola*; ► jako berdej; (RR).

periodiquera, f. (1) (Am): kamelotka; (JD).

periodiquero, m. (1) (Am): kamelot; (JD).

periquear (periquiar), tr. (1) (Kost, Hond; střAm): vrkat, mít dostaveníčko, říkat lichotky, dvořit se; př.: *...y ya de periquiar <periquear> a la mujer: 'qué rico que está todo eso, ¿sabe?, me desiará <deseara> yo en casa una mujer así...'*; (RR; AM). • int. (2) (Antil): žvanit, brebentit; (AM). • (4) (střAm): pomlouvat, drbat někoho; (MM).

periquera, f. (1) (Salv, Ven): hejno andulek; (2) překřikování se, brebentění, mluvení najednou; (RAE). • (3) (Mex): vyvýšené místo; (AM). • (4) (Ven): motanice; (JD).

periquería, f. (1) (Ekv): tlachání, povídání; (AM, MM).

periquero, m. (1) (střAm): lichotník; (AM, MM).

periquito, m. (1) **hablar ~s de alguien**, hovor. (Bol, Chil): nadávat na někoho, pomlouvat někoho; (RAE). • (2) **hacer ~s** (Ven): zahustit melasu (vařením); př.: *...se fue al de boca y quitó cachazas <espumas> y puso cal; vino al siguiente y lo espumó; pasó al otro y le hizo periquitos*; (RR). • m., pl. (3) (Ven): zahuštění melasy při vaření; (AM). • (4) (Arg, Kub, Mex, Portor): viz též: *perico, loro*; (5) (Mex): rostlina; ► latinsky *Pedilanthus aphyllus*, Boiss; (6) (Salv): plavuník zploštělý; ► rostlina; latinsky *Lycopodium complanatum*, Sring; (7) **echar ~s** (Kub, Chil): pomlouvat někoho; (MM)

perita, f. (1) (Mex): bublinka vzduchu; ► která se tvoří v injekční stříkačce; (MM). • (2) (Arg): bradka; (JD).

peritaje, m. (1) (Am): práce a odhad soudních znalců; (2) posudek soudního znalce; ► ve kterém shrnují svoje poznatky; (MM).

perjudicar, tr. (1) (Kub): připravit o věnec, znásilnit; (JD).

perjuicioso, -sa, adj. (1) (Salv, Mex): škodlivý; (RAE).

perla, f. (1) ~ **barroca** (Ven): perla nepravidelného tvaru; (RAE). • m. (2) (Chil): nestyda; (JD).

perliforme, adj. (1) (Ven): tvaru perly, perlový; (JD).

perlitas, f. (1) (Mex): lidové jméno několika druhů rostlin; (MM).

perlón, m. (1) (Ekv): **korálka**, která je nejčastější imitací zlata, používá se k výrobě náhrdelníků nebo náramků; př.: *...las manos no se detuvieron ante el ruido de alarma de la gualcas <collares> de perlones...*; (RR).

permaná, m. (← chiquitana) (1) (Bol): maso vysoké kvality; (AM). • (2) (Bol): kukuřičná kořalka; (JD).

permanecer, intr. (1) ~ **al aguaite** (Am): vyčkávat, být na číhané; (JD).

permanente, f. (1) (Am): trvalá ondulace; ► umělé natočení vlasů, které vydrží po dlouhou dobu; (MM). • m. (2) (Kol): soud; (JD).

permanentista, m/f. (1) (Am): člověk dělající trvalou; ► umělé natočení vlasů, které vydrží po dlouhou dobu; (MM).

permear, tr. (1) (a) **una cosa** (Am): proniknout do; (JD).

permiso, m. (1) **con sus ~os** (Am): s dovolením; (JD).

permisionario, m. (1) (Am; Mex): státní úředník nebo instituce; ► mající oficiální povolení (k něčemu); př.: *...de enviar a concesionarios y permisionarios el material que el Estado quiera transmitir...*; (MM; BDE).

permitirse, zvrat. (1) (Am): povolit, dovolit; (2) (Am): moci si dovolit; př.: *no puedo permitirme lujos*; (MM).

pernado, -da, adj. (1) (Arg): o někom: mající nohy až do nebe; př.: *una se mata sirviéndolos toda la vida para que terminen enredándose con la primera atorranta bien pernada que les pase cerca*; (BDE).

pernancón, -na, adj. (1) (Per): o někom: mající dlouhé nohy; (AM).

perneta, f. (1) (Portor): zlomyslnost, vylomenina; (2) **hacer ~** (Kol): o ráně: pálit, svědět, o věci: mrzet; (AM).

pernicruzado, m. (1) (Kub): sprostý rum; (JD).

perno, m. (1) (Am): triky, úskoky; (JD).

pero, m. (1) (Arg): hrušeň; (JD).

perol, m. (1) (Ven): předmět, jehož název se nezná, nepamatuje nebo se nechce zmiňovat; (RAE). • (2) (Kol): hřebík, cvoček; (AM, MM, JD). • (3) (Kub): rendlík; (4) (Chil, Mex): železný hrnec; ► kulatý, se zvýšeným okrajem; má malá ucha; (5) (Ven): kastrol nebo jakákoliv nádoba v kuchyni; (6) harampádí, krámy; (MM). • (7) (Kub): auťák; (8) (Ven): krám, křáp, věcička; (JD). • (9) (Ven): konzerva, plechovka; (BDE).

perola, f. (1) (Ven): krám, křáp, věcička; (JD).

perolada, f. (1) (Mex): hrnec; ► obsah; (JD).

perolero, m. (1) (Ven): klempíř; (AM, MM, JD). • (2) (Guat): cikán; (MM).

peronía, f. (1) (Mex): jistá rostlina, jejíž semínka se používají jako korálky na náhrdelníky, růžence, náramky nebo do chrastítek; př.: *Cocó toca la bomba más pequeña; Marcelo maneja el fuá; Marcos, el mozuelo avispado, ha convertido su corazón en peronías y lo he ha encerrado en las maracas...*; (RR). • (2) (Mex): zarděnice korálová; ► keř, jeho květy jsou dlouhé a červené; latinsky *Erythrina corallodendron*; (3) (Mex, Portor): viz též: *peonía*; (MM).

peronil, m. (1) (Pan): ovocný strom; ► latinsky *Machaerium peronil*; (MM).

perotó, m. (1) (Bol): šňůra nebo provázek z rostlinných vláken; (MM).

perra, f. (1) (Hond): dvojsmyslná anekdota, minipříběh, legrační fráze s dvojsmyslným významem; (RAE). • (2) **¡a la ~ con ...!** [Š: *¡al diablo!*] (Guat): k čertu s ...!; př.: *¡estáte quieto! ¡a la perra con vos!*; (RR). • (3) **hacer la ~** (Mex: Chihuahua): flákat se v pracovní době; (4) **¡la gran ~!** (Arg): hergot!; viz: *¡la gran flauta!*; (5) **¡por la ~!** (Chil): nával vzteku, výbuch hněvu; (AM). • (6) (Kol): měch na vodu, stará hučka (klobouk); (7) **jalar la ~ a una persona** (Kol): vynadat; (JD).

perraje, m. (1) venk. (Salv, Hond; Guat): jemná bavlněná přikrývka, obvykle jasných barev; (2) hanl., hovor. (Ven): lůza, chudáci (o lidech z prostých poměrů); (RAE; AM, MM). • (3) (Mex, Guat): velký vlněný nebo bavlněný šátek; ► s pestrobarevnými vzory; indiánky se s ním chrání v chladných oblastech proti zimě; př.: *mi nana <madre> se puso su tzec nuevo, el bordado con listones de muchos colores; su camisa de uvelo y su perraje de Guatemala*; (4) [Š: *populacho*] (Chil): lůza, chátra; př.: *yo soy del perraje y por lo tanto me gusta el Chile <estadio de Santiago>*; (RR). • (5) (Kol; Ven): psí smečka; (6) (Ven): tanec, tancovačka; ► lidí z chudých poměrů; (AM; MM).

perramenta, f. hovor. (1) (Ven): početná skupina psů; (RAE).

perramus, m. (← angl.) (1) (Bol, LaPla): dešťák, montgomerák; (MM).

perrear, (1) tr. (Kost): podvodem někomu něco odcizit, vzít (2) tr. hovor. (Ven): někým opovrhovat, ohrnovat nad někým nos, podceňovat někoho (3) intr. (Kost): o nějakém muži: běhá za ženami, je sukničkář; (RAE).

perredista, adj/subst. (1) (Mex): člen strany PRD, týkající se této strany; př.: *se postergó una reunión de perredistas con Zedillo*; (BDE).

perrencazo, m. (1) (Kol): švihnutí bičem; (AM).

perrenque, m. (1) (Kol): bič, důtky; (AM).

perrera, f. (Kost): (1) policejní dodávka, která slouží k přepravě zadržených osob; (RAE). • (2) (Arg): vůz pohodného; (3) (Arg): rasovna; (4) (Kub, Ven): skandál, vřava; (5) (Chil): amok, záchvat; (MM).

perrerazo, m. (1) (Kol): šlehnutí bičem; (MM).

perrería, f. (1) (Am): drzé a agresivní jednání; (2) bídáctví, ničemnost; (MM).

perrero, m. (1) (Kol): důtky, bič; (AM).

perreta, f. [Š: *rabieta*] (Kub): vztekání; př.: *hasta Adelaida le quitó a Emmita su carricoche el otro día para traer los mandados de la tienda. total, se los mandaron por mensajero, pero la chiquita orquestó tremenda perreta...*; (RR). • (2) (Kol): vzteklé brečení; (JD).

perrilla, f. (Mex): (1) ječné zrno; (RAE). • (2) **salir la** ~ (Kol): o něčem: dopadnout úplně naopak; (AM).

perrillo (perriyo), m. (Portor): dlouhá a úzká mačeta; př.: *y alza el perillo que fulge y corta las sombras apretadas*; (RR). • (2) ~ **de agua** (Ven): hlodavec; ► latinsky *Myopotamus coipo*; viz: *coipo*; (MM).

perrito, m. (1) (Mex): viz: *perro de las praderas*; (2) ~ **de Chihuahua**: viz: *perro de las praderas*; (3) pl. (Mex): bobovitá rostlina; ► latinsky *Lathyrus adoratus*; (MM). • (4) (Chil): vlásenka; (5) (Mex): náprstník; ► rostlina; (JD). • m/f. (6) (Chil): miláčku, zlatíčko; ► oslovení; rodiče takto říkají svým dětem a zamilovaní jeden druhému; (7) brodivý pták; ► latinsky *Hymantopus nigricollis*; žije v hejnech; jeho křik se podobá psímu štěkotu; (8) m. (Mex): náprstník; ► rostlina; její květy mají nachovou barvu; (MM).

perro, -rra, (1) adj. (Salv): o osobě: mrzutá, zlá (2) ~ **de agua**¹ (Mex; Ven): vydra (*Lutra*); ► masožravý savec 30 – 40 cm vysoký a asi 90 cm dlouhý od čumáku k ocasu; má ocas asi 60 cm dlouhý, širokou zmáčknutou hlavu, malé zakulacené uši, štíhlé tělo, krátké tlapy s plovacími blánami mezi prsty, hustou a velmi jemnou srstí hnědé nazrzavělé barvy; žije na březích řek a potoků, živí se rybami; její kožešina je velmi ceněná; př.: *la nutria o perro de agua es como los niños: nunca se cansa de jugar*; (3) ~ **de agua**² (Mex): lasice (*Mustela*); ► masožravý savec asi 20 cm dlouhý, k tomu ocas dlouhý asi 10 cm; má velmi pružné protáhlé tělo, malou hlavu, krátké tlapy, šedou až nazrzavělou srst, řitní žlázy, jež vydávají velmi nepříjemný zápach, a využívá se k lovení králíků, které vyháňají z jejich nor; (4) ~ **del mal** (Mex): vzteklý pes; (5) **irle a alguien como a los ~s en misa**, hovor. (Kol): o někom: dařit se mu velmi špatně, nadejít mu zlé časy (6) **meado por los ~s** (Kub, Urug): smolař; (7) **no ser alguien ~ que sigue a su amo** (Kub): být nevděčný; (RAE; BDE). • (8) (Kub): název, kterým černoští zaklínači označují zasněnce nebo médium; př.: *...cuando a aquel niño lo sacan del monte, se sabe quién es su protector, pues van 'perros' y el espíritu monta y todo lo dice*; (9) (Hond): jistá karetní hra; př.: *los amigos que se disputaban la atención de distraernos con fiestecitas caseras u otras entreteniciones <otros entretenimientos>, a menudo nos invitaban a jugar lotería de cartón, damas, ajedrez, perro con naipe español...*; (10) ~ **viejo late sentado** (Ven, Ekv aj.): zkušený člověk se neukvapuje (přísluví); př.: *¡Jm!pero...como dice el dicho*

*que perro viejo late sentao <sendado>...; (11) amarrar un ~ (Kost): nesplatit dluh; př.: ...hacia falta dos mil cañas la verdad tenía razón las cogí para pagar un perro que dejó amarrado en el Magdalena; (12) dar ~ (de) muerto (Kub): nic nedělat; př.: a cada rato había niños huidos. daban perro de muerto en las casas para no trabajar; (13) hacerse el ~ rengo [Š: hacerse el tonto] (Per): dělat hloupého; př.: tu libreta e conscripción melitar <de conscripción militar>. te estás haciendo el perro rengo...; (14) no decir (llamar) ~ (a alguien) pero enseñarle (mostrarle) el tramojo (el hueso) (Ven): udělat nebo říci něco ne přímo, ale se skrytým úmyslem zmanipulovat, urazit nebo obvinít někoho; př.: comprendí que quería arrearme para su lado ...; no me dijo perro, pero me enseñó...; (RR). • m. (15) (Kol): ospalost, velká únava; (16) ~ jíbaro (Kub): primitiv, divoch; (17) a la mala hora no ladra el ~ (Portor): důvěřuj, ale prověřuj; (18) a nado de ~ (Kol, Ekv): šikovně, zručně; (19) decirle a uno hasta ~ muerto (Portor): urazit, sprostě napadnout; (20) darse uno la del ~ (Portor): rozčítit se; (21) el ~ ladra por la tajada (Dom): zadarmo ani kuře nehrabe; (22) el ~ que come huevo, si no lo come, lo huele (Kub, Mex, Portor): starého psa novým kouskům nenaučíš; (23) hacer ~ muerto (Bol, Per): ztratit se bez zaplacení, nezaplatit za využitou věc; (24) ~ de toda boda (Chil, Ekv): vymetač večírků; (25) ~ muerto¹ (Kub): únavný nebo nudný rozhovor; (26) ~ que lame manteca, mete la lengua en tapara (Ven): o někom: mít zlozvyky, být vychytralý; (27) ¡ya ese ~ me mordió! (Kub, Portor): já už to vím; (AM). • (28) (Chil): západka; ► kus kovu, který zastaví ozubené kolo a brání mu v dalším pohybu; (29) součástka auta; (30) ~ chino (Am): viz též: pelado; (31) ~ mudo (Am): viz též: pelado; (32) ~ pelón: viz též: pelado; (33) ~ pila (sevArg, Bol): viz též: pelado; (34) ~ jíbaro (cangrejo) (Kub): divoký pes; (35) ~ colorado: ryba; ► černá ryba s červenými pruhy; latinsky *Cossiphus bodianus*; (36) ~ de Chihuahua: pejsek; ► latinsky *Canis americanus*; malý; často se vyskytuje v oblasti Chihuahua, Mexiko; (37) ~ de las praderas: psoun preriový; ► latinsky *Cyanomis ludovicianus*; savec, hlodavec; podobá se veverce; žije v početných skupinách, hrabe si noru v zemi; jeho křik je podobný štěkotu psa; nezaměňovat s *perro de Chihuahua*; ■ Var.: *perrito de Chihuahua*; (38) ~ que ladra no muerde (Am): hodně řečí, málo práce; ► přísloví; (39) estar como ~ en cancha de bochas (Arg): být jako slon v porcelánu; (40) ~ muerto² (Kub): nuda, otravný rozhovor; (41) estar como ~ con tramojo: být jako pomatený; (MM). • (42) (Chil): kolíček na prádlo; chlupatej, žandár; (43) ~ caliente (Am): hot dog; ► teplá uzenka v housece; (44) echar los ~os (Mex): štvát psy za zvěří; (45) estar como ~ con tramojo (Mex): být jako pomatený; (46) ~ muerto³ (Kub): otrava, nuda; (JD).*

perrote, m. (1) (Ekv): černý pták; (AM).

persa, m/f. (1) (Chil): trh, bazar; př.: *en el persa se venden platos de comida a quince pesos*; (BDE).

persecuto, -ta, m/f. (1) (Arg): člověk trpící stihomamem; př.: *Samantha es, en el fondo, una culpa vieja, para archivar, de esas que uno se endosa de puro persecuto*; (RR).

perseguidora, f. (1) [Š: *coche celular*] (Kub): vězeňský vůz, zelený anton; př.: *luego docenas y docenas de perseguidoras y filas y más filas de motociclistas uniformados*; (RR). • (2) (Per): kocovina; (AM). • (3) **estar con la ~** (Per): mít kocovinu; (JD).

persiana, f. [Š: *pecho, esternón*] (1) (Arg): hrudník, hrudní kost; př.: *cuando un maladrín que le va a dar una puñalada en el pecho a un consocio, le dice: 'te voy a dar un puntazo en la persiana', es mucho más convincente que si dijera: 'voy a ubicar mi daga en su esternón'*; (RR).

persoga, f. (1) (střAm, Mex): lano, dlouhý provaz; (AM, MM).

persogado, -da, adj. (1) (Am): přivázaný na provaze; (JD).

persogar, tr. (1) (střAm, Mex): uvázat zvíře ke kůlu, o věcech: svázat k sobě; (AM).

persogo, m. (1) (Hond): provaz, lano na uvázání zvířat; (2) (Ven): dvě či více k sobě přivázaných věcí či zvířat; (RAE). • (3) (Ven): způsob připoutání dvou nebo více vězňů k sobě; př.: *el 'persogo' consiste en aherrojar en un solo grillete ... a dos hombres, pierna con pierna; ... escogiendo que sean enemigos, toda la relación social queda rota*; (RR). • (4) (střAm): lano, dlouhý provaz; (5) (Ven): hromada, změť; (AM).

personalidad, f. (1) (Am): významný člověk, osobnost; př.: *asistieron a la reunión algunas personalidades*; (MM).

personal, m. (1) (Kub): lidi; (JD).

personalista, m/f. (1) (Arg, Mex): sobec, egoista; (MM).

personería, f. (1) (Arg): vystupování; (AM). • (2) **tener** ~ (Arg, Par, Urug): mít nadání, charakter; (MM). • (3) (Am): právnická osoba; (4) (Kol): městský úřad; (5) **dar ~ a una partdio** (Mex): povolit stranu; (JD). • (6) ~ **jurídica** (Kol, LaPla): právnická osoba; (BDE).

personero, m. (1) (Am): mluvčí, oficiální osobnost, představitel, zástupce města; (JD).

pertiguero, -ra, m/f. (1) (Arg, Chil, Par, Urug): popruh nebo lano; ► sloužící k připoutání jha k oji vozu nebo pluhu; (2) adj. (Arg, Chil, Par, Urug): o dobytku: být zapřažený pomocí popruhu nebo lana *pertiguero* k vozu nebo povozu; (MM).

pertuso, m. (← it. *pertuggio*) (1) (LaPla): řiť; díra; (MS).

peruza, f. (1) (Portor): lůza, chátra; (AM, MM).

perú, m. (1) (Mex): pepřovec balzámový (*Schinus molle*); ► jihoam. strom s rovným kmenem, popraskanou kůrou a visutými větvemi; má složené listy, malé bělavé květy, plod ve formě kulatých bobulí s načervenalou kůrou a vůni pepře; produkuje kvalitní pryskyřici, z níž se vyrábí terpentýn a též velmi chutný nápoj; (RAE). • (2) **bálsamo del** ~ (Am): pryskyřice ze stromu myroxylon balzámový Pereirův; ► latinsky *Myroxylon pereirae*; (3) **valer una cosa un** ~ : o věci: mít velkou hodnotu; (MM).

peruanismo, m. (1) (Am): slovo nebo výraz užívaný v peruánské španělštině; (MM).

peruano, m. (1) [Š: *caballo fino*] (Kost): štíhlý kůň; př.: *tío Conejo los cogió, y metiéndole los talones al ruco <matalón> salió disparado y dijo a mano Juan Piedra: —como estamos ai <ahí> no masito <no más>, préstame el peruanito y ahorita se lo mando con el muchacho. es para no apearne*; (RR).

peruétano, -na, adj. (1) (Kol, Kub, Mex): hloupý, pošetilý, otravný; (AM). • (2) (Chil): o chlapci nebo dívce: dotěrný, vlezlý; (3) (Mex): vtipný, šibalský, mazaný; (MM). • m. (4) (Am): o osobě: otrava, doleza; (5) (Mex): uličník; (JD).

perudo, -da, adj. (1) (Arg): s vystouplou bradou, s vyčnívajícími čelistmi; př.: *di vuelta al tirador <cinturón>, conté hasta cien pesos, en billetes de diez y de cinco, y se los alcancé al perudo, que esperaba cortésmente sin mirar para mi lado*; (RR).

perulero, -ra, m/f. (1) (Kol: Riohacha): blázen, ztřeštěnec; (AM). • adj/sust., málo užív. (2) Peruánek, Peruánka; (3) člověk, který se vrátil z Peru do Španělska; ► vydělal zde jmění; (4) nádoba z bláta; ► u dna široká, u hrdla zúžená; (MM).

pervivir, intr. (1) (Am): dožít; (JD).

pesa, f. (1) (Kol, Hond; Kost, Ven; Mex, Nik): řeznictví; (RAE; AM; MM). • (2) (Kol): obchodování s masem; př.: *la pesa de ganado es buen negocio*; (AM; MM). • (3) **poner la** ~ (Kol, Mex, Nik): obtěžovat; (MM). • (4) ~ **traganíquel** (Am): osobní váha na mince; (JD). • (5) (Chil, Per): váha; př.: *si la pesa indica otro peso que no sea el kilo...*; (BDE).

pesada, f., hovor. (1) (Arg, Urug): chuligáni; ► skupina osob, které se násilně a agresivně prosazují při sportovních utkáních a jinde; (RAE). (2) [Š: *ametralladora pesada*] (Bol, Par): těžký kulomet; př.: *durante todo el día continuaban tiritando a ratos, como atacados de chucho <fiebre producida por el paludismo>, bajo las ráfagas de las pesadas bolivianas*; (RR). • (3) (Arg, Urug): jednotka hmotnosti; ► určená pro solené maso na venkově a v solárnách; (4) ~ **de saldero** (Arg): jednotka hmotnosti; ► určená pro maso na venkově a solárnách, odpovídá 75 librám; (5) ~ **de barraca** (Arg): jednotka hmotnosti; ► určená pro maso na venkově a solárnách, odpovídá 40 librám; (6) (Pan): sladkost vyrobená z kukuřice; viz: *mazamorra*; (AM). • (7) (Mex): řezničení; (JD).

pesado, -da, adj. (1) (Kost, Kub): pyšný; (RAE). • (2) [Š: *maldito, que trae mala suerte*] (Portor): zpropadený, ničemný, proklatý, přinášející smůlu; př.: *ruedan algunos cuentos sobre el 'Mangosal de los Mayordomos'; era lo que se llama 'un sitio pesao'...durante mucho tiempo este sitio fue un avivador de rencores*; ■ Var.: *pesao*; (RR). • m. (3) (Kol, Ven): řezník, dodavatel masa; (AM).

pesador, -ra, (1) adj. (Kub): o osobě: vážící dodávky třtiny (které poté posílá na centrálu); i subst.; (2) m/f. (Kol): řezník; (RAE). • (3) (Kol, Mex, Ven): řezník, dodavatel masa; (MM).

pesamentero, -ra, adj. (1) (Mex) o člověku: vtírající se do domu a projevující soustrast za účelem najíst se zadarmo; (AM; MM).

pesar, tr. (1) (Kol, Ven): prodávat maso do výkupu; (AM). • (2) (Am): prodávat maso, řezničit; (3) ~ **ganado** (Ven): prodávat maso; (JD).

pescado, m. (1) **pesca(d)o frito**, adj. [Š: *bobo*] (Portor): hloupý, naivní; př.: *...y mira, mira a Filomena. cómo se le va conociendo ya la barriga. pues y luego, tan changa <afectada en sus domadles> y tan pescao frito*; (2) **hacerse el pescao frito** [Š: *hacerse inocente*]: tvářit se jako nevíňátko; (RR). • m. (3) ~ **de abril** (Kol): aprílový žertík; ► dělá se na apríla, 1. dubna; (4) **ajumársele el ~¹** (Kub, Ven): o někom: rozčilit se; (5) **ajumársele el ~²** (Kol): o někom: překazit mu plány; (6) **pescaador sin barquichiuela no mueve mucho la muela** (Kol): přísloví rybářů: bez člunu si na živobytí nevyděláš; (AM). • m/f. (7) f. (Chil): o osobě: stará škatule, stará rachejtle; (8) f. (Mex): chytání ryb, rybolov; (9) m. (Kub): o hubené ženě: prkno; (10) m. (Ekv): polda, policajt; (11) **está como el ~ en nevera** (Kub): je vedle jak ta jedle; (JD).

pescana, f. (1) (Per): rybaření; (JD).

pesar(se), tr/zvrat. (1) ~ **fuera de base**, tr. (Ven): načapat; ► překvapit při činu; (2) zvrat. (Chil): zabounout se do; (3) zvrat. (Mex): pověsit se na krk; (JD).

pesceto, viz: *pecheto*; (MS).

pescocear, tr. (1) (Kost): bít někoho, dát někomu výprask; (2) (Salv, Mex; střAm, Kol, Chil, Ven): zpohlavkovat někoho; (RAE; AM). • (3) (Chil): chytit za krk; (JD).

pescozada, f. (Kost, Ven): (1) plesnutí, rána (do části těla); (RAE).

pescozón, m. (1) (Kost, Kub, Ven): plesnutí, rána (do části těla) (2) (Nik): jídlo připravené z různých druhů zeleniny, jako např. dýně, čajotu a brambor; (RAE).

pescuecear, intr. hovor. (1) (Salv): natahovat krk za účelem něco vidět (2) (Ven): o kohoutech: zaplést se krky, když jsou vyčepáni zápasem (3) (Ven): vychytrale se pít po politickém postavení; (RAE). • intr. (4) (Ven): zabránit hádce, rvačce; (AM). • int. (5) (Am): o zvířeti: škubat hlavou; (JD).

pescueceo, m. (Ven): (1) pidení se po politickém postavení; (RAE). • (2) (Ven): přechytračení; (AM).

pescuercero, -ra, adj. (1) (Arg): o zvířeti: vzpírající se při uvazování; (2) **en ganándole el tirón, no hay animal** ~ (Arg, Urug): viz: *tirón*; (AM). • (3) adj. (Am): o zvířeti. škubající hlavou, mající silnou šíji; (JD).

pescuete, m. (1) **de ~** (Chil): o dvou lidech při chůzi: držící se okolo ramen; (AM, MM, JD).

pescuezo, m. (1) ~ **de arranca** (Kub): o odpovědi: drzá, nezdvořilá; o řešení: násilné; (AM). • (2) (Kub): chytán; (3) (Mex): krk kytary; (4) **le apesta el ~ a palo seco** (Mex): smrdí šibeníci; (JD).

pescuezón, -na, adj. (1) (střAm, Kol, Mex, Ven): mající býčí šíji; (AM). • (2) mající dlouhý krk; (MM).

pescuezudo, -da, adj. (Mex): (1) mající silnou šíji; (RAE). • (2) (Am): krkatý; (JD).

pesebre, tener alguien el ~ alto, hovor. (Ven): (1) nacházet se ve finanční tísní; (RAE). • m. (2) (jižAm): jesličky, betlém; (MM). • (3) (Am): stáj, chlév; (JD).

pesebrera, f. (1) (Chil, Kol): ohrada nebo přístřešek pro koně nebo nebo muly; př.: *...eran caballos celestes que galopaban...para ir a acunarse en sus pesebreras*; (2) [Š: *depósito de piensos*] (Arg): sklad krmiva / píce; př.: *estaba Barsut sentado bajo el triángulo de la pesebrera metálica, entre los muros de madera de un box...*; (RR). • f. (2) (Chil, Mex): narození, betlém; (MM).

pesera, f. (Mex): malý autobus hromadné dopravy; př.: *Félix Maldonado detuvo un pesero y se sentó sólo en la parte de atrás. era el primer cliente del taxi colectivo; estaba parada <de pie> frente al mercado de las Flores, en la avenida Revolución, para tomar una pesera, cuando Lopitos pretendió detenerla*; (RR, BDE).

pesero, -ra, m/f. (Hond; střAm, Ven): (1) řezník; (RAE; MM). • m. (2) (střAm, Ven): řezník na jatkách; (MM). • m. (3) (Am): prodáváč masa na váhu; (JD).

peseta, f. (Kub): (1) mince o hodnotě 20 centů; (RAE). • (3)

peseta, f. (1) (Portor, Kub): mince s hodnotou dvacetipěti centů amerického dolaru nebo kubánského pesa; př.: *...mera, mano, una peseta...*; (2) (Kost): mince s hodnotou dvacetipěti centů colónu; i když zmizela z oběhu na začátku devadesátých let, toto označení se už tehdy nepoužívalo; př.: *el primero que pagó la peseta como tributo confiscatorio y sin recibo de*

respaldo, fue el hijo de don Gregorio, el dueño de la Botija; (3) *caerle a uno la ~* [Š: *caer en la cuenta*] (Kost): přijít tomu na kloub, kápnout na to; př.: *a lo mejor me cae la peseta y reconozco que el tema es muy interesante*; (RR). • adj. (4) (Kub): hloupý; (AM, MM). • (5) *la edad de la ~* (Kub): uličnická léta; (JD).

pesetada, f. (1) (střAm, kromě Per): žert, legrace; (AM).

pesetear, intr. (1) (Antil, Per): tahat z někoho peníze; (AM). • (2) *hovor.* (Am): půjčovat si peníze; (JD).

peseteo, m. (1) (Antil, Per): tahání a vytáhnutí peněz z někoho; (AM).

pesetera, f. (Ekv, Mex, Guat): prostitutka nejnižší třídy, dorota; př.: *sus problemas sexuales los resolvía siempre en el Guayas...cogía cualquier mujer de esas peseteras. y les largaba tres o cuatro veces la piedra*; (RR).

pesetero, -ra, adj. (1) (Antil, Guat, Per, Ven): somrující, žebrající, prosící o půjčku; (2) (Kub): lakomý; (AM, MM). • (3) (Guat, Mex): o prostitutce: nejhorší třídy; (5) (Mex): hokynářský, dělající šestáčkové obchody; (MM).

peseto, m., viz: *pecheto*; (MS).

pesgoste, m. (1) (Ven): vtěrka, vlezlý člověk; (AM, MM).

pesgua, f. (1) (Ven): keř *Gaultheria odorata*; ► aromatický, z čeledi vřesovcovitých (*Ericaceae*), s bílými narůžovělými květy; (2) plod rostliny *Gaultheria odorata*; (RAE).

pesheto, m., viz: *pecheto*; (MS). • (2) (Arg): mezi řezníky: maso; (AM).

peso, m. (1) [Š: *dólar estadounidense*] (Portor): americký dolar; př.: *y se portó bien. me adelantó treh pesoh <tres pesos>*; (2) (Kost, Nik aj.): lidový výraz pro národní měnu; př.: *Luchi desnuda ante los reflectores por treinta pesos de noche, explotada por los mafiosos que integran esa escoria humana que trafica con el hambre de las hijas de los barrios*; (3) ~ **del día**, [Š: *mediodia*] (Kost): poledne; př.: *siguió su camino y allá en el peso del día, vio unas palmeras de coco...*; (4) **ser otros veinte ~s** [Š: *ser harina de otro costal*] (Kub): být jiné kafe; být něco jiného; př.: *yo estoy enamorado de otra ...; eso son otros veinte pesos —dijo— pero si quieres volver...*; (RR). • (5) (Am): řeznictví; (6) **un siete ~s** (Kub): rekrut, ucho; ► voják; (7) **tener dos ~s** (Mex): nemít ani vindru; (JD). • (8) ~ **boliviano** (Bol): bolivijské peso; (BDE).

pesor, m. (1) (střAm, Antil): zemská tíže; (RAE).

pepita, f. (1) (Guat): koketa; (AM, MM, JD).

pepitar, intr. (1) (Guat): koketovat, křepčit, toulat se; (AM).

pepunteada, f. (1) (Mex): stehování, prošívání; (JD).

pepuntear, tr. (1) (Mex): při tanci jarabe: jemně podupávat, poklepávat botou; (RAE).

pesquero, m. (1) (Mex): loviště ryb; (JD).

pesquisa, m/f. (1) f. (Ekv): tajná policie (2) m. (Ekv): agent tajné policie; (RAE). • (3) **pesquisa**, m. (Ekv, Arg): příslušník kriminální policie; př.: *no se lo vayan a contar a ningún pesquisa, porque me matan...*; (RR). • (4) m. (Arg, Par): tajná policie; (AM, MM).

pesquisón, -ona, adj. (1) (Nik): zvědavý; (RAE).

pestañado, f. (1) (Mex): mrkání; (JD).

pestañar, intr. (1) (střAm, Portor; Mex): mrkat; (2) **el que pestaña, pierde** (střAm, Per, Portor): když přestaneš dávat pozor, o vše přijdeš; (AM; MM).

pestañazo, m. (1) (Kub): krátký spánek, zdřímnutí; (RAE).

pestañeada, f. (1) (Mex): mrkání, mžikání očima; (JD).

pestañeo, m. (1) **echar un ~** (Kub): hodit si šlofika; (JD).

peste, m/f. (1) (Ekv): osoba vzbuzující odpor/hnus; (2) ~ **crystal**, f. [Š: *viruelas*] (Chil): neštovice; př.: *...las siguientes enfermedades: rubiola, sarampión, peste crystal, bronquitis...*; (RR). • m. (3) (Kol, Per): rýma, nachlazení; (4) (Per, Portor): dýmějový mor; (AM, MM). • (5) (Arg, Par, Urug): nákaza, epidemie; ► jak mezi zvířaty, tak mezi lidmi nebo rostlinami; • f. (6) **le cayó la ~** (Kub): má strašný pech; (7) ~ **a cojón de oso** (Kub): smrad jak u opic; (JD).

pestar, tr. (← it.) (1) (LaPla): mlátit, přemoci; (MS).

pestillo, m. (1) (Portor): snoubenec, nápadník; (RAE).

pesto, m. (1) [Š: *castigo, paliza*] (Arg, Urug): trest, výprask; (2) **dar el (un) ~**: potrestat, zbít; (RR). • (3) (← it: janov. *pesto*) (Arg, Par, Urug, Per): italská omáčka pesto; ► omáčka z bazalky, česneku a oříšků; (4) (LaPla): výprask, rvačka; (4) (LaPla): bouchnutí; (5) **dar el ~**

(LaPla): dát ránu; **(6) dársela a uno con ~** (Arg): přemoci někoho (ranami, které zanechají modřiny); (MS). • **(8)** (Arg, Par, Urug): rána, náraz; (MM).

pesudo, -da, adj. **(1)** (Mex): zazobaný (mající hodně *pesos*); ► měnová jednotka některých amer. zemí; (RAE).

pesumista, adj/subst. **(1)** (Mex): vztahující se k straně PSUM, poslanec nebo člen strany PSUM; př.: *...el diputado pesumista destacó que...*; (BDE).

pesuña, f. viz: *pezuña*; (RR). • **(2)** (Ekv, Pan): nádavek; (AM). • **(3)** (Mex): špína nohou; **(4)** (Per): smrad; (JD).

pesuñeto, -ta, adj. **(1)** (Per): o nohách: smradlavý; (JD).

petá, f. **(1)** (Bol): sladkovodní želva; (MM, JD).

petaca, f. (← nah. *petlacalli*, „bedna, proutěná truhla“) **(1)** truhla nebo bedna z kůže, dřeva nebo z proutí pokrytého kůží; ► slouží jako vojenský kufr; byla v Americe velmi užívaná; **(2)** pouzdro na cigarety nebo doutníky; ► vyrobené z kůže, kovu nebo jiného materiálu; **(3)** pleskačka; ► široká a plochá kapesní láhev na alkoholické nápoje; **(4)** (Mex): kufr; př.: *se fue derecho a donde estaba la cama y sacó de debajo de ella una petaca*; **(5)** f., pl. (Mex): kyčel, hýždě, stehna; (RAE; BDE). • **(6)** (Portor, Dom): díže; ► vyrobená ze spatky, která obklopuje květ palmy královské, pradleny ji používají jako necky; na venkově slouží také k nesení náhodně nalezeného ovoce; př.: *levantóse un cuchicheo entre las lavanderas, y yo, que soy algo tímido, apenas las miré...tenía las diligentes manos metidas en la espuma que llenaba las petacas*; **(7)** viz: *petacón*; (RR). **další v DA** • f. **(8)** (Arg, Bol, Kol, Kub, Mex, Per, Ven): krabice nebo truhla vyrobená z kůže, dřeva nebo vrbového proutí; ► sloužící na náklad muly nebo koně; **(9)** (střAm): hrb na zádech; **(10)** pl. (Mex): zadek; **(11)** (Mex: Jalisco): ňadra; **(12)** adj., m/f., hanl. (Arg, Kol, Chil, Ekv, Portor, Dom, Ven): lenoch, povaleč, flákač; **(13)** adj. (Portor): nestydatý, neomalený; **(14) echarse con las ~s¹** (střAm, Kol, Mex, Ven): polevit; zanedbávat povinnosti; **(15) ir baúl y volver ~** (Arg): nezmoudřet, nezískat žádné zkušenosti či rozhled; **(16) irsele las ~ petacas** (Ven): ztratit trpělivost; o nervech: ujet; **(17) pegar las ~s** (Ven): utéct, vzít nohy na ramena; **(18) ser (estar hecho) una ~** (Portor, Dom): o člověku: být bezvýznamný; **(19) venirle con ~s** (Ven): o někom: chodit na něj s hloupostmi; (AM). • f. **(20)** (Bol, Chil, Mex): velký kožený vak; **(21)** (Hond): buben; ► břicho těhotné ženy; **(22)** (Hond): široký pas; ► ženy; **(23)** (Dom, Portor): velké poprsí; **(24) echarse con las ~s²** (střAm, Kol, Mex, Ven): omdlít, cítit se slabě; **(25) echarse con las ~s³** (střAm, Kol, Mex, Ven): o unaveném zvířeti: lehnout si; o člověku: dát si přestávku od práce; **(26)** m/f. (Arg, Kol, Chil, Dom, Ekv, Portor, Ven): malý a podsaditý člověk; (MM). • m/f. **(27)** f. (Am): kufřík, zavazadlo; **(28)** m. (Portor): hulvát; (JD).

petacazo, m. **(1)** (Kol, Dom): lok alkoholu; (AM).

petacón, -ona, adj. **(1)** (Mex): o věci: nadmutá do tvaru hýždí, připomínající hýždě; **(2)** o osobě: mající velké pozadí; (RAE). • **(3)** adj. (Ven, Kol, Arg): ulejšácký, strašně flegmatický; př.: *los <perros> de Alcántara eran muy buenos. — ¡ya se ve!...tigre es petacón. — no puede ser de otra manera, porque no es nativo*; viz též: *petaca*; (RR). • **(4)** (Kol): břichatý, pupkatý; **(5)** (Ekv: Esmeraldas, Mex): mající výrazné boky; **(6)** (Per; Arg, Mex, Par, Urug): podsaditý, oplácáný; **(7)** (střAm): o člověku: hrbatý, shrbený; (AM; MM). • adj. **(8)** (Kol): flákající se, otravný; (MM).

petacudo, -da, adj. **(1)** (Mex): o osobě: mající velké pozadí; (RAE). • **(2)** [Š: *pesado, barrigón; lento, perezoso*] (Bol): tělnatý, břichatý; pomalý, líný, pohybující se s obtížemi kvůli své váze; př.: *— ¡qué tienes, mocosa? te estoy viendo más petacuda que de costumbre. apenas te estás moviendo.*; (RR). • **(3)** (Bol): o věci nebo člověku: objemný, těžký, prostorově výrazný; **(4)** (Kol): tupý, otravný; **(5)** (Kol): břichatý, pupkatý; **(6)** (střAm; Guat): hrbatý, shrbený; (AM; JD).

petaquear, intr. **(1)** (Kol): ochabnout, polevit, zanedbávat povinnosti, i zvrát; **(2)** tr. (Kol): zkomplikovat se, protáhnout se; **(3)** zvrát. (Dom): pít alkohol; (AM). • **(4)** (Mex): dát do pouzdra nebo zabalit do *petacas*; **(5)** místo, kde se prodávají truhly, kufrы a krabice; (MM). • tr. **(6)** (Kol): oddělat, odpravit, zamotat, zaplést; (JD).

petaquería, f. **(1)** (Mex): výrobní či prodejna kožených (i jiných) kufrů, tašek a podobných výrobků; (RAE).

petaquero, -ra, m/f. (1) (Mex): výrobce kožených (i jiných) kufrů, tašek a podobných výrobků; (RAE).

petaquilla, f. (1) (Kol): cetky; (AM, MM). • (2) (Kol): obchod s tretkami; (3) (Mex): malá dřevěná truhla; (4) (Mex): košík z palmových listů nebo slámy; ► slouží na nošení ovoce na trh; (MM). • (5) (Kol): krámek, stánek; (6) (Mex): dřevěný kufřík, koš, balíček; (JD).

petaquita, f. (1) (Kol): popínavá rostlina s růžovými květy; (RAE). • (2) (Arg): tloušťák; (3) (Chil): jistý druh kurovitého ptáka; (MM).

petardista, m. (1) (Mex): neseřízní politik; (2) (Guat): podvodník; (MM).

petardo, m. (← fr. *pétard*) (1) m. (Kol): ve hře *turmequé* (hra indiánského původu, která spočívá v házení kovových nebo jiných kotoučů a trefení se jimi do kroužku na podlaze ze vzdálenosti třiceti metrů): malý uzavřený papírový sáček, který obsahuje prach a umísťuje se na okraj kroužku, který má asi 5 cm v průměru, tak aby explodoval, když na ni kotouč spadne; (2) **ser alguien un ~**, hovor. (Kol): být příčinou zdržení, zabavení něčeho nebo odkladu nějaké akce; (RAE).

petate, m. (← nah. *petlatl*, „rohož, rohožka“) (1) (Mex aj.) rohož z palmy; ► v zemích s teplým klimatem se užívá jako podložka na spaní; (2) rohož nebo ranec prádla každého námořníka, vojáka nebo vězně; (3) hovor. (Mex aj.) zavazadlo naložujících se osob; (4) prolhanec, podvodník, lhář; (5) hovor. (Mex aj.) opovržením hodný člověk; (6) (Mex): tkanina z palmy nebo rákosu; (7) **doblar alguien el ~** (Mex): zemřít, zesnout; (8) **liar alguien el petate**, hovor. (Mex aj.) přestěhovat se z důvodu vykázaní; sbalit si švestky a vypadnout; (9) hovor. (Mex aj.) zemřít; (RAE). • (10) viz: *petatero*; (11) **arrollar los ~s (para el otro barrio)** [Š: *morirse*] (Kost): umřít, odejít do věčných lovišť; př.: *la señora Nicolasa ... arrolló los petates para el otro barrio, y la miniatura de José Blas, con seis años justos, fue entregada a su padrino...*; ► rohože *petate* sloužily k různým účelům, zejména u chudých lidí ke spaní, ale i k sušení smínek apod.; majitelé je někdy nosili i na cesty nebo když se stěhovali jinam; ■ Syn.: *petatearse*; (12) **llamarada de¹**, viz: *llamarada*; (RR). • (13) (Kol, Kub, Chil, Guat, Mex, Portor, Ven; střAm): bezvýznamný člověk, hloupý Honza, prosťáček; (14) **asustar (asustarse) con el ~ del muerto** (Mex): vylekat se, nechat se vším odradit; (15) **dejar a uno en el ~** (střAm, Mex): o někom: zruinovat ho, zničit ho; zdiskreditovat ho; (16) **comerse los ~s y asustarse de los aventadores** (Mex): mávnout rukou nad drobnostmi, ale o problémech se ani slovem nezmínit; (17) **el que ha nacido ~, siempre anda apestando a tule** (Mex): krev se nezapře; (18) **haber dormido en el ~ del muero** (Mex): nenechat se vylekat k smrti; (19) **liar el ~** (Am, kromě Per): zemřít; (20) **llamada de ~²** (Mex): o věci: nemající dlouhého trvání; (AM); (MM). • (21) (střAm, Kol, Kub, Chil, Mex, Portor): palmová rohož; ► ze které se vyrábí košíky, koše, krabice, klobouky a další domácí potřeby; (22) adj. (Mex, jižAm): hlupáček, prosťáček; (23) **de a ~** (Guat): prima, skvělý; (24) **ser una cosa llamada de ~**: hodně slov a málo činů; o někom: být splachovací; (MM). • (25) (Mex): marijánka; ► marihuana; (26) **arañar el ~** (Mex): nasadit všechny páky; (27) **dejar un ~** (Am): přivést na mizinu; (28) **se le pegó el ~** (Mex): usnul, zaspal; (29) **quedarse un vil ~** (Mex): přijít na mizinu; (30) **sacudir el ~ a una persona** (Mex): naprášit (komu); (31) **ser un ~** (Mex): nebýt k ničemu, nestát za nic; (32) **no tiene ni ~ en qué casarse muerto** (Am): nemá, kdy by hlavu (kosti) složil; (33) **toro de ~** (Mex): nastrčená osoba; (JD).

petateada, f. (← nah. *petlatl*, „rohož, rohožka“) (1) hovor. (Salv, Mex): smrt; (2) hovor. (Hond): výprask; (3) hovor. (Hond): velká porážka; (RAE). • (4) (Hond; Kol): urážka; (MM; JD).

petatear(se), intr/zvrat., hovor. (1) (Salv, Mex; US): zhebnout, natáhnout bačkory (zemřít); př.: *...al morir una persona extremadamente pobre, sus deudos envuelven el cadáver en un petate; uno preguntó mirando al capataz: —...¿de qué petatearía es...? —...ni modo que de indigestión, de pura hambre crónica...;* (RAE, RR; BDE).

petatería, f. (← nah. *petatl*, „rohož, rohožka“) (1) (Mex): místo výroby a prodeje rohoží; (MM).

petatero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Mex): týkající se rohoží *petate*; (2) adj. (Mex): výrobce nebo prodavač rohoží *petate*; (RAE). • (3) **el mero ~** (Mex): velký šéf, velké zvíře; nejvyšší velitel; ► odvozeno od *petate*, tj. rohože, na kterou si sedali indiánští náčelníci; př.: *...es orden de mi general. —¿de qué general? —pos de mi general Villa. ¿de quién había de ser? del mero*

petatero, del que manda aquí; (RR). • m/f. (4) (Portor): hlupáček, prostřáček; viz: *petate*; (AM). • adj. (5) (Portor): nanicovatý; (JD).

petatillo, m. (1) (Kost): obkladačka; (2) (Guat; střAm, Mex): výplet židle; (AM; MM). • (3) (střAm, Mex): rohož; (MM).

peteco, m. (1) a ~ (Arg: Cuyo): na zádech; (AM, MM). • (2) (Am): mrňous; (JD).

peterebí, m. (← guar. *apité*, „střed“ + *robí*, „namodralý“) (1) (Arg, Par, Urug): několik druhů stromů rodu *Cordia*; ► jejich dřevo je kvalitní, velmi podobné ořechovému; (MM).

petenero, -ra, adj. (1) (Guat): vztahující se k Peténu, oblasti v Guatemale, která tvoří základní část poloostrova Yucatán; př.: *pero Helen Howard no había sido capaz de soportar, no tanto el clima de las tierras bajas peteneras, como sus severas deficiencias sociales*; (RR).

petequenes, m., pl. (1) (Salv): loky alkoholického nápoje; (RAE).

petera, f. (1) (Kub): opilost, kocovina; (AM).

petetearse, zvrat. (1) (Mex): sbalit kufry; ► odejít, zemřít; (JD).

peticionante, adj., i subst. (← fr.) (1) (Arg): žadatel, žádající; (MS).

peticionar, tr. (← fr. *petitionner*) (1) (Am): podat žádost (zejména úřadům); (RAE, MS).

petipieza, f. (← fr. *petite pièce*) (1) (Arg, Kol, Kost): fraška; (MS).

petipúa, f. (← fr. *petit pois*) (1) (Arg, Kol, Kub, Pan): hrášek; ■ Var.: *pitipúa*; (MS).

petipúas (pitipúas), m., pl. (← fr.) (1) (Portor, Ven): plechovka hrášku; př.: *...del tamaño de un petipúa...*; (BDE).

petisalé, m. (← franc: hait. *petit salé*) (1) (Dom): tučné vepřové maso; (MS).

petisco, m. (← port.) (1) (LaPla): pochoutka; (MS).

petiso, -sa, (← port. *petito*, ← fr. *petit*) (1) adj. (Arg, Bol, Chil, Par, Per, Urug): malý, podsaditý; (člověk); i subst.; př.: *el Flaco bailaba con la más petisa y...*; (2) m. (Arg, Bol, Chil, Par, Urug; LaPla): malý kůň, koník, ponny; př.: *...llegué al corralón, enfrené mi petiso, lo ensillé y abriendo la gran puerta del fondo, gané la calle*; (3) ~ **de los mandados**¹ (Arg, Urug): mírný a učenlivý kůň; ► na statku používaný na drobné práce; (4) ~ **de los mandados**² m. (Arg, Urug): sluha, posluha; ► chlapec, který v domácnostech dělá všechny druhy práce; (RAE, MS; BDE). • (5) m/f. (Arg): chlapec; mladší dcera; ■ Var.: *petizo, petizón*; (MS).

petitero, m. (1) (Arg): o mladé osobě: pásek; (JD).

petizo, -za, adj. (1) (Arg, Bol, Chil, Par, Per, Urug): malý (člověk, o vzrůstu); i subst.; př.: *«dije, pero harto petizo», comentó Malú «¡y tan moreno!»*; (RAE; BDE). • (2) **quedarse (volverse)** ~ [Š: *comer hasta hartarse, saciarse*] (Urug): najíst se do sytosti, nacpat se, ukojit hlad; př.: *a ella le estaba permitido...ir a la quinta y comer fruta 'hasta quedarse petiza' de tanto engullir*; (RR). • (3) viz: *petiso*; (MS). • (← fr. *petit*) m. (4) (Arg, Bol, Chil, Par, Urug): malý kůň, koník; (5) ušlechtilý kůň; ► toto plemeno se vyznačuje malým tělem; (6) venk. (Arg): kluk, holka; (7) venk. (Arg): mladší dcera; (8) **un ~ de los mandados**¹ (Arg, Urug): mírný kůň; ► na statku je využíván pro nejrůznější práce; (9) **un ~ de los mandados**² (Arg, Urug): sluha, poslíček; ► chlapec pracující na jako sluha v domácnosti; dělá nejrůznější práce; (MM).

petizón, viz: *petiso*; (MS).

peto, m. (← it. *petto*) (1) (Kub): makrela Solandrova (*Acanthocybium solandri*); ► velká ryba z čeledi makrelovitých (*Scombridae*); má duhově modrou nazelenalou barvu a svislé tmavé pruhy; má jedlé maso; (RAE). • (2) (Bol): druh vosy; (3) (Kol): dezert *mazamorra*; ► sladký, připravovaný z rýže; (AM, MM). • (4) (Chil): flanelový šál; ► zakrývající ramena a hrud'; (MM). • (5) (Kub): podvlékačky; (JD).

petra, f. (← map. *pātra*) (1) (Chil): druh myrtovité rostliny; ► vysoký 3 m; s mnoha větvemi pokrytými rezavým chmýřím, širokými elipsovíty a velmi různorodými listy a bílými květy; jedlá bobule je černá podobná plodu myrty; její listy a kůra mají léčivé účinky a prach z nich se používá v zemědělství jako prostředek proti hmyzu; (RAE). • (2) (Chil): stromu; ► *Myrceugenia exsucca*; hustě prorostlý strom z čeledi myrtovitých, je 10 – 15 m vysoký s černými plody; ■ Var.: *pitra*; (MS).

petrea, f. (1) (Kub): petrea ovíjivá; ► latinsky *Petrea volubilis*, Jaca; popínavá rostlina; (MM).

petrencarse, zvrat. (1) (Chil): vyskočit (na něco); (AM, MM).

petrenque, m. (1) (Chil): živé dítě, neposeda; ► vleze všude a nemá z ničeho strach; (2) elá hop; ► používané chůvami, když si berou dítě k sobě do náruče; (MM).

petróleo, m. (1) **sudar** ~, hovor. (Kol): potit krev; mít velké potíže, hlavně finanční; (RAE).

petrolera, f. (1) (Kol): ropné ložisko; (AM).

petrolero, m. (1) **ser ~** (Kub): chodit s mulatkami; (JD).

petunia, f. (← guar. *petún*, „tabák“) (1) (Am): rostlina; ► latinsky *Petunia nyctaginiflora*, Juss; lilkovitá zahradní rostlina; její listy jsou oválné; její květy jsou vonné a mohou být různé barvy; (MM).

peuco, m. (← map.) (1) (Chil): káně Harrisovo; ► *Parabuteo unicinctus*; (2) ~ **bailarín** (~ **blanco**) (Chil): luněc americký; ► *Elanus leucurus*; (3) (Chil): zloděj; ► krade slepice nebo domácí drůbež; (4) (Chil): dětská hra; (MS).

peuco, m. (← map.) (1) (Chil): dravec; ► podobný krahujci; jeho zbarvení se různí podle věku a pohlaví, ale vesměs převládá popelavě šedá barva; živí se ptáky, holuby a v případě jejich nedostatku také ještěrkami nebo jinými plazy; (2) ~ **bailarín** (~ **blanco**) (Chil): dravec; ► podobný poštolce i způsobem plachtění; má černě zbarvený hřbet, bílé břicho a světle šedou hlavu; (RAE).

peumal, m. (← map.) (1) (Chil): les se stromy *peumos*; (MS).

peumo, m. (← map. *peñu*) (1) (Chil): strom *Cryptocarya alba*; ► z čeledi vavřínovitých; má stálezelené oválné listy a oválný načervenalý plod s jedlou bílou máselnatou dužinou; (RAE, MS). • (2) (Chil): jeho plod; (3) **coger ~s en la boca**¹ (Chil): mlčet, být diskrétní; (4) **coger ~s en la boca**² (Chil): uchovat tajemství; (MS). • (5) **no cocer ~s en la boca** (Chil): neudržet tajemství; (AM). • (6) (Chil): strom; ► latinsky *Cryptocarya peumus*; strom z čeledi vavřínovitých; jeho červený plod je jedlý, velikosti a tvaru bobu; (7) plod tohoto stromu; (MM).

peuquino, m. (← map.) (1) (Chil): hnědočerná barva; ► jako zbarvení peří káněte Harrisova; (MS).

peyote, m. (← nah. *peyotl*, „červí kukla, larva“) (1) druh kaktusovité rostliny; ► malého vzrůstu obsahující látku, jejíž požití způsobuje halucinace a omámení; (2) droga získávaná z této rostliny; (RAE). • (3) (Mex): ježunka williamsova; ► *Lophophora williamsii*; (4) (Mex): patok z této rostliny; (5) (Kub): o člověku: otrapa; (MS). • (6) (Mex): lidové jméno několika malých kaktusovitých rostlin; (MM).

peyotero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Mex): týkající se *peyote*; (2) m/f. (Mex): pěstitel *peyotes*; (RAE).

pez, f. (1) ~ **perro** (Antil): ryba; ► latinsky *Lachnolaemus caninus*; vyskytuje se v Karibském moři; její zuby jsou velmi dlouhé; (2) ~ **buey** (Bol): viz: *manatí*; (3) ~ **ciego** (Kub): jeskyňovka jeskynní; ► latinsky *Lucifuga subterranea*, Poey; ryba žijící v podmořských jeskyních; její oči jsou zakryté membránou; (4) ~ **caballo** (Mex): viz: *manatí*; (5) ~ **chicharro**: ryba; ► žijící v moři v okolí Mexika; její maso je po dobu páření jedovaté; (MM). • (6) ~ **toro** (Am): *manatí*, kapustňák, mořská kráva; (JD).

pezonera, f. (1) (Ekv, Per): odsávačka mléka; (RAE). • (2) (Arg): odsávačka mléka, kojenecká láhev; (MM). • (3) (Arg): dudlík; (JD).

pezote, m., viz: *pizote*; (MS). • (2) (Salv): viz též: *coatí*; (MM).

pezpita, f. (1) lid. (Mex: Tabasco): ptáček; ► obývající teplé kraje; má slámově žlutou barvu, jeho křídla hnědou; (MM).

pezuca, f. (1) [Š: *cantidad de dinero añadida*] (Ekv, Pan): nádavek, přídavek, příplatek; (RR).

pezuña, f. (1) (Ekv): sklenička kořalky *chicha*; viz: *bebe*; (AM). • (2) hanl. (Am): hnáta, pracka; (3) (Ekv, Pan): viz též: *yapa*; (3) (Mex): zatvrdlá špína na nohou; (MM). • (4) (Per): smrad nohou; (JD).

pezuñeto, -ta, adj. (1) (Per): o nohách: smradlavý; (JD).

4. Comentario de la traducción

Antes de proceder con el comentario de la traducción hay que mencionar las fuentes principales. En el caso de mi tesis, he trabajado con los diccionarios siguientes: el *Diccionario de americanismos* de Augusto Malaret (AM), el *Diccionario del español de América* de Marcos Morínigo (MM) y con el *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* de Brian Steel (BDE). La única fuente de origen checo es el *Velký španělsko-český slovník* de Josef Dubský (JD).

En el principio obtuve una parte de diccionario que proviene de otros diccionarios. Para reconocer fácilmente cuál es cuál, la parte original parece en negro. Las palabras provenientes de diccionarios mencionados en el primer párrafo son de color violeta y yo soy la autora de su traducción.

Desde el momento en el que obtuve la parte de color negro, mi trabajo consistió en completar el diccionario. Busqué los significados y verifiqué la parte que había recibido. También añadí los ejemplos en color rojo, acompañados por la abreviatura (RR). Los colores sirven para distinguir entre la parte original y los términos añadidos.

He hecho todo lo posible para encontrar el mejor equivalente posible. Aunque no fue siempre fácil, surgieron problemas causados por una razón muy simple: la variedad. Nuestro mundo ofrece una riqueza inconcebible y el modo de vida en la República Checa es notablemente distinto a la vida latinoamericana. Me he visto muchas veces en la situación de explicar o describir un poco para aclarar el sentido del término.

Para encontrar la mejor traducción posible, empecé siempre por la explicación o la definición que aparecían en el propio diccionario y seguidamente la aceptada por el *Diccionario de la lengua española* (DRAE). En otros momentos me dediqué a buscar en las páginas web mencionadas en la bibliografía.

Algunas palabras aparecen con su uso. Los ejemplos de color rojo completan la parte original, los de color violeta forman parte de mi traducción. En la mayoría de los casos están formados por una frase o una conversación simple que aclara el uso. Mencionaré unos casos concretos en el comentario.

Las palabras siguen el orden alfabético, siendo la única excepción los sinónimos. Dichos sinónimos siempre aparecen en la línea siguiente. No se trata de un error, sino de un modo de organizar que simplificará el futuro trabajo.

1.1 Flora

La primera parte de mi comentario estará dedicada a la fauna y la flora latinoamericana. La extensión por sí misma nos indica que nos encontraremos con palabras desconocidas o difíciles de explicar. Reconozco que en algunos casos tuve suerte, ya que gracias a la consulta de varias páginas web encontré la traducción al checo.

En ocasiones cuando faltaba la nomenclatura latina de plantas y los autores proponían solo los nombres vernáculos tenía que optar por una traducción simple. Por desgracia, el equivalente checo no existe y nos tenemos que conformar con una breve descripción como en el caso de palabra *pacoyuyo*:

pacoyuyo, m. (← keč.) (1) (Chil, Per): léčivá rostlina; (MM).

El diccionario de Marcos Morínigo nos da la descripción: “*planta medicinal*“ y menciona el origen quichua. No queda otra opción que optar por una traducción simple.

paiche, m. (1) (Mex): rostlina; ► latinsky *Petiveria alliacea*, také nazývána *yerba del zorillo*; silně zapáchající; (2) (Per): nasolená ryba; (MM).

El diccionario nos propone la definición siguiente: ‘*yerba de olor fétido, llamada también yerba del zorillo, Petiveria alliacea*’. Aunque en este caso tenía el nombre de la planta en latín, el equivalente checo no existe. La única solución es traducir literalmente la información dada por la fuente.

palapa, f. (1) (Mex): atalea kamenná; ► kokosová palma, latinsky *Atalea cohune*; její listy slouží k výrobě střech; př.: *alrededor de una mesa y bajo una palapa se reunieron un grupo de amigos para despedir el año*; (2) (Mex): velký palmový list, střecha z palmových listů; př.: *...ido rumbo a la cabecera municipal de Chicoasén, a vender una carga de palma para la construcción de palapas*; (BDE).

En caso de la palabra *palapa* podemos observar que un término puede significar tanto el árbol mismo, como un objeto hecho con una de sus partes. Dicho ejemplo luego ayudará a los usuarios del futuro diccionario. Facilitará tanto el uso como la comprensión. Un caso similar parecida es la palabra *pachulí*:

pachulí, m. (← fr. *patchouli*) (1) (Am): vousatka smilkovitá; ► trvalá rostlina; využívaná v kosmetickém průmyslu; latinsky *Andropogon nardus*; (2) parfém vyrobený z této rostliny; ► módní především na konci 19. století a na začátku 20. století; od používání jejího využívání se již upustilo; (MM).

Las palabras comentadas en la parte dedicada a la flora latinoamericana provienen del *Diccionario del español de América* de Marcos Morínigo (MM). Las elegí para mostrar las dificultades de la traducción.

1.2 Fauna

La diversidad y la riqueza de la fauna latinoamericana supusieron todo un desafío en la hora de la traducción. Siempre seguí los mismos pasos para obtener el mejor equivalente posible, es decir, la definición de la fuente, la RAE y luego busqué en las páginas web. La variedad es muy amplia.

Para demostrar dicha riqueza y variedad, elegí *pámpano* como primer término. Podemos ver que dos diccionarios nos proponen cinco significados, dependiendo de cada país. Si nos fijamos, la expresión puede significar tanto un tipo de fruta como un pescado.

pámpano, m. (1) (Mex): ryba; ► *Trachinotus carolinus*; jedlá mořská ryba žijící při pobřeží Mexického zálivu; (RAE). • (2) (Antil): ryba; ► latinsky *Aletis ciliaris*; vyskytuje se v Karibském moři; (3) (Kub): ryba; ► latinsky *Blepharis sutor*; malá ryba vyskytující se u kubánském pobřeží; (4) (Chil): hrozen vína; (5) (Mex, Pan): ryba; ► latinsky *Citula dorsalis*; vyskatující se u mexického pobřeží a ve Střední Americe; (MM).

La palabra *pajuil* comparte muchas características con la palabra *pámpano*:

pajuil, m. (1) (Salv, Hond): hoko pospolitý (*Crax alector*); ► pták tropické Ameriky z řádu hrabaví (*Galliformes*) a z exkluzivně americké čeledi; má robustní trup, dlouhý ocas, hřebínek schopný vzpřímit peří směrem dopředu; má lesklou černou barvu a bílé břicho, načernalý ostře špičatý zobák a našedavělé nohy; jeho maso je jedlé, a proto patří mezi ohrožená zvířata; (2) (Salv): pomalá a nešikovná osoba; (RAE). • (3) (střAm, Kol, Ekv, Portor): ledvinovník západní; ► strom; ■ Syn.: *acajú, marañón, pajuila*; (4) (střAm, Mex): hoko proměnlivý; ► latinsky *Crax globicera*; (5) (Per): myroxylon balzámový Pereirův; ► latinsky *Myroxylon pereirae*; jeho výtažek se používá k výrobě balzámu; (MM).

Por una parte, los diccionarios de la RAE y de Marcos Morínigo nos proponen dos especies de pájaro muy parecidos. Mi trabajo añade dos especies de árboles bastante distintos.

Fue frecuente encontrar solo una descripción corta así como el nombre en latín muy a menudo, como en el caso de la palabra *pacaá*:

pacaá, m. (← guar. *ipac'á*) (1) (Arg, Par): chřástal ypeca; ► druh vodního ptáka, latinsky *Aramides ypecaha Vieill*; (MM).

El diccionario de Marcos Morínigo (MM), *Diccionario del español de América*, ofrece la definición siguiente: «*gallareta que vive en las cercanías de ríos y lagunas, Aramides ypecaha Vieill*». Después de la consulta en la página web encontré el equivalente checo, añadí la información dada por el autor incluyendo el nombre en latín. En este caso tuve suerte y encontré la palabra checa, no como en el caso de otro ejemplo mencionado antes, *pámpano*.

La fauna latinoamericana representa otra parte importante del futuro diccionario y seguramente facilitará la traducción o la simple comprensión de los textos. En otros momentos, los términos provienen del diccionario de Marcos Morínigo. El trabajo con sus expresiones no ha sido siempre sencillo.

1.3 Comida

Para completar el comentario hay que incluir la comida. Escogí los representantes siguientes para aclarar el proceso de la traducción. Si hablamos de la palabra *panetela*, los diccionarios de Marcos Morínigo y de Augusto Malaret registran con significados relativamente distintos. Es por ello que hay que añadir una concisa explicación que luego simplificará la búsqueda en el diccionario y gracias a la cual los usuarios estarán seguros de haber encontrado la palabra correcta.

panetela, f. (Kub, Portor): (1) druh sušenky; (RAE). • (2) (Per): odvar z rýže s kdoulí, cukrem a skořicí; ► podává se nemocným; (3) (Kub): to je ale hezké, to se ti ale povedlo; ► vyjadřuje chválu; př.: *este sombrero es panetela*; (AM). • (4) (Mex): druh sušenky; (5) (Kub, Mex): muteň úzkolistá; ► keř; (MM).

La palabra *pastel* designa una comida que está atada por una planta sin el equivalente checo. El caso de la falta de las expresiones checas que designan plantas expliqué en la parte del comentario que se dedica a ellas. Esta vez me voy a enfocar a la realidad checa, porque no existe ninguna comida checa que incluiría una cuerda hecha de una planta. La cocina checa a veces necesita una cuerda de fibra textil, pero nunca utiliza las de origen vegetal.

pastel, m. (1) (Kol, Portor): pokrm; ► připravovaný z rýže, masa nebo banánu, rostliny *yautía* (latinsky *xanthosoma*) a dalších přísad; obalí se banánovými listy a převáží se rostlinou *yautía*; (AM). • (2) (Arg): zmatek, hádka; (MM). • (3) (Arg): intrika, machinace, pleticha, úskok; (4) (Kub): pitomost; (5) (Chil): fešanda; (JD). • (6) ~ **de choclo** (Chil): pokrm z drůbežího masa; ► pečené s mletou kukuřicí a paprikou; (BDE).

La última palabra comentada en este subcapítulo será la siguiente:

pareja, adj. (1) (Per): o nápoji *chicha*: mít tu správně sladkou chuť; (AM). • f. (2) (Am): trup koně; (3) několik zvířat; (4) spřežení; (MM).

La bebida *chicha* y su sabor es el tema de este párrafo corto. El adjetivo *pareja* designa su sabor dulce. Opté por la traducción '*mít tu správně sladkou chuť*', aunque se estaba ofreciendo la posibilidad de '*tak akorát sladkou*'. Los adjetivos como este reflejan nuestro mundo más de lo que nos damos cuenta. Comer es una necesidad de vital para

los seres humanos y por esta categórica razón las formas de lengua contienen una cantidad indeterminada de palabras como la mencionada. La comida es siempre un tema importante y eso convierte el sabor de una bebida en un tema atractivo.

1.4 Juegos

En la cuarta parte del comentario centraré mi atención en los juegos infantiles. Me atrevo a decir que los pasatiempos de niños y sus preferencias no dependen tanto de la nacionalidad y que en el fondo todos los seres humanos pueden disfrutar de un simple juego en su infancia.

La opción de tirar y luego coger un objeto es una de las posibilidades más popular. Se tiran piedrecitas o semillas como en el caso del juego *pasote*:

pasote, m. (1) (Ven): rostlina, viz: *epazote*; (RAE). • (2) (Portor): *dětská hra*; ► *ve Španělsku zvaná juego de los cantillos*; hraje se s kamínky nebo semínky, které se vyhazují do výšky a chytají se; (AM, MM).

Los niños latinoamericanos y los checos tienen en común el gusto por tirar los guijarros al agua. La única diferencia es que los latinoamericanos hacen patitos y los checos “*tiran las ranitas al agua*”.

pan, m. ... (26) ~ **y quesito** (střAm, Kol; Mex, Pan): *dětská hra*; ► *spočívající v házení žabek (kamínků), které skáčou po vodní hladině*; ... (AM).

Si el juego *pan* y *quesito* significa un punto común entre los niños, el *pan quemado* del diccionario de Augusto Malaret nos da a conocer su lado opuesto. El comentario de la traducción no debería estar lleno de las opiniones personales pero no puedo evitar una o dos frases. La forma del juego y el hecho de utilizar un látigo como un juguete me parece bastante violento.

pan, m. ... (27) ~ **quemado**² (Per): *dětská hra*; ► *hra spočívající v ukrytí bičíku a končící jeho nálezem*; ten, kdo u sebe měl ukrytý bičík, může pronásledovat a švihat ostatní hráče; ... (AM).

1.5 Política

El *Velký španělsko-český slovník* de Josef Dubský es considerado por muchos como el mejor diccionario checo-español con el que contamos. Me gustaría comentar varias palabras relacionadas con la política y su uso en el presente. Las expresiones como *partidarismo*, *partidarista* o *patirrojo* ya no forman la parte de nuestro vocabulario. Después de que el Partido Comunista perdiera su hegemonía, la realidad social y política se transformó. El vocabulario es la parte de lengua que se adapta más rápido a las nuevas situaciones, como podemos detectar entre las diferencias de las generaciones. Después del año 1989 hemos dejado de debatir tanto sobre los partidaristas aficionados o el partidarismo.

partidarismo, m. (1) (Am): stranickost; (JD).

partidarista, adj/sust. (1) (Am): stranický; (2) (Am): fanatický přívrženec, straník; (JD).

patirrojo, m., hanl. (1) (Kub): rud'as, komouš; (JD).

Según mi opinión, las expresiones relacionadas del ámbito de la política que han dejado de usarse no deberían formar parte del futuro diccionario. Por otra parte, incluir las palabras que reflejan la presente situación política sería de mayor utilidad para los futuros usuarios del *Diccionario de americanismos*. El *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* de Brian Steel ofrece algunas expresiones actuales, como por ejemplo:

panista, adj/sust. (1) (Mex): člen pol. strany PAN; př.: ...*Víctor Correa Rachó, el panista que arrebató Mérida al PRI hace tres años...*; (BDE).

PAN, m. (1) (Mex): politická strana *Partido de Acción Nacional*; př.: *el PAN es le heredero del antiguo Partido conservador y de la tradición mexicana*; (BDE).

pesumista, adj/subst. (1) (Mex): vztahující se k straně PSUM, poslanec nebo člen strany PSUM; př.: ...*el diputado pesumista destacó que...*; (BDE).

1.6 Lengua

En este subcapítulo me gustaría desarrollar el tema de los términos en desuso. Como he mencionado en el último párrafo, las palabras del ámbito de la política del que ya no se utilizan no deberían incluirse.

Los términos o las expresiones poco claros, como por ejemplo los significados “*praštěný pavlačí*” o “*je úplně trop na nervy*”, no servirán a los futuros usuarios del diccionario.

pasado, -da, adj. **(1)** (Kub): velmi inteligentní; **(2)** (Kub): o věci: kvalitní; **(3)** (Kub): o ženě: atraktivní a mající bujné tvary; (RAE). • **(4)** [Š: *borracho*] (Kost, Arg): opilý; **(5)** ~ **(pasao, pasá)** (Dom, Kub): krásné, rajcovní, sexy; ► zvláště o dráždivě krásné ženě; **(6)** **ser (un) ~ (una pasada) pa (para) la punta** (Chil): být drzý, nestoudný; (RR). • **(7)** (Am): hubený; **(8)** (Kub): praštěný pavlačí; **(9)** ~ **por agua tibia** (Chil): padlý na hlavu; **(10)** ~ **de copas** (Mex): stříknutý, podnapilý; **(11)** **está** ~ (Kub): je úplně trop na nervy, je úplný cvok; (JD).

La primera edición del *Velký španělsko-český slovník* se publicó en los años sesenta. La edición con la que trabajé yo es del año 1999, pero contiene una cantidad de expresiones parecidas a “*praštěný pavlačí*”:

peste, m/f. **(1)** (Ekv): osoba vzbuzující odpor/hnus; **(2)** ~ **crystal**, f. [Š: *viruelas*] (Chil): neštovice; př.: ...*las siguientes enfermedades: rubiola, sarampión, peste crystal, bronquitis...*; (RR). • m. **(3)** (Kol, Per): rýma, nachlazení; **(4)** (Per, Portor): dýmějový mor; (AM, MM). • **(5)** (Arg, Par, Urug): nákaza, epidemie; ► jak mezi zvířaty, tak mezi lidmi nebo rostlinami; • f. **(6)** **le cayó la** ~ (Kub): má strašný pech; **(7)** ~ **a cojón de oso** (Kub): smrad jak u opic; (JD).

penetro, m. **(1)** **hace** ~ (Chil): je fredo; (JD).

Me atrevo a decir que los hablantes checos no utilizan ni conocen las expresiones como “*praštěný pavlačí*”, “*je fredo*” o “smrad jak u opic”. En mi opinión sería conveniente sustituirlas por expresiones más modernas para simplificar el futuro uso. Es probable que los hablantes checos no conozcan su significado.

perro ...(43) ~ **caliente** (Am): hot dog; ► teplá uzenka v housece; ...; (JD).

En mi opinión no hace falta acercar la expresión *perro caliente*. Sería más conveniente omitir la breve descripción o sustituir la palabra “*uzenka*” por “*párek*”. El término “*uzenka*” ya no se emplea. La expresión “*hacer la pena*” comprate la misma característica:

pena, f. (1) (Karib, StřAm, Mex; Kol, Pan, Ven; Nik): hanba, stud; (2) (Kost, Guat, Hond, Nik): skromnost, počestnost; (3) (Kost): nesmělost; (4) **me muero de la ~** (Kol, Guat, Nik): moc se omlouvám; hrozně mě to mrzí; ► omluva při nesplnění nějakého úkolu, slibu; (RAE; AM; MM). • (5) (Am): trapas; (6) (Per): strašidlo; (7) **me da ~** (Am): uvádí mě to do rozpaků; př.: *¿no te da pena bostezar así?*; (8) **¿no te da ~ ?** (Am): nestydíš se?; (9) **hacer la ~** (Mex): utloukat čas; (10) **hacer pasar su ~ a una persona** (Am): zahambit (koho); (11) **pasé tremenda ~** (Kub): to byl trapas; (12) **¡qué ~ !** (Am): to je ostuda!; (13) **tener ~** (Mex): ostýchat se; (14) **tener ~ con una persona** (Am): stydět se (před kým); (JD; BDE).

Josef Dubský tradujo *hacer la pena* como “*utloukat čas*”. Según mi opinión sería mejor utilizar el verbo “*zabít*” o “*zabijet*”, es decir, emplear una palabra que refleja mejor el vocabulario moderno.

En el caso de la palabra *pecadero*, el *Velký španělsko-český slovník* ofrece un significado “*hambinec*”. Otra vez nos encontramos con el empleo de un término bastante arcaico. Optaría por la traducción “*veřejný dům*”.

pecadero, m. (1) (Am): hambinec; (JD).

Para terminar la parte dedicada a la lengua y las palabras arcaicas, mencionaré otros dos términos que tienen las características parecidas, es decir, una breve explicación innecesaria o una traducción que no tiene en cuenta el checo actual. Se trata de los sustantivos *patinadora* y *patirajado*.

patinadora, f. (1) (Chil): šlápa, šlapka; ► pouliční holka; (JD).

patirajado, m. (1) (Pan): křupan, chrapoun; (JD).

El *Diccionario de americanismos español-checo* debería contener solo los términos comprensibles y los usados por los hablantes. En mi opinión, el hecho de incluir las palabras arcaicas o incomprensibles del diccionario *Velký španělsko-český slovník* de Josef Dubský complicará su futuro uso.

1.7 Siglas

En la penúltima parte de mi comentario me centraré en las siglas del *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* de Brian Steel. Las siglas vienen acompañadas por su significado en paréntesis. Me parece muy útil complementar el término por su significado y en el caso de los términos *PEMEX* y *PCD*, por un ejemplo de su uso.

PEMEX (Petróleos Mexicanos), m. (1) (Mex): Mexická státní naftařská společnost; př.: *el director de PEMEX habló...negó que Petróleos Mexicanos sea insuficiente...*; (BDE).

PBI (Producto Bruto Interno), m. (1) (Per, LaPlá): hrubý domácí produkt; viz: *producto*; (BDE).

PDC(Partido Demócrata Cristiano), m. (1) (Arg, Bol, Chil, Kost, Per, Salv): Křesťanská demokratická strana; př.: *el PDC busca lanzar cuando antes la campaña por las elecciones libres...*; (BDE).

1.8 Lenguas

El último párrafo estará dedicado a las lenguas de Latinoamérica. Me gustaría comentar varios términos, provenientes de los diccionarios de Augusto Malaret, de Marcos Morínigo y de Brian Steel. Empezaré por dos términos, *pascuense* y *pampas*. Las dos palabras designan tanto a la lengua, como a sus hablantes.

pascuense, adj/sust. (1) (Chil): obyvatel Velikonočních ostrovů; (2) m. (Chil): jazyk těchto obyvatel; př.: *le esucho conversar en pascuense con la azafata*; (BDE).

pampas, m., pl. (← keč.) (1) (Am): indiáni kočující po planinách na jihu a západě Buenos Aires; ► toto označení bylo běžné mezi šp. obyvatelstvem oblasti *Río de la Plata*; (2) jazyk těchto indiánů; ► dialekt jazyků mapuče a araukánštiny; (MM).

En caso de la palabra *papiamento* podemos observar que un término puede significar tanto la lengua misma, como su decadencia. Los significados “*slang*” o “*hatmatilka*” tienen el sentido peyorativo.

papiamento, m. (← *papia*, „mluvit, klábosit“) (1) (Antil; Am): papiamento; ► kreolský jazyk ostrovů Curaçao, Aruba a Buen Aire; (2) (Portor): úpadek jazyka; (3) (Portor): žargon, slang, hatmatilka; (AM; MM).

5. Conclusión

El objetivo principal de mi trabajo fue la traducción de los términos de origen latinoamericano al checo. El *Diccionario de americanismos español-checo, la letra P1* contiene entradas del *Diccionario de americanismos* de Augusto Malaret, el *Diccionario del español de América* de Marcos Morínigo, el *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* de Brian Steel y el *Velký španělsko-český slovník* de Josef Dubský.

Desarrollé así pues la cuestión de traducción y tuve la posibilidad de poder colaborar en la elaboración del *Diccionario de americanismos español-checo*. Me siento muy agradecida de haber recibido la oportunidad una segunda vez.

La traducción de los términos no ha sido siempre fácil. Tuve que superar los obstáculos causados por la diversidad de realidades, no obstante me he esforzado en encontrar el mejor término equivalente en checo posible. Los problemas con los que me tuve que enfrentar en particular aparecen en el comentario de la traducción.

El diccionario mismo ofrece una cantidad de expresiones que en el futuro formarán parte del *Diccionario de americanismos español-checo*. Espero que los futuros usuarios podrán pronto disfrutar de su uso.

6. Anotación

Autor: Bc. Magdalena Hrušková

Název katedry a fakulty: Katedra romanistiky FFUP

Název diplomové práce: Diccionario de americanismos español-checo, la letra P1 (AM, MM, JD, BDE)

Vedoucí diplomové práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Počet stran: 126

Počet znaků: 492 216

Počet příloh: 1 CD

Počet titulů použité literatury: 7

Klíčová slova: slovník, čeština, španělština, česko-španělský

Charakteristika: Tato diplomová práce je zaměřena na překlad hesel ze španělštiny do češtiny pocházejících ze slovníků AM, MM, JD a BDE, uvedených v seznamu literatury. Jedná se konkrétně o písmeno P1. Součástí slovníku je komentář překladu a seznam zkratk.

Author: Bc. Magdalena Hrušková

Department: Department of the Romance Studies at the Philosophical Faculty

Title: Spanish-Czech Dictionary of Americanisms: letter P1 (AM, MM, JD, BDE)

Thesis supervisor: Prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Number of pages: 126

Number of characters: 492 216

Number of attachments: 1 CD

Number of used sources of literature: 7

Keywords: dictionary, Czech, Spanish, Czech-Spanish

Thesis character: The aim of this thesis was to translate entries from the AM, MM, JD and BDE dictionaries from Spanish into English; specifically the letter P1. The dictionary is accompanied by a commentary on the translation and by a list of abbreviations.

7. Bibliografía

ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA: *Diccionario de americanismos*, Lima, 2010.

DUBSKÝ, Josef: *Velký španělsko-český slovník*, I, II, Praha, 1999.

CHALUPA, Jiří: *Španělsko-český, česko-španělský slovník*, Praha: FIN PUBLISHING 2008.

MALARET, Augusto: *Diccionario de americanismos*, 3^a ed., Buenos Aires, 1946.

MORÍNIGO, Marcos A.: *Diccionario del español de América*, Madrid, 1993, 2^a ed.: 1996.

STEEL, Brian: *Breve diccionario ejemplificado de americanismos*, Arco/Libros, Madrid, 1999.

REAL ACADEMIAL ESPAÑOLA: *Diccionario de la lengua española*, 22^a ed., Madrid, 2001, versión electrónica.

Internetové zdroje:

wikipedia.org

biolib.cz

slovník-synonym.cz

<<http://www.avicenna.cz/item/ilex-paraguariensis-cesmina-paraguayska>>,

[consulta 12/2/2014].

<<http://www.biolib.cz/cz/taxon/id136783/>>, [consulta 12/1/2014].

<<http://botany.cz/cs/carica-papaya/>>, [consulta 10/2/2014].

<<http://botany.cz/cs/agaricus-campestris/>>, [consulta 12/2/2014].

<<http://www.naturephoto.cz/priroda/ptaci/354-seznam-ptaku-sveta.html>>,

[consulta 7/5/2014].

<<http://www.garten.cz/a/cz/5415-petrea-volubilis-petrea-ovijiva/>>,

[consulta 14/5/2014].

<<http://latinsky-slovník.latinsky.cz/cesko-latinsky/mirabilis%20longiflora.html>>,

[consulta 12/5/2014].

<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=96882>>, [consulta 12/1/2014].

<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=72023>>, [consulta 12/1/2014].

<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=21655>>, [consulta 13/1/2014].

<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=93101>>, [consulta 20/1/2014].

<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=216804>>, [consulta 20/1/2014].

<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=295225>>, [consulta 10/2/2014].

<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=21307>>, [consulta 10/2/2014].

<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=173385>>, [consulta 12/2/2014].

<<http://www.priroda.cz/lexikon.php?detail=2669>>, [consulta 12/3/2014].

<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=341479>>, [consulta 20/4/2014].

<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=73929>>, [consulta 7/5/2014].

<<http://www.priroda.cz/slovník.php?detail=193916>>, [consulta 14/5/2014]